

Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023

Dato: 11.03.2022 09:00

Sted: Sørskogbygda

Notat:

Eventuelle forfall meldes sekretæren på mobil evt.

på e-post .

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

<Sted> 03.03.2022

For leder i Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023, Ole Kristian Solberg

Saksliste

Møteinnkalling

Møteinnkalling Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023 11.03.2022	3
--	---

Saker til behandling

18/22 Sak EI-18/22 Godkjenning innkalling/sakliste	6
19/22 Sak EI-19/22 Godkjenning av protokoll 28.1.22	7
20/22 Sak EI-20/22 Orientering fra kommunedirektøren	35
21/22 Sak EI-21/22 Bestilling av prosjektplan "Tiltak for å forhindre barnefattigdom i Elverum kommune" - med justerte problemstillinger	36
22/22 Sak EI-22/22 Forvaltningsrevisjon - budsjettering- og økonomistyring	38
23/22 Sak EI-23/22 Prosjektplan - eierskapskontroll SØIR IKS	120
24/22 Sak EI-24/22 Kontrollutvalgets årsrapport 2021	128
25/22 Sak EI-25/22 Eventuelt	144
26/22 Sak EI-26/22 Referater og orienteringer	145
27/22 Sak EI-27/22 Referatsaker	153

MØTEINNKALLING

Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023

Dato: 11.03.2022 kl. 09:00
Sted: Sørskogbygda
Arkivsak: 21/00005

SAKSKART		
18/22	21/00139-9	Sak EI-18/22 Godkjenning innkalling/sakliste
19/22	21/00139-10	Sak EI-19/22 Godkjenning av protokoll 28.1.22
20/22	21/00039-11	Sak EI-20/22 Orientering fra kommunedirektøren
21/22	22/00012-1	Sak EI-21/22 Bestilling av prosjektplan "Tiltak for å forhindre barnefattigdom i Elverum kommune" - med justerte problemstillinger
22/22	22/00011-2	Sak EI-22/22 Forvaltningsrevisjon - budsjettering- og økonomistyring
23/22	22/00009-2	Sak EI-23/22 Prosjektplan - eierskapskontroll SØIR IKS
24/22	21/00030-3	Sak EI-24/22 Kontrollutvalgets årsrapport 2021
25/22	21/00033-15	Sak EI-25/22 Eventuelt
26/22	21/00041-22	Sak EI-26/22 Referater og orienteringer
27/22	21/00041-23	Sak EI-27/22 Referatsaker

, [Click here to enter a date.](#)

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

Sted:	Folkvang, Sørskogbygda
Tid:	Fredag 11.3.2022 kl. 09.00.
Kontrollutvalgets medlemmer:	Ole Kristian Solberg (SP) – leder Jan Eirik Krey (H) – nestleder Siv Lena Birkheim (H) Britt Weium (A) Rune Rindalsholt (FRP)
Innkalt varamedlem	
Forfall:	Forfall må meldes så snart som mulig til telefon 95 13 31 87 eller Kristin.moe@konsek-ost.no
Ordfører:	Ordfører Lillian Skjærvik
Revisor:	Revisjon Øst IKS v./oppdr.ansv. RR Tommy Pettersen/Rolf Berg, oppdr.ansv.FR Lina Høgås-Olsen/Magnus Michalelsen/Jo Erik Skjeggstad
Kopi av innkallingen sendes:	Kommunedirektør Kristian Trengereid, ordfører Lillian Skjærvik post@rev-ost.no
Kopi av saklisten sendes på e-post til:	Varamedlemmene (til orientering). Varamedlemmene møter ikke uten nærmere innkalling.
Sekretær:	Utvalgssekretær Kristin Moe
Invitert til sak:	Revisjon Øst IKS til sak 21-23/22, kommunedirektør til sak 20/22
Hele saklisten med vedlegg legges på	https://www.konsek-ost.no/kontrollutvalgene/elverum-kommune/ og på kommunens hjemmeside.

Ole Kristian Solberg (*sign.*)
kontrollutvalgets leder

Rena, 3.3.22
Kristin Moe
utvalgssekretær

Arkivsak-dok. 21/00139-9
Saksbehandler Gunvor Kristin Moe

Saksgang
Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023

Møtedato
11.03.2022

SAK EL-18/22 GODKJENNING INNKALLING/SAKLISTE

Forslag til vedtak/innstilling:

Innkalling/sakliste godkjennes

Vedlegg:

Ingen

Saksframstilling:

Arkivsak-dok. 21/00139-10
Saksbehandler Gunvor Kristin Moe

Saksgang
Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023

Møtedato
11.03.2022

SAK EL-19/22 GODKJENNING AV PROTOKOLL 28.1.22

Forslag til vedtak/innstilling:

Protokoll fra 28.1.22 godkjennes

Vedlegg:

Protokoll 28.1.22

Saksframstilling:

MØTEPROTOKOLL

Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023

Dato: 28.01.2022 kl. 09:00
Sted: Sørskogbygda
Arkivsak: 21/00005

Tilstede: Ole Kristian Solberg (Senterpartiet -KS), Jan Eirik Krey (H),
 Britt Weium (Ap), Rune Rindalsholt (Fremskrittpartiet-KS)

**Møtende
 varamedlemmer:** Jane Odden, Anne Kari L. Holter, sak 3/22 under KU lederens
 habilitets vurdering

Forfall: Siv Lena Birkheim

Andre: Daglig leder KF Elverum kommuneskoger, Eirik Anders
 Nygaard, nestleder i styret Anne Birthe Aakrann Eek, sak 3/22,
 Morten A. Birkelid daglig leder Revisjon Øst IKS, sak 1/22-7/22
 - 12/22 og 13/22

Protokollfører: Utvalgssekretær Kristin Moe

SAKSKART			Side
Saker til behandling			
1/22	21/00139-5	Sak EI-1/22 Godkjenning av innkalling/sakliste	3
2/22	21/00139-6	Sak EI-2/22 Godkjenning av protokoll	4
3/22	21/00040-3	Sak EI-3/22 Orientering fra daglig leder KF Elverum kommuneskoger	5
4/22	21/00039-9	Sak EI-4/22 Orientering fra kommunedirektøren	7
5/22	21/00129-9	Sak EI-5/22 Benchmarking - Revisjon Øst IKS	8
6/22	21/00129-16	Sak EI-6/22 Statusrapport revisjon 2. halvår 2021	10

7/22	21/00129-10	Sak EI-7/22 Interimrapport regnskapsrevisjon, regnskapsåret 2021	11
8/22	21/00029-4	Sak EI-8/22 Kontrollutvalgets årsplan - 2022	13
9/22	21/00129-13	Sak EI-9/22 Vurdering av oppdragsansvarlig regnskapsrevisors (RR) uavhengighet	14
10/22	21/00129-14	Sak EI-10/22 Vurdering av oppdragsansvarlig forvaltningsrevisors (FR) uavhengighet	15
11/22	21/00129-15	Sak EI-11/22 Vurdering av KU's påseansvar for regnskaps- og forvaltningsrevisjon for 2021	16
12/22	21/00035-1	Sak EI-12/22 Bestilling av prosjektplan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon iht. Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023	17
13/22	21/00032-1	Sak EI-13/22 Bestilling av prosjektplan for gjennomføring av eierskapskontroll iht. Plan for eierskapskontroll 2020-2023	20
14/22	21/00038-7	Sak EI-14/22 Kontrollutvalgets egnevaluering 2021	22
15/22	21/00033-13	Sak EI-15/22 Eventuelt	23
16/22	21/00041-18	Sak EI-16/22 Referater, orienteringer og diskusjoner	24
17/22	21/00041-19	Sak EI-17/22 Referatsaker	26

, [Click here to enter a date.](#)

Ole Kristian Solberg

Saker til behandling

1/22 Sak EI-1/22 Godkjenning av innkalling/sakliste

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023	28.01.2022	1/22

Forslag til vedtak/innstilling:

Innkalling og sakliste godkjennes

Møtebehandling

Votering

Det ble ikke fremmet annet forslag til vedtak, vedtaket var enstemmig.

Vedtak

Innkalling og sakliste godkjennes

[Lagre]

2/22 Sak EI-2/22 Godkjenning av protokoll

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023	28.01.2022	2/22

Forslag til vedtak/innstilling:

Protokoll fra 26.11.21 godkjennes

Møtebehandling

Votering

Det ble ikke fremmet annet forslag til vedtak, vedtaket var enstemmig.

Vedtak

Protokoll fra 26.11.21 godkjennes

[Lagre]

3/22 Sak EI-3/22 Orientering fra daglig leder KF Elverum kommuneskoger

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023	28.01.2022	3/22

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget tar redegjørelsen til orientering

Saksframstilling:

Daglig leder i KF Elverum kommuneskoger er invitert i dagens møte for å gi en redegjørelse rundt kjøp av skogeiendommene i nordre Elverum med Gnr. 104 bnr. 50 og Gnr. 109 bnr 2.

Saken ble behandlet i kommunestyret 15.12.21, sak 146/21.

Møtebehandling

Leder i kontrollutvalget ønsket at kontrollutvalget skulle vurdere hans habilitet. Kontrollutvalget var enstemmig i at han var habil for å være med i behandling av saken.

Daglig leder redegjorde for vedtekter/målsetning i selskapet. Videre ble det orientert om utviklingen de 10 siste år, og hvorfor det var interesse for kjøp av skogteigene. Teigene tilsvarer i areal hva kommuneskogen har måtte avgi for frivillig vern. Prisen var også veldig gunstig, kr 1 055 pr daa mot gjennomsnittet i Elverum kommune som er kr 3 250. Kommuneskogen fikk interesse for kjøpet våren 2020. Det ble også redegjort for hvilke skogteiger som tidligere er kjøpt, med teigstørrelse, kjøpesum og om det er selvfinansiert av kommuneskogen og hvem kjøpsavtalen er signert av.

Det forefinnes ikke referat fra eiermøter (som er lukket).

Det ble også redegjort for mandatet til styret i kommuneskogen.

Kommuneskogen sine forventninger:

Kommunestyret raskt byr inn til behandling av følgende:

- Delegasjonsreglement
- Klare vedtekter som ikke kan misforståes
- Gjennom ovenstående gir de innvalgte et tillitsmandat for håndtering av alle potensielle større saker vedrørende forvaltning av eiendommen. Herunder økonomisk ramme for håndtering av kjøp/salg, makeskifter mm.

Tilleggsforslag fra kontrollutvalget:

- Kontrollutvalget avventer Statsforvalterens behandling til behandling
- Kontrollutvalget merker seg at kommuneskogen har gått ut over det politiske delegasjonsreglement som finnes i kommunen, pkt 6 side 13
- Kontrollutvalget vil invitere daglig leder til sitt møte i mai der en vil se til at vedtektene er brakt i samsvar med det politiske delegasjonsreglementet
- Kontrollutvalget merker seg at ledelsen i kommuneskogen ikke var kjent med det politiske delegasjonsreglement. Kommunedirektøren bes i neste møte om å redegjøre for hvordan delegeringsreglementet det blir bekjentgjort og etterlevd

Votering

Det ble ikke fremmet annet forslag til vedtak, sekretærens sammen med kontrollutvalgets forslag enstemmig vedtatt.

Vedtak

- Kontrollutvalget tar redegjørelsen til orientering
- Kontrollutvalget avventer Statsforvalterens behandling
- Kontrollutvalget merker seg at kommuneskogen har gått ut over det politiske delegasjonsreglement som finnes i kommunen, pkt 6 side 13
- Kontrollutvalget vil invitere daglig leder til sitt møte i mai der en vil se til at vedtektene er brakt i samsvar med det politiske delegasjonsreglementet
- Kontrollutvalget merker seg at ledelsen i kommuneskogen ikke var kjent med det politiske delegasjonsreglement. Kommunedirektøren bes i neste møte om å redegjøre for hvordan delegeringsreglementet det blir bekjentgjort og etterlevd

[Lagre]

4/22 Sak EI-4/22 Orientering fra kommunedirektøren

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023	28.01.2022	4/22

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget tar kommunedirektørens informasjon til orientering

Møtebehandling

Saken går ut da kommunedirektøren har ferie.

Votering

Vedtak

Saken går ut

[Lagre]

5/22 Sak EI-5/22 Benchmarking - Revisjon Øst IKS

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023	28.01.2022	5/22

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget tar Revisjon Øst IKS sin presentasjon til orientering.

Saksframstilling:

I tråd med oppdragsavtalen skal Revisjon Øst IKS delta i landsomfattende prissammenligning, benchmarking. Kontrollutvalget skal orienteres om resultatet.

NKRF inviterer bedriftsmedlemmer som leverer regnskapsrevisjonstjenester til å delta i benchmarking av regnskapsrevisjon. Benchmarking vil være et nyttig instrument for å vurdere eget kostnadsnivå.

For å drive virksomheten på en kostnadseffektiv måte er det et behov for å måle egen virksomhet opp mot hva som må betraktes å være et rimelig kostnadsnivå. Sammenligningen vil kunne gi et generelt bilde av kostnadsnivået på revisjonen av kommuner med en gitt aktivitet. Avvik kan være begrunnet med spesielle forhold knyttet til revisjonen av den aktuelle kommunen.

Det er lagt opp å måle revisjonens faktiske kostnader ved revisjonen av kommunene, noe som ikke nødvendigvis samsvarer med hva kommunene betaler for revisjonstjenestene.

Undersøkelsen måler først og fremst ressursbruk på regnskapsrevisjon, men henter også inn samlede tall for andre tjenester.

Møtebehandling

Daglig leder i Revisjon Øst IKS presenterte NKRF'S benchmarkingsundersøkelse for 2020.

Votering

Det ble ikke fremmet annet forslag til vedtak, vedtaket var enstemmig.

Vedtak

Kontrollutvalget tar Revisjon Øst IKS sin presentasjon til orientering

[Lagre]

6/22 Sak EI-6/22 Statusrapport revisjon 2. halvår 2021

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023	28.01.2022	6/22

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget tar statusrapport pr. 2. halvår 2021 til orientering.

Saksframstilling:

Kontrollutvalget behandlet i møtet 18.9.20 oppdragsavtale med Revisjon Øst IKS. Oppdragsavtalen inneholder bl.a. en oversikt over planlagt ressursbruk for revisjonen i Elverum kommune. Vedlagte statusrapport gir informasjon om ressursbruken for andre halvår 2021, 31.12.21.

Som revisjonen skriver dekkes et merforbruk på forvaltningsrevisjon, linje 6-8 i vedlagte rapport, i det vesentligste opp av et mindreforbruk på linjene 1-5 (regnskapsrevisjon) og linje 9 (møter i KU og KS).

Med bakgrunn av det som kommer frem i vedlagte rapport vil Elverum kommune bli debitert (belastet) med kr 62 780,- pr. 31.12.21.

Møtebehandling

Daglig leder redegjorde for statusrapport 31.12.21.

Votering

Dert ble ikke fremmet annet forslag til vedtak, vedtaket var enstemmig.

Vedtak

Kontrollutvalget tar statusrapport pr. 2. halvår 2021 til orientering

[Lagre]

7/22 Sak EI-7/22 Interimrapport regnskapsrevisjon, regnskapsåret 2021

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023	28.01.2022	7/22

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget tar revisjonens rapportering til orientering

Saksframstilling:

I vedlegg 1 legger Revisjon Øst IKS fram en statusrapport for den regnskapsrevisjonen som er gjennomført på bakgrunn av revisjonsstrategien for revisjonsåret 2021. Denne rapporten er sendt til rådmannen med kopi til kontrollutvalget.

For å forsikre seg om at internkontrollen fungerer har revisjonen testet følgende kontroller:

Attestasjon og anvisning knyttet til:

- innkjøp – elektroniske bilag
- variabel lønn, herunder reiseregninger – elektroniske og manuelle bilag

Avstemming og kontroller knyttet til:

- bank
- skattetrekk, arbeidsgiveravgift og sykepengerefusjoner
- leverandørreskontro mot hovedbok
- kompensasjon for merverdiavgift
- ordinær merverdiavgift

I tillegg har revisjonen kontrollert om:

- inn- og utmelding av pensjonsordningene fungerer tilfredsstillende
- fast lønn utbetales på bakgrunn av signert arbeidsavtale
- skille mellom drift og investering synes ivaretatt
- opprinnelig budsjett er i henhold til kommunestyrets vedtak og er satt opp i henhold til budsjett- og regnskapsforskriften
- kommunens rentebytteavtaler innehar et opsjonselement og de er håndtert korrekt i tråd med rammeverket

I hovedsak har revisjonens tester ikke avdekket feil eller avvik, og de mener derfor kommunens interne kontroll med noen få unntak fungerer tilfredsstillende. De kommer imidlertid med noen anbefalinger.

Det er ikke bedt om noen tilbakemelding på interimrapporten og bemerkningene vil bli fulgt opp i regnskapsavslutningen for 2021.

Møtebehandling

Forslag fra kontrollutvalget:

- Kontrollutvalget merker seg at det både i år og i fjor er dårlig arbeidsdeling på attestasjon og anvisning på turnussystemet GAT jf. interimrapporten, dette kan gi en høyere mislighetsrisiko. Kontrollutvalget ber administrasjonen følge opp dette

Daglig leder i Revisjon Øst IKS presenterte rapporten.

Votering

Det ble ikke fremmet annet forslag til vedtak, sekretærens sammen med tilleggsforslag enstemmig vedtatt.

Vedtak

- Kontrollutvalget tar revisjonens rapportering til orientering
- Kontrollutvalget merker seg at det både i år og i fjor er dårlig arbeidsdeling på attestasjon og anvisning på turnussystemet GAT jf. interimrapporten, dette kan gi en høyere mislighetsrisiko. Kontrollutvalget ber administrasjonen følge opp dette

[Lagre]

8/22 Sak EI-8/22 Kontrollutvalgets årsplan - 2022

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023	28.01.2022	8/22

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget vedtar den foreslåtte årsplanen og sender den til kommunestyret for orientering.

Saksframstilling:

Sekretariatet har laget et forslag til årsplan for 2022. Årsplanen gir en generell oversikt over kontrollutvalgets oppgaver og hvordan disse er planlagt fulgt opp, ut fra det vi kjenner til på nåværende tidspunkt.

I tillegg har sekretariatet laget en intern tiltaksplan som oppdateres etter hvert møte. Disse dokumentene blir lagt ut på hjemmesiden til Konsek Øst IKS, under «Sentrale dokumenter». Årsplanen vil bli oversendt kommunestyret til orientering.

Årsplanen ble også behandlet i forrige møte 26.11.21, det ikke ble gjort endringer og den tas derfor opp til endelig behandling i dagens møte

Møtebehandling

Votering

Det ble ikke fremmet annet forslag til vedtak, vedtaket var enstemmig.

Vedtak

Kontrollutvalget vedtar den foreslåtte årsplanen og sender den til kommunestyret for orientering.

[Lagre]

9/22 Sak EI-9/22 Vurdering av oppdragsansvarlig regnskapsrevisors (RR) uavhengighet

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023	28.01.2022	9/22

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget tar oppdragsansvarlig revisor egenvurdering av uavhengighet i revisjonsoppdraget for revisjonsåret 2022 til orientering.

Saksframstilling:

Ifølge kommuneloven § 24-4 skal revisor være uavhengig og ha en godandel. Nærmere krav til revisors uavhengighet ogandel følger av forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19. Kravene til uavhengighet og objektivitet gjelder for alle som utfører revisjon for kommunen, herunder regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Dette omfatter både oppdragsansvarlig revisor, medarbeidere på oppdraget og eventuelt andre som er engasjert på oppdraget.

Ifølge kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 19 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget.

Rolf Berg er primært tillagt oppgaven med å være oppdragsansvarlig regnskapsrevisor for revisjonsuttalelser/revisjonsberetninger til tilskuddsgivere.

Han kan i oppdragsansvarlig regnskapsrevisor for kommuneoppdraget, Tommy Pettersen, sitt fravær bli tillagt oppgaven med å avgi revisjonsberetning for kommuner og kommunale foretak.

Møtebehandling

Votering

Det ble ikke fremmet annet forslag til vedtak, vedtaket var enstemmig.

Vedtak

Kontrollutvalget tar oppdragsansvarlig revisor egenvurdering av uavhengighet i revisjonsoppdraget for revisjonsåret 2022 til orientering.

[Lagre]

10/22 Sak EI-10/22 Vurdering av oppdragsansvarlig forvaltningsrevisors (FR) uavhengighet

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023	28.01.2022	10/22

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget tar oppdragsansvarlig revisor sin egenvurdering av uavhengighet i revisjonsoppdraget for revisjonsåret 2022 til orientering.

Saksframstilling:

I følge forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Krav til revisors uavhengighet og objektivitet finner vi i KommuneLOven § 24-4 og forskrift om revisjon (kap. 3).

Krav til uavhengighet og objektivitet gjelder også for revisors medarbeidere, men det er kun oppdragsansvarlig revisorer som plikter å legge fram en skriftlig vurdering for kontrollutvalget.

I Revisjon Øst IKS sine revisjonsplaner vil vurdering av uavhengigheten til hver enkelt revisor i kommunens revisjonsteam inngå som et eget punkt i revisjonsplanen. Oppdragsansvarlig revisors skriftlige egenvurdering skal ligge som et vedlegg til dette punktet.

Av vedlagte egenvurdering framkommer ingen forhold som svekker revisors uavhengighet eller objektivitet i forhold til oppdraget i Elverum kommune

Møtebehandling

Votering

Det ble ikke fremmet annet forslag til vedtak, vedtaket var enstemmig.

Vedtak

Kontrollutvalget tar oppdragsansvarlig revisor sin egenvurdering av uavhengighet i revisjonsoppdraget for revisjonsåret 2022 til orientering.

[Lagre]

11/22 Sak EI-11/22 Vurdering av KU's påseansvar for regnskaps- og forvaltningsrevisjon for 2021

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023	28.01.2022	11/22

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget slutter seg til vurderingene som går fram av vedlegg «Kontrollutvalgets påseansvar for regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon pr. 31.12.2021»

Saksframstilling:

Som det går fram av koml. § 23-2 skal kontrollutvalget påse at kommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte og skal påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og av kommunens selskaper.

For å hjelpe kontrollutvalget med dette påseansvaret ovenfor revisor, har NKRF gitt ut veiledere med anbefalinger om hvordan dette kan gjennomføres. Mange av anbefalingene følges allerede, men vi tar en gjennomgang her for å vurdere de forskjellige punktene, jf. vedlegg.

På denne måten anses kontrollutvalgets påseansvar som dokumentert.

Møtebehandling

Votering

Det ble ikke fremmet annet forslag til vedtak, vedtaket var enstemmig.

Vedtak

Kontrollutvalget slutter seg til vurderingene som går fram av vedlegg «Kontrollutvalgets påseansvar for regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon pr. 31.12.2021»

[Lagre]

12/22 Sak EI-12/22 Bestilling av prosjektplan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon iht. Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023	28.01.2022	12/22

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget bestiller av Revisjon Øst IKS prosjektplan for gjennomføring av en forvaltningsrevisjon av prosjekt nr.28 «Tiltak for å forhindre barnefattigdom». Prosjektplanen behandles på kontrollutvalgets neste møte 11. mars 2022.

Saksframstilling:

Kontrollutvalget behandlet i møte 17.9.21 forvaltningsrevisjonsrapport «Tjenestetilbudet innen psykisk helsearbeid og rusomsorg i Elverum kommune», sak 37/21. Forvaltningsrevisjonsprosjekt «Budsjettering, økonomistyring og investeringer i Elverum kommune» vil sannsynligvis komme til behandling i neste møte.

Det er derfor på tide å bestille prosjektplan for gjennomføring av en ny forvaltningsrevisjon med oppstart i 2022.

Plan for forvaltningsrevisjon ble behandlet i kontrollutvalgets møte 4.10.19, sak 038/19, 13.3.20, sak 018/20 og 29.5.2020, sak 024/20 Prosjekter som ble prioritert er:

- Nr. 4 "Budsjettering og økonomistyring i Elverum kommune"
- Nr. 5 "Kommunens eierstyring av selskaper"
- Nr. 7 "Innkjøp"
- Nr. 9 "Heltid/deltid"
- Nr. 15 "Næringsutvikling"
- Nr. 19 "Vikarbruk i Pleie-, rehabiliterings- og omsorgstjenesten"
- Nr. 28 "Tiltak for å forhindre barnefattigdom"
- Nr. 29 "Tilpasset undervisning og spesialundervisning"
- Nr. 33 "Skolemiljø og mobbing (etterlevelse av opplæringsloven kap. 9A)"
- Nr. 36 "Tilbud til barn i barnehage med særskilt behov"
- Nr. 37 "Tilskudd til private barnehager"
- Nr. 39 "Styring av byggeprosjekter - internkontroll, oppfølging og økonomi"

Dette er en uprioritert liste.

Kontrollutvalget vil i dagens møte bestemme seg for hvilke av de ovenstående områdene de ønsker å gjennomføre en forvaltningsrevisjon. Det er satt av 400 timer i 2022. Forvaltningsrevisor vil delta i møtet.

Møtebehandling

Forslag fra kontrollutvalget:

Problemstillinger en ønsker skal være med i prosjektet er:

1. Samarbeid, koordinering og helhetlig tjenesteyting
 - a. I hvilken grad er det generell kjennskap til hvor man skal henvende seg ved mistanke om at et barn eller ungdom trenger nærmere oppfølging med hensyn til fattigdomsproblematikk?
 - b. I hvor stor grad arbeider kommunen med å koordinere samarbeid, saksbehandling, tiltak og tilbud slik at kommunens tjenestetilbud blir helhetlig?

2. Oppfølging av lovpålagte oppgaver under pandemien
 - a. I hvilken grad har Elverum kommune i pandemitiden levert forsvarlige tjenester til sårbare barn og unge.
 - b. I hvilken grad har kommunen samhandlet med frivillige lag og foreninger for å hjelpe denne gruppen

Votering

Det ble ikke fremmet annet forslag til vedtak, tilleggsforslag sammen med sekretærens forslag enstemmig vedtatt.

Vedtak

Kontrollutvalget bestiller av Revisjon Øst IKS prosjektplan for gjennomføring av en forvaltningsrevisjon av prosjekt nr.28 «Tiltak for å forhindre barnefattigdom». Prosjektplanen behandles på kontrollutvalgets neste møte 11. mars 2022.

Problemstillinger en ønsker skal være med i prosjektet er:

1. Samarbeid, koordinering og helhetlig tjenesteyting
 - a. I hvilken grad er det generell kjennskap til hvor man skal henvende seg ved mistanke om at et barn eller ungdom trenger nærmere oppfølging med hensyn til fattigdomsproblematikk?
 - b. I hvor stor grad arbeider kommunen med å koordinere samarbeid, saksbehandling, tiltak og tilbud slik at kommunens tjenestetilbud blir helhetlig?

2. Oppfølging av lovpålagte oppgaver under pandemien
 - a. I hvilken grad har Elverum kommune i pandemitiden levert forsvarlige tjenester til sårbare barn og unge.

- b. I hvilken grad har kommunen samhandlet med frivillige lag og foreninger for å hjelpe denne gruppen

[Lagre]

13/22 Sak EI-13/22 Bestilling av prosjektplan for gjennomføring av eierskapskontroll iht. Plan for eierskapskontroll 2020-2023

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023	28.01.2022	13/22

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget bestiller av Revisjon Øst IKS prosjektplan for gjennomføring av en eierskapskontroll av Prosjektplanen behandles på kontrollutvalgets neste møte 11. mars 2022.

Saksframstilling:

Kontrollutvalget bestilte 12.mars 2021 en eierskapskontroll i Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling. Ferdig rapport ble behandlet i kontrollutvalgets møte 26. november, sak 54/21.

Det er derfor på tide å bestille prosjektplan for gjennomføring av en eierskapskontroll i 2022. Kontrollutvalgets budsjett i 2022 på området er 75 timer.

Risiko- og vesentlighetsvurderingen og listen over selskaper som var aktuelle å ta inn i plan for eierskapskontroll ble behandlet i kontrollutvalgets møte 23.oktober 2020, sak 050/20.

Listen som utgjør «Plan for eierskapskontroll 2020-2023» er som følgende:

1. Elverum Vekst AS (2)
2. Ydalir Boligutvikling AS (6)
3. Sør-Østerdal Interkommunale Renovasjonsselskap IKS (8)
4. Elverum Energi AS (3)

Nummeret bak selskapsnavnet henviser til omtalen av det enkelte selskap i vedlagte Plan for eierskapskontroll 2020-2023 (risiko- og vesentlighetsvurdering).

Listen er i uprioritert rekkefølge.

Forvaltningsrevisor vil være tilstede i møtet.

Møtebehandling

Forslag fra kontrollutvalget:

Kontrollutvalget bestiller av Revisjon Øst IKS prosjektplan for gjennomføring av en eierskapskontroll av Sør-Østerdal Interkommunale Renovasjonsselskap IKS (8)
Prosjektplanen behandles på kontrollutvalgets neste møte 11. mars 2022.

Votering

Det ble ikke fremmet annet forslag til vedtak, vedtaket var enstemmig.

Vedtak

Kontrollutvalget bestiller av Revisjon Øst IKS prosjektplan for gjennomføring av en eierskapskontroll av Sør-Østerdal Interkommunale Renovasjonsselskap IKS (8)
Prosjektplanen behandles på kontrollutvalgets neste møte 11. mars 2022.

[Lagre]

14/22 Sak EI-14/22 Kontrollutvalgets egnevaluering 2021

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023	28.01.2022	14/22

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget tar egnevalueringen sin til etterretning

Saksframstilling:

Kontrollutvalget tar en evaluering av møtene som er gjennomført i 2021. Hva var bra og hva kan eventuelt gjøres bedre? Er det saker/informasjon/endringer som skal inn i tiltaksplanen?

- Gjennomføres møtene på en effektiv og engasjerende måte?
- Er antall møter tilstrekkelig i forhold til saksmengde?
- Klarer kontrollutvalget å ivareta kontrollfunksjonen på en god måte?
- Hvordan oppfattes utvalget av andre sentrale aktører slik som kommunestyret og administrasjonen?
- Er roller og ansvarsdeling klar mellom kontrollutvalg, kommunestyret og administrasjonen?
- Hvordan fungerer samhandling med revisor?
- Hvordan fungerer samhandling med sekretariatet?

Møtebehandling

Kontrollutvalgets leder ledet saken, alle medlemmene kunne si seg fornøyd med måten møtene blir gjennomført og ledet på.

Votering

Det ble ikke fremmet annet forslag til vedtak, vedtaket var enstemmig.

Vedtak

Kontrollutvalget tar egnevalueringen sin til etterretning

[Lagre]

15/22 Sak EI-15/22 Eventuelt

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023	28.01.2022	15/22

Forslag til vedtak/innstilling:

Legges fram uten forslag til vedtak

Møtebehandling

Forslag fra kontrollutvalget:

- Kontrollutvalget vil i neste møte be kommunedirektøren redegjøre for problematikken rundt fastlegeordningen.
- Kontrollutvalget vil også i neste møte ha en oppfølging av sak ang.HBO fra 22.10. der KU ber om at det blir utarbeidet en konkret tiltaksplan ift. Funn i rapport fra Aktimed
- Kontrollutvalget vil på sitt møte i mai be kommunedirektøren om en redegjørelse på etterslep på kommunale bygg.

Votering

Det ble ikke fremmet annet forslag til vedtak, kontrollutvalgets vedtak var enstemmig.

Vedtak

- Kontrollutvalget vil i neste møte be kommunedirektøren redegjøre for problematikken rundt fastlegeordningen.
- Kontrollutvalget vil også i neste møte ha en oppfølging av sak ang.HBO fra 22.10. der KU ber om at det blir utarbeidet en konkret tiltaksplan ift. Funn i rapport fra Aktimed
- Kontrollutvalget vil på sitt møte i mai be kommunedirektøren om en redegjørelse på etterslep på kommunale bygg.

[Lagre]

16/22 Sak EI-16/22 Referater, orienteringer og diskusjoner

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023	28.01.2022	16/22

Forslag til vedtak/innstilling:

- Kontrollutvalget tar referatene og informasjonen til orientering
- Kontrollutvalget tar vedlagte tiltaksplan med oppfølgingsliste til orientering

Saksframstilling:

Det er vedtatt at kontrollutvalgsmedlemmene skal ha en gjensidig orientering fra de komiteene de skal ha oppmerksomheten rettet mot.

Orienteringer/diskusjoner

- Gjensidig orientering fra kontrollutvalgsmedlemmene (**hvert enkelt medlem forbereder en orientering til de øvrige**).

Kontrollutvalget har fordelt oppmerksomheten på de ulike områdene slik:

- Saker fra formannskapet: Ole Kristian Solberg
- Saker fra komite for helse og omsorg: Siv Lena Birkheim
- Saker komite for vekst og utvikling: Rune Rindalsholt
- Saker fra komite for utdanning: Britt Weium
- Saker fra plan og eiendom: Jan Eirik Krey

Kontrollutvalget tar en gjensidig orientering i hvert møte. Kontrollutvalgets medlem i kommunestyre eventuelt kontrollutvalgets leder oppfordres til å orientere om sakene i møtet, spesielt kontrollutvalgets saker.

- Eventuelle mediasaker
- Innspill fra kontrollutvalgsmedlemmene, tiltaksplanen og temaer

Daglig leder i Konsek Øst IKS har videre bestemt/foreslått at sekretariatet i hvert møte legger ved «tiltaksplan med oppfølgingsliste» som blir oppdatert etter hvert møte, til denne orienteringssaken. Den blir lagt ut på sekretariatets hjemmeside en gang årlig, sammen med årsrapporten. Tidligere har den oppdaterte planen blitt lagt ut etter hvert møte.

Møtebehandling

Votering

Det ble ikke fremmet annet forslag til vedtak, vedtaket var enstemmig.

Vedtak

- Kontrollutvalget tar referatene og informasjonen til orientering
- Kontrollutvalget tar vedlagte tiltaksplan med oppfølgingsliste til orientering

[Lagre]

17/22 Sak EI-17/22 Referatsaker

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023	28.01.2022	17/22

Forslag til vedtak/innstilling:

Referatsaker tas til orientering

Saksframstilling:

1. SØIR IKS – innkalling representantskapsmøte 10.12.21
2. SØIR IKS – protokoll representantskapsmøte 10.12.21

Møtebehandling

Votering

Det ble ikke fremmet annet forslag til vedtak, vedtaket var enstemmig.

Vedtak

Referatsaker tas til orientering.

[Lagre]

Arkivsak-dok. 21/00039-11
Saksbehandler Gunvor Kristin Moe

Saksgang
Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023

Møtedato
11.03.2022

SAK EL-20/22 ORIENTERING FRA KOMMUNEDIREKTØREN

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget tar kommunedirektørens redegjørelse til orientering.

Vedlegg:

Ingen

Saksframstilling:

Kommunedirektøren er invitert i kontrollutvalgets møte 11. mars for å gi følgende orientering:

- Fastlegeordningen, Sentrum Legesenter – hvordan dette er håndtert av kommunen?
- Hvordan blir kommunens delegeringsreglement bekjentgjort og etterlevd?
- Dette i tillegg til den vanlige orienteringen rundt økonomi og sykefravær

Arkivsak-dok. 22/00012-1
Saksbehandler Gunvor Kristin Moe

Saksgang
Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023

Møtedato
11.03.2022

SAK EL-21/22 BESTILLING AV PROSJEKTPLAN "TILTAK FOR Å FORHINDRE BARNEFATTIGDOM I ELVERUM KOMMUNE" - MED JUSTERTE PROBLEMSTILLINGER

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget bestiller av Revisjon Øst IKS prosjektplan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon «Tiltak for å forhindre barnefattigdom». Følgende problemstillinger ønskes belyst:

Prosjektplanen behandles på kontrollutvalgets neste møte 20. mai 2022.

Vedlegg:

Ingen

Saksframstilling:

Det ble i møte 28.1.22 vedtatt at kontrollutvalget skulle bestille gjennomføring av en forvaltningsrevisjon av prosjekt nr 28 «Tiltak for å forhindre barnefattigdom» i fra «Plan for forvaltningsrevisjon 2020 – 2023 - Elverum kommune». Kontrollutvalget vedtok at følgende problemstillinger skulle være med i prosjektet:

1. Samarbeid, koordinering og helhetlig tjenesteyting
 - a. I hvilken grad er det generell kjennskap til hvor man skal henvende seg ved mistanke om at et barn eller ungdom trenger nærmere oppfølging med hensyn til fattigdomsproblematikk?
 - b. I hvor stor grad arbeider kommunen med å koordinere samarbeid, saksbehandling, tiltak og tilbud slik at kommunens tjenestetilbud blir helhetlig?
2. Oppfølging av lovpålagte oppgaver under pandemien
 - a. I hvilken grad har Elverum kommune i pandemitiden levert forsvarlige tjenester til sårbare barn og unge
 - b. I hvilken grad har kommunen samhandlet med frivillige lag og foreninger for å hjelpe denne gruppen

Forvaltningsrevisor har kommet med anbefalinger om at problemstillingene bør justeres noe slik at de går i en retning. Dette vil gi et bedre sluttresultat av bestilte forvaltningsrevisjon.

Forvaltningsrevisor vil være tilstede i møtet for å veilede kontrollutvalget når de skal komme frem til nye/justerte problemstillinger.

Arkivsak-dok. 22/00011-2
Saksbehandler Gunvor Kristin Moe

Saksgang
Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023

Møtedato
11.03.2022

SAK EL-22/22 FORVALTNINGSREVISJON - BUDSJETTERING- OG ØKONOMISTYRING

Forslag til vedtak/innstilling:

1. Kontrollutvalget tar forvaltningsrapport om **Budsjettering og økonomistyring** til orientering.
2. Saken oversendes kommunestyret med følgende forslag til vedtak:
 - a. Kommunestyret tar forvaltningsrapport om **Budsjettering- og økonomistyring** orientering
 - b. Kommunestyret ber kommunedirektøren følge opp rapportens anbefalinger
 - c. Kontrollutvalget innhenter tilbakemelding fra kommunedirektøren om hvordan anbefalingene er fulgt opp innen 1.12.22.

Vedlegg:

Forvaltningsrevisjonsrapport

Saksframstilling:

I henhold til kommuneloven § 23-2, punkt c, skal kontrollutvalget påse at det blir gjennomført forvaltningsrevisjon i kommunen. Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak (§ 23-3, første ledd).

Bestillingen av et forvaltningsrevisjonsprosjekt om budsjett- og økonomistyring er forankret i kontrollutvalgets plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2020-2023. Revisjon Øst IKS ble i møte 23. oktober, sak 51/20, bedt om å utarbeide en prosjektplan med budsjett- og økonomistyring som tema. Prosjektplanen ble fremlagt for kontrollutvalget i møte den 27. november, sak 58/20. Utvalget ga Revisjon Øst IKS tilbakemelding om å justere prosjektplanen jamfør diskusjonen om ønsket retning under behandlingen. Kontrollutvalget ønsket at forvaltningsrevisjonsprosjektet også tok høyde for budsjett- og økonomistyring i investeringsprosjekter, og Elverum helsehus spesielt med hensyn til investeringsprosjekter som skal kontrolleres.

Revisjon Øst IKS leverte revidert prosjektplan i kontrollutvalgets møte den 5. februar, sak 10/21. Kontrollutvalget fattet følgende vedtak: *Kontrollutvalget tar justert prosjektplan «Budsjett- og økonomi-styring (inkl. investeringsprosjekter)» til orientering, og vil på bakgrunn av denne bestille en forvaltningsrevisjon innenfor en ramme på 350 timer. Prosjektet gjennomføres av Revisjon Øst IKS.*

Formålet i denne forvaltningsrevisjonen er å undersøke om Elverum kommune sine rutiner og praksis for økonomiplanlegging, budsjettering, budsjettoppfølgning og rapportering sikrer god økonomistyring og tar hensyn til risiko på området.

Problemstillinger og avgrensinger

Forvaltningsrevisjonen ser på budsjett- og økonomistyringsprosessen for kommunen som helhet, og er basert på data som gjelder for kommunen på overordnet nivå og for noen utvalgte sektorer. Her har revisjonen valgt ut sektorene for Pleie, rehabilitering og omsorg, Skole og Teknikk og miljø.

Forvaltningsrevisjonen er i hovedsak avgrenset til budsjettprosessen i 2020 og 2021 og økonomirapporteringer for budsjettåret 2020 og 2021 (per januar 2022). Revisor benytter imidlertid også opplysninger fra for eksempel årsmeldinger og handlings- og økonomiplaner lenger tilbake tid der det gir utfyllende informasjon. Når det gjelder investeringsprosjekter så ser revisjonen på tre nyere investeringsprosjekter, som alle er blitt ferdigstilt og tatt i bruk i enten 2018 eller 2019.

Formålet er belyst ved å besvare følgende problemstillinger:

1. ***Bidrar budsjettprosessen i Elverum kommune til et realistisk budsjett og grunnlag for god økonomistyring?***
2. ***Bidrar budsjettoppfølgningen til å oppnå god økonomistyring i samsvar med gjeldende regelverk?***
3. ***Bidrar etablerte rutiner og praksis for rapportering til at Elverum kommune oppnår god økonomistyring?***
4. ***Bidrar etablerte rutiner til god økonomiplanlegging, -oppfølging og -rapportering på investering-/byggeprosjekter?***

I problemstilling 4 ser revisor hovedsakelig på Elverum helsehus, og de har viet en noe mer begrenset plass til to investeringsprosjekter av mellomstor størrelse; Svarholtet bofellesskap og Allaktivitetsarenaen.

Metode for revisjonen

Til denne forvaltningsrevisjonen har revisjonen innhentet informasjon og dokumentasjon fra skriftlige kilder fra kommunen, samt intervjuer med administrativt ansatte. Etter revisors oppfatning har de innenfor denne forvaltningsrevisjonens rammer, et tilstrekkelig informasjonsgrunnlag for å besvare problemstillingene.

Revisors anbefalinger

På bakgrunn av sine vurderinger og konklusjoner har revisor i denne forvaltningsrevisjonen kommet frem til følgende anbefalinger for Elverum kommune:

Budsjettprosess

- Kommunen bør synliggjøre økonomiplanens kobling til overordnede planer i økonomiplandokumentet
- Kommunen bør i større grad legge til grunn sine finansielle måltall i økonomiplanleggingen
- Kommunen bør vurdere å utarbeide en systematisk risikovurdering – som er dokumentert, og legge denne til grunn for arbeidet med å vurdere og kartlegge risiko i budsjett- og økonomi-planprosessen

Budsjettoppfølging

- Det bør gjennomføres systematiske og dokumenterte risikovurderinger av budsjettoppfølgingen i kommunen
- Kommunen bør sørge for å utarbeide og implementere rutiner og/eller prosedyrer for bud-sjettoppfølgingsarbeidet

Rapportering

- Kommunen må utarbeide en årsberetning for kommunens konsoliderte virksomhet fra og med årsberetning 2021
- Kommunen bør sørge for at rapporterte avvik etterfølges av korrigerende tiltak fra og med første tertialrapportering i 2022
- Kommunen bør sørge for at det blir etablert en praksis hvor vesentlige økonomiske avvik som oppstår mellom økonomirapportene blir kommunisert til kommunestyret fortløpende, uavhengig av tidspunktene for økonomirapporteringene

Investeringer

- Det bør gjennomføres systematiske risikovurderinger for alle investeringsprosjekter i kommunen av en viss størrelse og kompleksitet
- Kommunen bør vurdere om et investeringsreglement eller en overordnet prosjektmodell kan være hensiktsmessig for å etablere sentrale prinsipper i behandlingen av investeringsprosjekter
- Kommunen bør sørge for at kontroll og oversikt over økonomien i igangsatte investeringsprosjekter ivaretas av kommunens system(er)

Generelt

- Kommunen bør vurdere å utarbeide stillingsinstrukser for økonomirådgiverne

Kommunedirektørens uttalelse er tatt inn på side 66 i rapporten.

Ut fra sekretariatets vurdering gir rapporten svar på de problemstillingene som er gitt, og rapporten er i henhold til bestillingen. Det er en grundig og omfattende rapport.

FORVALTNINGSREVISJONSRAPPORT
**BUDSJETT- OG ØKONOMI-
STYRING**

ELVERUM KOMMUNE 2022

Postboks 84, 2341 Løten
Telefon: 62 43 58 00
<https://www.revisjon-ost.no>
E-post: post@rev-ost.no
Org. nr.: 974 644 576 MVA

Forord – om rapporten

Denne rapporten er bygget opp pedagogisk med et kort sammendrag som går gjennom hovedfunnene og konklusjonen i forvaltningsrevisjonsprosjektet i første kapittel.

Vi har valgt å benytte en «trafikklysmoell» for å illustrere hva vi mener er i henhold til krav på området, det som er godkjent med merknad, og det som ikke er i henhold til krav på området. Hver vurdering blir merket med henholdsvis grønt, gul/oransje og rødt.

Vi gjør oppmerksom på at vurderinger med gul/oransje og rødt vil følge av beskrivelser av de mangler og/eller forbedringsmomenter vi mener at tjenesten har. For leseren vil det derfor være nyttig å lese gjennom vurderingene som fremgår av underkapitlene for hver problemstilling, i tillegg til den informasjonen leseren får i sammendraget.

Rapporten er for øvrig utarbeidet med et digitalt tilsnitt og innehar lenker til ulike seksjoner av rapporten. Dette skal gjøre det enklere for leseren å navigere i rapportens innhold. Det er også lenket til de kilder som er digitalt tilgjengelige, for en mer interaktiv opplevelse av rapporten.

Rapporten er for øvrig utarbeidet med et digitalt tilsnitt og innehar lenker til ulike seksjoner av rapporten. Dette skal gjøre det enklere for leseren å navigere i rapportens innhold. Det er også lenket til de kilder som er digitalt tilgjengelige, for en mer interaktiv opplevelse av rapporten.

Rapporten er bygget opp etter NKRFs krav til sluttrapport i [Standard for forvaltningsrevisjon \(RSK 001\)](#). Dette innebærer minstekravene til

- [sammendrag](#)
- informasjon om bestillingen ([kap. 2](#)),
- problemstillingene ([kap. 3, 6, 7, 8 og 9](#)),
- valg av metoder og vurdering av datagrunnlag ([kap. 5](#)),
- revisjonskriterier ([kap. 4](#) og [vedlegg](#)),
- presentasjon av data ([kap. 6, 7, 8 og 9](#))
- vurderinger ([kap. 6, 7, 8 og 9](#))
- konklusjon ([kap. 10](#)),
- anbefalinger ([kap. 11](#)),
- referanser ([kap. 13](#)) og
- kommunedirektørens uttalelse ([kap. 12](#)).

I tråd med RSK 001, ønsker vi å fremheve at vi vektlegger at forvaltningsrevisjoner skal «bidra til et godt beslutningsgrunnlag for de folkevalgte styring og kontroll, og å bidra til læring».

Vi vil takke kontrollutvalget for oppgaven, og administrasjonen for et godt samarbeid i gjennomføringen av forvaltningsrevisjonsprosjektet.

Vi håper at leseren finner nytte i rapporten og vil benytte denne videre i forbindelse med en trygg og god forvaltning av tjenesteområdet.

Løten, 2. mars 2022

Jo Erik Skjeggstad
oppdragsansvarlig revisor

Odd Henning Aure
utøvende revisor

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	5
1 Bakgrunn for prosjektet	9
2 Formål.....	9
3 Problemstillinger og avgrensninger.....	9
4 Revisjonskriterier.....	10
5 Metode for revisjonen.....	10
5.1 Dokumentstudier	10
5.2 Intervjuer.....	10
5.3 Valg av investeringsprosjekter	11
6 Problemstilling 1 – Budsjettprosess	12
6.1 Revisjonskriterier for problemstilling 1	12
6.2 Innhentet data.....	12
6.3 Revisors vurdering.....	27
6.3.1 Revisjonskriterie 1	27
6.3.2 Revisjonskriterie 2	27
6.3.3 Revisjonskriterie 3.....	28
6.3.4 Revisjonskriterie 4	29
6.3.5 Revisjonskriterie 5	31
7 Problemstilling 2 – Budsjettoppfølging	32
7.1 Revisjonskriterier for problemstilling 2.....	32
7.2 Innhentet data.....	32
7.3 Revisors vurdering.....	38
7.3.1 Revisjonskriterie 6	38
7.3.2 Revisjonskriterie 7	39
7.3.3 Revisjonskriterie 8	39
8 Problemstilling 3 – Rutiner og praksis for rapportering.....	41
8.1 Revisjonskriterier for problemstilling 3	41
8.2 Innhentet data.....	41
8.3 Revisors vurdering.....	44
8.3.1 Revisjonskriterie 9	44
8.3.2 Revisjonskriterie 10	45
8.3.3 Revisjonskriterie 11	45
8.3.4 Revisjonskriterie 12	45
9 Problemstilling 4 – Investeringsprosjekter.....	47

9.1	Revisjonskriterier for problemstilling 4	47
9.2	Innhentet data.....	47
9.3	Revisors vurdering.....	59
9.3.1	Revisjonskriterie 13	59
9.3.2	Revisjonskriterie 14	60
9.3.3	Revisjonskriterie 15	61
9.3.4	Revisjonskriterie 16	61
9.3.5	Revisjonskriterie 17	62
9.3.6	Revisjonskriterie 18	62
10	Konklusjon	63
11	Anbefalinger	65
12	Kommunedirektørens uttalelse.....	66
13	Referanser	67
	Vedlegg: Revisjonskriterier.....	70

Sammendrag

I henhold til kommuneloven skal kommuner forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. Dette krever at kommunene utarbeider planer som er samordnede og realistiske for egen virksomhet og økonomi, og for lokalsamfunnets utvikling. Risikoen ved manglende langsiktig planlegging er at kommunen mister kontrollen over økonomien og havner i ubalanse, noe som uvilkaarlig vil gå ut over tjenestetilbudet.

Elverum kommune har lite økonomisk handlingsrom. Det er derfor viktig at kommunen har gode prosesser rundt budsjettering og økonomistyring slik at budsjettene blir mest mulig realistiske og at relevant risiko tas hensyn til i økonomistyringen. Økonomiplanen og årsbudsjett er kommunens viktigste verktøy for å sikre god økonomisk planlegging og styring.

For kommunen som utbygger er det viktig å ha oversikt og kontroll på store utbyggings- og investeringsprosjekt. Elverum kommune gjennomførte flere store investeringer i perioden 2012 til 2019 innenfor barnehage, skole og helse. Samtidig ble det lagt til rette for økt boligbygging. En viktig forutsetning for investeringsnivået var forventninger om fortsatt høy (relativ) befolkningsvekst. Denne veksten har avtatt fra 2015 og det er rimelig å peke på dette som en sentral grunn til at kommunen har et begrenset økonomiske handlingsrom i dag.

Formålet med denne forvaltningsrevisjonen er å undersøke om Elverum kommune sine rutiner og praksis for økonomiplanlegging, budsjettering, budsjettoppfølgning og rapportering sikrer god økonomistyring og tar hensyn til risiko på området. Dette gjør vi ved å besvare følgende problemstillinger:

1. *Bidrar budsjettprosessen i Elverum kommune til et realistisk budsjett og grunnlag for god økonomistyring?*
2. *Bidrar budsjettoppfølgningen til å oppnå god økonomistyring i samsvar med gjeldende regelverk?*
3. *Bidrar etablerte rutiner og praksis for rapportering til at Elverum kommune oppnår god økonomistyring?*
4. *Bidrar etablerte rutiner til god økonomiplanlegging, -oppfølging og -rapportering på investering-/byggeprosjekter?*

Revisjonens gjennomføring

Denne rapportens problemstillinger besvarer vi på bakgrunn av utarbeidede revisjonskriterier, se [vedlegg](#). Kriteriene er utledet fra kommuneloven, veiledere, anerkjent teori samt kommunens egne regler. Datagrunnlaget er innhentet ved bruk av intervjuer, dokumentanalyse og annen korrespondanse. Forvaltningsrevisjonen ble gjennomført i perioden august 2021 til januar 2022.

Revisors funn og konklusjoner

På bakgrunn av problemstillingene i denne forvaltningsrevisjonsrapporten har vi i kapitlene 6 – 9 gjort flere funn. Disse funnene har vi konkludert på nedenfor.

Budsjettprosess - [kapittel 6](#)

Budsjett- og økonomiplanprosessen i Elverum kommune fremstår som en kontinuerlig, planmessig og hensiktsmessig prosess som er forankret politisk, i overensstemmelse med kommunens styringssystem.

Det bør være sammenheng mellom økonomiplanen og de overordnede planene i kommunen. Denne sammenhengen skal fremgå av økonomiplanen. Vi kan imidlertid ikke se at dette er tilfellet i kommunens økonomiplaner.

Kommunen legger videre ikke i tilstrekkelig grad sine vedtatte måltall til grunn for økonomiplanleggingen. Dette begrunner vi blant annet med at kommunen i den inneværende økonomiplanperioden legger opp til et netto nettodriftsresultat rett i overkant av null, selv i det siste året av økonomiplanen, det vil si år 2025. Dermed legges det i liten grad opp til at størrelsen på nettodriftsresultatet, konvergerer mot kommunens økonomiske mål.

Vi ser at risiko blir vurdert og forsøkt redusert, ved å ha god oversikt og kontroll over inntekter og utgifter i kommunen, samt ved å ha en klar og god plan for budsjett- og økonomiplanarbeidet. I tillegg er det iverksatt flere internkontrolltiltak og andre risikoreducerende tiltak som etter vår vurdering tilfredsstillende formålet, herunder har kommunen utarbeidet handlingsregler i økonomireglementet. Disse handlingsreglene er basert på risikobetraktninger rundt kommunens økonomiske situasjon, men vi savner likevel at en systematisk og dokumentert risikovurdering blir lagt til grunn for budsjett- og økonomiplanarbeidet.

Vi konkluderer med at budsjett- og økonomiplanprosessen i Elverum kommune bidrar til et realistisk budsjett, og i flere henseender god økonomistyring. Den største innvendingen mot dette, er hovedsakelig at kommunen ikke legger opp til å innfri sine egne økonomiske måltall, og i særlig grad størrelsen på nettodriftsresultatet i løpet av inneværende økonomiplanperiode (netto lånegjeld må naturligvis reduseres over tid). Handlingsrommet vil da være svært begrenset, og økonomi vil måtte overstyre politikk i hele økonomiplanperioden.

Budsjettoppfølging – [kapittel 7](#)

Sektorene har flere kontrolltiltak som i tilfredsstillende grad forebygger og avdekker avvik i budsjettoppfølgingen. Siden budsjettoppfølgingen i liten grad er formalisert, er det imidlertid usikkert hvor systematisk og konsekvent tiltakene blir gjennomført. Kommunen mangler herunder rutiner og prosedyrer i budsjettoppfølgingen som kan bidra til å redusere risiko og effektivisere arbeidet.

Det er ikke gjennomført systematiske risikovurderinger av budsjettoppfølgingsprosessen. Kommunen bør legge systematiske risikovurderinger til grunn ved utarbeiding av rutiner og prosedyrer.

Det overordnede ansvaret for budsjettoppfølgingen i kommunen er beskrevet i ulike dokumenter. Økonomirådgivernes ansvar og beskrivelse av arbeidsoppgaver er ikke nedfelt skriftlig, i for eksempel stillingsinstruksjoner. Ansvar og arbeidsoppgaver for økonomirådgiverne bør etter vår mening fremgå skriftlig i et dokument.

Revisors konklusjon er at budsjettoppfølgingen bidrar til god økonomistyring, men at det mangler skriftlig dokumentasjon, først og fremst i form av rutiner og prosedyrer.

Rapportering – [kapittel 8](#)

Reglene for rapporteringer til kommunestyret gis av kommunens økonomireglement. Vi mener at rutinene og rapporteringen slik den fremstår i tertialrapportene og årsberetningen, i hovedsak tilfredsstillende og bidrar til god økonomistyring i kommunen. Videre har kommunen oppfylt økonomireglementets krav, gjeldende fra 1. januar 2020, om fortløpende rapportering til kommunestyret på vesentlige økonomiske avvik som oppstår mellom økonomirapporteringene. Kommunen bør sørge for at dette blir en etablert praksis.

Kommunen må imidlertid utarbeide årsberetning for kommunens konsoliderte virksomhet, og samtidig sørge for at korrigerende tiltak blir beskrevet i tertialrapportene.

Investeringsprosjekter – [kapittel 9](#)

Foretakssystemet til enhet byggeprosjekter bidrar til god økonomiplanlegging, -oppfølging og –rapportering av byggeprosjekter. Dette gjelder også for Elverum helsehus, hvor sluttrapport for prosjektet ble presentert for kommunestyret i november 2021. Det er positivt at det for større investeringsprosjekter nå skal utarbeides en samlet sluttrapport som går utover rapportering av økonomisk resultat. Generelt er rapporteringen av investeringsprosjekter til formannskap og kommunestyret tilfredsstillende.

For investeringsprosjekter hvor det kan forventes, virker det å være etablert en hensiktsmessig prosjektorganisasjon. Kommunen bør imidlertid sørge for at kontroll og oversikt over økonomien i igangsatte investeringsprosjekter ivaretas av kommunens system(er).

Investeringsprosjekter som ikke kategoriseres som byggeprosjekter, er vanligvis av mindre størrelse samtidig som at disse prosjektene vanligvis ikke innehar like høy kompleksitet. For disse prosjektene blir ikke foretakssystemet til enhet byggeprosjekter benyttet. På bakgrunn av gjennomføringen av Allaktivitetsarenaen så følges mange av de samme føringene med tanke på system for styring og prosjektorganisasjon. Vi savner imidlertid at det er foretatt systematiske risikovurderinger av investeringsprosjektet. For alle investeringsprosjekter i kommunen av en viss størrelse og kompleksitet, bør det gjennomføres systematiske risikovurderinger.

Det er ikke utarbeidet et investeringsreglement eller en overordnet prosjektmodell i kommunen. Kommunen bør vurdere om dette er hensiktsmessig for Elverum kommune.

Revisors anbefalinger

På bakgrunn av våre vurderinger og konklusjoner har vi i denne forvaltningsrevisjonen kommet frem til følgende anbefalinger for Elverum kommune:

Budsjettprosess

- Kommunen bør synliggjøre økonomiplanens kobling til overordnede planer i økonomiplandokumentet
- Kommunen bør i større grad legge til grunn sine finansielle måltall i økonomiplanleggingen
- Kommunen bør vurdere å utarbeide en systematisk risikovurdering – som er dokumentert, og legge denne til grunn for arbeidet med å vurdere og kartlegge risiko i budsjett- og økonomiplanprosessen

Budsjettoppfølging

- Det bør gjennomføres systematiske og dokumenterte risikovurderinger av budsjettoppfølgingen i kommunen
- Kommunen bør sørge for å utarbeide og implementere rutiner og/eller prosedyrer for budsjettoppfølgingsarbeidet

Rapportering

- Kommunen må utarbeide en årsberetning for kommunens konsoliderte virksomhet fra og med årsberetning 2021
- Kommunen bør sørge for at rapporterte avvik etterfølges av korrigerende tiltak fra og med første tertialrapportering i 2022

- Kommunen bør sørge for at det blir etablert en praksis hvor vesentlige økonomiske avvik som oppstår mellom økonomirapportene blir kommunisert til kommunestyret fortløpende, uavhengig av tidspunktene for økonomirapporteringene

Investeringer

- Det bør gjennomføres systematiske risikovurderinger for alle investeringsprosjekter i kommunen av en viss størrelse og kompleksitet
- Kommunen bør vurdere om et investeringsreglement eller en overordnet prosjektmodell kan være hensiktsmessig for å etablere sentrale prinsipper i behandlingen av investeringsprosjekter
- Kommunen bør sørge for at kontroll og oversikt over økonomien i igangsatte investeringsprosjekter ivaretas av kommunens system(er)

Generelt

- Kommunen bør vurdere å utarbeide stillingsinstrukser for økonomirådgiverne

1 Bakgrunn for prosjektet

I henhold til kommuneloven § 23-2, punkt c, skal kontrollutvalget påse at det blir gjennomført forvaltningsrevisjon i kommunen. Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak (§ 23-3, første ledd).

Bestillingen av et forvaltningsrevisjonsprosjekt om budsjett- og økonomistyring er forankret i kontrollutvalgets plan for forvaltningsrevisjon for perioden 2020-2023. Revisjon Øst IKS ble i møte 23. oktober (sak 51/20) bedt om å utarbeide en prosjektplan med budsjett- og økonomistyring som tema. Prosjektplanen ble fremlagt for kontrollutvalget i møte den 27. november (sak 58/20). Utvalget ga Revisjon Øst IKS tilbakemelding om å justere prosjektplanen jamfør diskusjonen om ønsket retning under behandlingen. Kontrollutvalget ønsket at forvaltningsrevisjonsprosjektet også tok høyde for budsjett- og økonomistyring i investeringsprosjekter, og Elverum helsehus spesielt med hensyn til investeringsprosjekter som skal kontrolleres.

Revisjon Øst IKS leverte revidert prosjektplan i kontrollutvalgets møte den 5. februar (sak 10/21). Kontrollutvalget fattet følgende vedtak: *Kontrollutvalget tar justert prosjektplan «Budsjett- og økonomistyring (inkl. investeringsprosjekter)» til orientering, og vil på bakgrunn av denne bestille en forvaltningsrevisjon innenfor en ramme på 350 timer. Prosjektet gjennomføres av Revisjon Øst IKS.*

2 Formål

Formålet i denne forvaltningsrevisjonen er å undersøke om Elverum kommune sine rutiner og praksis for økonomiplanlegging, budsjettering, budsjettoppfølging og rapportering sikrer god økonomistyring og tar hensyn til risiko på området.

3 Problemstillinger og avgrensninger

Forvaltningsrevisjonen ser på budsjett- og økonomistyringsprosessen for kommunen som helhet, og er basert på data som gjelder for kommunen på overordnet nivå og for noen utvalgte sektorer. Her har vi valgt ut sektorene for Pleie, rehabilitering og omsorg, Skole og Teknikk og miljø.

Forvaltningsrevisjonen er i hovedsak avgrenset til budsjettprosessen i 2020 og 2021 og økonomirapporteringer for budsjettåret 2020 og 2021 (per januar 2022). Vi benytter imidlertid også opplysninger fra for eksempel årsmeldinger og handlings- og økonomiplaner lenger tilbake tid der det gir utfyllende informasjon. Når det gjelder investeringsprosjekter så ser vi på tre nyere investeringsprosjekter, som alle er blitt ferdigstilt og tatt i bruk i enten 2018 eller 2019.

Formålet er belyst ved å besvare følgende problemstillinger:

- 1. Bidrar budsjettprosessen i Elverum kommune til et realistisk budsjett og grunnlag for god økonomistyring?**
- 2. Bidrar budsjettoppfølgingen til å oppnå god økonomistyring i samsvar med gjeldende regelverk?**
- 3. Bidrar etablerte rutiner og praksis for rapportering til at Elverum kommune oppnår god økonomistyring?**
- 4. Bidrar etablerte rutiner til god økonomiplanlegging, -oppfølging og -rapportering på investering-/byggeprosjekter?**

I problemstilling 4 ser vi hovedsakelig på Elverum helsehus, og vi har viet en noe mer begrenset plass til to investeringsprosjekter av mellomstor størrelse; Svartholtet bofellesskap og Allaktivitetsarenaen.

4 Revisjonskriterier

I henhold til standard for forvaltningsrevisjon må revisor fastsette revisjonskriterier for forvaltningsrevisjonen. Revisjonskriterier er en samlebetegnelse for krav og forventninger som blir brukt til å vurdere ulike sider av kommunens virksomhet og tjenester. Revisjonskriterier fastsettes vanligvis med basis i en eller flere av følgende kilder; lovverk, politiske vedtak og føringer, kommunens egne retningslinjer, anerkjent teori på området og andre sammenlignbare virksomheters løsninger og resultater. I denne rapporten er følgende kilder benyttet til å utlede revisjonskriteriene:

- Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) LOV-2018-06-22-83
- Økonomiplanlegging i kommuner og fylkeskommuner. Veileder. Kommunal- og regionaldepartementet 2013.
- Orden i eget hus. Kommunedirektørens internkontroll. Veileder. Kommunesektorens organisasjon (KS). 2020.
- Finansielle måltall og handlingsregler for økonomistyring i storbykommunene, SØF-rapport nr. 03/19. 2019.
- Budsjettering av investeringer og avslutning av investeringsregnskapet. Veileder. 2011.
- Kvalitetsledelse - Retningslinjer for kvalitetsledelse i prosjekter. NS-ISO 10006-2017.
- Økonomireglementet i Elverum kommune. Vedtatt i sak 176/19, 18. desember 2019 med virkning fra 1. januar 2020.
- Kommunale investeringsprosjekter. Prosjektmodeller og krav til beslutningsunderlag. Concept-rapport nr. 45. 2015.
- Rolstadås, Asbjørn. Praktisk prosjektstyring. Tapir akademisk forlag. 2011.

Utleddning av revisjonskriteriene fremgår av [vedlegg](#). Revisjonskriteriene er også oversendt kommunen med muligheter for innspill. Kommunen hadde en presisering til ett kriterium. Dette gjaldt kommunens økonomiske måltall. Kommunen presiserer: «Med kommunens økonomiske situasjon har det ikke vært realistisk å nå de økonomiske målene på kort sikt, det vil si 1-4 år. Handlingsreglene bør anvendes så langt råd er for å nå målene på mellomlang sikt, det vil si 4-8 år.»

De økonomiske måltallene er omtalt på sidene 19-20 i kapittel [6.2](#).

5 Metode for revisjonen

Til denne forvaltningsrevisjonen har vi innhentet informasjon og dokumentasjon fra skriftlige kilder fra kommunen, samt intervjuer med administrativt ansatte. Etter vår oppfatning har vi innenfor denne forvaltningsrevisjonens rammer, et tilstrekkelig informasjonsgrunnlag for å besvare problemstillingene.

5.1 Dokumentstudier

Vi har gjennomgått sentrale dokumenter på området. Dokumentene er oversendt fra kommunens og revisors kontaktperson, eller samlet inn i forbindelse med intervjuene. Dokumenter er også hentet fra kommunens hjemmesider. Fullstendig oversikt over dokumentene fremgår av kildehenvisningene i kapittel 13.

5.2 Intervjuer

Det er totalt gjennomført ni separate intervjuer i forbindelse med dette prosjektet. I tillegg har vi gjennomført et oppstartsmøte med kommunedirektør og økonomisjef i forkant av intervjuene.

Følgende ansatte i Elverum kommune har blitt intervjuet

- kommunedirektør
- økonomisjef
- sektorsjef for Pleie, rehabilitering og omsorg
- sektorsjef for Skole
- sektorsjef for Teknikk og miljø
- eiendomssjef
- enhetsleder byggeprosjekter
- økonomirådgiver stab
- økonomirådgiver i Pleie, rehabilitering og omsorg

Alle referater fra intervjuene er verifisert. Det betyr at den som har blitt intervjuet, har fått lese gjennom referatet fra intervjuet for å bekrefte at referatet er i overensstemmelse med det som ble sagt under intervjuet, og korrigere referatet der det er nødvendig.

5.3 Valg av investeringsprosjekter

Det var gitt fra prosjektplanen til denne forvaltningsrevisjonen at vi skulle se nærmere på Elverum helsehus. I tillegg ønsket vi å undersøke ytterligere to investeringsprosjekter av medium størrelse som ikke var byggeprosjekter og/eller prosjekter bestilt fra andre sektorer enn Pleie, rehabilitering og omsorg og Familie og helse, som var bestillerne av Elverum helsehus.

Med en forutsetning om at investeringsprosjektene skulle være avsluttet, og tidligst i 2017¹, fikk vi tilsendt en liste med aktuelle investeringsprosjekter fra kommunen. Ut i fra vesentlighetsbetraktninger og sektorplassering valgte vi ut Allaktivitetsarenaen som ble utført med sektor for Teknikk og miljø som bestiller, og Svarholtet bofellesskap. Sistnevnte prosjekt er et byggeprosjekt med sektor for Pleie, rehabilitering og omsorg, som bestiller. Grunnen til at dette prosjektet ble valgt var at vi ikke fant andre typer investeringsprosjekter i andre sektorer som var avsluttet i det aktuelle tidsrommet og som var relevante med tanke på størrelse. Dette når vi utelukket Jotuntoppen og Ydalir barnehage og skole i utgangspunktet.

¹ For at investeringsprosjektene skulle være mest mulig relevante, blant annet med tanke på kommunens rutiner.

6 Problemstilling 1 – Budsjettprosess

Problemstilling 1:

Bidrar budsjettprosessen i Elverum kommune til et realistisk budsjett og grunnlag for god økonomistyring?

6.1 Revisjonskriterier for problemstilling 1

Kriteriene vi har benyttet for å besvare problemstilling 1 er gjengitt nedenfor. For utledning av revisjonskriteriene, se [vedlegg](#). Leseren kan gå rett til den enkelte vurdering ved å trykke på det enkelte kriteriet. Vurderingene er knyttet til de data som er samlet inn og som blir gjengitt i kapitlene nedenfor. Vi gjør derfor leseren oppmerksom på at vurderingene må ses opp imot de innhentede data i prosjektet.

- **Kriterie 1** Kommunen bør sørge for at det er tydelig sammenheng mellom økonomiplanen, kommuneplanen og øvrige overordnede planer i kommunen
- **Kriterie 2** Kommunen bør sørge for at det er utarbeidet en plan for økonomiplan- og budsjettprosessen og planen er forankret politisk
- **Kriterie 3** Kommunen bør legge vedtatte måltall til grunn i økonomiplanleggingen
- **Kriterie 4** Kommunen bør sørge for at risiko knyttet til budsjett- og økonomiplanarbeidet er kartlagt og vurdert
- **Kriterie 5** Kommunen bør sørge for at det er etablert internkontrolltiltak og andre risikoreducerende tiltak for sikre realistisk budsjettering og god økonomistyring

6.2 Innhentet data

Kommunens administrative organisering

Elverum kommunes organisering på sektor- og stabsnivå per 2020 er vist i figur 1 på nest side. Høsten 2021 ble Sektor for utdanning erstattet av Sektor for barnehage og Sektor for skole. Slik at det ved utgangen av 2021 er syv sektorer og fem staber i kommunen.

Figur 1: Elverum kommunes driftsorganisasjon i 2020.

Kilde: Årsmelding 2020

Etter oppdelingen av sektor for Utdanning, er Pleie, rehabilitering og omsorg² den største sektoren med et budsjett for 2022 på over 420 millioner kroner, mens sektor for Skole og sektor for Barnehage følger deretter med et budsjett på henholdsvis 295 millioner kroner og 175 millioner kroner. Disse tre sektorene står for 77 prosent av årsverkene i Elverum kommune.³

Hver sektor og stab ledes henholdsvis av en sektorsjef og en stabssjef. Sektor- og stabssjefene inngår i kommunedirektørens ledergruppe sammen med assisterende kommunedirektør. Sektorene og stabene er videre organisert i faglige enheter med enhetsledere. De største sektorene har i tillegg avdelinger med avdelingsledere underlagt de enkelte enhetene. Tjenester som ligger under eiendomsstaben og økonomistaben er av særlig interesse for dette forvaltningsprosjektet. Under eiendomsstaben finner vi blant annet enhet for Byggeprosjekter som vi kommer nærmere inn på i kapittel [9.2](#).

Økonomistaben

Økonomistaben er organisert i de tre enhetene økonomirådgivning, regnskap og innfordring av kommunale krav og lønn. I tillegg har staben en innkjøpsrådgiver, to rådgivere knyttet til systemdrift av Agresso og GAT, samt en controller. Økonomistaben har ansvaret for kommunens økonomifunksjoner og tre stiftelser. I tillegg yter staben økonomitjenester gjennom økonomistyringssystemet til flere virksomheter med kommunalt eierskap.

Økonomistaben er ledet av økonomisjef og har 25 årsverk, deriblant fem økonomirådgivere som også jobber ut mot sektorene og de andre stabene. Sektor for Pleie, rehabilitering og omsorg og sektor for Familie og helse har som de eneste sektorene egen økonomirådgiver.

Ansvar og fullmakter

I kommunens *administrative delegeringsreglement*, vedtatt 15. februar 2021 av kommunedirektøren, heter det at kommunestyret har delegert til kommunedirektøren å forvalte kommunens økonomi innenfor rammene av det til enhver tid gjeldende budsjettvedtak. Forvaltningen skal skje i henhold til gjeldende prinsipper for økonomistyring, samt økonomireglementet.

Sektor- og stabssjef er ansvarlig for å styre egen virksomhet innenfor vedtatte budsjetttrammer. Disponering av driftsbudsjettet skal være i samsvar med kommunestyrets mål, vedtak og intensjoner og

² Under sektor for Pleie, rehabilitering og omsorg ligger tjenester som; Institusjonstjenester, hjemmebaserte tjenester, tjenester til personer med nedsatt funksjonsevne og rus og psykisk helsetjeneste.

³ 1054 av 1372 årsverk per 31. august 2021.

innenfor nettorammen for egen virksomhet. Ved overskridelser i sektoren eller staben skal det søkes løsninger ved å omprioritere innenfor egne ressurser. Sektor- og stabssjef har fullmakt til å foreta budsjettendringer innenfor egen virksomhet i løpet av året, innenfor de rammer som er vedtatt. Beslutninger som binder opp senere års budsjetter faller utenfor fullmakten. Sektor- og stabssjef har ansvar for budsjettoppfølgingen for eget tjenesteområde.

For å gjennomføre den årlige virksomheten - virksomhetsplan og årsbudsjett vedtatt av kommunestyret, fordeler kommunedirektøren ansvar til sektorsjefene og stabssjefene. Denne ansvarsfordelingen er formalisert gjennom en årlig lederkontrakt. I lederkontraktene fra kommunedirektør mellom sektorsjefene og stabssjefene, og videre mellom sektorsjefer og stabssjefer og enhetslederne, skal henholdsvis sektorsjef, stabssjef og enhetslederne sørge for at virksomheten utføres i henhold til planverk. Dette gjelder i særlig grad mål for tjenesteproduksjonen og planlagt utviklingsarbeid, samt årsbudsjett, slik dette er beskrevet i handlings- og økonomiplanen. Lederne skal se til at de operative målene i virksomhetsplanen er avledet av kommuneplanens mål og strategier og de aktuelle strategiske planene på det aktuelle fagområdet, samt påse at tildelte ressurser brukes og forvaltes effektivt. Eventuelle ressursoverskridelser skal rapporteres omgående til overordnet leder sammen med forslag til korrigerende tiltak.

I vedlegg til kommunedirektørens lederkontrakt følger det en gjennomføringsplan for kommunestyrets vedtak på Handlings- og økonomiplan (verbalpunkter mv.). I gjennomføringsplanen er arbeidsoppgaver med frister og ansvar fremstilt i en tabell. Dette gjelder for eksempel salderingstiltak med virkning på det kommende budsjett som må følges opp på tjenesteområdene i hver enkelt sektor og stab. Lignende tabeller finnes også i tertialrapportene.

Kommuneorganisasjonen har flere ledelsesfora – faste og midlertidige; ukentlige ledergruppemøter, budsjettdialog i tilknytning til administrative økonomirapporteringer, medarbeidersamtaler, ledertrening og lederutvikling. Disse har som et sentralt mål å styrke kommunens evne til å nå målene innenfor tilgjengelige ressursrammer, og styrke ledergjerningen.⁴

Planer

Kommunens planbehov er basert på hvilke utfordringer Elverum kommune vil møte i fremtiden.⁵ Planstrategien skal være et verktøy for å systematisere utfordringer som kommunen står overfor og de planbehov med tilhørende planprosesser som bør gjennomføres som følge av utfordringene. Planstrategi 2016-2019 er den sist vedtatte planstrategien i kommunen.⁶ Planstrategien for Elverum for kommune ble sist godkjent av kommunestyret 26. september 2018. kommunen har ikke utarbeidet en planstrategi for inneværende kommunestyreperiode. Planstrategien redegjør for hvilke planer kommunen skal utarbeide i perioden, og hvilke planoppgaver kommunen skal prioritere i årene som kommer.

Kommunens strategiske planer, det vil si kommuneplanen og temaplaner/sektorplaner, har overordnede og langsiktige mål. Gjennom planarbeidet skal disse gi føringer (den røde tråden skal styrkes) for den løpende tjenesteproduksjonen i kommunen, jf. figur 2.

⁴ Handlings- og økonomiplan 2022-2025.

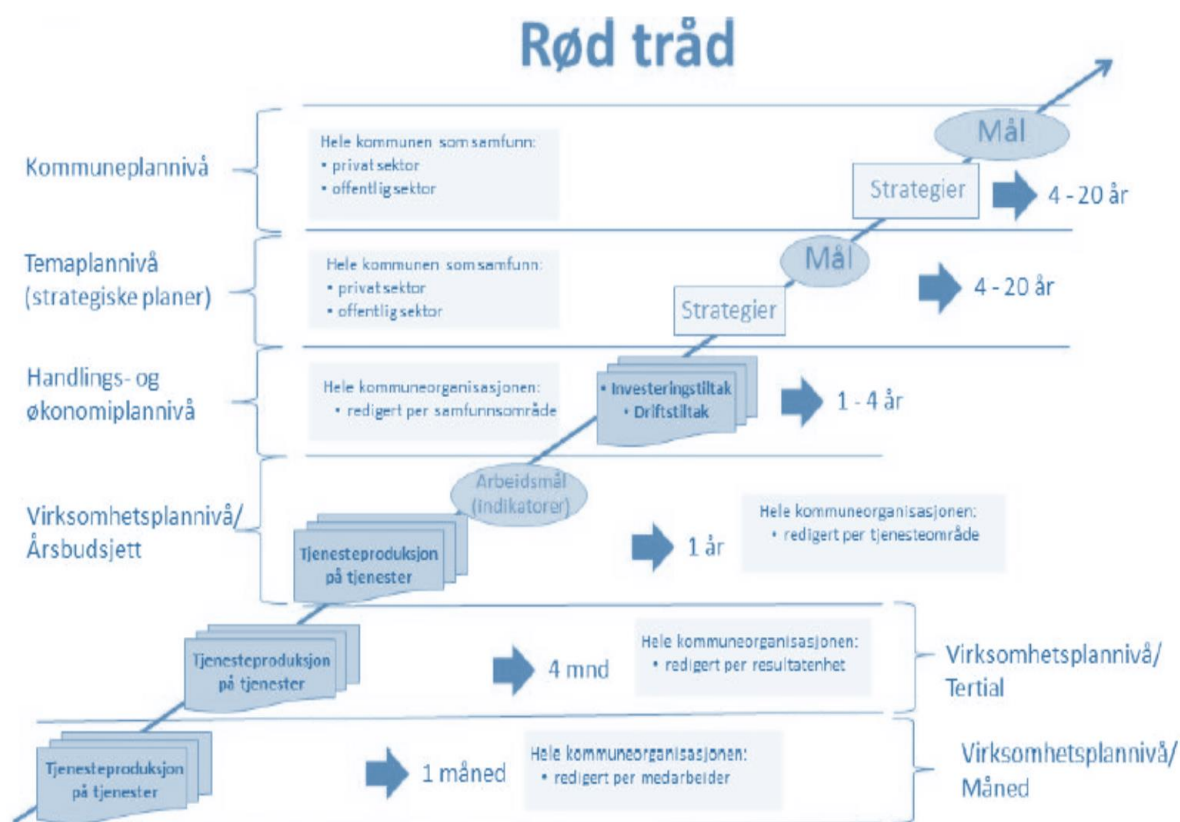
⁵ Kommunen har utarbeidet et bakgrunnsdokument for planstrategien, *Kommunal planstrategi i Elverum – utfordringsnotat*, hvor det redegjøres for styrker og svakheter i Elverum kommune per i dag, og Elverums utfordringer i fremtiden.

⁶ Kommunestyret skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi, jf. Plan- og bygningsloven § 10. Dette forutsettes å være en prosess som foregår hvert fjerde år (jfr. PBL § 10), og skal være godkjent senest 1 år etter at nytt kommunestyre (som følge av valget) er konstituert.

I planverket inngår kommuneplanen med samfunnsdel og arealdel. Kommuneplanen 2010 – 2022, vedtatt 3. november 2010, beskriver overordnede og langsiktige mål og strategier for kommunens drift og utvikling, i et fire- til tolvårs perspektiv. Fortsatt befolkningsvekst var/er en hovedmålsetting i kommuneplanen, formulert som at kommunen skal ha en befolkningsvekst på 1 prosent per år. Dette er en forutsetning som inntil 2018 var forutsatt i handlings- og økonomiplanen.

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens overordnede plan. Avledet av kommuneplanen følger per i dag 20 sektor-/temaplaner med tilhørende strategiske planer på seks samfunnsområder.⁷ Disse skal forstås som en detaljering av kommuneplanen for å ha et operativt grunnlag for virksomheten.⁸

Mål og strategier i de overordnede planene danner grunnlag for de konkrete målene i Handlings- og økonomiplanen med virksomhetsplan og årsbudsjett. I tillegg må i handlings- og økonomiplanen gi føringer for tjenester og samfunnsutvikling som vurderes som nødvendig å håndtere, og som ikke er redegjort for eller tatt høyde for i planverket.⁹

Figur 2: Kommunens planhierarki.

Kilde: Handlings- og økonomiplan 2022–2025.

Handlings- og økonomiplanen med årsbudsjett

Det blir årlig utarbeidet en handlings- og økonomiplan med virksomhetsplan og årsbudsjett. Samfunnsdelens handlingsplan og økonomiplanen er utarbeidet i et samlet dokument i Elverum kommune.

⁷ Klima og energi, By- og bygdeutvikling, Samferdsel og infrastruktur, Verdiskaping og næringsutvikling og Natur, kulturmiljø og landskap.

⁸ Årsmelding 2020.

⁹ Handlings- og økonomiplan 2021-2024.

Alle saker som medfører økonomiske konsekvenser må innarbeides i budsjettet og økonomiplanen. Økonomiplanen viser de økonomiske rammene for en fireårsperiode fordelt på investeringer og drift med detaljert budsjett for det første året i perioden. De tre siste årene i planen er mer tentative, og beskriver hvilke mål, rammer, forutsetninger, aktiviteter og utfordringer som ligger til grunn for disse årene.

Handlingsplanen beskriver plangrunnlaget og kommunestyrets prioriteringer av aktiviteter, og hovedtrekkene i aktivitetene som planlegges gjennomført i løpet av kommende fireårsperiode. Virksomhetsplan og årsbudsjett skal ivareta ettårsperspektivet i planhierarkiet, og redegjøre for hovedtrekkene i den tjenesteproduksjonen som er planlagt for kommende år innenfor de økonomiske rammene. I henhold til kommunens økonomireglement skal tiltak som medfører økte kostnader for kommunen, fortrinnsvis fremmes i årsbudsjettet eller økonomiplan.

Forutsetninger og føringer for prosessen som leder frem til handlings- og økonomiplanen hentes i hovedsak fra følgende kilder, jf. handlings- og økonomiplanen 2022 – 2025.

- kommuneplanen
- temaplaner/sectorplaner
- forrige handlings- og økonomiplan
- årsmelding, årsberetning og regnskap for forrige år
- tertialrapportene for 1. og 2. tertial
- kommuneproposisjonen og regjeringens forslag til statsbudsjett
- kommunestyrevedtak for inneværende år som har betydning for mål og rammer for handlings- og økonomiplanen

Styringsdokumenter, økonomireglement og rutiner

Styringsdokumenter i budsjettprosessen

Tre dokumenter ligger grunn for arbeidet med budsjett og økonomiplan i Elverum kommune; årshjulet for styring på overordnet nivå, budsjetttrundskrivet og økonomireglementet. *Kommunens årshjul* for styring på overordnet nivå synliggjør viktige milepæler gjennom året. Årshjulet beskriver samspillet mellom folkevalgt styring og administrativ ledelse og gjennomføring. *Budsjetttrundskrivet* beskriver arbeidet sektorene og stabene skal bidra med i budsjett- og økonomiplanprosessen. Rundskrivet blir sendt ut fra administrasjonen i april og inneholder instruksjer, milepæler og frister.

Økonomireglementet

Økonomireglementet til Elverum kommune ble vedtatt i kommunestyret i sak 176/19, 18. desember 2019 med virkning fra 1. januar 2020. Reglementet er justert i henhold til ny kommunelov.¹⁰

Økonomireglementet beskriver kommunens overordnede økonomibestemmelser og fullmakter, og har som mål å bidra til forsvarlig økonomistyring. I reglementet heter det at kommunen skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. I dette ligger det å utarbeide samordnede og realistiske planer for egen virksomhet og økonomi, og for lokalsamfunnets utvikling.

Økonomireglementet er inndelt i fire kapitler:

1. Innledning med formål, omfang og øvrige forhold.
2. Økonomiske mål og handlingsregler.
3. Ansvar og myndighet til kommunestyret, formannskapet og kommunedirektør.
4. Rapportering gjennom året, årsregnskap og årsberetning.

¹⁰ Den versjonen som revisor har fått tilsendt er datert desember 2020, og godkjent av økonomisjef.

Formålet med dette reglementet beskrives som følger

- sikre en effektiv og forsvarlig økonomiforvaltning i Elverum kommune
- sikre tilstrekkelig styringsinformasjon og gi de folkevalgte et godt beslutningsgrunnlag
- legge til rette for en best mulig utnyttelse av kommunens ressurser i samsvar med kommunestyrets beslutninger
- redusere risikoen for avvik fra fastsatte mål på økonomiområdet
- sikre at kommunen følger kommuneloven, forskrifter og andre økonomibestemmelser
klargjøre det ansvar og den myndighet som henholdsvis de politiske utvalgene og rådmann har for kommunens økonomi

For å sikre kommunen økonomisk handleevne over tid skal prioriteringer og aktivitet i budsjetter og økonomiplan tilpasses fem økonomiske mål formulert som måltall. Disse er beskrevet nærmere på sidene 19-20. Måltallene er fastsatt utfra kommunens økonomiske situasjon. Måltallene skal i henhold til økonomireglementet ligge til grunn for utarbeidelse av budsjett og økonomiplanene.

Det er formulert 10 handlingsregler i økonomireglementet som skal bidra til å ivareta kommunens mål om en bærekraftig økonomisk utvikling. Tre av handlingsreglene er identiske med måltallene. Vi finner det hensiktsmessig å gjengi handlingsreglene:

1. Netto driftsresultat - Kommunen skal over tid budsjettere med netto driftsresultat på 2 prosent av brutto driftsinntekter. Det kan budsjetteres med et lavere netto driftsresultat når udisponerte disposisjonsfond er mer enn 4 prosent av brutto driftsinntekter i regnskapsåret før budsjettet vedtas for kommende år (budsjett år minus to år).

2. Avsetninger til fremtidige investeringer - Det skal over driftsbudsjettet årlig avsettes et beløp til egenkapital i årets/fremtidige investeringer. Beløpet skal minimum tilsvare forventet utbytte/overføring til kommunen fra selskaper kommunen ha eierskap i.

3. Disposisjonsfond - Kommunen skal til enhver tid ha et udisponert disposisjonsfond på minst 4 prosent av brutto driftsinntekter som buffer ved et eventuelt driftsunderskudd.

4. Lånegjeld - Kommunen skal ikke ha netto lånegjeld som overstiger 100 prosent av brutto driftsinntekter.

5. Investeringer innenfor dagens handlingsrom - Drifts- og finansutgifter som følge av investeringer skal håndteres innenfor de økonomiske rammer som er tilgjengelig når vedtak om investering gjøres. Ingen investeringer skal finansieres med bakgrunn i forventede inntekter som følge av en forventet innbyggervekst eller lignende.

6. Langsiktig perspektiv - Kommunens økonomiplan for de fire neste årene skal ses i lys av det investerings- og driftsbehov kommunen vil ha i et perspektiv på minimum 8 år.

7. Ansvar og myndighet - Kommunen skal ha ansvarlige ledere med selvstendig ansvar for og myndighet til å disponere tildelte driftsrammer.

8. Utlån - Det skal ikke foretas utlån av kommunale midler utover formidlingslån (startlån fra Husbanken). Maskiner, biler, instrumenter, hjelpemidler og liknende skal ikke lånes ut dersom utlånet ikke er en del av kommunens tjenester.

9. *Garantier* - Når kommunen gir garanti for noen andres økonomiske forpliktelser skal det i kommunens balanse avsettes midler tilsvarende den summen garantien innebærer. Dette for å sikre dekning dersom behovet for garanti utløses.

10. *Budsjett rente og rentefond* - Kommunen skal budsjettere med en rente på 3 prosent. Avvik mellom budsjetterte renter og faktiske renter avsettes/brukes av kommunens rentefond.

Rutiner

Sektor- og stabssjefer er ansvarlig for rutiner på sine områder, slik at de til enhver tid gjeldende saksbehandlingsregler i lov og forskrift blir fulgt, jf. kommunens administrative delegeringsreglement.

Hierarkistrukturen i Elverum kommunes kvalitetssystem er basert på at lover og forskrifter er overordnet. Deretter kommer kommunens reglementer som vedtas av kommunestyret. Kommunedirektør er ansvarlig for at lovbestemmelser og reglementer blir fulgt opp administrativt gjennom egne prosedyrer, rutiner og eventuelt instruksjer.

Kommunens kvalitetssystem skal etter det vi får opplyst inneholde alle økonomistabens reglementer, prosedyrer, retningslinjer, rutiner skjemaer og veiledere.¹¹ Dette er eksempelvis rutiner over hvem som kvalitetssikrer, ansvar og gjennomføring av oppfølging og kontroll i forbindelse med intern rapportering mv.

Årsbudsjettet og økonomiplan - budsjettarbeid og prosess

Arbeidet med økonomiplan, budsjett og kommuneplanens handlingsdel kjøres parallelt i Elverum kommune. Denne prosessen starter når årsavslutningen er ferdig i februar. Kommunedirektør beskriver budsjettarbeidet, inkludert internkontrollen, som en kontinuerlig prosess. Planprosessen gjennomføres vanligvis i overensstemmelse med kommunens årshjul for styring. Årshjulet danner sammen med det årlige budsjetttrundskrivet og økonomireglementet, grunnlaget for prosessen med årsbudsjettet, økonomiplanen og virksomhetsplanen.

Utgangspunktet for budsjetttrammene for neste års budsjett er basisbudsjettet - fjorårets budsjett med grunnlagsendringer som har påløpt, med kroneverdier for året. Basisbudsjettet blir analysert, med tanke på det kommende årsbudsjettet, for å forsøke å fange opp «forhold» som ikke ble fanget opp forrige år. Ved 1. tertialrapport per 30. april korrigeres tallene fra forrige år. Korrigeringene blir lagt inn i økonomiplanen for kommende år. Målet er å frembringe et mest mulig realistisk grunnlag, og dermed et mest mulig realistisk budsjett.

Administrasjonen opplyser om at det nedlegges mye arbeid med å finne ut hva som påvirker de økonomiske rammene, for eksempel gjennom befolkningsutvikling og demografiske forhold, for å få et mest mulig realistisk budsjett. Her blir det påpekt at det er viktig å fange opp føringer i lovverket og statlige styringssignaler i forbindelse med kommuneproposisjonen i mai, og vurdere hvordan dette påvirker kommunen.

Avvikene gjennom året blir tatt tak i og analysert, og tiltak blir truffet. Dette fremgår av tertialrapportene, årsberetning, årsmelding og handlings- og økonomiplaner.

Strategi- og budsjettkonferansen

I samsvar med årshjulet for styring blir det gjennomført en dialogprosess i regi av kommunestyrekomitéene med ulike brukere både internt og eksternt, om forventninger, resultater og løsninger som

¹¹ Revisor har fått tilsendt en oversikt over alle dokumenter som er relevante på økonomiområdet.

kan iverksettes. Prosessen leder frem mot den årlige strategi- og budsjettkonferansen med kommunestyret – vanligvis i juni, med påfølgende kommunestyrevedtak og føringer for handlings- og økonomiplanen.¹²

På konferansen orienterer administrasjonen kommunestyret om utfordringer rundt økonomi og prosessen med budsjett og økonomiplan, og de overordnede rammene blir diskutert. Hele kommunestyret, hovedtillitsvalgte, hovedverneombud, sektor- og stabsledere, kommunedirektør, samt deler av økonomistaben deltar på konferansen.¹³

Hensikten med konferansen er med utgangspunkt i kommunes planverk å presentere administrasjonens utredninger og vurderinger for kommunen, fordelt på drift og investeringer for kommende handlings- og økonomiplanperiode, formidle innspill fra kommunestyrets komiteer, skape politisk drøfting og diskusjon om kommunens muligheter, utfordringer og retning videre.¹⁴ Dette skal gi kommunedirektør signaler og retningslinjer for høstens fremlegg av handlings- og økonomiplan for kommende fireårsperiode. Ifølge økonomisjef er imidlertid strategi- og budsjettkonferansen mer som et budsjettseminar å regne, siden politikerne er mindre opptatt av strategi og langsiktige vurderinger, sammenlignet med kortsiktige prioriteringer.

Kommunestyrets vedtak på prioriteringer i kommende handlings- og økonomiplan skal være ferdig i etterfølgende kommunestyremøte, rundt 20. juni, i henhold til årshjulet.

Grunnlagsendringer og salderingstiltak

Endringer som kommunedirektøren eller kommunestyret ikke kan påvirke blir innarbeidet som grunnlagsendringer¹⁵ for kommende budsjett. Grunnlagsendringer blir gjennomgått i kommunen i august. Dette gjelder for eksempel pris- og lønnsvekst. Kommunen benytter den kommunale deflatoren i beregningen av kostnadsveksten. Deflatoren dekomponeres i prisvekst og årslønnsvekst. Disse forutsetningene er brukt i budsjettet til kommunen ved at driftsposter er økt med prisveksten og inntektene er økt med verdien på deflatoren. Dette blir også gjenspeilet i kommunens gebyrregulativ hvor de fleste prisene har fått en økning lik deflatoren.¹⁶

Effekten av effektiviseringer som ikke endrer kommunens tjenestetilbud til innbyggerne blir også innarbeidet som grunnlagsendringer. Endringer i budsjettforutsetninger som vil få innvirkning på tjenestetilbudet og som kommunestyret selv kan påvirke, blir lagt frem for politisk behandling. Dette kan være nye aktiviteter eller tiltak som reduserer kommunens nettoutgifter, såkalte salderingstiltak.¹⁷ Salderingstiltak krever godkjennelse i kommunestyret. Salderingstiltak som er innarbeidet i handlings- og økonomiplanen og tiltakene fremgår eksplisitt av plandokumentet.

¹² I 2021 ble konferansen avholdt i september.

¹³ Det har vært invitert gjester til disse konferansene, men i 2021 var det kommunedirektør og økonomisjef som sto for hele opplegget ut mot politikerne.

¹⁴ Jf. saksfremlegg i kommunestyret 8. juni 2016.

¹⁵ Grunnlagsendringer er endringer i budsjettforutsetningene som kommunestyret ikke kan påvirke. Disse må korrigeres for å få realistiske budsjetter. Dette gjelder for eksempel pris- og lønnsvekst og demografiske forhold.

¹⁶ Jf. handlings- og økonomiplan 2021 – 2024.

¹⁷ Orienteringen om dette er beskrevet i handlings- og økonomiplan 2021 – 2024.

Videre prosess

Kommunen har et mål om å være ferdig med verbaldelen av budsjett og økonomiplan innen 15. august. Etter denne datoen jobber administrasjonen videre med tallene. Innen 10. september, ifølge årshjulet, skal sektorene og stabene levere sine forslag til handlings- og økonomiplan. Det blir forsøkt å få på plass så presise tall så tidlig som mulig, slik at «alt er klart» til statsbudsjettet legges frem i oktober.

Kommunedirektør legger frem forslag til handlings- og økonomiplan i løpet av oktober. Formannskapet behandler budsjett og økonomiplan og skal innstille til kommunestyret i saker som har økonomiske konsekvenser som må innarbeides i budsjett og økonomiplan.¹⁸ Formannskapet kan endre kommunedirektørens forslag før det blir lagt frem for behandling i kommunestyret i desember. Formannskapets innstilling til handlings- og økonomiplan, inkludert årsbudsjett og virksomhetsplan, skal være klart innen 1. desember. Handlings- og økonomiplan blir vedtatt på etterfølgende kommunestyremøte. For 2021 er datoen satt til 15. desember. Utgangspunktet for detaljbudsjettet er da gitt og det kan da være ønskelig å foreta en mer eksakt detaljering, og periodiseringer må korrigeres. Dette arbeidet skal begynne når kommunedirektørs budsjettforslag foreligger.¹⁹ Endelig periodisert detaljbudsjett skal være klart innen 1. januar, ifølge årshjulet.

Handlingsrom, måltall og risiko

Måltall

Kommunens økonomiske mål med tilhørende finansielle måltall ble vedtatt av kommunestyret i sak 176/19 i 2019, sammen med nytt økonomireglementet. I reglementet er det beskrevet fire økonomiske mål formulert som måltall²⁰; netto driftsresultat: 2 prosent, udisponerte disposisjonsfond²¹: 4 prosent og netto lånegjeld maks 100 prosent, alle i prosent av brutto driftsinntekter. Det er også et mål om å ha 20 prosent egenfinansiering av investeringsporteføljen.²² I tillegg har kommunen et mål om å ha under 1 prosent avvik mellom regnskap og budsjetttrammer på tjenesteområdene. Overholdelse av målene, med konsekvenser for prioriteringer i budsjetter og økonomiplan, skal sikre at kommunen forvalter økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid.

Videre heter det i økonomireglementet at måltallene er fastsatt utfra kommunens økonomiske situasjon. De finansielle måltallene skal ligge til grunn for utarbeidelse av budsjett og økonomiplanene. I årsberetningen skal måltallene vise den økonomiske utviklingen. Til hjelp med å innfri måltallene og nå målene har kommunen, som tidligere nevnt, utviklet 10 handlingsregler. Disse er redegjort for i økonomireglementet.

Administrasjonen hevder på bakgrunn av kommunens økonomiske situasjon at det ikke er realistisk å nå de økonomiske målene på kort sikt, det vil si 1 til 4 år. Ettersom kommunen har stram økonomi og lite økonomisk handlingsrom må det legges til grunn en gradvis tilnærming. Innfrielsen av måltallene

¹⁸ Jf. Politisk delegeringsreglement av 16. desember 2020, utvalgssak KS-144/20.

¹⁹ Jf. Budsjetttrundskriv 2022-2025.

²⁰ Kommunen skal over tid budsjettere med netto driftsresultat på 2 prosent av brutto driftsinntekter. Det kan budsjetteres med et lavere netto driftsresultat når udisponerte disposisjonsfond overstiger 4 prosent av brutto driftsinntekter i regnskapsåret før budsjettet vedtas for kommende år. Kommunen skal til enhver tid ha et udisponert disposisjonsfond på minst 4 prosent av brutto driftsinntekter som buffer ved et eventuelt driftsunderskudd. Kommunen skal ikke ha netto lånegjeld som overstiger 100 prosent av brutto driftsinntekter.

²¹ Udisponerte disposisjonsfond er midler som ikke er disponert av kommunestyret til bestemte formål, og er de reservene som kommunestyret kan anvende til gode formål eller uforutsette hendelser.

²² Måltallet beskriver hvor stor del av kommunens investeringer som finansieres med egenkapital.

Høy egenkapitalandel tilsier mindre belastning på fremtidige driftsbudsjetter.

må derfor ses over et lengre tidsrom. Kommunen har per oktober 2021, 32 millioner kroner på disposisjonsfond, hvor 2/3 av disse allerede er disponert. Administrasjonen mener derfor at handlingsreglene bør anvendes så langt råd er for å nå målene på mellomlang sikt, det vil si 5 til 8 år.²³ Det blir påpekt i kommunens årsmelding at de økonomiske målene ikke er ambisiøse sammenlignet med andre kommuner og landsgjennomsnittet, og at målene må nåes dersom kommunen skal få en sunn driftsøkonomi som igjen gir økonomiske handlingsrom for kommunen.

Administrasjonen presenterer måletallene for politikerne på den årlige budsjett- og strategikonferansen.²⁴ På disse konferansene er det rettet mye oppmerksomhet mot måletallene. I notatet²⁵ til kommunens strategi- og budsjettkonferanse blir det redegjort for hvert enkelt av måletallene som kommunen har definert i økonomireglementet, samt arbeidskapital. Måletallene er presentert med trafikklys. Ingen av måletallene er vurdert til å ha tilfredsstillende status og fire av fem, har heller ikke positiv utvikling etter administrasjonens vurdering.

Tabell 1 beskriver kommunens økonomiske måltall, samt budsjettet og forventet utvikling i måletallene for inneværende økonomiplanperiode.

Økonomiske mål (i prosent)	Måltall	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplanperiode		
		2020	2021	2022	2023	2024	2025
Netto DR i % av BDI	2	0,74	0,86	0,0	0,0	0,46	0,53
Udisponert disposisjonsfond i % BDI	4	1,44	1,19	0,98	0,73	0,95	1,24
Netto lånegjeld i % BDI	Maks 100	123	133	129	127	125	123
Egenfin. av inv.portefølje ekskl. VARF	20	12,8	1,0	6,4	7,9	11,8	11,3

Tabell 1: Økonomiske mål og resultater og 2020 – 2025. Kilde: Handlings- og økonomiplan 2022-2025.

Risiko knyttet til kommunens økonomiske situasjon

Det har blitt redegjort i tertialrapporter, årsberetning, budsjettdokumenter og saksframlegg at kommunene ikke når sine egne økonomiske måltall. Kommunedirektør slår fast at kommunen har lite økonomisk handlingsrom, og at styringen mot et resultat rundt null er krevende. Etter kommunedirektørs syn blir måletallene oppfattet av kommunestyret å være en ambisjon. I handlings- og økonomiplan 2022-2025 blir det understreket at kommunen har en «særdeles stram økonomi». Elverum kommune har en betydelig lånegjeld; netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter (BDI) vil i 2022 være 129 prosent.

Gjeldende økonomiplan har innarbeidet konsekvensen av nye låneopptak som følge av alle planlagte investeringer. Avdrag på gjeld er innarbeidet i henhold til minimumsnivået som lovverket setter til avdrag på lån. Administrasjonen følger med på rentebaner og har innarbeidet konsekvensen av nye låneopptak som følge av alle planlagte investeringer i økonomiplanen. I henhold til økonomireglementet og handlingsregel 10, samt handlings- og økonomiplan 2022-2025, skal kommunen budsjettere

²³ Jf. handlings- og økonomiplan 2021 – 2024.

²⁴ Vanligvis avholdes konferansen år hvert i juni. I 2021 ble den avholdt i september.

²⁵ Notat: Kommunestyrets strategi- og budsjettkonferanse, 8. september 2021.

med en rente på 3 prosent. Avvik mellom budsjetterte renter og faktiske renter skal avsettes, eventuelt brukes, av kommunens rentefond.

Elverum kommune har en høy langsiktige gjeld, jf. figur 3. Nettogjelden økte med nær 1 milliard kroner fra 2015 til 2020 (fremgår ikke direkte av figuren). Ser vi bort fra formidlingslån²⁶ forventes det en svakt fallende gjeld ut økonomiplanperioden i 2025.

Den høye langsiktige lånegjelden skyldes flere store investeringsprosjekter som er gjennomført for å møte en forventet befolkningsvekst på rundt 1 prosent. Befolkningsveksten har ligget mellom 0,18 og 0,32 prosent de siste fem årene. Størrelsen på den langsiktige lånegjelden innebærer at kommunen må betale mer av de løpende driftsinntekter til renter og avdrag. Et historisk lavt rentenivå har likevel bidratt til å holde utgiftene til renter og avdrag på et håndterlig nivå.

Figur 3: Gjeldsutvikling i Elverum kommune 2017-2025. Kilde: Handlings- og økonomiplan 2022-2025.

Det vil ikke bli opparbeidet en økonomisk buffer eller reserve i årsbudsjettet for 2022 eller i økonomiplanperioden, jmfør tabell 1, slik at det blir budsjettert med et netto driftsresultat på 0,0 prosent. Kommunestyret vil dermed ikke ha noen buffer å disponere til uforutsette hendelser i budsjett for 2022. I handlings- og økonomiplanen blir det påpekt at kommunen har en risikoutsatt økonomi med lite handlingsrom for å skape vekst og utvikling.

I forbindelse med behandlingen av handlings- og økonomiplan 2022 – 2025 i kommunestyret 15. desember 2021, ber kommunestyret kommunedirektør om å legge frem neste handlings- og økonomiplan 2023-2026, med et netto driftsresultat på minimum 1 prosent av BDI i 2023, og 2 prosent i resten av perioden. Aktuelle tiltak og løsninger skal drøftes med formannskapet i første kvartal, og følges opp i kommunestyrets strategikonferanse i 2022.

Tertialrapportering for styring

Tertialrapportene ser på virksomhetsåret på bakgrunn av inneværende virksomhetsplan. Rapportene skal dermed være underlag for styring innenfor virksomhetsåret, og beskrive kommunens økonomiske

²⁶ Lån kommunen har tatt opp for videre utlån, blant annet startlån.

situasjon. Dette innbefatter en beskrivelse av status fra de forskjellige tjenesteområdene i kommunen med hensyn til måloppnåelse i tjenesteproduksjonen og status i pågående utviklingsarbeid, og om tjenesteproduksjonen kan gjennomføres innenfor vedtatte økonomiske rammer. Avvik som kan ha betydning for årets resultat og hvilke korrigerende tiltak som fremmes skal fremkomme i tertialrapporteringen. Etter å ha sett gjennom tertialrapportene for 2020 og 2021 finner vi lite beskrivelser av korrigerende tiltak utover at dette er nevnt et par steder i rapportene.

Videre redegjøres det for status på planlagte investeringsprosjekter, bemanningsoversikt, sykefravær, oppfølgingen av kommunestyrets vedtak på handlings- og økonomiplanen, oppfølging av politiske vedtak gjennom driftsåret og status på tjenesteområder under tilsyn. Noe av hensikten med tertialrapporteringen er å føre kontroll med kommunens økonomiske utvikling, og sjekke at budsjettforutsetningene for inneværende år stemmer. Årets budsjett vil også danne grunnlag for neste års budsjett, slik at kontroll av årets budsjett mot drift derfor er en forutsetning for å ha realistiske rammer som grunnlag for neste års budsjettering.²⁷ Det gjøres en vurdering på om avvik som det redegjøres for i tertialrapporteringen skal legges inn som prognose og budsjettjusteres.

Internkontrolltiltak og andre risikoreduserende tiltak

I tillegg til tertialrapportene og økonomireglementet og dets måltall og handlingsregler, har administrasjonen iverksatt flere tiltak for å se til at kommunen budsjetterer og planlegger drift og investeringer på bakgrunn av realistiske anslag på inntekter og utgifter. I tråd med disse tiltakene informerer økonomisjef om at kommunen har redusert risiko ved at kommunen har mer detaljerte tall på et tidligere tidspunkt i budsjett- og økonomiplanprosessen i dag, sammenlignet med tidligere. Samtidig er kommunen i ferd med å innføre lik eller likere praksis i budsjettarbeidet for alle sektorer, for eksempel ved å opprette økonomirådgivergruppen, nærmere beskrevet i kapittel [7.2](#).

Budsjettsamtaler²⁸

Kommunedirektøren har en samtale med sektor- og stabssjefer i forbindelse med mellom- og tertialrapporteringene på økonomi, i alt fire ganger i året; mars, mai, september og november. Økonomisjef deltar også i disse samtalene. Samtalene har fokus på brukerperspektivet, produksjonsperspektivet, medarbeiderperspektivet og økonomi.

I budsjettsamtalene mellom kommunedirektør og sektor- og stabssjefene blir det forsøkt å fange opp årsaksforhold til avvik og utfordringer i kommunen. Dersom for eksempel sektorene har mindreforbruk og ikke rapporterer det, blir dette tema i budsjettsamtalene. Samtidig skal de kunne forklare hvorfor de har mindreforbruk. Gjennom samtalen blir det forsøkt å finne grunnen til mindreforbruket.

Avvikene som blir avdekket i samtalene legger grunnlaget for en salderingsprosess på sektorene, eller grunnlag for økning av sektorens rammer på inneværende budsjett eller kommende års budsjett og økonomiplan.

Kontroll med lønnsbudsjettet

Lønnsutgifter er den klart største kostnadsdriveren i kommunen. Rundt 75 prosent av budsjettet i Elverum kommune er lønnsutgifter. Det blir derfor understreket av kommunedirektør at lønnskostnadene blir sjekket jevnlig og at det blir vektlagt å ha god kontroll på lønnsbudsjettene. Kontroll av lønnsbudsjett blir nærmere beskrevet i kapittel [7.2](#), når vi ser på budsjettoppfølgingen.

²⁷ Ifølge 2. tertialrapport 2021.

²⁸ Budsjettsamtalene/-dialogene er også beskrevet i kapittel [7.2](#).

Reduksjon i utgifter

Endringer i forutsetninger gjør at budsjetttrammene for de forskjellige tjenesteområdene må justeres hvert år for at de skal være realistiske kommende år.

Det har blitt gjennomført en gjennomgang av tjenestene vurdert etter hvilke tjenester kommunen «må, bør og kan ha». Tjenestegjennomgangene resulterte i besparinger for 2019 og 2020 på til sammen ca. 60 millioner kroner. Tiltakene medførte en nedbemanning på om lag 35 årsverk. Det ble gjennomført et prosjekt i kommunen i 2021 for å se på ytterligere innsparingsmuligheter, eventuelt øke inntektene i kommunen. I 2021-budsjettet har det blitt lagt til grunn ytterligere en nedbemanning tilsvarende 10 årsverk. Alle større sektorer, samt Eiendomstaben, har hatt en liten nedgang i bemanningen fra 1. januar 2021 til 31. august 2021.²⁹ Til sammen er dette snakk om en nedbemanning på 21 årsverk.

Kontroll med nye tiltak

Alle driftstiltak skal være diskutert i kommunedirektørens ledergruppe før de eventuelt tas inn i budsjettet. Økonomiavdelingen legger inn de tiltakene som kommunedirektøren ønsker å ha med i budsjettet.

I henhold til kommunens økonomireglement skal tiltak som medfører økte kostnader for kommunen, fortrinnsvis fremmes i årsbudsjettet/økonomiplan. Dersom nye tiltak fremmes for kommunestyret utenom den ordinære budsjettbehandling, skal tiltaket være forsvarlig utredet med oversikt over økonomiske konsekvenser. Budsjettdekning skal oppgis. Økonomiske konsekvenser ut over inneværende år skal det også redegjøres for. Vesentlige endringer i budsjetttrammer (innenfor tjenesteområder) skal forelegges politisk behandling. Som vesentlige endringer regnes større økonomiske omdisponeringer og endringer som påvirker tjenestenivå i omfang og kvalitet.

Befolkningsutvikling og demografi

Administrasjonen redegjør for økonomiske utfordringer som Elverum kommune står ovenfor i årene som kommer i årsmeldingene og handlings- og økonomiplanene. I de seneste planene har oppmerksomheten blitt rettet særlig mot reduserte inntekter som følge av lavere befolkningsvekst enn forventet.

Ifølge kommunens administrasjon har de god kontroll på befolkningsanalyser og hvordan befolkningsutviklingen påvirker rammeoverføringene til kommunen, og derigjennom påregnelig utvikling av etterspørsel av kommunale tjenester. Demografi, befolkningsutvikling og endringer i utgiftsbehov blir beskrevet over tre til fire sider i handlings- og økonomiplanen 2022-2025.

Administrasjonen henter innbyggertall fra folkeregisteret hver mandag. Presise tall for alderssammensetningen får kommunen når demografitallene fra Statistisk sentralbyrå kunngjøres årlig i august og mars. Framskrivning av innbyggertall i perioden 2022 – 2024, jf. handlings- og økonomiplan 2021 – 2024, er gjort med bakgrunn i befolkningsframskrivingen fra Statistisk sentralbyrå. I planen er det beskrevet en forventet markert nedgang i aldersgruppen 0 – 15 år, og en sterk vekst i aldersgruppen 80 – 89 år, i Elverum kommune.

I 2020 la kommunen til grunn en forventet befolkningsvekst på 0,25 prosent, jf. tabell 2. Denne befolkningsveksten er også lagt til grunn for 2021.

²⁹ Jf. Handlings- og økonomiplan 2022 – 2025.

Årstall	Forventet befolkningsvekst	Faktisk befolkningsvekst
2014	1	1,1
2015	1	1,1
2016	0,8	0,3
2017	1	0,18
2018	1	0,32
2019	0,5	0,29
2020	0,25	0,18

Tabell 2: Befolkningsvekst i Elverum kommune 2014-2020.

Kilde: Årsmeldinger 2014-2020.

Budsjettprosess i sektorene³⁰

Sektor for Pleie, rehabilitering og omsorg

I sektor Pleie, rehabilitering og omsorg blir det jobbet gjennom våren for å få oversikt over behov for neste års budsjett før sommerferien. Sektorens økonomirådgiver, sammen med økonomistaben, har en gjennomgang med alle enhetslederne og avdelingsledere for enheten/avdelingenes eget budsjett for å sikre et realistisk budsjett. Kvalitetssikringen er viktig for å få frem behov for eventuelle behov for grunnlagsendringer og et mest mulig riktig budsjett. Størstedelen av budsjettet er fast lønn. Det benyttes maler for hvordan lønnsbudsjettet beregnes; sosiale utgifter, avtalefestede tillegg, helligdags-tillegg, feriebudsjett, overtid. Etter denne gjennomgangen har sektorsjefen en egen gjennomgang av sektoren med økonomirådgiver og økonomistaben med teamet som har ansvar for budsjett- og rapportering. I denne fasen er det også en dialog med enhetsledere gjennom spørsmål og behov for avklaringer. Parallelt jobbes det med behov for nye tiltak, effektivisering og eventuelle investeringsbehov.

I arbeidet med å utarbeide neste års budsjett, skilles det på hva som er grunnlagsendringer, nye tiltak, og tiltak for innsparing og investeringer. De fleste grunnlagsendringer fanges opp i gjennomgang av alle avdelingenes budsjett før sommerferien, og øvrige tiltak legges inn i egen mal på felles område i Teams. Tiltakene kvalitetssikres av team for budsjett- og økonomirapportering. I tillegg kan det tilkomme nye oppgaver til kommunen gjennom Statsbudsjettet. Er det forhold som berører sektorens tjenester, meldes dette inn i Teams etter at Statsbudsjettet blir fremlagt i oktober.

Kommunen har gjennom flere år hatt en tjenestegjennomgang/salderingsprosess for å sikre effektiv utnyttelse av kommunens ressurser, for å kunne identifisere innsparingsmuligheter. Sektorsjef opplyser om at det er gjennomført flere innsparinger på sektor Pleie, rehabilitering og omsorg de senere årene, slik at det oppleves vanskelig å finne nye områder hvor utgifter kan reduseres eller inntekter økes, inneværende år. I oktober blir det arbeidet med å kvalitetssikre grunnlagsdata på bakgrunn av nytt statsbudsjett, hvor sektorsjef melder endringer som gjelder for sitt ansvarsområde.

Avslutningsvis jobbes det med å få på plass detaljer i budsjettet innenfor rammen for å sikre riktige budsjetter for alle avdelinger. Detaljene skal være ferdige innen utgangen av året, men sektoren har ofte måttet jobbe videre med detaljene etter nyttår.

Sektor for Skole

Årshjulet og budsjetttrundskrivet med frister følges i budsjett- og økonomiplanprosessen. Det er tett dialog mellom økonomirådgiverne og enhetslederne i budsjettprosessen, blant annet gjennom kvalitetssikring av de rapporterte tallene fra enhetene.

³⁰ De sektorene vi har avgrenset oss til i denne forvaltningsrevisjonen.

Økonomirådgiver går gjennom basisbudsjettet med alle enhetene på sektoren, med kontrollspørsmål på områder som er/eller kan være feil. Dette er en felles fremgangsmåte for alle sektorer. Før budsjettet leses inn i økonomisystemet etterkontrollerer økonomirådgiver alle budsjettene på enhetene. Dette er en prosess som det ikke finnes skriftlige rutiner på. Hvordan denne kontrollen utføres er personavhengig og kan variere fra sektor til sektor.

Alle ledere med budsjettansvar har skrevet under på en lederavtale - *Lederkontrakt for ledere i Elverum kommune*. Det blir avholdt dialogssamtaler med sektorsjef og enhetslederne (rektorene), to ganger i året, blant annet om bemanningsbehov. På høsten en gang i året, blir det gjennomført styringsdialog med enhetslederne, tillitsvalgte, eventuelt verneombud, leder utdanningskomite (politisk representant) og medlemmer av skolenes plangrupper. Plangruppene består av pedagoger som støtter rektor i utviklingsarbeidet. Målene og virksomhetsplanen på sektor Skole, men også økonomi, blir diskutert i disse samtalene.

Det blir jobbet med handlings- og økonomiplan utover høsten. Her blir de overordnede sakene diskutert, men konkrete utfordringer innen skole tas også opp; for eksempel befolkningsutvikling og elevtall.

Lønnsbudsjettet utgjør en svært stor del av totalbudsjettet på sektor Skole, slik at det eneste innsparingstiltaket som virkelig nytter er nedbemanning, ifølge sektorsjef. Skoleutredningen fra 2020 har pekt på en mulig innsparing ved nedleggelse av flere skoler. Det ble nylig gjennomført en politisk debatt på skolestruktur, som resulterte i at kommunestyret vedtok å legge ned ungdomstrinnet ved Hanstad skole og flytte elevene til Elverum ungdomsskole. Det er imidlertid ikke politisk vilje per i dag til å legge ned flere skoler, opplyser sektorsjef.

I 2021 ble det utarbeidet en ny ressursfordelingsmodell (lærernormen ligger til grunn for modellen). Denne modellen ser på ressursituasjonen i den enkelte skole, hvor det fokuseres på mer likhet og forutsigbarhet i ressursplanleggingen. Bemanningsplanen blir gjennomgått i møter med representant fra skolekontoret, økonomirådgiver og hver enhetsleder.³¹ Personallister årslønn avstemmes med ressursfordelingsmodellen. Dette legges frem som behov for sektoren, og skal være klart før sommeren.

Sektor for Teknikk og miljø

For sektor Teknikk og miljø er det lite endringer fra år til år i budsjetteringen, ifølge sektorsjef. Utgangspunktet er fjorårets budsjett, opprinnelig budsjetttramme, korrigert for nye vedtak og andre kjente tekniske korrigeringer. Opprinnelig budsjetttramme kan være et resultat av vedtak fra flere år tilbake i tid. I denne prosessen har økonomirådgiver – ansatt i økonomistaben en viktig funksjon ved å holde oversikt – særlig over historikken.

Sektorsjef melder inn behov for tiltak til kommunedirektør på drift og investeringer. Grunnlagsendringer og nye tiltak legges frem i juli/august. Denne fremleggelsen følger en fast skjematikk. Oppsettet over tiltakene fremgår av en mal i et regneark

- i) historiske tiltak
- ii) endringer i grunnlaget
- iii) nye tiltak

³¹ Det blir avholdt en bemanningskonferanse på våren og før jul.

Økonomirådgiver etablerer videre detaljbudsjett og fører kontroll med budsjettfremskrivningen, samt kvalitetssikrer tallgrunlaget.

Hos sektor for Teknikk og miljø er flere enheter finansiert gjennom gebyrer (selvkost). Sektorsjef opplever budsjettet på områder som ikke finansieres av selvkost, som «ubekvent stramt og marginalt realistisk», slik at resultatet delvis har blitt berget av tilfeldige inntekter. Det er ikke lagt opp til at Teknikk og miljø eller de andre sektorene skal ha buffere til rådighet i sine budsjetter. Til dette mener sektorsjef at det prinsipielt er riktig at eventuelle buffere tilligger kommunedirektør.

6.3 Revisors vurdering

6.3.1 Kommunen bør sørge for at det er tydelig sammenheng mellom økonomiplanen og overordnede planer i kommunen

Kommuneplanens samfunnsdel skal vise hvilken visjon, langsiktige strategier og satsingsområder kommunen skal ha de kommende årene. Satsingsområdene skal gjenspeiles i handlings- og økonomiplanen og være realistiske ut fra det handlingsrommet kommunen har. Uten tydelige satsingsområder vil det være vanskelig å gjøre prioriteringer når ressursene skal fordeles, noe som kan redusere realismen i planen(e).

Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunens samfunnsdel skal følges opp. Koblingen til satsingsområder og mål i kommuneplanens samfunnsdel skal fremgå i en innledende overbyggende del av økonomiplanen.

Samfunnsdelens handlingsplan og økonomiplanen er utarbeidet i et samlet dokument i Elverum kommune, men de er ikke integrert. I innledningen av plandokumentet står det at Handlings- og økonomiplanen tas særlig fra kommuneplanen og kommunedelplaner – de strategiske og overordnede planene, som nevnt i kapittel 6.2. Utover dette er det vanskelig å se koblinger mellom økonomiplanen og overordnede planer, da vi ikke finner referanser i selve økonomiplandokumentet til de overordnede planer.

Etter revisors oppfatning beskriver økonomiplanen ikke hvordan samfunnsdelens mål er lagt inn som overordnede føringer for økonomiplanen, eller hvordan satsingsområder og hovedmål i kommuneplanens samfunnsdel følges opp. Dette er fraværende også når det gjelder hvordan sektorene følger opp satsingsområder og hovedmål i kommuneplanens samfunnsdel.

Det bør være koblinger og referanser mellom økonomiplanen og de overordnede planene. Vi kan ikke se at dette er tilfellet. Kriteriet er dermed ikke etterlevd.

6.3.2 Kommunen bør sørge for at det er utarbeidet en plan for økonomiplan- og budsjettprosessen og at planen er forankret politisk

Elverum kommune har etablert et styringssystem for budsjett- og økonomiplanprosessen gjennom det overordnede årshjulet, det årlige budsjetttrundskrivet og økonomireglementet. Styringssystemet skal bidra til å sikre at overordnede målsettinger fra planer systematiseres i en målstruktur og danner grunnlaget for prosessen med budsjett og økonomiplan. Dette er et godt utgangspunkt for vellykket gjennomføring og resultat av budsjett og økonomiplan.

I tråd med anbefalinger blir det lagt opp til en budsjett- og økonomiplanprosess tidlig på våren med en bred involvering, som leder til strategi- og budsjettkonferansen med kommunestyret på sommeren (i september de to siste årene), med påfølgende kommunestyrevedtak og føringer for handlings- og økonomiplanen.

En ulempe med å gjennomføre budsjett- og økonomiplanarbeidet i en prosess, er at årsbudsjettet kan få uforholdsmessig stor oppmerksomhet. Dette ser ut til å gjøre seg gjeldende i Elverum kommune også. Likevel fremstår budsjett- og økonomiplanprosessen i Elverum kommune som en kontinuerlig, planmessig og hensiktsmessig prosess som er forankret politisk, i overensstemmelse med kommunens styringssystem.

Budsjett- og økonomiplanprosessen fremstår som en kontinuerlig, planmessig og hensiktsmessig prosess som er forankret politisk, i overensstemmelse med kommunens styringssystem. Kriteriet er dermed etterlevd.

6.3.3 Kommunen bør legge vedtatte måltall til grunn i økonomiplanleggingen

I henhold til generalbestemmelsen om økonomiforvaltning skal kommunen forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. Til hjelp for å kunne beskrive kommunens økonomisk stilling og utvikling, er kommunene fra 2020 pålagt å utarbeide finansielle måltall. De finansielle måltallene skal fungere som rammer for budsjettarbeidet og ligge til grunn for utarbeidelse av budsjett og økonomiplanene. Måltallene er imidlertid ikke bindende for budsjettet. Hensikten med måltallene er å øke bevisstheten om langsiktig økonomiforvaltning i budsjettprosessene, bedre kunnskapen om kommunens økonomiske stilling og hvilke politiske ambisjoner det er rom for i et lengre perspektiv.³² De finansielle måltallene skal ligge til grunn for utarbeidelse av budsjett og økonomiplanen.

Det er ikke regler for hvilke måltall kommunene bør velge eller hvilket nivå måltallene bør befinne seg på. Valg av måltall er overlatt til kommunen og må fastsettes ut fra kommunens økonomiske situasjon.

Elverum kommune har beskrevet fire økonomiske mål formulert som finansielle måltall, samt et avviksmål mellom regnskap og budsjetttrammer på tjenestoområdene, i økonomireglementet. Måltallene blir rapportert i tertialrapportene, inkludert årsmelding - for første gang i årsmeldingen for 2020, samt årsberetningen.

Elverum kommune benytter blant annet finansielle måltall som netto driftsresultat, udisponerte disposisjonsfond og netto lånegjeld, alle i prosent av brutto driftsinntekter. Dette er hensiktsmessige finansielle måltall for å beskrive kommunens økonomiske handlingsrom – kommunens frie disponible midler, og blir blant annet benyttet av KS i denne sammenhengen.

Det blir understreket i økonomireglementet at de finansielle måltallene er fastsatt utfra kommunens økonomiske situasjon, og at de skal ligge til grunn for utarbeidelse av budsjett og økonomiplan. Likevel hevder administrasjonen at det ikke er realistisk å nå de økonomiske målene på kort sikt, det vil si innenfor en fireårsperiode, ettersom økonomien i kommunen er svært stram. Dette til tross for at det

³² Jf. lov om kommuner og fylkeskommuner Prop. 46 L (2017–2018).

blir påpekt i handlings- og økonomiplanen at måltallene ikke er særlig ambisiøse sammenlignet med andre kommuner. Det er klart at målet om å redusere netto lånegjeld til under 100 prosent av brutto driftsinntekter vil følge nedbetalingsplanene på gjelden, og vil kunne ta noe mer tid.

Det kan synes som at målene ikke er tiltenkt noen særlig relevans for styringen av økonomien i Elverum kommune i kommende økonomiplanperiode, det vil si ut 2025. All oppmerksomhet er i stedet rettet mot å unngå negativt netto driftsresultat. Dette er ikke unaturlig ut i fra kommunens anstrengte økonomi, og realisme er et godt utgangspunkt for økonomiplanlegging, men det bør likevel ikke være den eneste økonomiske ambisjonen de neste fire årene – det er forskjell på hva kommunen kan tilpasse drift og inntekter i kommende år - 2022 sammenlignet med år 2025. Fravær av ambisjoner for de økonomiske målene innebærer heller ikke nødvendigvis realistisk økonomisk planlegging.

I så fall legger ikke kommunen sine egne vedtatte måltall, som er «fastsatt utfra dagens økonomiske situasjon», i særlig grad til grunn i økonomiplanleggingen, og man kan spørre seg om de kommer til å bli vektlagt i fremtiden. Etter revisors mening bør kommunen gjennom realistisk planlegging av inntekter og utgifter, arbeide for at både nettodriftsresultat - og avledet av dette, disposisjonsfond (noe lenger frem i tid), er i overenstemmelse med kommunens økonomireglement. Samtidig bør de andre måltallene vise en klar positiv utvikling.

Vi merker oss at kommunestyret i forbindelse med behandlingen av handlings- og økonomiplan 2022 – 2025, ber kommunedirektør om å legge frem neste handlings- og økonomiplan, 2023-2026, med et netto driftsresultat på minimum 1 prosent av brutto driftsinntekter i 2023, og 2 prosent i resten av perioden. Det kreves en omforent forståelse fra politikerne og administrasjonen om den økonomiske situasjonen og mulige løsninger for å innfri de økonomiske målene, i første omgang tilfredsstillende netto driftsresultat, for å få dette til. Drøftingene mellom administrasjonen og formannskapet i 1. kvartal bør resultere i en konkret plan med strategier som gjør det realistisk å nå de økonomiske målene.

Revisor vurderer at kommunen ikke legger sine egne vedtatte måltall, som er «fastsatt utfra dagens økonomiske situasjon», til grunn i økonomiplanleggingen. Avgjørende for revisors vurdering er at kommunen i hele den inneværende økonomiplanperioden i liten grad synes å legge opp til at verdien - i særlig grad på nettodriftsresultatet, i det minste konvergerer mot kommunens økonomiske mål. Vi anser dermed at kriteriet ikke er etterlevd.

6.3.4 Kommunen bør sørge for at risiko knyttet til budsjett- og økonomiplanarbeidet er kartlagt og vurdert

Som påpekt i Handlings- og økonomiplan 2022- 2025 har kommunen en risikoutsatt økonomi med lite handlingsrom for å skape vekst og utvikling. Dette vil medføre risiko for manglende realisme i budsjett- og økonomiplanarbeidet. Høy gjeld og tilnærmet fravær av økonomisk buffer i form av disposisjonsfond, tilsier et stramt budsjett med klare prioriteringer og effektiviseringer av drift innenfor tjenestekområdene. Fraværet av handlingsrom vil fort kunne føre til at politikken blir overstyrt av kommunens økonomi.

Det er klart at å styre mot et nettoresultat rundt null ikke er gunstig, særlig ikke over lengre tid. Dette vil uvilkaarlig gå ut over langtidsplanleggingen i kommunen, men også medføre suboptimale beslutninger nærmere i tid, for eksempel fordi man er tvunget til å foreta «redningsaksjoner» etter mer eller mindre uforutsette hendelser. Dette kan lede til utstakt bruk av «ostehøvelkutt» hvor det kuttes litt i

alle tjenestene, uten at det tas stilling til hvilke innvirkninger kuttet har for hvert tjenesteområde. Det kan bidra til ineffektiv utnyttelse av kommunens ressurser.

Realisme er en forutsetning for god økonomistyring. Realistisk planlegging tar høyde for usikkerhet gjennom en forsiktig vurdering av inntekter og realistisk vurdering av utgifter, noe som også tar hensyn til uforutsette hendelser. Kunnskap om befolkningsutviklingen og god styring av kommunens tilgjengelige ressurser er de viktigste faktorene.

Utviklingen i innbyggertallet og alderssammensetningen bestemmer i svært stor grad størrelsen på overføringene av midler fra staten til kommunene.

Elverum kommune har gått bort fra en anslått vekst i innbyggertallet på 1 prosent, som var et hovedmål i kommuneplanen 2010-2022. Anslagene på befolkningsveksten i Elverum har blitt halvert først i 2019 og så igjen i 2020, til 0,25 prosent, noe som er mer i tråd med de langsiktige forventningene i befolkningsfremskrivingene. Kommunen har etter revisors mening foretatt fornuftige nedjusteringer i innbyggerveksten de to siste årene, noe som er helt nødvendig for realismen til budsjett og økonomiplan.

Innbyggernes alderssammensetning er av stor betydning for både kommunens utgifter og inntekter, og ikke minst for fordelingen av disse mellom tjenesteområder og sektorer. Endringer i alderssammensetningen krever at det er oppmerksomhet om dette, slik at kommunen kan dimensjonere aktivitet deretter. Handlings- og økonomiplanene gir inntrykk av at alderssammensetningen overvåkes og vurderes nøye i kommunen. For å tilpasse og omstille driften, har det blitt gjennomført flere større innsparingstiltak med reduksjon i bemanningen de senere årene, inkludert 2021, hvorav mer enn halvparten ble redusert i sektor for Skole. Bortsett fra i sektor for Pleie, rehabilitering og omsorg er det heller ikke større budsjettoverskridelser. Etter vår oppfatning blir ressursbruken dermed tilpasset endrede rammevilkår.

Presise tall på inntekter og kontroll på utgifter bidrar til å redusere risiko for overskridelser i budsjettet og en urealistisk økonomiplan. At kommunen har kartlagt og vurdert risiko fremkommer tydelig fra økonomireglementets (gyldig fra 2020) ti handlingsregler. Handlingsreglene skal bidra til økonomisk bærekraftig utvikling i kommunen ved langsiktig planlegging, og risikoreduserende tiltak hvor flere er konkret utformet.

Det fremgår av kapittel [6.2](#) at risiko rundt arbeidet med budsjett og økonomiplan er kartlagt og vurdert. Etter det vi kjenner til er imidlertid ikke dette gjennomført på bakgrunn av dokumenterte systematiske risikovurderinger. Etter vår oppfatning bør det ligge en systematisk risikovurdering til grunn for økonomiplan- og budsjettarbeidet. Denne risikovurderingen bør dokumenteres. Dette vil være et viktig grunnlag for å sikre god internkontroll i kommunen.

Vi mener at revisjonskriteriet er etterlevd, men det bør etter vår mening utarbeides en systematisk risikovurdering – som er dokumentert, som legges til grunn for arbeidet med å vurdere og kartlegge risiko.

6.3.5 Kommunen bør sørge for at det er etablert internkontrolltiltak og andre risikoreduserende tiltak for sikre realistisk budsjettering og god økonomistyring

Internkontrolltiltakene har som mål å redusere risiko og oppdage avvik. En god internkontroll bør være basert på risikoer i kommunens drift og organisasjon, og vil utgå fra systematisk arbeid, god organisering og dokumentasjon, og ulike kontrollaktiviteter. Hvor omfattende dette internkontrollsystemet bør være, vil avhenge av i hvor stor grad styringen av kommunens virksomhet og det systematiske arbeidet, gir betryggende kontroll.

Etter vår vurdering fremgår roller og ansvar i budsjettprosessen tydelig fra reglementer, lederkontrakter og ulike rundskriv. Rutiner og prosedyrer bør utgjøre en vesentlig del av kommunens internkontroll. Elverum kommune har få rutiner som knytter seg direkte til budsjettprosessen, men vi anser ikke det som en stor mangel når det gjelder prosess. Det er først og fremst økonomireglementet som utgjør den skriftlige dokumentasjon. Økonomireglementet utgjør sammen med årshjulet og det årlige budsjetttrundskrivet etter revisors oppfatning, et godt styringssystem for budsjett- og økonomiplanprosessen i kommunen.

Selve budsjettprosessen er etter vårt syn oversiktlig og fokuserer på kontroll og presisjon i tallene, med oppmerksomhet på ny informasjon; uventede hendelser, endringer i forutsetninger og avvik.

Elverum kommune har flere internkontrolltiltak som skal bidra til å redusere risiko i budsjett- og økonomiplanprosessen. Vi trekker frem budsjettsamtalene mellom kommunedirektør og sektor- og stabsjefene som særlig viktige. Disse samtalene legger grunnlaget for salderingsprosesser, eller økning av budsjetttrammer. Økonomireglementets handlingsregler vil kunne være et annet kraftfullt internkontrolltiltak for å redusere risiko og legge til rette for god økonomistyring. Det forutsettes naturligvis at de vektlegges i praksis.

Etter revisors vurdering har Elverum kommune internkontrolltiltak og andre risikoreduserende tiltak for å sikre en realistisk budsjettering og god økonomistyring.

 Vi mener at revisjonskriteriet er etterlevd.

7 Problemstilling 2 – Budsjettoppfølging

Problemstilling 2:

Bidrar budsjettoppfølgingen til å oppnå god økonomistyring i samsvar med gjeldende regelverk?

7.1 Revisjonskriterier for problemstilling 2

Kriteriene vi har benyttet for å besvare problemstilling 2 er gjengitt nedenfor. For utledning av revisjonskriteriene, se [vedlegg](#). Leseren kan gå rett til den enkelte vurdering ved å trykke på det enkelte kriteriet. Vurderingene er knyttet til de data som er samlet inn og som blir gjengitt i kapitlene nedenfor. Vi gjør derfor leseren oppmerksom på at vurderingene må ses opp imot de innhentede data i prosjektet.

 Kriterie 6 Kommunen bør sørge for at risiko knyttet til budsjettoppfølging er kartlagt og vurdert, og at det er iverksatt internkontrolltiltak for å redusere risiko

 Kriterie 7 Kommunen bør sørge for at sentrale systemer og rutiner, samt ansvar for budsjettoppfølging er formalisert

 Kriterie 8 Kommunen bør gjennomføre nødvendige kontrolltiltak for å forebygge og avdekke budsjettavvik

7.2 Innhentet data

Ansvar og fullmakt

Ansvar for budsjettoppfølging fremgår av delegeringsreglementet og lederkontraktene mellom kommundirektør og sektor- eller stabssjef (nivå 1) og sektor- eller stabssjef og enhetsleder (nivå 2), som beskrevet i kapittel [6.2](#). Sektorsjefer, stabssjefer og enhetsledere har ansvaret for å følge opp virksomheten innenfor sitt område, og rapporterer i samtaler til sin overordnede og i fem årlige administrative rapporteringer. Videre ansvar for budsjettoppfølgingen fremgår av rundskrivet til tertialrapportene.

Rutiner

Det finnes ikke skriftlige rutiner, prosedyrer eller retningslinjer for budsjettoppfølgingsprosessen, dette gjelder både for kommunen i sin helhet og i sektorene og stabene. Hvordan budsjettoppfølgingen blir gjennomført i sektorene og stabene, varierer fra sektor til sektor og mellom økonomirådgi-verne.

Vi har fått opplyst at det finnes egne maler og skjemaer over hvem som skal kvalitetssikre rapporteringen i avdelingene/enhetene/sektorene, men det finnes ikke rutiner for hvordan denne kvalitetssikringen skal gjennomføres eller hva den skal inneholde.

Det finnes imidlertid rutiner og prosedyrer i kvalitetssystemet for arbeidsoppgaver som vil inngå på enkelte områder i budsjettoppfølgingsprosessen. Dette gjelder for eksempel rutiner for beregning av

refusjon og prognose for ressurskrevende brukere; *Beregning av refusjon ressurskrevende tjenester og Prognosearbeid og innrapportering av ressurskrevende brukere.*

Årsmelding 2017 beskriver noen utfordringer i det videre arbeidet i økonomistaben. Disse utfordringene innebar blant annet å finne tilstrekkelig tid og ressurser til å utføre utviklingsarbeid, kompetansehevende tiltak og kvalitetssikring av oppgaver og rutiner.

Gjennom LEAN-arbeidet (effektiviseringsarbeid) ble det klart at økonomistaben ikke har tilstrekkelig med rutiner for arbeidet i staben. Dette gjenspeiles i at utvikling av interne prosedyrer og rutiner innen økonomi ble et utviklingsmål i virksomhetsplanen for 2019. I Årsmeldingen 2020 blir det opplyst om at det er etablert flere team (med egne mandater) som skal arbeide på tvers av enheter i økonomistaben og sammen med andre staber og sektorer, for å tilrettelegge for gode prosedyrer og rutiner på forskjellige områder, og tilrettelegge for internkontroll.

Økonomirådgiverne og gruppe for budsjett- og økonomirapportering

*Økonomirådgiverne*³³

Sektorene Pleie, rehabilitering og omsorg og Familie og helse er de eneste sektorene som har egen økonomirådgiver. De andre sektorene og stabene benytter økonomirådgivere utelukkende fra stab. Økonomirådgivernes ansvar og oppgaver er ikke nedfelt i stillingsinstrukser eller lignende. Sektor Pleie, rehabilitering og omsorg har tidligere hatt en stillingsinstruks som i noen grad dekker den stillingen som økonomirådgiver har i dag. Stillingsbeskrivelsen er beskrevet under følgende overskrifter; formål med jobben, ansvarsområde, og hovedoppgaver.³⁴ Denne har ikke blitt oppdatert på «flere år», og ligger ikke til grunn for arbeidet økonomirådgiver gjør i dag.

Nedenfor følger en beskrivelse av arbeidsoppgavene til økonomirådgiverne som enten jobber i, eller inn mot, de sektorene som vi ser nærmere på i denne forvaltningsrevisor. Det tilligger også andre arbeidsoppgaver til økonomirådgiverne enn det som fremkommer nedenfor.

Økonomirådgiver tilsatt i sektor Pleie, rehabilitering og omsorg har arbeidsoppgaver knyttet til budsjett, fakturagrunnlag, refusjoner, fond og budsjettjusteringer. Rådgiver attesterer også for innkjøp og reiseregninger etc. på institusjoner. Økonomirådgiver inngår i ledergruppen i Pleie, rehabilitering og omsorg.

Økonomirådgiver (stab) i sektor for Teknikk og miljø, etablerer detaljbudsjett, fører kontroll med budsjettfremskrivningen, og kvalitetssikrer tallgrunnlaget. Rådgiver gir videre løpende råd og besvarer spørsmål underveis i driftsåret. Noen rapporter og analyser av tall ligger også til økonomirådgiver.

³³ Økonomirådgiver i stab med ansvar for sektor for Utdanning, økonomirådgiver i sektor for Pleie, rehabilitering og omsorg. Arbeidsoppgavene til økonomirådgiver på sektor for Teknikk og miljø har vi bare indirekte kjennskap til gjennom sektorsjef.

³⁴ Stillingsbeskrivelse Konsulent – Pleie, rehabilitering og omsorg stab.

Økonomirådgiver (stab) i sektor Utdanning - barnehage og skole, jobber mye ut mot enhetene med veiledning, kontroll av tall og analyser innenfor økonomi. Til dette ligger det blant annet opplæring av enhetsledere og andre ute på sektoren, og kontroll av budsjettall og registrering av avvik.

Gruppe for budsjett- og økonomirapportering

Det har fra 2021 blitt satt sammen en gruppe for budsjett- og økonomirapportering bestående av økonomirådgiverne i stab og økonomirådgivere fra Pleie, rehabilitering og omsorg og Familie og helse. Formålet med økonomirådgivergruppen er å standardisere økonomiarbeidet, og på den måten bli mindre sektoravhengig, med mer samarbeid og større fleksibilitet for hvem som utfører de ulike arbeidsoppgavene. Tidligere har det vært lite samhandling på tvers mellom økonomirådgiverne. Gruppen har normalt møter ukentlig.

I henhold til mandatet skal gruppen sikre at kommunen ivaretar myndighetskravene når det gjelder budsjettering og økonomirapportering. Gruppen skal sørge for informasjon, opplæring, internkontroll, avviksbehandling og avviksrapportering på fagområdet. Gruppen har videre ansvar for prosessen med å utarbeide dokumenter i forbindelse med budsjettering og økonomirapporter. Dette innebærer å utvikle prosedyrer, rutiner og retningslinjer på området, som skal innarbeides i kommunens kvalitetssystem.

Risiko- og usikkerhetsområder i sektorene³⁵

Kommunen har ikke spesielle prosedyrer for hvordan oppfølgingen av enhetene skal foregå. Behovet for hjelp blir vurdert med kjennskap til den enkelte enhet. I rådgivergruppen blir det diskutert hvilke enheter og avdelinger som har utfordringer med å holde budsjettet, deretter blir det gjort en vurdering. Noen enheter er det knyttet større risiko for kostnadsoverskridelser ved enn andre, for eksempel enheter eller avdelinger som har mange prosjekter og vikarer, eller som kjøper tjenester av private aktører fremfor å drifte selv.

Sektor for Pleie, rehabilitering og omsorg

I sektor for Pleie, rehabilitering og omsorg blir det vurdert at det er høy risiko sammenlignet med andre sektorer for at uforutsette hendelser kan påvirke budsjettet negativt. Risiko er særlig knyttet til ressurskrevende brukere.

Avvikene som oppstår på sektoren skyldes vanligvis ressurskrevende eller alvorlig syke pasienter som krever ekstrinnleie, utagerende brukere som krever ekstrinnleie, overtid, eller vikarinnleie som følge av høyt sykefravær. Omfanget varierer slik at det oppleves vanskelig å gi presise prognoser på lønnsutgifter i sektoren, noe som kan ha stor innvirkning på budsjettet.

Ressurskrevende brukere kan være vanskelig å forutse; enhetene kan få nye ressurskrevende brukere, samtidig som at noen kan gå bort i løpet av året. Videre kan det være økning i vedtakstimer på eksisterende brukere. Tildeling av brukerstyrt personlig assistent (BPA), eller utvidelse av ordningen kan også medføre et merforbruk for sektoren. Det kan også være potensielle uforutsette merutgifter knyttet til erstatning og vedlikehold av utstyr, da det er mye gammelt utstyr på sykehjemmene – og nytt utstyr er kostbart.

Sektor for Teknikk og miljø

I sektor for Teknikk og miljø vurderes det å være liten risiko forbundet med overskridelse av budsjettet i budsjett- og økonomistyringsprosessen – på bakgrunn av at det ikke er store endringer mellom årene.

³⁵ Det vil si sektorene for Pleie, rehabilitering og omsorg, Skole og Teknikk og miljø.

Eksterne faktorer som værforhold - for eksempel brøyting, og endringer i markedspriser kan være usikkerhetsmomenter. Som et eksempel ble det aktuelt å be om en justering på innværende års budsjett - 2021, på grunn av høye strømpriser.³⁶

Sektor for Skole

Hos sektor for Skole er det knyttet størst usikkerhet til utgifter når det gjelder spesialundervisning, og endringer av omfanget av spesialundervisning. Overgangsplan fra barnehage til skole gir oversikt over ressurskrevende brukere - og ressursbehovet blir meldt inn, men det vil være usikkerhet knyttet til tilflytting, også med tanke på eventuelt ledig kapasitet i skolene. Det vil også være usikkerhet når det gjelder påkrevde ressurser i overgangen fra barneskole til ungdomsskole. Det er laget en ny ressursfordelingsmodell³⁷ for sektoren forskoleåret 2021/2022. Lærernormen ligger til grunn for modellen. Denne modellen ser på ressurs situasjonen i den enkelte skole. Kommunen fokuserer i modellen på mer likhet og forutsigbarhet i ressursplanleggingen.

Skolesektoren i Elverum kommune mottar IMDi-midler til fremmedspråklige elever med store hjelpebehov i størrelsesorden 3 til 5 millioner kroner i året – beløpet varierer fra år til år. Fra kommunens side er det forbundet usikkerhet til om søknader om midler blir innvilget. Eventuelle tildelte midler får kommunen etterskuddsvis, slik at kommunen må forskuttere kostnaden.

Når det gjelder spesifikke områder i sektor for Barnehage, peker barnehagetilskuddet seg ut som et risikoområde. Dette skyldes at det foretas mange manuelle registreringer knyttet til dette tilskuddet, noe som krever at det gjennomføres mange kontroller.

Risiko og kontroll i rapportering og budsjettoppfølging

Økonomirådgiver i Pleie, rehabilitering og omsorg mener at det knytter seg størst risiko til kostnader og inntekter som ikke blir meldt inn. Dette kvalitetssikres av økonomirådgiverne og sektorsjef, ved at de går gjennom foreløpig budsjett og ser dette opp mot innmeldte driftstiltak og grunnlagsendringer. Likevel er det usikkert om alle tiltak er meldt inn.

Et eksempel på dette er at det ble rapportert et større avvik på ordinær drift som beløp seg til over 20 millioner kroner, jf. 1. tertialrapport 2020. Størstedelen av avviket oppsto innen sektor Pleie, rehabilitering og omsorg. Årsaken til en betydelig del av dette avviket var en feilbudsjettering på innkjøpte private tjenester hvor inntekten ble budsjettert, men ikke brutto utgift.³⁸ Ifølge tertialrapporten ble øvrig drift «reduert i den grad det var mulig», for å kompensere deler av utgiftsøkningen.

Lønnsutgifter er den store budsjettposten på sektor for Pleie, rehabilitering og omsorg. Økonomirådgiver samt en rådgiver fra økonomiavdelingen har møter med alle avdelingslederne og enhetslederne i mai/ juni, for å sikre at fastlønnsbudsjettet er så riktig som mulig. Her blir det blant annet kontrollert at antall årsverk stemmer.

Basisbudsjettet - opprinnelig budsjett med budsjettjusteringer, blir gjennomgått på sommeren. Lønnsbudsjettet er da korrigert i samsvar med gjennomgangen på våren. Hver avdeling får kompensert lønnsoppgjøret når det er klart. Lønnsbudsjettet blir klart i løpet av november.

Budsjettarbeidet i sektorene og enhetene kvalitetssikres av økonomirådgiver. Hvordan denne kvalitetssikringen gjennomføres, er i stor grad personavhengig. Det er lite rutiner og prosedyrer på hvordan

³⁶ Strømforbruk til gatelys.

³⁷ Versjon datert 14. april 2021.

³⁸ Dette gjaldt kjøp av tjenester knyttet til fire brukere med behov for døgnomsorg i hjemmetjenesten, bofellesskap og for rus og psykisk helsetjeneste.

man skal gjennomføre kvalitetssikringen, men det blir gjort vurderinger på risiko uten at dette er beskrevet i rutiner eller systematisert på annen måte.

Økonomirådgiver i stab påpeker at det ligger risiko i at mye av budsjettarbeidet som utføres er manuelt. Videre kan mangel på budsjett disiplin utgjøre en risiko ved budsjett oppfølgingen. Det kan være en utfordring å få rapportert mindreforbruk i sektorene, siden dette kan medføre at sektoren som melder inn mindreforbruk blir fratatt midler. Oppdager økonomirådgiver at mindreforbruk ikke blir rapportert, noe som blir avdekket ved å se gjennom regnskapene før rapportering, kontakter rådgiver enhetsleder og sektorsjef.

Rapportering og avvik

Ansvar for avviksrapporteringen fremgår av rundskrivet til tertialrapportene og kommunens administrative delegeringsreglement. Dette gjelder bare det overordnede ansvaret på sektor- og stabssjefnivå for tjenesteområdene. I forbindelse med økonomirapporteringen i sektor for Pleie, rehabilitering og omsorg blir det sendt ut et infoskriv til alle lederne i sektoren. Infoskrivet inneholder frister for når aktiviteter skal være gjennomført.

Alle sektorer skal ha fem fullverdige rapporteringer via rapporteringsverktøy. Med fullverdig rapportering menes en detaljert gjennomgang av regnskap opp mot budsjett med en prognose på eventuelle avvik ved årets slutt mellom regnskap og budsjett.

Tidligere ble det rapportert hver måned.³⁹ Administrasjonen opplever omleggingen til færre rapporteringer som hensiktsmessig, siden for mye ressurser ble bundet opp i arbeidet med månedlige rapporteringer. Det legges nå større vekt på nøyaktighet i tallene.

Selve rapporteringen blir gjennomført ved hjelp av økonomisystemet Agresso, og det gjøres vurderinger i og av regneark for å få riktige tall i rapporteringene. Det rapporteres fra avdelingsledere til enhetslederne, og videre fra enhetene til sektorsjef. Økonomirådgiverne bistår enhetslederne i prosessen, inkludert kvalitetssikring før rapportering. Det blir rapportert på tjenesteområder og ikke sektor, noe som fra rådgiverhold oppleves som tungvint, siden rammene på tjenesteområdene er inndelt per sektor. Når alle avdelingene og enhetene er ferdigrapportert i Agresso, går økonomirådgiver gjennom rapporteringene.

Det blir sett på eventuelle avvik mellom (revidert periodisert) budsjett og prognose. Hvis det oppstår avvik eller feil i rapporteringene, blir det viktig å forklare avvikene. Ifølge økonomirådgiver i sektor Pleie, rehabilitering og omsorg er avvikene som regel ikke overraskelser, da det er kjent hvor «skoen trykker». Rådgiver har møter med både enhetsledere og sektorsjef for avklare spørsmål rundt tall og økonomi i den enkelte enhet og avdeling. Større avvik blir diskutert av avdelingsleder med enhetsleder, som kan ta det videre til sektorsjef. Det gjøres en vurdering på om avvik som oppstår i tertialrapporteringen skal legges inn som prognose og budsjettjusteres.

Økonomirådgivernes gjennomgang av rapporteringen består blant annet av kontroll av sektorens/enhetenes/avdelingens periodiseringer. Rådgiver går gjennom periodiseringer av fastlønn og lønnskjøringer, og ettersom at store utgifter og inntekter blir plassert på riktig måned.

³⁹ Noen virksomheter og avdelinger tar ut rapporter i Agresso hver måned.

Økonomirådgiver i Pleie, rehabilitering og omsorg opplyser at for ressurskrevende brukere er periodiseringen detaljert, med blant annet tidslinjer for vedtak da det er nødvendig å ha riktige vedtak. Ved hjelp av regneark blir det beregnet refusjon for hver enkelt bruker, men det blir rapportert per avdeling. Det er viktig å ha en så presis prognose som mulig til tertialrapporteringene. Det blir derfor foretatt en gjennomgang av alle de ressurskrevende brukerne i forbindelse med hver tertial samt årsslutt.

Økonomistaben lager utkast til forklaring på prognosene per tjenesteområde på bakgrunn av rapport for sektor. Sektorsjef får en oversikt som viser budsjett, prognose og avvik for alle rapporteringene gjennom året i alle avdelingene og enhetene, med kommentarer i et regneark. Avdelinger eller enheter hvor det er avvik siden forrige rapportering, og hvor avviket ikke er forklart i kommentardelen som følger med rapporteringen, får beskjed om å rette opp dette av økonomirådgiver. Ansvaret for at det er samsvar mellom tall og tekst, tilligger økonomirådgiver. I figur 4 er det vist et eksempel for avvik mellom regnskap og periodisert budsjett. Med figuren/tabellen følger det en tekst som beskriver årsaken til avvikene.

Virksomhet		Avvik hiå	Avvik i % Års- bud.	Årsbud- sjett	Vurdert av- vik	Sentral vur- dering
700 Pleie- og omsorgsjef		1 668	18,46	9 039	1 501	
702 Fellestjenester PRO		-1 652	-8,97	18 419	-879	
710 Tjenestekontoret		-1 191	-2,88	41 354	30	
711 Friskliv, fysio- og ergoterapi- tjenesten		967	13,44	7 196	114	
720 Lyngholtet sykehjem		-217	-0,85	25 399	-274	
730 Jotunhaugen sykehjem		-339	-1,70	19 890	-79	
740 Sætre sykehjem		-828	-4,91	16 873	-880	
750 Moen sykehjem		-1 396	-28,07	4 972	-2 588	
751 Helsehuset sengepost		-1 583	-3,07	51 493	-795	
760 Tjenester til funksjonshemmede		-1 688	-2,14	79 014	-1 266	
770 Hjemmebaserte tjenester		1 844	2,02	91 491	668	
780 Psykisk helse		664	2,33	28 485	-939	
Total		-3 751	-0,95	393 624	-5 387	

Figur 4: Rapportering på avvik for sektor Pleie, rehabilitering og omsorg.

Budsjettdialog

Risiko i oppfølgingen av budsjettene blir først og fremst identifisert og vurdert gjennom de fire årlige budsjettoppfølgingsamtalene mellom kommunedirektøren og sektor- og stabssjefene, etter hver økonomirapportering. Dette ble beskrevet i kapittel [6.2](#).

Når det gjelder økonomi skal sektor- og stabssjefene kommentere områder med avvik på bakgrunn av de økonomiske oversiktene som utarbeides av økonomiavdelingen og som ligger som rapporter i økonomisystemet. Kommunedirektør forventer at sektor- og stabssjefene reduserer eller fjerner mindre nødvendige aktiviteter før de eventuelt melder inn avvik. I budsjettdialogene med kommunedirektør blir sektor- og stabssjefene stilt spørsmål om de har kunnskapen bak rapporteringen. Det blir forsøkt å fange opp årsaksforhold til avvik og utfordringer i kommunen. Dette gjelder både merforbruk og mindreforbruk.

Eventuelle avvik som blir avdekket i samtalen legger som nevnt (jf. kapittel 6.2) grunnlaget for en salderingsprosess på sektorene, eller grunnlag for økning av sektorens rammer på inneværende budsjett eller kommende års budsjett og økonomiplan. Videre gjøres det en vurdering på om avvik som oppstår i tertialrapporteringen, skal legges som prognose og budsjettjusteres.

7.3 Revisors vurdering

7.3.1 Kommunen bør sørge for at risiko knyttet til budsjettoppfølging er kartlagt og vurdert, og at det er iverksatt internkontrolltiltak for å redusere risiko

Revisor vurderer at det er lite klarhet i hva som er ledernes ansvar i budsjettoppfølgingen. Ansvar for den overordnede budsjettoppfølgingen er formalisert gjennom delegeringsreglementet og lederkontraktene mellom kommunedirektør og sektor- og stabssjefer, og mellom de sistnevnte og enhetslederne. Ansvaret for å utarbeide rutiner på sektorene og stabene ligger i utgangspunktet til sektor- og stabssjefene.

Økonomirådgivernes ansvar og oppgaver i budsjettoppfølgingen er ikke beskrevet i for eksempel stillingsinstrukser, men kan fremkomme i rutiner, prosedyrer eller lignende. Økonomirådgivernes ansvar og beskrivelse av arbeidsoppgaver bør etter vår mening fremgå skriftlig i et dokument.

Hvordan budsjettoppfølgingen blir gjennomført i sektorene vil variere noe fra sektor til sektor og mellom den enkelte økonomirådgiver, da det ikke finnes overordnede skriftlige rutiner for budsjettoppfølgingsprosessen. Det finnes for eksempel maler og skjemaer over hvem som har ansvar for å kvalitetssikre, men det er lite rutiner og prosedyrer på hvordan man skal gjennomføre kvalitetssikringen.

Det er ikke nødvendig, og heller ikke hensiktsmessig, å ha rutiner for «alt mulig». Det kan være grunner, for eksempel ved systemer og organisering, som gjør rutiner mindre påkrevd. Det ser ut til at det blir jobbet godt med budsjettoppfølgingen på sektorene av økonomirådgiverne, enhetslederne og andre. Likevel er det vår oppfatning at budsjettoppfølgingen i Elverum kommune med fordel i større grad nedfelles i skriftlige rutiner og prosedyrer, enn hva som er tilfellet i dag. Det handler om å finne en balanse hvor rutiner kan bidra til å redusere risiko, samt effektivisere budsjettoppfølgingen. Rutinene og prosedyrene kan både være av mer overordnet karakter som gjelder hele kommunen, eller de kan være mer tilpasset den enkelte sektor hvor dette er hensiktsmessig. Et slikt dokument bør også beskrive milepæler i budsjettoppfølgingsprosessen.

Vi synes derfor at det er positivt at det har blitt satt sammen en gruppe bestående av økonomirådgiverne som har ansvar med blant annet å utarbeide dokumenter; prosedyrer, rutiner og retningslinjer i forbindelse med budsjettering og økonomirapporter.

Kommunen bør utarbeide rutiner og prosedyrer til budsjettoppfølgingen. Kriteriet er dermed ikke etterlevd.

7.3.2 Kommunen bør sørge for at sentrale systemer og rutiner, samt ansvar for budsjettoppfølging er formalisert

Det foretas ingen systematiske vurderinger av risiko i forbindelse med budsjettoppfølgingen i Elverum kommune. Det blir imidlertid understreket at det foretas risikovurderinger i forbindelse med kontroller og analyser av budsjett og rapporter i sektorene. Samtidig er risikoområdene for budsjettoverskridelser og avvik godt kjent. Etter revisors vurdering er det ønskelig at kommunen gjennomfører systematiske risikovurderinger i budsjettoppfølgingsprosessen. Sektorer med iboende høy risiko for budsjettoverskridelser kan med fordel utarbeide en systematisk risikovurdering på sine tjenesteområder. Risikovurderingene kan for eksempel ligge til grunn for utarbeidelser av rutiner og prosedyrer i budsjettoppfølgingsprosessen.

Det blir iverksatt internkontrolltiltak for å redusere risiko når det gjelder lønnsbudsjett, manglende innrapportering av mindreforbruk og manglende innmelding av inntekter og kostnader. Likevel har det skjedd større feilbudsjetteringer som vi så i kapittel 7.2. Vi registrerer at det blir iverksatt flere internkontrolltiltak i budsjettoppfølgingen som virker hensiktsmessige for å redusere risiko.

Risiko blir kartlagt og vurdert, og internkontrolltiltak er iverksatt. Kriteriet er dermed i det vesentligste etterlevd. Det mangler imidlertid etter vår vurdering mer systematiske risikovurderinger, som er dokumentert, for budsjettoppfølgingsarbeidet.

7.3.3 Kommunen bør gjennomføre nødvendige kontrolltiltak for å forebygge og avdekke budsjettavvik

Ressursbruk utover bevilgede rammer innenfor tjenesteområdene kan indikere at nåværende budsjettammer ikke er realistiske. Budsjettene på det enkelte virksomhetsområde og kommunen som helhet må derfor løpende følges opp for å avdekke avvik i rapporteringen. Budsjettoppfølgingen viser om det er nødvendig med tiltak, ofte er dette innsparinger, eller om det er nødvendig å endre budsjettet.

Elverum kommune har formulert et mål om å ha under 1 prosent avvik mellom regnskap og budsjettammer på tjenesteområdene, i økonomireglementet.⁴⁰ Tertialrapporteringene for 2021 viser at kommunen foreløpig ligger an til å målet dette året. Revisor mener dette kan være en god måte å understreke at presisjon i budsjetteringen er viktig, og konkretisere det i et mål. Men det er tiltakene som skal bidra til å nå målet som vil være viktigst.

I gjennomgangen av budsjettoppfølgingen i kapittel 7.2 har vi sett at sektorene og kommunen har en rekke kontrolltiltak for å forebygge og avdekke avvik. Etter vår vurdering har kommunen tilstrekkelig med verktøy for å forebygge og avdekke budsjettavvik. Siden budsjettoppfølgingen ikke er formalisert i tilfredsstillende grad, jf. manglende rutiner og prosedyrer, er vi mer usikker på hvor systematisk og konsekvent alle tiltak gjennomføres.

Etter vår vurdering har kommunen tilstrekkelig med verktøy for å forebygge og avdekke budsjettavvik. Siden budsjettoppfølgingen ikke er formalisert i tilfredsstillende grad, jf.

⁴⁰ Dette er nevnt i kapittel 6.2 i forbindelse i forbindelse med beskrivelsen av måltall.

manglende rutiner og prosedyrer, er vi mer usikre på hvor systematisk og konsekvent alle tiltak gjennomføres. Kriteriet er imidlertid etterlevd.

8 Problemstilling 3 – Rutiner og praksis for rapportering

Problemstilling 3:

Bidrar etablerte rutiner og praksis for rapportering til at Elverum kommune oppnår god økonomistyring?

8.1 Revisjonskriterier for problemstilling 3

Kriteriene vi har benyttet for å besvare problemstilling 3 er gjengitt nedenfor. For utledning av revisjonskriteriene, se [vedlegg](#). Leseren kan gå rett til den enkelte vurdering ved å trykke på det enkelte kriteriet. Vurderingene er knyttet til de data som er samlet inn og som blir gjengitt i kapitlene nedenfor. Vi gjør derfor leseren oppmerksom på at vurderingene må ses opp imot de innhentede data i prosjektet.

- Kriterie 9** Kommunen bør sørge for at det blir utarbeidet en samlet økonomirapport til kommunestyret minst to ganger i løpet av et år, og at det rapporteres i årsberetningen på forhold som er viktige for å bedømme kommunens økonomiske utvikling, den økonomiske stillingen og den økonomiske handleevnen over tid
- Kriterie 10** Kommunen bør sørge for at økonomirapportene (tertrialrapportene) fremmer forslag om korrigerende tiltak
- Kriterie 11** Dersom utviklingen i inntekter og utgifter ved rapporteringen til kommunestyret tilsier vesentlige avvik, bør det foreslås endringer i årsbudsjettet
- Kriterie 12** Kommunen bør sørge for at vesentlige økonomiske avvik som oppstår mellom økonomirapportene, uten ugrunnet opphold rapporteres som egne saker til formannskapet og kommunestyret

8.2 Innhentet data

Fra saksframlegget *Budsjett for 2020* i kommunestyret står det «at god ressursstyring og økonomisk rapportering administrativt og politisk vil være viktig i tiden som kommer».⁴¹ Det blir gjennom året rapportert til kommunestyret og formannskapet på økonomi og status i investeringsprosjekter i tertrialrapportene, årsmeldingen og årsberetningen.

Rapportering til kommunestyret

Administrasjonen rapporterer på økonomi administrativt og politisk til formannskap og kommunestyre, med bakgrunn i regnskap per 30. april i 1. tertrialrapport, rapportert til kommunestyret i forbindelse med årsregnskapet i juni, og i oktober ved 2. tertrialrapport med bakgrunn i regnskap per 31. august. Årsberetningen, levert senest ved utgangen av mars, er den tredje formelle rapporteringen til kommunestyret. Tertrialrapportene gir en helhetlig oversikt over økonomiske status, inklusiv prognose for budsjettåret. Rapportene har oppstillinger som viser vedtatt og justert årsbudsjett og regnskap hittil for året.

⁴¹ Sak 19/5601.

Det rapporteres administrativt ytterligere tre ganger på økonomi. Dette er mellomrapporteringer i mars⁴² med bakgrunn i regnskap per 28. februar og november med bakgrunn i regnskap per 31. oktober, samt årsavslutningen i januar/februar hvor det blir rapportert på årsresultatet foregående år.

Årsberetningens innhold

Elverums årsberetning for 2020 rapporterer på tjenesteområdenes avvik fra kommunestyrets rammevedtak, og på økonomiske resultater og utvikling, inkludert økonomireglementets måltall. Måltallene blir vurdert og måloppnåelse opp mot handlingsreglene blir kommentert. Finansforvaltning og befolkningsutvikling og demografi blir også rapportert og diskutert i årsberetningen.

Elverum kommune og det kommunale foretaket KF Elverum kommuneskoger utgjør den juridiske enheten.⁴³ Det er utarbeidet en egen årsberetning for KF Elverum kommuneskoger. Kommunen opplyser i Årsberetning 2020 at kommunen ikke har «utarbeidet en egen årsberetning for den samlede virksomheten». Dette begrunnes med at foretakets økonomi utgjør en svært liten del av den samlede økonomien i det konsoliderte regnskapet, og det vises til foretakets årsregnskap og årsberetning for 2020.

Til dette får vi opplyst fra kommunens regnskapsrevisor at det ble formidlet til kommunen at de for år 2020 måtte som et minimum innarbeide en omtale av foretakets økonomi i kommunens årsberetning.⁴⁴ Elverum kommune korrigerer denne årsberetningen med et kapittel om foretakets økonomi.

Rapportering av vesentlige økonomiske avvik og korrigerende tiltak

Vesentlige økonomiske avvik som oppstår mellom tertialrapportene skal uten ugrunnet opphold rapporteres som egne saker til formannskapet og kommunestyret, jf. kommunens økonomireglement. I disse sakene skal det så langt råd er også fremmes forslag om korrigerende tiltak.

Administrasjonen rapporterer sjelden på økonomi til kommunestyret i egne saker mellom tertialrapporteringene. Kommunedirektør kjenner til at det har blitt rapportert på vesentlige økonomiske avvik som oppstår mellom de ordinære økonomirapporteringene, i én sak siden 2015.⁴⁵ Dette gjaldt tjenester til en ressurskrevende bruker – et barn med særskilt behov i 2020, jf. kommunestyresak 93/20.

I denne saken valgte kommunen å drifte tjenestene til brukeren selv, fremfor å kjøpe tjenester fra en privat aktør. Kommunen måtte dermed øke bemanningen betydelig. I saksfremlegget fremgår det at for å dekke behovet til brukeren krevde dette at to ansatte til enhver tid (2:1 bemanning) var på jobb samtidig gjennom hele døgnet. Dette utgjorde etter kommunens beregninger omtrent 10 årsverk fordelt på 18 stillinger. Kostnadene ved tjenestene ble estimert til 1 400 000 kroner i 2020, og rammene til tjenesteområdet pleie og omsorg ble, ifølge kommunestyrevedtaket, økt med tilsvarende beløp.⁴⁶

Forslag om korrigerende tiltak i økonomirapportene

I henhold til økonomireglementet skal det fremmes forslag til korrigerende tiltak i tertialrapportene når det oppstår merforbruk på tjenesteområdene/sektorene. Tiltakene skal beskrive konsekvensene

⁴² Det blir foretatt en «årssjekk» på rapporteringen i mars, blant annet av fastlønn.

⁴³ I kommunens juridiske enhet kan i tillegg til kommunekassen bestå av kommunale foretak, (større) interkommunale samarbeid og lånefond.

⁴⁴ Regnskapsrevisor opplyser om at dette var første året med ny kommunelov og det var usikkerhet om kommuneloven § 14-7 skulle gjelde fullt ut med omtale av foretaket i årsberetning for kommunens samlede virksomhet, i tillegg til at den gjaldt i foretakets årsberetning.

⁴⁵ Kommunedirektør ble tilsatt august 2015.

⁴⁶ For 2021 ble brutto kostnad estimert til 5 600 000 kroner, med en refusjonsinntekt på kr 4 000 000 kroner.

⁴⁹ Det er redusert 11 stillinger i sektor Skole fra 1. januar 2021 til 31. august 2021.

for tjenestetilbudet til innbyggerne, samt økonomiske konsekvenser for kommunen. Økonomisjef forklarer at dette blir formulert som noe som *skal* gjøres fordi administrasjonen ønsker å sette i gang en kulturendring når det gjelder å fremme korrigerende tiltak i kommuneorganisasjonen.

Det har vært for lite oppmerksomhet på å fremme korrigerende tiltak og beskrive tiltakene i sektorene, og redusere aktivitet. Dette blir forklart med at budsjettene er «så stramme», samt at det kan være en risiko forbundet med korrekt rapportering fra sektorer og enheter. Sektorene forsøker å unngå merforbruk, men de ønsker heller ikke å måtte gi fra seg eventuelle midler de har til overs (for å opprettholde en buffer).

Fra sektor for Pleie, rehabilitering og omsorg får vi opplyst at det er kontinuerlig fokus på å redusere utgifter. Det føres en dialog mellom sektorsjef, enhetslederne og økonomirådgiver i forbindelse med utarbeidelse av prognose om aktuelle korrigerende tiltak som kan redusere merforbruk. I tjenestegjennomgangene har det for eksempel vært fokus på om det er tjenester eller oppgaver som sektoren utfører, og som det ikke er nødvendig å utføre. Det vil i det fleste tilfeller dreie seg om å spare lønnsutgifter.

For sektor skole vil korrigerende tiltak hovedsakelig være nedbemanning⁴⁷, siden lønn er den dominerende utgiftsposten på budsjettet. Nedbemanningstiltak gjøres for eksempel på bakgrunn av ressursfordelingsmodellen, som beskriver antall elever, antall elever med spesialundervisning, antall pedagoger og behov for pedagoger etc., på hver enkelt skole i Elverum.

I tertialrapportene for 1. og 2. tertial blir det rapportert fra hvert tjenesteområde. I tertialrapportene heter det at rapporteringen skal ivareta de vesentlige forhold for styring av virksomheten med utgangspunkt i virksomhetsplanen for 2021. Det blir foretatt en analyse for å få riktig rapportering og vurdering av korrigerende tiltak. Avvik som kan ha betydning for årets resultat sammenlignet opp mot virksomhetsplanen, og hvilke korrigerende tiltak som blir iverksatt, blir omtalt på de enkelte tjenesteområdene i tertialrapportene.

I tertialrapportene for 2021 blir det rapportert på budsjetttrammen for tjenesteområdene. Her blir mer- eller mindreforbruk, eller ingen avvik (som i tre tilfeller), forklart. Beskrivelse av korrigerende tiltak fremkommer imidlertid ikke fra rapportene.

Rapportering på avvik, budsjettjusteringer og budsjettendringer til kommunestyret

Kommunestyret vedtar budsjetttrammer for kommunens 14 tjenesteområder. Sektor- og stabslederne er ansvarlig for å styre egen virksomhet, og har fullmakt til å foreta budsjettendringer innenfor egen virksomhet i løpet av året innenfor vedtatte rammer, jf. det administrative delegeringsreglementet. På tjenesteområder hvor det meldes inn avvik sammenlignet med årsbudsjett, kan det være behov for å foreta budsjettjusteringer.

I økonomireglementet heter det at vesentlige endringer i budsjetttrammer skal forelegges politisk behandling. Som vesentlige endringer regnes større økonomiske omdisponeringer og endringer som påvirker tjenestenivå i omfang og kvalitet.

I tilfeller hvor utviklingen i inntekter og utgifter tilsier vesentlige avvik så rapporterer administrasjonen endringer i årsbudsjettet i tertialrapportene og ved enkeltsaker hvor administrasjonen vurderer at in-

formasjon og nødvendig fullmakt må gis. Etter revisors gjennomgang av saker til behandling i kommunestyret i 2020 og 2021, finner vi én enkeltsak angående justering av investeringsbudsjett 2020, sak 135/20.

Avviksprognosene på tjenesteområdene i tertialrapportene rapporterer på avvik fra opprinnelig budsjett oppsummert i en tabell. Per 2. tertialrapport 2021 er det noen avvik som også må dekkes inn i kommende års budsjett og økonomiplan, siden de vil ha varig effekt. Kommunedirektøren fremmer en tilråding til kommunestyret i tertialrapportene om å foreta budsjettjusteringer i tråd med avviksprognosen på tjenesteområdene.

Avvikene blir innarbeidet i bevilgningsoversikt drift. Per 2. tertialrapport 2021 beløper avvikene seg til 10,9 millioner kroner, som følge av endringer i frie inntekter, netto finansutgifter og endringer på tjenesteområdene. Kommunedirektøren tilrår kommunestyret om å foreta tilsvarende endringer i bevilgningsoversikt drift i tertialrapporten.

8.3 Revisors vurdering

- 8.3.1 Kommunen bør sørge for at det blir utarbeidet en samlet økonomirapport til kommunestyret minst to ganger i løpet av et år, og at det rapporteres i årsberetningen på forhold som er viktige for å bedømme kommunens økonomiske utvikling, den økonomiske stillingen og den økonomiske handleevnen over tid

Administrasjonen utarbeider en samlet økonomirapport til kommunestyret ved tertialrapportene og årsberetningen, i alt tre ganger i løpet av et år.

Årsberetningen skal inneholde en vurdering av om den økonomiske utviklingen og stillingen slik den fremgår av årsregnskapet er forsvarlig, og ivaretar den økonomiske handleevnen over tid. Her vil rapportering av de finansielle måltallene være sentrale.

Etter revisors vurdering rapporterer og vurderer Elverum kommune måltall og andre forhold i årsberetningen for 2020, tilfredsstillende. Kommunen har ikke utarbeidet en årsberetning for kommunens konsoliderte virksomhet i henhold til kommuneloven § 14-7. Dette er begrunnet i Årsberetning 2020, med at den juridiske enheten kun består av et kommunalt foretak, i tillegg til kommunekassen, og at denne utgjør en marginal del av den samlede økonomien. Selv om det er utarbeidet årsberetning for begge enhetene – kommunen og foretaket, så er dette formelt sett en utelatelse.

I årsberetningen for 2020 ble det tatt inn et kapittel om foretakets økonomi. Dette var et minstekrav fra kommunens regnskapsrevisor. Det er nå klart (2020 var første året hvor ny kommunelov gjaldt) at alle kravene i kommuneloven § 14-7 skal innarbeides fullt ut i kommunes samlede årsberetning. Formelt sett er manglene i Årsberetning 2020, bokstav d), e) og f) i kommuneloven § 14-7.⁴⁸

Elverum kommune må derfor utarbeide en årsberetning for kommunens konsoliderte virksomhet fra og med årsberetning for 2021.

⁴⁸ d) tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard

e) den faktiske tilstanden når det gjelder kjønnslikestilling

f) hva kommunen eller fylkeskommunen gjør for å oppfyllearbeidsgivers aktivitetsplikt etter likestillings- og diskrimineringslovens § 26.

Vi mener at revisjonskriteriet er etterlevd, men kommunen må utarbeide en egen årsberetning for kommunens konsoliderte virksomhet fra og med årsberetning for 2021, for å ikke komme i strid med kommunelovens krav til årsberetning i § 14-7.

8.3.2 Kommunen bør sørge for at økonomirapportene (tertialrapportene) fremmer forslag om korrigerende tiltak

I henhold til kommunens økonomireglement skal det i tertialrapportene fremmes forslag til korrigerende tiltak når det oppstår merforbruk på tjenesteområdene/sektorene. De økonomiske avvikene under hvert enkelt tjenesteområde er gitt en kort forklaring i tertialrapportene. Imidlertid er det ikke beskrevet korrigerende tiltak på de tjenesteområdene som har avvik. Dette gjelder både for tertialrapportene i 2020 og i 2021. Etter vår vurdering bør rapporterte avvik etterfølges av korrigerende tiltak fra og med første tertialrapportering i 2022.

Kommunen har ikke beskrevet korrigerende tiltak i rapporteringen til kommunestyret. Kommunen bør derfor utarbeide korrigerende tiltak fra første rapportering i 2022. Kriteriet er dermed ikke etterlevd.

8.3.3 Kommunen bør sørge for at dersom utviklingen i inntekter og utgifter ved rapporteringen til kommunestyret tilsier vesentlige avvik, bør det foreslås endringer i årsbudsjettet

Kommunedirektøren skal foreslå endringer i inneværende års budsjett hvis utviklingen i inntekter eller utgifter tilsier at det vil oppstå vesentlige budsjettavvik, jf. §14-5 3.ledd. Dette innebærer at det ikke er tilstrekkelig at kommunedirektøren kun melder fra om forventet avvik.

Kommunestyret skal endre årsbudsjettet når det er nødvendig for å oppfylle lovens krav om realisme og balanse. I all hovedsak skal eventuelle budsjettendringer innarbeides i tertialrapportene per 1. og 2. tertial.

I Elverum kommune melder administrasjonen avvik fra budsjetttrammen til kommunestyret i alle tertialrapportene og ved enkeltsaker. I tertialrapportene fremmer kommunedirektøren en tilråding til kommunestyret om å foreta budsjettjusteringer og budsjettendringer. Revisor vurderer derfor at kommunens praksis på rapporteringen til kommunestyret er i tråd med lovbestemmelsen.

Kommunens praksis på rapporteringen til kommunestyret er i tråd med lovbestemmelsen.

8.3.4 Kommunen bør sørge for at vesentlige økonomiske avvik som oppstår mellom økonomirapportene, uten ugrunnet opphold rapporteres som egne saker til formannskapet og kommunestyret

Uavhengig av tidspunktene for økonomirapporteringene, skal administrasjonen informere kommunestyret om vesentlige økonomiske avvik, i henhold til økonomireglementet. Dette har kommunen gjort i ett tilfelle. Det ble også fremmet korrigerende tiltak i saksfremlegget. Revisor vurderer det som positivt at kommunen har fulgt reglementet i dette tilfellet, samt fremmet korrigerende tiltak. Det er hensiktsmessig at dette blir en etablert praksis i kommunen.

Revisor kan ikke utelukke at det kan ha vært andre vesentlige økonomiske avvik som det ville vært aktuelle å rapportere inn for kommunestyret «uten ugrunnet opphold», i den relativt korte tiden (fra 1. januar 2020) regelen har vært gjeldende, men vi vurderer på bakgrunn av omtalte sak at kommunens praksis har vært tilfredsstillende.

 Vi mener kommunen har oppfylt økonomireglementets krav om fortløpende rapportering til kommunestyret på vesentlige økonomiske avvik som oppstår mellom økonomirapportene. Samtidig bør kommunen sørge for at dette blir en etablert praksis.

9 Problemstilling 4 – Investeringsprosjekter

Problemstilling 4:

Bidrar etablerte rutiner til god økonomiplanlegging, -oppfølging og –rapportering på investerings-/byggeprosjekter?

9.1 Revisjonskriterier for problemstilling 4

Kriteriene vi har benyttet for å besvare problemstilling 4 er gjengitt nedenfor. For utledning av revisjonskriteriene, se [vedlegg](#). Leseren kan gå rett til den enkelte vurdering ved å trykke på det enkelte kriteriet. Vurderingene er knyttet til de data som er samlet inn og som blir gjengitt i kapitlene nedenfor. Vi gjør derfor leseren oppmerksom på at vurderingene må ses opp imot de innhentede data i prosjektet.

- **Kriterie 13** Kommunen bør ha kartlagt risiko og gjennomført risikovurderinger i prosjekteringsfasen, og iverksatt risikoreduserende tiltak for å redusere risikoen
- **Kriterie 14** Kommunen bør ha et investeringsreglement/prosjektmodell/prosjektstyrings-system for styring av investeringsprosjekter i henhold til beste praksis på området
- **Kriterie 15** Kommunen bør ha etablert en prosjektorganisasjon bestående av styrings-gruppe, prosjektleder og byggeleder
- **Kriterie 16** Kommunen bør ha egnede rutiner og systemer for å ha oversikt over økonomien i igangsatte investeringsprosjekter
- **Kriterie 17** Kommunen bør ha etablert tilfredsstillende rapportering årlig av investeringsprosjekter til kommunestyret, som omfatter framdrift, budsjett og økonomi
- **Kriterie 18** Kommunen bør ha lagt frem sluttrapport for Elverum helsehus til kommunestyret senest ett år etter at investeringen har blitt tatt i bruk

9.2 Innhentet data

Eiendomsstaben

Eiendomsstabens tjenesteproduksjon foregår i fem enheter; byggeprosjekter, utleie, vedlikehold, drift og renhold. Eiendomsstaben har 86,8 årsverk per 31. august 2021. Stab Eiendom og enhet byggeprosjekter er ansvarlig for investering og drift for alt eiendomsrelatert som gjelder formålsbygg. Dette innebærer blant annet å gjennomføre investeringsprosjekter i henhold til årsplan med fokus på bærekraftig kvalitet, framdrift og økonomi. I enhet byggeprosjekter er det per 1. januar 2022 ansatt en prosjektleder i tillegg til enhetsleder.

Sektorene hvor behovene oppstår er bestillere av byggeprosjekter. Sektoren beskriver behovet, og så gjennomfører Eiendomsstaben kalkyler etter spesifikasjonene, og deretter fremmes prosjektet til økonomistaben. Eiendomssjefen har ansvar for å gjennomføre bestillingen i tråd med det mandat som gis fra prosjekteier, det vil si sektorsjef. Dette mandatet er å betrakte som en oppdragsavtale mellom prosjekteier og eiendomssjef som utfører av byggeprosjektet. Når tidligfasen er tilbakelagt styrer Eiendomsstaben prosjektet med entreprenør gjennom byggemøter, hvor prosjektleder er møteleder.

Helsehuset

Samhandlingsreformen, med krav om overføring av oppgaver fra spesialisthelsetjenesten til kommunene, lå til grunn for å realisere Elverum Helsehus.⁴⁹ Formålet med helsehuset er ifølge sektorsjef for Pleie-, rehabilitering og omsorg, å gi kommunen muligheten til å utvikle og styrke det kommunale helsetilbudet både før, istedenfor og etter sykehusinnleggelse.

Utredning for prosjektet ble framlagt på strategi- og budsjettkonferansen i juni 2013, samt i tilknytning til kommunestyrets årlige budsjettvedtak, tilskyndet av brannpålegg ved Moen sykehjem i oktober 2013. Pålegget medførte at det ble vedtatt å reetablere avdeling 3 og 4 på Moen sykehjem i Elverum helsehus.⁵⁰

Under utviklingen av prosjektet, frem mot ferdig forprosjekt, har prosjektet blitt utvidet med flere funksjoner. Elverum helsehus består i dag av blant annet tre sengeposter med totalt 72 institusjonsplasser. På lengre sikt er det tenkt at dette skal være korttidsplasser. I tillegg rommer huset i dag barneverntjenesten, helsestasjonen, utleielokaler til BUP⁵¹, PP-tjenesten, tjenestekontoret, Friskliv, ergo og fysioterapitjenesten, enhet aktivitet og fritid med bistand, interkommunal legevakt, administrasjon for sektorene Pleie, rehabilitering og omsorg og Familie og helse. Teknisk infrastruktur er også plassert på en slik måte at det vil forenkles senere påbygging. I tillegg er nybygget dimensjonert for påbygg med inntil to etasjer i høyden.

Helsehuset ble overlevert til kommunen 23. mars 2019, og ferdigstilt med fasader og utomhus 28. juni 2019.⁵²

Ansvar

Helsehusprosjektet ble gjennomført som en generalentreprise. Denne entrepriseformen innebærer at byggherren (kommunen) selv har ansvar for prosjekteringsgrunnlaget, delegert til innleide rådgivere.

Sektorsjef for Pleie-, rehabilitering og omsorg og sektorsjef for Familie og helse var bestillere av helsehuset, og begge var med i prosjektets styringsgruppe. Som bestillere av prosjektet beskrev sektorene behov og funksjoner, mens eiendomsstaben som utfører, hadde ansvaret for gjennomføringen av byggeprosjektet. I hele tidligfasen var det jevnlig dialog mellom bestillere og utfører, ifølge eiendomssjef.

Budsjettramme

Prosjektets budsjettramme ble oppjustert flere ganger. Årsaken blir oppgitt å være prisstigning, utvidelse av prosjektets omfang, avvik mellom forprosjekt og anbud, samt behov for tilleggsfinansiering på grunn av sluttoppgjøret i forliket mellom kommunen og totalentreprenør.⁵³

⁴⁹ Reformen har virkning fra 1. januar 2012.

⁵⁰ Handlings- og økonomiplan 2014.

⁵¹ Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk.

⁵² Henholdsvis tre og syv måneder etter avtalt ferdigstillelse. Entreprisekontrakten forpliktet leverandøren til oppstart 13. februar 2017, med frist for ferdigstillelse satt til 14. desember 2018.

⁵³ Sluttrapport for helsehuset.

Totalt vedtatt budsjetttramme inklusive merverdiavgift med tilhørende tilleggsbevilgninger var per 18. desember 2019, dato for vedtatt tilleggsbevilgning i kommunestyret etter sluttoppgjør, på 570,8 millioner kroner, se tabell 3. Om lag 121 millioner kroner er tilskudd fra Husbanken for etableringen av sengepostene. Tilleggsbevilgningene omfattet korreksjoner av estimat i forhold til mottatt anbud, 80,3 millioner kroner, krav i sluttoppgjør på 23 millioner kroner, endringer og tillegg på 14,9 millioner kroner, økning av areal/omfang, prisstigning, samt byggherrens ressursbruk til garantioppfølging.

Prosjektets utvikling	2016	2017	2018	2019	2019 ⁵⁴
Nybygg	9 539 m ²	9 480 m ²	10 195 m ²	10 195 m ²	10 195 m ²
Totalombygging	2 316 m ²	2 910 m ²	2 910 m ²	2 910 m ²	2 910 m ²
Inneklimatiltak	3 349 m ²	3 349 m ²	3 350 m ²	3 350 m ²	3 350 m ²
Utomhus m	11 000 m ²	11 000 m ²	11 000 m ²	11 000 m ²	11 000 m ²
Samlet totalbevilgning	418,5	498,8	505,8	547,8	570,8
Inkl. mva. mill.kr.					

Tabell 3: Utvikling av total bevilgning Elverum helsehus.

Kilde: Helsehuset – sluttrapport.

Regnskapet per 7. august 2021 viser ytterligere utgifter på cirka 1,3 millioner kroner. Budsjettoverskridelsen skyldes utgifter knyttet til prøvedrift og garantibefaringer, hvor avvik måtte utbedres og bekostes av kommunen.

Svartholtet bofellesskap

Svartholtet bofellesskap består av fem boenheter med ulike tilrettelegginger for mennesker med nedsatte fysiske og psykiske funksjoner. Bofellesskapet inkluderer personalbase med kontor til personalet. Bofellesskapet er døgnbemannet og tilrettelagt for velferdsteknologi.

Svartholtet omsorgsboliger ble gjennomført som generalentreprise ved hjelp av innleide konsulenter, med innleid byggeledelse⁵⁵. I tillegg var arkitekt og prosjekteringsgruppeleder involvert i prosjektet. Kommunen overtok bygget i juni 2018.

Ifølge enhetsleder var det mindre grad av prosjekteierstyring i svartholtprosjektet siden det var høy frekventering av prosjektledere, noe som skyldes turnover blant prosjektlederne og mange andre pågående og nye vedtatte prosjekter samtidig. I alt var fem ulike prosjektledere, alle ansatt i kommunen, involvert underveis i prosjektet. I praksis ble den daglige ledelsen av byggefasen i prosjektet, ifølge enhetsleder, styrt av innleid prosjekteringsgruppeleder/arkitekt i samarbeid med innleid byggeleder.

I utgangspunktet ble det bevilget 27,9 millioner kroner til dette prosjektet før det i handlings- og økonomiplan ble meldt om behov for en tilleggsbevilgning på 9 millioner kroner. I henhold til revidert budsjett var budsjetttrammen på 37 980 469 kroner. Det ble en kostnadsoverskridelse på prosjektet, da regnskapet viste at investeringen beløp seg til 43 130 198 kroner, et avvik på 5 149 729 kroner.

Prosjektet slik det ble tenkt i utgangspunktet, ble også for kostbart og måtte forenkles. Ifølge den siste prosjektlederen var en av årsakene til overskridelsen at prosjektet var mangelfullt prosjektert, da det var lite byggherrestyring i tidligfasen av prosjektet og prosjekteringsfasen. Prosjekteringsfasen var langvarig og medførte endringer i byggefasen for å tilpasse brukerbehov. Videre var ikke inventar tatt

⁵⁴ *KS sak 174/19.

⁵⁵ Byggeledelse fra Plan1.

med i beregningen av investeringskalkylen. I slutfasen ble utbyggingen av gang og sykkelvei, utført av sektor for Teknikk og miljø, nesten dobbel så dyr som planlagt.⁵⁶

Allaktivetsarenaen

Allaktivetsarenaen er et utendørsanlegg for mange aktiviteter som er allment tilgjengelig. Hensikten med arenaen var å gjøre dette anlegget til en inkluderings- og allaktivetsarena som samler brukere på tvers av alder, fysisk funksjonsevne og kulturell bakgrunn. Arenaen er lokalisert ved siden av Elverum ungdomsskole. Allaktivetsarenaen ble ferdigstilt i 2019.

Det ble utarbeidet et forprosjekt til allaktivetsarenaen, datert 8. desember 2017.⁵⁷ Målsetningen med forprosjektet var å lage en overordnet plan for å oppgradere uteplassen ved Elverum Ungdomsskole, områdene tett opp mot anleggene til Elverum fotball og elvebredden på østsiden av Glomma. Tiltakene skulle til sammen utgjøre en variert aktivitetsarena som skaper en god forbindelse mellom sentrum og elvepromenaden langs Glomma.

En bredt sammensatt arbeidsgruppe fikk i oppdrag å forberede forprosjektet, slik at vilkårene for tildelingen fra fylkeskommunalt hold ble oppfylt. Blant annet tilknytningen til byplanarbeidet, og for å sikre en bred medvirkning fra alle aktuelle interessegrupper. I prosessen med utviklingen av prosjektet ble det gjennomført en rekke informasjons- og dialogmøter med ulike interessegrupper.

Sektorsjef Teknikk og miljø var bestiller av prosjektet og leder for prosjektets styringsgruppe. I styringsgruppa forøvrig inngikk sektorsjef for Utdanning, eiendomssjef og økonomisjef.

Prosjektet ble gjennomført som en delvis totalentreprise, hvor Aktiv Park var totalentreprenør for selve skateparken. Grunnarbeid og lignende utførte sektor for Teknikk og miljø selv. Lekeapparater og annet innhold ble prosjektert, detaljert og utført av diverse leverandører.

Budsjettrammen

Prosjektet ble til i dialog med politikerne. Det var lagt inn et investeringsbudsjett på 6,5 millioner kroner for 2017. I februar 2018 ble kommunestyret presentert for tre alternativer⁵⁸; ett forenklet prosjekt som kunne realiseres innenfor den allerede vedtatte investeringsrammen, et nedskalert anlegg med en beregnet kostnad på 14,5 millioner kroner, og et anlegg i overenstemmelse med forprosjektet til 20,5 millioner kroner. Sistnevnte alternativ ble vedtatt i kommunestyret. Av den totale investeringssummen mottok kommunen totalt 5,7 millioner kroner i statlig støtte for prosjektet.⁵⁹

Utvikling	2017	2018	2019	2020	2021	Totalt
Opp.budsj.	6 500 000	0	5 000 000	300 000	0	11 800 000
Rev.budsj.	100 000	16 350 769	4 700 000	300 000	36 000	21 486 769
Regnskap	528 469	15 476 227	4 355 179	263 643	2 800	20 626 317
Avvik	-428 469	847 542	344 821	36 347	33 200	860 452

Tabell 4: Utvikling av budsjett og regnskap for allaktivetsarenaen.

Fra tabell 4 ser vi at prosjektet har holdt seg innenfor budsjettrammen.

⁵⁶ Krav til bygging av gang- og sykkelveg fulgte som et krav på bakgrunn av omregulering av eiendommen.

⁵⁷ Ansvarlig for forprosjektet var Asplan Viak AS.

⁵⁸ KS sak 19/18.

⁵⁹ [Aktivitetsarenaen har fått millioner i statlig... | Elverum kommune](#)

Prosjektstyringssystem - Eiendom og enhet byggeprosjekter

Elverum kommune har ikke utarbeidet et investeringsreglement. Større byggeprosjekter blir gjennomført med stab Eiendom og enhet for byggeprosjekter i utførrollen.

Eiendom og enhet for byggeprosjekter har et eget foretakssystem. Foretakssystemet er bygget opp rundt Digitaliseringsdirektoratets prosjektveiviser, Bygg- 21 – beste praksis og Nasjonalt program for leverandørutvikling.

Figur 5: Enhet for byggeprosjekters foretakssystem.

Med utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel legger enhetens strategidokument - *Strategi for enhet for byggeprosjekter*, herunder årsplan og prosjekthåndbok, føringer for hvilke byggeprosjekter og hvordan byggeprosjekter skal gjennomføres, jf. figur 5. Årsplanen er enhetens handlingsplan, forankret i kommunens gjeldende handlings- og økonomiplan. Prosjekthåndboka beskriver rutiner for etablering, planlegging og gjennomføring av byggeprosjekter som gjennomføres i regi av Elverum kommune. For større prosjekter skal det i tråd med kommunens økonomireglement utarbeides en slutt-rapport med formål å beskrive og kommunisere mål, måloppnåelse og evaluering.

Nye prosjektledere får innføring i prosjektstyringshåndboken. I tillegg til prosjektstyringshåndboken, har enheten egne rutiner og egne prosedyrer for styring av prosjekter. Her inngår blant annet en mal som prosjektleder skal benytte i prosjektstyringsprosessen. Det blir også inngått en oppdragsavtale mellom bestiller og utfører ved bestilling av byggeprosjekter. Videre har kommunen en bygghåndbok som inneholder blant annet kravspesifikasjoner. Disse må også arkitekt forholde seg til.

Oppdragsavtale

Oppdragsavtalen definerer bestillingen fra sektorsjefene, og gir eiendomsstaben nødvendige rammer for utførelsen av bestillingen.⁶⁰ Oppdragsavtalen beskriver blant annet intern ansvarsfordeling, roller,

⁶⁰ Sluttrapport Elverum helsehus, vedlegg s. 36.

mål, suksesskriterier, ressursbehov og rammer for prosjektet. Hensikten med oppdragsavtalen er forventningsavklaring i tidlige fasen i prosjektene for å unngå kostnadskrevede omkamper i byggefasen.

*Prosjekthåndboka*⁶¹

Prosjektstyringssystemet er beskrevet i *Prosjekthåndbok – prosjekteierstyring i Elverum kommune*. Prosjekthåndboka beskriver rutiner for etablering, planlegging og gjennomføring av byggeprosjekter som gjennomføres i regi av Elverum kommune. Håndboka omfatter serviceerklæring, visjon, mål, føringer for prosjekteierstyring, ansvar, myndighet, organisering, risiko- og usikkerhetsstyring, kostnadsstyring og prosessveiledning. Håndboka viser til «beste praksis» for byggeprosjekter. Målet med prosjekthåndboka er i særlig grad forankret i Bygg21s mål om: «Mer samfunnsnytte for pengene gjennom maksimalisering av verdi, raskere gjennomføringstid for hele prosjektforløpet, økt forutsigbarhet for partene, samt 20 prosent lavere kostnad uten at dette går på bekostning av kvalitet og bærekraft».

Styring av entreprisekontrakten

Foretakssystemet omfatter egen prosjektadministrativ (PA) håndbok for styring av selve entreprisekontrakten med entreprenøren. Det blir ikke krevd fra kommunen at eksterne prosjektledere skal benytte kommunens PA-bok, da disse benytter sine egne selskapers kvalitetssystemer. Enhetsleder byggeprosjekter mener at eksterne prosjektlederne jobber mest ressurseffektivt ved å benytte egen PA-bok forankret i foretakenes innarbeidede kvalitetssystemer, for eksempel maler for byggelederregnskap, endringsskjemaer, møtereferater. Dette er metodikk som er allment akseptert og godt innarbeidet i tråd med kontraktsstandarder i byggebransjen, ifølge enhetsleder.

Prosjekteierstyring generelt

Enhetsleder byggeprosjekter påpeker at kompetent prosjekteierstyring anses som suksessfaktor nummer en. Kommunestyrets kompetanse som prosjekteier er således særlig viktig for å lykkes. Denne kompetansen omfatter å fastsette prosjektets mål i tråd med kommuneplanens overordnede mål og strategier, styring av prosjektets omfang, samt fatte alle beslutninger om prosjektets ytre rammer for økonomi, kvalitet, fremdrift.

Prosjekteierstyringen i Elverum kommune er delegert i tråd med administrativt delegasjonsreglement. Enhetsleder mener at god prosjekteierstyring krever kompetanse i alle ledd i kommunens prosjektorganisasjon. Det har derfor blitt utarbeidet utvidete sluttrapporter for Helsehuset og Ydalir for å formidle og heve kompetanse om prosjekteierstyring både politisk og administrativt. Målet er at alle beslutningstakere i prosjektorganisasjonen skal kjenne sin rolle, ansvar, ressursbehov og risikoer ved prosjektgjennomføring.

Prosjektstyringssystem - Sektor for Teknikk og miljø

Sektor for Teknikk og miljø har ikke en særskilt prosjektmodell for prosjekter av typen Allaktivitetsarenaen.⁶² Sektor Teknikk og miljø er godkjent entreprenør fra direktoratet for byggkvalitet. Sektoren har en egen bok for internkontroll; *Internkontroll – Prosjektering og anlegg, vei, vann og avløp*. Målgruppen er alle ansatte i sektor for Teknikk og miljø. Hovedmålet med boken er beskrevet som å sikre at ansatte har kompetanse som gjør at Elverum kommune kan levere gode tjenester.

⁶¹ Den siste utgaven av prosjekthåndboka er fra 2019. Denne har i hovedsak samme innhold som tidligere utgaver fra 2018, 2015 og 2014.

⁶² Sektor Teknikk og miljø benytter ikke Prosjekthåndboka, tilhørende stab Eiendom. Prosjekthåndboka er også mer tilpasset byggprosjekter enn anleggsprosjekter.

Internkontrollboken inneholder ulike rutiner, instruksjoner, sjekklister skjemaer og prosedyrer i prosjektering og gjennomføring av prosjekter. Blant annet finnes det rutiner for kvalitetssikring og sidemannskontroll. Ifølge internkontrollboken skal det alltid benyttes sjekklister ved prosjektering og kvalitetssikring. Skjemaer for dette skal brukes aktivt under prosjekteringen. Sektoren benytter regnearkssystem (Excel) for styring av kontrakter som sorterer på; ramme, «forpliktet», fakturert, tilleggsarbeider, fremdrift mm.

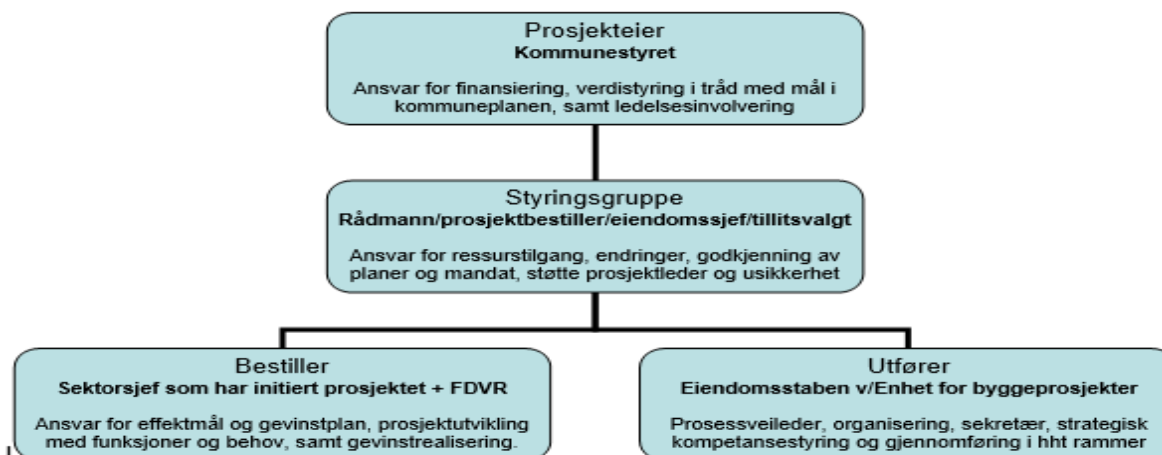
Prosjektorganisasjon

Prosjektorganiseringen i byggeprosjektene er beskrevet i Prosjekthåndboka. Prosjekteierstyringen av byggeprosjekter organiseres med en egen intern styringsgruppe for hvert prosjekt. Prosjekteieren skal sikre at prosjektet opprettholder gevinstfokus, at ansvar og myndighet er klarlagt, og at prosjektet styres etter «beste praksis».

Det er styringsgruppens ansvar å ta hensyn til og håndtere brukerperspektiv, samfunnsperspektiv og prosjektperspektiv. Gruppen er ansvarlig for prosjektets rammer når det gjelder fremdrift, økonomi og kvalitet. I tilfeller hvor det blir kostnadsoverskridelse i et prosjekt, blir det innkalt til møte i styringsgruppen. Styringsgruppen rapporterer til kommunedirektør. Styringsgruppen er solidarisk ansvarlig for at kommunestyrets vedtatte rammer for prosjektet overholdes.

Prosjekteierstyringen i Elverum kommune er delegert i samsvar med administrativt delegasjonsreglement. Deltakere i styringsgruppen vil vanligvis være; sektorsjef, eiendomssjef, økonomisjef, tillitsvalgt/hovedverneombud og sekretær fra eiendomsstaben, samt kommunikasjonsrådgiver ved behov. Kommunedirektør vil også i stor grad være involvert i styringsgruppens arbeid. Sektorsjef som har initiert prosjektet, vil være leder av styringsgruppa. Eiendomssjef representerer kommunedirektørens myndighet.

Kommunedirektør har overordnet administrativt ansvar for rammer for fremdrift, økonomi og kvalitet, i henhold til Prosjekthåndboka. Sektorsjef som bestiller har ansvar for intern prosjektledelse og tjenestetfaglig innhold. Økonomisjef har ansvar for økonomisk og innkjøpsfaglig bistand. Videre har tillitsvalgt/hovedverneombud ansvar for ansattes medvirkning i henhold til arbeidsmiljøloven. Sekretæren har ansvar for å innkalle og fremstille saker til styringsgruppen, samt utarbeide referat. I prosjektet vil også sekretæren ha ansvar for prosessveiledning internt og prosjektledelse av entreprisen.

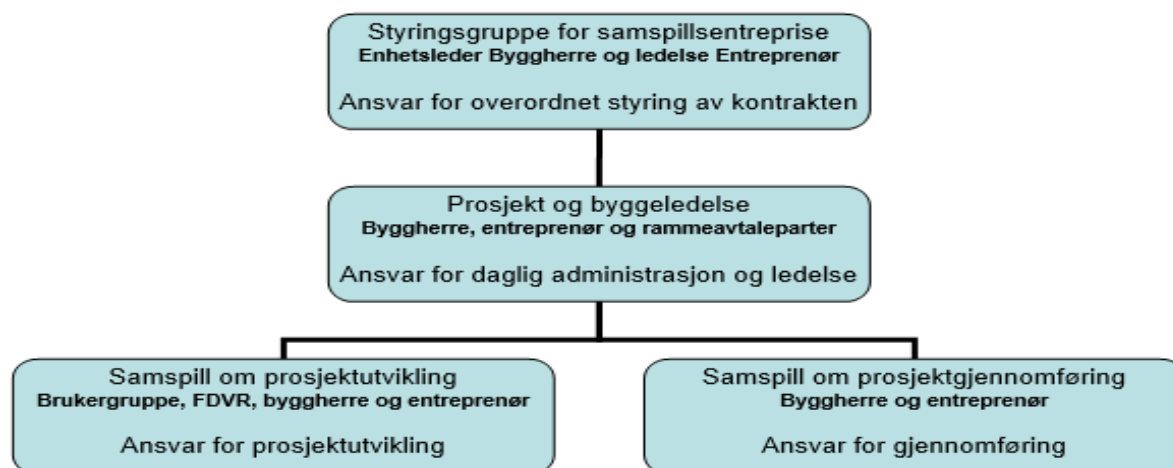

Figur 6: Intern organisering

Styringsgruppen administrer både bestiller ved sektorsjef, utfører ved eiendomsstaben og enhet byggeprosjekter, jf. figur 6.

Under styringsgruppen etableres egen intern prosjektgruppe for bestillingsfasen med prosjektveileder og bestiller med flere, samt egen prosjektgruppe for utførelsesfasen gjennom ekstern entreprisorganisasjon bestående av prosjektleder, byggeleder, arkitekt, entreprenør og andre jf. figur 7.

Ansvar til den interne prosjektgruppen gjelder tjenestefaglige kvaliteter, og de rapporterer til styringsgruppen. Ansvar til prosjektgruppen i utførelsesfasen/entreprisen er å gjennomføre byggeprosjektet i henhold til inngått entrepris kontrakt. Gruppen rapporterer til prosjektleder.

Figur 7: Ekstern entreprisorganisasjon.

Når det gjelder Allaktivitetsarenaen, så ble det i dette prosjektet opprettet en styringsgruppe under ledelse av sektorsjef for Teknikk og miljø - delegert av kommunedirektør, samt sektorsjef for Utdanning, eiendomssjef og økonomisjef.⁶³

Rutiner og systemer

I enhet byggeprosjekters prosjekthåndbok er det utarbeidet rutiner for økonomistyring, blant annet for estimering, budsjett, investeringskalkyle, usikkerhetsavsetning og byggelederregnskap for økonomistyring av entrepris kontrakten. Håndboka inneholder også føringer for myndighet for bruk av reservene, revidering av budsjett, periodisering og rapportering. Enhetsleder opplyser om at i helsehusprosjektet er disse rutinene blant annet benyttet ved bruk av Norsk Prisbok for estimering med avsetning av usikkerhetsreserve, bruk av mal for budsjettering og investeringskalkyler. Enhet for byggeprosjekter har også en mal for terminering av prosjekter.

I helsehusprosjektet ble byggelederregnskap for økonomistyring gjennomført i samsvar med innleid prosjektøkonoms kvalitetssystem. Dette systemet hadde ifølge enhetsleder, de samme rammene og innholdet som enhet for byggeprosjekters egen interne mal for byggelederregnskap.

Kommunen har benyttet en investeringsmodul fra økonomi- og rapporteringssystemet Agresso (fra 2018), til regnskap og rapportering i forbindelse med investeringsprosjekter. Investeringsmodulen i Agresso ble imidlertid avskaffet fra 2022. Hovedårsaken er ifølge økonomisjef, at modulen ikke ble tatt i bruk av prosjektlederne i eiendomsstaben, og at antall investeringer i tiden som kommer ikke vil forsvare utgiftene til modulen.

⁶³ Eiendomsstabens prosjekthåndbok gjelder for byggeprosjekter, og ikke nødvendigvis for prosjekter på sektor Teknikk og miljø.

Modulen har fungert som budsjettgrunnlag - budsjettet beløp per prosjekt ble lagt inn i modulen, men var også forutsatt å gi grunnlag for økonomiske rapporter. Det var mulig å registrere kontrakter i modulen, hovedsakelig for å rasjonalisere kontering av fakturaer.

Fra enheten byggeprosjekter sin risiko- og sårbarhetsanalyse 2018 – 2020, fremkommer det at kommunen manglet kapasitet til å benytte modulen tilstrekkelig både ved innlegging av data og utarbeiding av prognoser og rapporter. Modulen ble brukt i ulik grad i henhold til hva som var tiltenkt. Oppfølging av modulen opplevdes ifølge eiendomssjefen, som krevende.

Eiendomssjefen bistår enhet byggeprosjekter med å holde oversikt over budsjettbeløp per prosjekt fra år til år basert på vedtatte handlings- og økonomiplaner, men rebudsjettering og årsriktige investeringsbeløp skaper forvirring. Det oppleves da å være en risiko for at det ikke er samsvar med hva Eiendom oppfatter som samlet vedtatt budsjetttramme, og totalbeløpet økonomistaben operer med når prosjektet skal sluttrapporteres. Eiendomssjefen mener at økonomistaben burde bistå Eiendom i dette arbeidet.

Før kommunen tok i bruk investeringsmodulen forholdt prosjektlederne seg til en bevilgning gitt i budsjettet, uansett om dette gjaldt for ett eller flere år tilbake. Ved bruk av modulen måtte prosjektlederne, ifølge økonomisjef, i tillegg periodisere prosjektet i budsjettårene. Ved endringer i fremdriften i et prosjekt som går over flere år vil det kunne oppstå avvik i totalbudsjettet sammenlignet med den opprinnelige bevilgningen til prosjektet (budsjetttrammen). I investeringsmodulen vil da et mindreforbruk i et år forplante seg i prosjektets budsjett, og vise tilsvarende feil størrelse sammenlignet med den opprinnelige bevilgningen. Dette betyr at man må kontrollere tallene opp mot alle kommunestyrevedtak hvor det er bevilget penger til det aktuelle prosjektet, for å være sikker på at budsjetttrammen er riktig.

Økonomisjef mener at det er på dette punktet at prosjektledere må bli flinkere til å forholde seg til politiske vedtak med bevilgninger, og ikke bruke økonomisystemet.

Eiendomssjef mener at det hadde vært en fordel med et IT-system som gir en samlet oversikt over bevilgninger, og som tar hensyn til årsriktige budsjettbeløp da det er vanskelig å holde oversikt over bevilget beløp. Det mangler også et system som viser totalsum i bevilget beløp til investeringsprosjekter, da det ifølge eiendomssjef, fort blir vanskelig for en prosjektleder å følge med på dette. Vedkommende påpeker videre at beregninger og oppdaterte oversikter ikke bør gjøres manuelt.

Fra 2022 vil enhet byggeprosjekter følge opp rapporteringen med prognoser for sluttkostnad ved hjelp av malen *Byggelederregnskap*. Ut over dette vil Agresso fungere som ordinært regnskapssystem der økonomistaben kan ta ut rapporter basert på de kontostrengene fakturaene er belastet på. Investeringsprosjektene blir oppført med prosjektnummer i regneark.

Risiko og internkontrolltiltak

Entrepriser

Kommunen benyttet generalentreprise for Helsehuset og Jotuntoppen og totalentreprise med samspill på Ydalir barnehage og skole. For Svartholtet bofellesskap og Allaktivitetsarenaen ble det benyttet henholdsvis generalentreprise og «delvis totalentreprise».

I totalentreprise med samspill utarbeider byggherre og entreprenør forprosjektet i samarbeid, og entreprenøren utarbeider en målpris basert på kravspesifikasjonen. Denne kan byggherre velge å ikke godta, og i stedet gjennomføre en åpen anbudskonkurranse basert på det som er utarbeidet. Entreprenøren får da betalt for den jobben som er gjort.

I helsehusprosjektet ble fordeling av risiko for merforbruk regulert i kontrakten i tråd med norsk standards kontraktsbestemmelser for generalentrepriser - NS 8405. Samtidig var det et ønske om at valgt entrepriseform ikke skulle gå på bekostning av kravspesifikasjonen der generalentreprise gir prosjekteier bedre styring av prosjekteringskravene enn for totalentreprise.

Dette var et argument for å velge generalentreprise i helsehusprosjektet. Det blir påpekt at valg av entrepriseform bør gjøres ut fra omfang og kompleksitet i prosjektet. Dersom omfanget av prisbærende poster i anbudet blir for stort, blir risikoen for at noe er uteglemt med tilhørende tilleggskostnader stor når det gjelder generalentrepriser.

Basert på erfaringer fra disse byggeprosjektene og risikoen som ligger til disse entrepriseformene, vil kommunen i mindre grad benytte seg av generalentreprise, siden risikoen blir vurdert som for stor i større og komplekse prosjekter, og da at en heller benytter totalentreprise med eller uten samspill. Med totalentreprise er målprisen for byggeprosjektet gitt, og spørsmålet er da mer om kommunen har tilstrekkelig ressurser til å følge opp prosjektene, ifølge kommunedirektør.

I kommunestyrets behandling av sluttrapport for helsehuset ble det vedtatt at det som en hovedregel bør velges totalentreprise eller samspillsentreprise fremfor generalentreprise. Dette for å redusere byggherrerisikoen i fremtidige byggeprosjekter i Elverum kommune.

Risikovurderinger i byggeprosjekter med fokus på helsehuset

Enhet byggeprosjekter har som ett av sine formål å redusere risiko og sårbarhet ved å formidle risiko oppover i organisasjonen slik at det kan avsettes tilstrekkelige ressurser; tid, økonomi, og kompetanse til å kunne gjennomføre risikoreduserende tiltak i forbindelse med investeringer.

Prosjektstyringssystemet til enhet for byggeprosjekter stiller krav til at risiko er kartlagt i tre forskjellige faser og nivåer;

- i) Risiko- og sårbarhetsanalyse for enhet for byggeprosjekter
- ii) Intern risiko- og usikkerhetsanalyse for prosjektene
- iii) Ekstern risiko- og usikkerhetsanalyse for prosjektene (for store prosjekter)

Når det gjelder i) skal enheten synliggjøre risiko og sårbarhet ved å gjennomføre risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) for sine ansvarsområder. I ROS-analysen skal konsekvens og sannsynlighet synliggjøres, og enheten skal foreslå korrigerende tiltak for å redusere risiko. I risiko- og sårbarhetsanalysen 2018-2020 er det foretatt risikovurderinger på åtte områder.⁶⁴ Den største risikoen var knyttet til økonomiske overskridelser, forsvarlig arbeidsmiljø, manglende rammeavtaler (prosjektene krav til fremdrift medfører risiko for at prosjektlederne gjennomfører anskaffelser på utgåtte rammeavtaler), og fremdrift i prosjektene.

Videre ble det påpekt at det er vanskelig å rekruttere og beholde kvalifisert personell innen prosjektledelse og innkjøp, slik at det blir vanskelig å opprettholde forventet fremdrift i prosjektene blant annet på grunn av lav bemanning i enhet for byggeprosjekter.

Risikovurderingene skal videre fremkomme i årsplanen for byggeprosjekter. De største risikoene er beskrevet i årsplanen for 2019.⁶⁵ I årsplanen var det størst risiko knyttet til å overholde økonomiske

⁶⁴ Bestilling av prosjekt – forventningsavklaring, HMS, byggebudsjett, entrepriseform, lov om offentlige anskaffelser, økonomi, fremdrift og kvalitet.

⁶⁵ Dette er den versjonen av årsplanen revisor har fått tilsendt fra enhetsleder byggeprosjekter.

rammer, fremdrift, etterleve lov om offentlige anskaffelser, samt å beholde og rekruttere tilstrekkelig bemanning.

I henhold til enhet for byggeprosjekters prosjektstyringsmodell skal det gjennomføres en usikkerhetsanalyse av byggeprosjektene. På større investeringsprosjekter skal det i tillegg gjennomføres en usikkerhetsanalyse av en ekstern aktør.

Enhet byggeprosjekters foretakssystem har en mal for risiko- og usikkerhetsanalyser, som blir brukt for intern vurdering av risiko- og usikkerhetsstyring i byggprosjekter, jf. punkt ii). Malen er rettet mot intern prosjektleder. Dette skjemaet legger til rette for å beskrive aspekter, krav eller forhold som kan være kritiske, samt beskrive trusselen – hva som kan skje og mulige konsekvenser. Vurderingene av truslene blir multiplisert på en skala fra 1 til 3 for sannsynlighet og konsekvens. Prosjektleder blir bedt om å beskrive tiltakene, med kvittering på når tiltakene er gjennomført.

I prosjektutviklingsfasen for helsehuset ble det foretatt en risikoanalyse internt i enhet for byggeprosjekter i samarbeid mellom enhetsleder og prosjektleder. Intern risikoanalyse synliggjorde risiko for både fremdrift, økonomi og kvalitet, blant annet som følge av manglende personalressurser til prosjekteierstyring.

I sluttrapporten til helsehuset blir det gitt følgende eksempler på tiltak for å redusere risiko i byggeprosjektet etter intern analyse:

- Innleie av eksterne ressurser for gjennomføring av selve byggefasen; prosjektleder, prosjektøkonom, byggeledelse - inkludert to tekniske byggeledere.
- Det ble besluttet å benytte generalentreprise som gjennomføringsmodell for å redusere usikkerhet som er knyttet til spesielle helsefaglige byggetekniske løsninger.
- Tidlige økonomiske prognoser for å gi prosjekteier best mulig styringsgrunnlag når det gjelder omfang og økonomiske rammer.

I enhet for byggeprosjekters prosjektstyringsmodell stilles det krav til at det for store prosjekter skal foretas en utvidet risiko- og usikkerhetsanalyse, som også inkluderer en ekstern risiko- og usikkerhetsanalyse, jf. iii).

I arbeidet med helseshusprosjektet ble det gjennomført en utvidet risiko- og usikkerhetsanalyse, hvor formålet var å identifisere potensielle risikoer, bedømme sannsynligheten for at disse inntreffer, vurdere konsekvensen av de, samt å utarbeide tiltak for å begrense risiko. Den eksterne analysen ble ledet av et konsultentselskap⁶⁶, i samarbeid med kommunens styringsgruppe⁶⁷ og (ekstern) prosjekteringsgruppe.

I denne analysen ble det blant annet konkludert med at det var størst risiko forbundet med prosjektets størrelse, omfanget av enhet byggeprosjekters totale prosjektportefølje, samt markedets prising av anbudet. Markedets pristilbud ble vurdert som usikkert på bakgrunn av at det var flere større pågående prosjekter i området. Får å få riktig pris på prosjektet ble det vurdert at det burde komme inn fem tilbud fra entreprenørene.

Det ble gjennomført følgende tiltak for å redusere risiko i prosjektskaleringen i byggefasen med tanke på kostnader

⁶⁶ OPAK AS.

⁶⁷ Sektorsjef for Pleie, rehabilitering og omsorg, sektorsjef for Familie og helse, økonomisjef, eiendomssjef, samt prosjektleder for byggeprosjektet.

- månedlige prognoser til prosjekteier for fremdrift, økonomi, kvalitet og HMS
- oppstramming av kommunikasjonslinjene med generalentreprenør⁶⁸
- workshop for usikkerhetsstyring ble gjennomført med byggeledelsen
- samarbeidsmøter på ledernivå mellom generalentreprenør og prosjekteier
- teambuilding prosjekt og byggeledelse

Det ble utarbeidet månedlige prognoser for sluttkostnad, slik at prosjekteier - ved styringsgruppen, raskt kunne styre prosjektet innenfor vedtatt økonomisk ramme ved å vurdere kost-/nytte opp mot eventuelle endringer i prosjektets omfang.

Svartholtet bofelleskap

Det ble gjennomført en ROS-analyse i forbindelse med oppstart av byggingen av Svartholtet bofelleskap. Videre ble det gjennomført en risikovurdering, ved hjelp av risikovurderingsskjemaet beskrevet på forrige side, hvor tolv trusler og tiltak ble beskrevet. Det har ikke blitt gjennomført en ekstern risiko- og usikkerhetsanalyse av byggeprosjektet Svartholtet bofelleskap.

Allaktivetsarena

Sektorsjef for Teknikk og miljø anså ikke at det var noen stor risiko i tidligfasen i Allaktivetsarena-prosjektet, da brukergruppene var klare på hva de kunne få og design med videre var fastlagt.⁶⁹ I tillegg skapte tildelt budsjett en klar ramme for hva som kunne tillates realisert.

Den største risikoen med prosjektet var forbundet med å finne en entreprenør med tilstrekkelig gjennomføringskraft og kompetanse siden det er få å velge blant innenfor dette markedet (parkanlegg). Sektorsjef mente at de hadde veldig god kontroll på økonomien i dette prosjektet underveis, som ble realisert i henhold til tidsplan og innenfor budsjett.

Rapportering av investeringsprosjekter til kommunestyret

Sektorene rapporterer på investeringsprosjekter administrativt fem ganger årlig med prognoser for sluttkostnad. Investeringene blir fulgt opp i budsjettoppfølgingsmøtene med eiendomssjef og kommunedirektør i etterkant av rapporteringene. Utover dette får kommunedirektør kun melding ved avvik i investeringsprosjektene.

Det blir rapportert årlig på økonomi og status i investeringsprosjekter til kommunestyret i tertialrapportene, årsmeldingen og årsberetningen.

Ifølge eiendomssjef blir det forsøkt å skape en rød tråd i tertialrapporteringen, for å synliggjøre utvikling i byggeprosjektene som henger sammen med budsjett og regnskap. I tertialrapportene har det typisk blitt rapportert på tall for restbevilgninger eller totalbevilgninger, opprinnelig budsjett, revidert budsjett og regnskapstall for gjeldende tertial, samt avvik mellom revidert budsjett og regnskap. Avvikene blir deretter kommentert kort.

I tillegg fremgår det en bevilgningsoversikt med kommentarer i handlings- og økonomiplanen over investeringsprosjekter i planperioden. Investeringsprosjektene blir rapportert i form av tabeller med en medfølgende kort tekst.

⁶⁸ Her blir entreprenørens uautoriserte bruk av prosjekteiers rådgivergruppe stoppet, nevnt som eksempel.

⁶⁹ Sektorsjef for Teknikk og miljø mener generelt at det er i tidligfasen frem til bestilling av gjennomføring av prosjekt det er størst risiko for at budsjettammer må økes.

Dersom prognosen for sluttkostnad går ut over kommunestyrets vedtatte ramme orienteres formannskapet. Ved behov for utvidet økonomisk ramme fremmes egen sak for kommunestyret.

Revisor har foretatt en gjennomgang av alle sakene som er lagt frem for kommunestyret og formannskapet, i perioden 2012 til oktober 2021, hvor det har blitt orientert om Helsehuset som egen sak. Dette gjelder tre saker hvorav to gjelder tilleggsfinansieringer av Helsehuset. Disse to sakene omhandler henholdsvis tilleggsfinansiering etter anbudskonkurranse og tilleggsfinansiering etter sluttoppgjør. Den siste saken gjelder parkering ved Elverum helsehus, som ikke gjelder selve helsehusprosjektet som sådan.⁷⁰ I tillegg er det blitt orientert om tilleggsfinansiering til formannskapet ytterligere to ganger. Dette gjaldt henholdsvis en orientering om behov for tilleggsfinansiering (uten påfølgende orientering til kommunestyret), samt en orientering om status på helsehusprosjektet.

Når det gjelder Svartholtet bofellesskap har dette prosjektet vært oppe til behandling i en egen sak i kommunestyret i 2016. Saken vedrørte detaljregulering i prosjektet.⁷¹ Allaktivitetsarenaen ble vedtatt i kommunestyret i en egen sak i 2018. Dette vedrørte valg av prosjektalternativer basert på et forprosjekt.

Sluttrapport

I overensstemmelse med økonomireglementet blir det utarbeidet en sluttrapport for større investeringsprosjekter til kommunestyret. Større investeringsprosjekter er ikke nærmere definert i reglementet, men ifølge enhetsleder er dette prosjekter med et budsjett på over 50 millioner kroner. Sluttrapporten skal kommunedirektør legge frem for kommunestyret senest ett år etter at anlegget ble tatt i bruk.

Sluttrapport for helsehuset ble lagt frem for formannskapet 3. november 2021, med behandling i kommunestyret 17. november 2021.⁷² Tilsvarende rapport er utarbeidet for byggeprosjektet Ydalir skole og barnehage.

Sluttrapporten beskriver mål og måloppnåelse for prosjektet, styring av prosjektet; blant annet organisering, rammebetingelser, risiko og usikkerhetsstyring, kostnadsstyring, valg av entreprisemodell, rapportering, samt læring. Hensikten med sluttrapporten er ifølge enhetsleder, å skape tillit hos innbyggerne til at offentlige midler forvaltes på en god måte ved prosjektgjennomføring, formidle kompetanse om prosjekteierstyring til kommunens samlede prosjektorganisasjon, samt å rapportere prosjektets resultater til prosjekteier.

9.3 Revisors vurdering

9.3.1 Kommunen bør ha kartlagt risiko og gjennomført risikovurderinger i prosjekteringsfasen, og iverksatt risikoreduserende tiltak for å redusere risikoen

For Elverum helsehus ble risiko kartlagt og vurdert ved både intern risiko- og usikkerhetsanalyse og ekstern risiko- og usikkerhetsanalyse, i samsvar med prosjektstyringssystemet til enhet for byggeprosjekter. Det er gjennomført flere risikoreduserende tiltak både internt og eksternt, jf. kapittel [9.2](#). Etter

⁷⁰ KS sak 134/16 (FSK 173/16), KS sak 174/19 (FSK 190/19) og KS sak (124/19).

⁷¹ 2. gangs behandling KS sak 122/16 (1. gangs behandling i FSK sak 13/16).

⁷² Jf. behandling i kommunestyret i sak 128/21.

revisors vurdering er risikokartleggingen og risikovurderingene gjennomført tilfredsstillende for helsehusprosjektet.

Når det gjelder Svartholtet bofelleskap, så følger dette prosjektet samme prosjekteringssystem som for helsehuset. Det er foretatt en risikovurdering av prosjektet, gjennomført ved enhet byggprosjekter. Når det gjelder eksterne risikoanalyser, er dette prosjektet vurdert å ikke kvalifisere til å være et «stort» prosjekt, og ekstern analyse og vurdering er dermed ikke gjennomført.

Vurderingen og kartleggingen av risiko er ikke like omfattende som for helsehuset, noe som er naturlig gitt prosjektets størrelse. Etter revisors oppfatning er risiko vurdert og kartlagt i samsvar med prosjektstyringssystemet til enhet for byggeprosjekter.

For Allaktivitetsarenaen kjenner vi ikke til at det ble foretatt noen systematiske risikovurderinger eller internkontrolltiltak utover det som måtte følge av sektor for Teknikk og miljø's internkontrollbok, og betraktninger om at de ikke forelå noe spesielle risikoer knyttet til dette prosjektet. Etter revisors vurdering burde det vært gjennomført systematiske risikovurderinger av Allaktivitetsarenaen i forkant av byggestart av anlegget.

Det bør etter vår oppfatning gjennomføres en systematisk risikovurdering av alle investeringsprosjekter i kommunen (vi ser bort fra enkle anskaffelser). Hvor omfattende risikovurderingen skal være, bør vurderes ut fra prosjektets størrelse og kompleksitet.

 Revisjonskriteriet er etterlevd for byggeprosjekter. Samtidig er det ønskelig at det legges til grunn systematiske risikovurderinger for alle investeringsprosjekter i kommunen av en viss størrelse og kompleksitet.

9.3.2 Kommunen bør ha et investeringsreglement/prosjektmodell/prosjektstyringssystem for styring av investeringsprosjekter i henhold til beste praksis på området

Elverum kommune bør ha rutiner og system for utredning og gjennomføring av investeringsprosjekter. Disse bør være samlet i en prosjektmodell, et investeringsreglement eller et prosjektstyringssystem. En prosjektmodell er en samling minstekrav som beskriver hvordan et prosjekt skal gjennomføres fra idefasen, via planlegging, selve prosjektgjennomføringen og til driftsfasen. «Beste praksis» gjelder større investeringsprosjekter, og da vanligvis byggeprosjekter.

Eiendom og enhet for byggeprosjekter har utførerrollen i byggeprosjekter og dermed de fleste større investeringsprosjekter i kommunen. Enhet byggeprosjekter har en egen prosjektmodell og foretakssystem som blir benyttet på byggeprosjekter. Prosjektmodellen og foretakssystemet har også vært gjeldende i hele prosjektperioden for Elverum helsehus og Svartholtet bofelleskap. Etter vår mening tilfredsstillende prosjektmodellen og foretakssystemet forventningene til et godt prosjektstyringssystem.

Dette prosjektstyringssystemet blir ikke nødvendigvis benyttet i forbindelse med investeringer som ikke omfavner byggeprosjekter. Disse prosjektene er mindre og det stilles ikke de samme forventninger til «beste praksis». Sektor for Teknikk og miljø benytter ikke dette prosjektstyringssystemet – heller ikke for Allaktivitetsarenaen, men gjennomfører investeringer med eget «opplegg». Sektor for Teknikk og miljø er samtidig godkjent entreprenør fra Direktoratet for byggkvalitet.

Elverum kommune har ikke utarbeidet et investeringsreglement, og investeringer er i liten grad nevnt i økonomireglementet. Vi mener at det også kan være nyttig med et overordnet reglementet som gir

retningslinjer og prinsipper for behandling og styring av alle investeringer, og samtidig regulerer myndighet og ansvar.

Vurdert samlet mener vi at kommunen tilfredsstillter kriteriet, men påpeker samtidig at det kan også være hensiktsmessig med et mer overordnet reglement som omfavner investeringer for hele kommuneorganisasjonen.

Vi mener at revisjonskriteriet er etterlevd.

9.3.3 Kommunen bør ha etablert en prosjektorganisasjon bestående av styringsgruppe, prosjektleder og byggeleder

For at kommunen skal ha god oversikt og kontroll med store utbyggings- og investeringsprosjekter, vil dette kreve at det er etablert en prosjektorganisasjon som er tilpasset prosjektets størrelse og kompleksitet, med nødvendig kompetanse og kapasitet. Alle investeringsprosjekter i Elverum kommune av en viss størrelse, og alle byggeprosjekter, har etablert en prosjektorganisasjon, jf. kapittel 9.2. Styringsgruppen består alltid av blant andre eiendomssjef og bestiller i sektorene, intern eller innleid prosjektleder, samt innleid byggeleder. Hvordan prosjekteierstyringen – gjennom styringsgruppa blir gjennomført, kan imidlertid variere, jf. beskrivelse av Svarholtet bofelleskap i kapittel 9.2.

Etter revisors oppfatning er det etablert en hensiktsmessig prosjektorganisasjon i kommunens investeringsprosjekter, herunder at prosjektorganisasjonens strukturer - vurdering og beslutning om etablering av styringsgruppe, prosjektleder, prosjektgruppe mm., er avklarte, samt at ansvar og myndighet er definert og fordelt, jf. kapittel 9.2.

Vi mener at revisjonskriteriet er etterlevd.

9.3.4 Kommunen bør ha egnede rutiner og systemer for å ha oversikt over økonomien i igangsatte investeringsprosjekter

Enhet byggeprosjekters prosjekthåndbok inneholder rutiner for økonomistyring av byggeprosjekter. Etter revisors vurdering danner disse rutinene sammen med resten av prosjektstyringssystemet et godt utgangspunkt for å ha oversikt over økonomien i investeringsprosjektene.

Ulike IT-systemer og andre verktøy, vil også være viktige for å bidra til oversikt over investeringsprosjektene. Revisor merker seg at kommunen nylig har gått bort fra investeringsmodulen som har vært benyttet de senere årene. Avskaffelsen skyldes at bruken av systemet ikke forsvarte kostnadene, noe som ser ut til å ha sin bakgrunn i manglende kompetanse/opplæring blant ansatte, slik at modulen ikke har blitt implementert i tilstrekkelig grad.

Dette innebærer at det nå blir benyttet et «manuelt regnearkverktøy», riktignok med bruk av mal(er) på enkelte områder, ved innsetting av data, utarbeiding av prognoser og rapportering. Når kommunen ikke har et helhetlig og integrert investeringssystem som ivaretar kontrollen over det enkelte prosjekt, vil dette medføre økt risiko for feil og manglende oversikt (jf. kapittel 9.2) over både det enkelte prosjekt og totalporteføljen. Dette vurderer revisor å være en svakhet med dagens «regnearkvariant».

Kriteriet er for så vidt etterlevd, men det er ikke klart om kommunen har et helhetlig/integrert investeringssystem som ivaretar kontrollen eller oversikten i det enkelte prosjekt. Kommunen bør sørge for at kontroll og oversikt over økonomien i igangsatte investeringsprosjekter ivaretas av kommunens system(er).

9.3.5 Kommunen bør ha etablert tilfredsstillende rapportering årlig av investeringsprosjekter til kommunestyret, som omfatter framdrift, budsjett og økonomi

Administrasjonen rapporterer årlig på økonomi og status i investeringsprosjekter til kommunestyret i tertialrapportene, årsmeldingen og årsberetningen, samt bevilgningsoversikter i handlings- og økonomiplanen.

Etter revisors vurdering er denne rapporteringen tilfredsstillende. Kommentarer til avvikene mellom regulert/revidert budsjett og regnskapstallene burde imidlertid oftere være egnet til å forklare avvikene. Ofte er dette bare generelle kommentarer til prosjektet.

Revisor registrerer også at administrasjonen har orientert formannskap og kommunestyre på særskilte saker for alle investeringsprosjektene vi har sett på i denne forvaltningsrevisjonen; Elverum helsehus, Svarholtet bofellesskap og Allaktivetsarenaen.

 Vi mener at revisjonskriteriet er etterlevd.

9.3.6 Kommunen bør ha lagt frem sluttrapport for Elverum helsehus til kommunestyret senest ett år etter at investeringen har blitt tatt i bruk

Det er regelfestet i økonomireglementet at kommunen skal utarbeide en sluttrapport senest ett år etter at anlegget har blitt tatt i bruk.

Kommunen er nå i ferd med å etablere en praksis med å utarbeide sluttrapporter på større investeringsprosjekter. I tillegg til sluttrapporten for Elverum helsehus er det utarbeidet en sluttrapport for Ydalir skole og barnehage.⁷³

Det er ikke beskrevet i økonomireglementet hva sluttrapporten skal inneholde. Revisor har derfor ikke utarbeidet kriterier for dette, men etter vår mening gir den avgitte rapporten en god fremstilling av helsehusprosjektet, og vi antar at dette vil være en nyttig orientering for politikerne.

 Revisjonskriteriet er etterlevd.

⁷³ Revisor bare bemerker at det har gått mer enn ett år siden helsehuset ble tatt i bruk til sluttrapport forelå, men bestemmelsen ble heller ikke tatt inn i økonomireglementet før etter at helsehuset ble ferdigstilt.

10 Konklusjon

På bakgrunn av våre vurderinger i tidligere kapitler, konkluderer vi i dette kapittelet på disse. I kapittel [11](#) følger revisors anbefalinger.

Budsjettprosess

Budsjett- og økonomiplanprosessen i Elverum kommune fremstår som en kontinuerlig, planmessig og hensiktsmessig prosess som er forankret politisk, i overensstemmelse med kommunens styringssystem.

Det bør være sammenheng mellom økonomiplanen og de overordnede planene i kommunen. Denne sammenhengen skal fremgå av økonomiplanen. Vi kan imidlertid ikke se at dette er tilfellet i kommunens økonomiplaner.

Kommunen legger videre ikke i tilstrekkelig grad sine vedtatte måltall til grunn for økonomiplanleggingen. Dette begrunner vi blant annet med at kommunen i den inneværende økonomiplanperioden legger opp til et netto nettodriftsresultat rett i overkant av null, selv i det siste året av økonomiplanen, det vil si år 2025. Dermed legges det i liten grad opp til at størrelsen på nettodriftsresultatet, konvergerer mot kommunens økonomiske mål.

Vi ser at risiko blir vurdert og forsøkt redusert, ved å ha god oversikt og kontroll over inntekter og utgifter i kommunen, samt ved å ha en klar og god plan for budsjett- og økonomiplanarbeidet. I tillegg er det iverksatt flere internkontrolltiltak og andre risikoreducerende tiltak som etter vår vurdering tilfredsstillende formålet, herunder har kommunen utarbeidet handlingsregler i økonomireglementet. Disse handlingsreglene er basert på risikobetraktninger rundt kommunens økonomiske situasjon, men vi savner likevel at en systematisk og dokumentert risikovurdering blir lagt til grunn for budsjett- og økonomiplanarbeidet.

Vi konkluderer med at budsjett- og økonomiplanprosessen i Elverum kommune bidrar til et realistisk budsjett, og i flere henseender god økonomistyring. Den største innvendingen mot dette, er hovedsakelig at kommunen ikke legger opp til å innfri sine egne økonomiske måltall, og i særlig grad størrelsen på nettodriftsresultatet i løpet av inneværende økonomiplanperiode (netto lånegjeld må naturligvis reduseres over tid). Handlingsrommet vil da være svært begrenset, og økonomi vil måtte overstyre politikk i hele økonomiplanperioden.

Budsjettoppfølging

Sektorene har flere kontrolltiltak som i tilfredsstillende grad forebygger og avdekker avvik i budsjettoppfølgingen. Siden budsjettoppfølgingen i liten grad er formalisert, er det imidlertid usikkert hvor systematisk og konsekvent tiltakene blir gjennomført. Kommunen mangler herunder rutiner og prosedyrer i budsjettoppfølgingen som kan bidra til å redusere risiko og effektivisere arbeidet.

Det er ikke gjennomført systematiske risikovurderinger av budsjettoppfølgingsprosessen. Kommunen bør legge systematiske risikovurderinger til grunn ved utarbeiding av rutiner og prosedyrer.

Det overordnede ansvaret for budsjettoppfølgingen i kommunen er beskrevet i ulike dokumenter. Økonomirådgivernes ansvar og beskrivelse av arbeidsoppgaver er ikke nedfelt skriftlig, i for eksempel stillingsinstruksjoner. Ansvar og arbeidsoppgaver for økonomirådgiverne bør etter vår mening fremgå skriftlig i et dokument.

Revisors konklusjon er at budsjettoppfølgingen bidrar til god økonomistyring, men at det mangler skriftlig dokumentasjon, først og fremst i form av rutiner og prosedyrer.

Rapportering

Reglene for rapporteringer til kommunestyret gis av kommunens økonomireglement. Vi mener at rutinene og rapporteringen slik den fremstår i tertialrapportene og årsberetningen, i hovedsak tilfredsstillende og bidrar til god økonomistyring i kommunen. Videre har kommunen oppfylt økonomireglementets krav, gjeldende fra 1. januar 2020, om fortløpende rapportering til kommunestyret på vesentlige økonomiske avvik som oppstår mellom økonomirapporteringene. Kommunen bør sørge for at dette blir en etablert praksis.

Kommunen må imidlertid utarbeide årsberetning for kommunens konsoliderte virksomhet, og samtidig sørge for at korrigerende tiltak blir beskrevet i tertialrapportene.

Investeringsprosjekter

Foretakssystemet til enhet byggeprosjekter bidrar til god økonomiplanlegging, -oppfølging og -rapportering av byggeprosjekter. Dette gjelder også for Elverum helsehus, hvor sluttrapport for prosjektet ble presentert for kommunestyret i november 2021. Det er positivt at det for større investeringsprosjekter nå skal utarbeides en samlet sluttrapport som går utover rapportering av økonomisk resultat. Generelt er rapporteringen av investeringsprosjekter til formannskap og kommunestyret tilfredsstillende.

For investeringsprosjekter hvor det kan forventes, virker det å være etablert en hensiktsmessig prosjektorganisasjon. Kommunen bør imidlertid sørge for at kontroll og oversikt over økonomien i igangsatte investeringsprosjekter ivaretas av kommunens system(er).

Investeringsprosjekter som ikke kategoriseres som byggeprosjekter, er vanligvis av mindre størrelse samtidig som at disse prosjektene vanligvis ikke innehar like høy kompleksitet. For disse prosjektene blir ikke foretakssystemet til enhet byggeprosjekter benyttet. På bakgrunn av gjennomføringen av Allaktivitetsarenaen så følges mange av de samme linjene med tanke på system for styring og prosjektorganisasjon. Vi savner imidlertid at det er foretatt systematiske risikovurderinger av investeringsprosjektet. For alle investeringsprosjekter i kommunen av en viss størrelse og kompleksitet, bør det gjennomføres systematiske risikovurderinger.

Det er ikke utarbeidet et investeringsreglement eller en overordnet prosjektmodell i kommunen. Kommunen bør vurdere om dette er hensiktsmessig for Elverum kommune.

11 Anbefalinger

Budsjettprosess

- Kommunen bør synliggjøre økonomiplanens kobling til overordnede planer i økonomiplandokumentet
- Kommunen bør i større grad legge til grunn sine finansielle måltall i økonomiplanleggingen
- Kommunen bør vurdere å utarbeide en systematisk risikovurdering – som er dokumentert, og legge denne til grunn for arbeidet med å vurdere og kartlegge risiko i budsjett- og økonomiplanprosessen

Budsjettoppfølgning

- Det bør gjennomføres systematiske og dokumenterte risikovurderinger av budsjettoppfølgningen i kommunen
- Kommunen bør sørge for å utarbeide og implementere rutiner og/eller prosedyrer for budsjettoppfølgingsarbeidet

Rapportering

- Kommunen må utarbeide en årsberetning for kommunens konsoliderte virksomhet fra og med årsberetning 2021
- Kommunen bør sørge for at rapporterte avvik etterfølges av korrigerende tiltak fra og med første tertialrapportering i 2022
- Kommunen bør sørge for at det blir etablert en praksis hvor vesentlige økonomiske avvik som oppstår mellom økonomirapportene blir kommunisert til kommunestyret fortløpende, uavhengig av tidspunktene for økonomirapporteringene

Investeringer

- Det bør gjennomføres systematiske risikovurderinger for alle investeringsprosjekter i kommunen av en viss størrelse og kompleksitet
- Kommunen bør vurdere om et investeringsreglement eller en overordnet prosjektmodell kan være hensiktsmessig for å etablere sentrale prinsipper i behandlingen av investeringsprosjekter
- Kommunen bør sørge for at kontroll og oversikt over økonomien i igangsatte investeringsprosjekter ivaretas av kommunens system(er)

Generelt

- Kommunen bør vurdere å utarbeide stillingsinstrukser for økonomirådgiverne

12 Kommunedirektørens uttalelse

ELVERUM KOMMUNE

Revisjon Øst Iks
Postboks 84

2341 LØTEN

Økonomistaben

Vår dato: 24.02.2022
Vår referanse: 2021003863-14
Arkiv: 21/3863/
Deres dato: 28.01.2022
Deres referanse:
Vår saksbehandler: David Sande

Uttalelse til foreløpig forvaltningsrevisjonsrapport - Budsjettering og økonomistyring i Elverum kommune.

Viser til oversendt utkast til forvaltningsrevisjonsrapport - Budsjettering og økonomistyring i Elverum kommune.

Formålet med forvaltningsrevisjonen har vært å undersøke om Elverum kommune sine rutiner for budsjettering, budsjettoppfølging og rapportering sikrer god økonomistyring og tar hensyn til risiko på området. Dette skulle belyses med å besvare fire konkrete problemstillinger. Revisjonskriteriene som er lagt til grunn ble presentert for kommunen i starten av arbeidet.

Revisjon har innhentet data, vurdert disse og kommet med konklusjoner og anbefalinger opp mot de fire konkrete problemstillinger. Kommunedirektøren ser ikke grunnlag for å komme med noen spesifikke uttalelser til dette arbeidet eller de funn, konklusjoner og anbefalinger rapporten.

Kommunedirektøren merker seg at revisors funn og konklusjoner sier at kommunen har realistiske budsjetter og at budsjettoppfølgingen og rapportering bidrar til god økonomistyring. Det kommer også frem at kommunen mangler noen rutiner og prosedyrer. Dette er noe kommunedirektøren tar til etterretning.

Konklusjoner og anbefalinger i forvaltningsrevisjonsrapporten vil kommunedirektøren bruke i arbeidet med videreutvikling av prosedyrer, rutiner og retningslinjer for å sikre kvaliteten ytterligere i arbeidet med budsjettering og økonomistyring i Elverum kommune.

Med hilsen

Kristian Trengereid
Kommunedirektør

David Sande
Økonomisjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes derfor uten underskrift

Mottakere:

Revisjon Øst Iks

Postboks 84

2341 LØTEN

Telefon	Adresse	Internett	E-post	Bank
62433000	PB.403, 2418 Elverum	www.elverum.kommune.no	postmottak@elverum.kommune.no	1822.85.40001

13 Referanser

Dokumenter fra kommunen

Allaktivetsarena sammendrag (regneark) 2017 -2021

Budsjettrundskriv 2022-2025

Budsjettdialog 3. januar 2021 - NOTAT

FSK – Orientering om behov for tilleggsfinansiering av helsehuset 16. mars 2018

FSK – Orientering om helsehuset – sluttoppgjør 20. november 2019

FSK – Orientering status helsehuset 19. oktober 2018

Handlings- og økonomiplan 2022-2025 med årsbudsjett 2022

Handlings- og økonomiplan 2021-2024 med årsbudsjett 2021

Handlings- og økonomiplan 2020-2023 med årsbudsjett 2020

Handlings- og økonomiplan 2019-2022 med årsbudsjett 2019

Handlings- og økonomiplan 2018-2021 med årsbudsjett 2018

Handlings- og økonomiplan 2017-2020 med årsbudsjett 2017

Handlings- og økonomiplan 2014-2017 med årsbudsjett 2014

Helsehuset – konseptvalg med risikoanalyse

Håndbok i prosjektstyring 2019

Håndbok i prosjektstyring 2018

Håndbok i prosjektstyring 2015

Håndbok i prosjektstyring 2014

Internkontroll – Prosjektering av anlegg, vei, vann og avløp

Kommunedirektørens delegeringsreglement

Kommunedirektørens lederkontrakt i Elverum kommune 2021 – vedlegg

KST - Tilleggsfinansiering helsehuset – etter anbudskonkurranse 2016 KS-134/16 vedtak

KST - Tilleggsfinansiering helsehuset – sluttoppgjør KS-174/19 vedtak

Mandat til team for budsjett og økonomistyring versjon 1 2021

Mål, strategi, handling, rutiner, sjekklister – enhet for byggeprosjekter 2021

Lederkontrakt for ledere i Elverum kommune 2021

Notat: Kommunestyrets strategi- og budsjettkonferanse, 8. september 2021

Oversikt (regneark) investeringsprosjekter 2018 – 2021

Politisk delegeringsreglement av 16. desember 2020, utvalgssak KS-144/20.
Rapport fra usikkerhetsanalyse – Usikkerhetsstyring – Elverum helsehus 2016
Ressursfordelingsmodell – Endelig versjon 14. april 2021
Risikovurderinger enhet for byggeprosjekter 2016-2018
Rundskriv 1. tertial 2021
Rundskriv 2. tertial 2021
Saksfremlegg – Helsehuset en dør til alle tjenester
Skjema for terminering av prosjekt
Skjema (regneark) risikovurdering
Sluttrapport - Helsehuset en dør til alle tjenester 19. oktober 2021
Stillingsbeskrivelse økonomikonsulent PRO
Strategi – Enhet for byggeprosjekter 15. januar 2021
Svarholtet bofellesskap – Oversikt (regneark) prosjektregnskap 13. oktober 2021
Svarholtet bofellesskap – Kommentarer prosjektregnskap 13. oktober 2021
Tertialrapport 1. tertial 2021
Tertialrapport 2. tertial 2021
Tertialrapport 1. tertial 2020
Tertialrapport 2. tertial 2020
Økonomireglementet vedtatt i sak 176/19, 18. desember 2019 med virkning fra 1. januar 2020
Årsberetning 2020
Årsberetning 2019
Årshjul for styring
Årsmelding 2020
Årsmelding 2019
Årsmelding 2018
Årsmelding 2017
Årsmelding 2016
Årsmelding 2015
Årsmelding 2014
Årsplan – Enhet for byggeprosjekter 2019

Eksterne kilder

Budsjettering av investeringer og avslutning av investeringsregnskapet. Veileder. 2011.

Elverum kommunens økonomireglement. 2020.

Finansielle måltall og handlingsregler for økonomistyring i storbykommunene, SØF-rapport nr. 03/19. 2019.

Kommunale investerings prosjekter. Prosjektmodeller og krav til beslutningsunderlag. Concept-rapport nr. 45. 2015.

Kvalitetsledelse - Retningslinjer for kvalitetsledelse i prosjekter. NS-ISO 10006-2017.

Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) LOV-2018-06-22-83

Lov om kommuner og fylkeskommuner Prop. 46 L (2017–2018).

Orden i eget hus. Kommunedirektørens internkontroll. Veileder. Kommunesektorens organisasjon (KS). 2020.

PwC. Internkontroll i kommuner. 2009.

Rolstadås, Asbjørn. Praktisk prosjektstyring. Tapir akademisk forlag. 2011.

Økonomiplanlegging i kommuner og fylkeskommuner. Veileder. Kommunal- og regionaldepartementet 2013.

Internettside

www.elverum.kommune.no/om-oss/aktuelt/aktivitetsarenaen-har-fatt-millioner-i-stotte

Vedlegg: Revisjonskriterier

Om utledningen av revisjonskriterier

I dette dokumentet presenterer vi grunnlaget for de revisjonskriteriene som vi ønsker å anvende i forvaltningsrevisjonsprosjektet: *Budsjett- og økonomistyring*.

Revisjon Øst IKS forholder seg til Norges Kommunerevisorforbunds standard for forvaltningsrevisjon, kalt *RSK 001*, som førende for kvalitetssikringen i gjennomføringen av forvaltningsrevisjonsprosjekter.

I *RSK 001* fremgår det at det skal utarbeides revisjonskriterier for problemstillingene som skal vurderes i et forvaltningsrevisjonsprosjekt.

Revisjonskriterier er krav og forventninger som den eller de kontrollerte enhetene skal revideres/vurderes i forhold til. Revisjonskriteriene må være relevante, konkrete og i samsvar med kravene og føringene som gjelder for den eller de enhetene som skal revideres.

Revisjonskriteriedokumentet er et internt arbeidsdokument for revisor. Dokumentet vil likevel legges ved i prosjektets sluttrapport.

For å sikre en god forankring av prosjektets vurderinger og konklusjoner, blir revisjonskriteriene som hovedregel sendt til kommunedirektøren, som øverste ansvarlige leder for kommunens administrasjon. Kommunedirektøren kan delegere gjennomgangen av kriteriene til andre i kommuneadministrasjonen, som for eksempel til den eller de enheter som skal kontrolleres.

Når vi oversender revisjonskriteriene ber vi om en tilbakemelding på om kommuneadministrasjonen opplever kriteriene som relevante for de krav som kan stilles overfor tjenesteområdet.

For kriteriene i dette dokumentet har vi tatt utgangspunkt i relevante lovverk med forskrifter, rundskriv og kommunens retningslinjer. Kildene blir omtalt ytterligere i utledningen under de enkelte problemstillingene.

Av hensyn til revisors omfang kan det bli aktuelt å avgrense hva vi undersøker. Vi tar derfor forbehold om at vi ikke nødvendigvis vil foreta vurderinger av samtlige av de fremsatte revisjonskriteriene. Det kan også bli nødvendig å gjøre justeringer på kriteriene underveis. Ved vesentlige endringer vil kommunedirektøren bli orientert.

Innledning

Økonomistyring i kommunen dreier seg om hvordan økonomiarbeidet blir planlagt og gjennomført og hvordan risiko blir hensyntatt. God økonomistyring bidrar til effektiv ressursutnyttelse, økt økonomisk handlingsrom og å gjøre kommunen i stand til å møte uforutsette hendelser, uten at dette får negative konsekvenser for tjenestetilbudet.

Økonomiplanlegging er viktig for utformingen av politiske prioriteringer og fordeling av økonomiske ressurser, innenfor tilgjengelige økonomiske rammer.⁷⁴ Gjennom økonomiplanleggingen skal kommunen sørge for at begrensede ressurser blir anvendt så effektivt som mulig. God økonomiplanlegging bidrar til økt politisk handlingsrom, og styrker muligheten for å utøve politikk og foreta prioriteringer i den enkelte kommune. Økonomiplanlegging skal sikre balanse i kommunens økonomi og håndtering av usikkerhet.

⁷⁴ Veileder for økonomiplanlegging i kommuner og fylkeskommuner, KR D (2013).

Internkontroll

Rutiner og systemer knyttet til kommunens økonomistyring utgjør en vesentlig del av kommunens internkontroll. Samtidig er kvaliteten på internkontroll avgjørende for hensiktsmessig økonomistyring.

God internkontroll handler i stor grad om systematisk arbeid, god organisering og dokumentasjon, arbeidsmetoder og samhandling som kan forebygge lovbrudd og uønskede hendelser.⁷⁵

Kommunelovens § 25-1 sier at internkontroll skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Lovbestemmelsen beskriver kommunedirektørens ansvar for internkontrollen i kommunen, som innebærer å

- a) Utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- b) Ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- c) Avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- d) Dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- e) Evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll

Vi legger til grunn at en sunn kommuneøkonomi er en sentral målsetting for kommuneledelsen. Dette sett i lys av formålsparagrafen for økonomikapitlet i kommuneloven som sier at kommunen skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. Det kan således forventes at kommunen har et sett rutiner og prosedyrer for å sikre sunn og god kommuneøkonomi, at internkontrolltiltakene er egnet til å avdekke avvik på området, samt at avvik følges opp og at risiko for avvik på området vurderes systematisk. Det kan videre forventes at kommunen med bakgrunn i erfarte avvik og løpende risikovurderinger knyttet til målsettingen om en sunn og god kommuneøkonomi, vurderer og eventuelt forbedrer skriftlige rutiner og øvrige internkontrolltiltak. Vi må også kunne forvente at kommunen har en beskrivelse av kommunens internkontrollsystem, i henhold til kravet om dokumentasjon.

Kommunesektorens organisasjon (KS) har utarbeidet en veileder med hensyn til kommunedirektørens internkontroll⁷⁶. Utgangspunktet i denne veilederen er at god internkontroll skal bidra til en utvikling i tråd med folkevalgte planer og vedtak, sikre kvalitet og effektivitet i tjenesteyting og forvaltning, og bidra til godt omdømme og legitimitet i kommunesektoren.

Veilederen fokuserer på at internkontrollen bør være risikobasert, og det tas til orde for at det bør utarbeides en felles metode for vurdering av risiko i kommunen. Mens kommunedirektørens risikovurderinger i stor grad vil være rettet mot om internkontrollen i kommunen fungerer, vil risikovurderingene på mer operativt nivå rette seg mot arbeidsprosessene. Budsjettering og økonomirapportering er to sentrale arbeidsprosesser knyttet til økonomistyringen i kommunen.

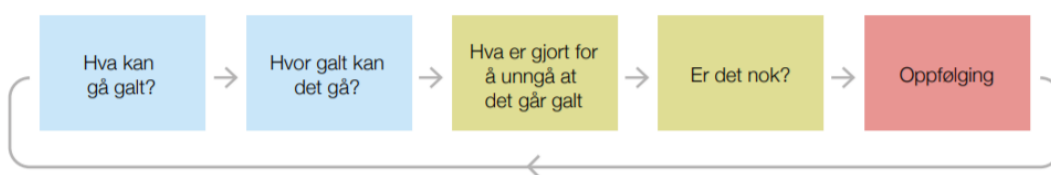
KS anbefaler generelt felles struktur, maler og standarder for internkontrollarbeid. Det anbefales blant annet felles maler for:

- Rutiner, prosedyrer, retningslinjer
- Risikokartlegging og risikovurderinger
- Dokumentasjon av internkontrolltiltak
- Felles frekvens og form på rapportering

⁷⁵ PwC (2009). Internkontroll i kommuner.

⁷⁶ KS veileder – Orden i eget hus, kommunedirektørens internkontroll.

Som en felles arbeidsprosess for all virksomhet i kommunen legger vi til grunn at rutine for budsjettering og økonomirapportering følger felles rutiner. Det bør også legges opp til felles system for risikokartlegging og risikovurderinger. Det anbefales en bred involvering av ledere og ansatte i forbindelse med kartlegging og vurdering av risiko. Hensikten med risikobasert internkontroll er å sikre seg mot uønskede hendelser og å prioritere de områdene hvor muligheten for slike hendelser er størst (mest sannsynlig), og/eller hvor hendelsene har størst konsekvenser. En iverksetter så internkontrolltiltak som reduserer risikoen på området. Kartlegging, risikovurderinger og håndtering av risiko, slik det legges til grunn av KS, kan ellers illustreres i følgende figur:

Bestemmelsene om internkontroll vil i større eller mindre grad gjelde for alle problemstillingene i denne forvaltningsrevisor.

Saker skal være forsvarlig utredet

Kommuneloven har en bestemmelse som sier at kommunedirektøren skal påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, skal være forsvarlig utredet, jf. kommuneloven § 13-1. Forarbeidene til kommuneloven angir ikke nærmere krav til forsvarlig utredning. Riksrevisor skrev i en rapport⁷⁷ angående «forsvarlig utredning» at det ut fra allmenne krav vil bety at saker er godt opplyst, og at alternativer og konsekvenser, inkludert økonomiske konsekvenser, er belyst (jf. Concept nr. 45).

1.1 Utledning av revisjonskriterier for problemstilling 1

Problemstilling 1:

Bidrar budsjettprosessen i Elverum kommune til et realistisk budsjett og grunnlag for god økonomistyring?

I henhold til kommuneloven § 14-1 skal kommuner forvalte økonomien slik at den økonomiske handlevnen blir ivaretatt over tid. Dette krever at kommunene skal utarbeide planer som er samordnede og realistiske for egen virksomhet og økonomi, og for lokalsamfunnets utvikling. Herunder skal økonomiplanen og årsbudsjettet settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige, jf. kommuneloven § 14-4. Økonomiplanen og årsbudsjett er kommunens viktigste verktøy for å sikre god økonomisk planlegging og styring.

Realisme i planarbeidet innebærer at kommunen må anslå et beste estimat ut fra tilgjengelig og oppnåelig informasjon. Estimeringen av størrelsene i økonomiplanen må derfor baseres på et godt faglig skjønn, med en realistisk vurdering av inntekter og utgifter, og ta høyde for usikkerhet. Dette innebærer at kommunen legger et forsiktighetsprinsipp til grunn i estimeringen av inntekter og utgifter.

⁷⁷ Kommentaren var knyttet til den gamle kommuneloven som hadde en likelydende formulering, jf. «Under søkelse av kommunenes låneopptak og gjeldsbelastning», Riksrevisor (2015).

Realistisk planlegging stiller krav til at det gjennomføres analyser av nåsituasjonen, de langsiktige konsekvenser av endringer i befolkningen og behov for tjenester mv., lokalpolitiske mål for utviklingen av kommunen, samt konsekvensen av å videreføre tiltak som er vedtatt i årsbudsjettet.⁷⁸ Analysearbeidet er nødvendig for å legge til rette for gode beslutninger. Økonomiplanen skal settes opp med økonomisk balanse for hvert av årene den gjelder for. Dette innebærer at de årlige rammene som føres opp for de ulike tjenesteområdene skal kunne dekket av årets inntekter og/eller bruk av fondsmidler. Kravet om økonomisk balanse innebærer også at effektiviseringstiltak må være fordelt på de ulike tjenesteområdene, slik at rammene for aktiviteter og tiltak på de ulike tjenesteområdene samsvarer med tilgjengelige og tildelte ressurser i økonomiplanen.

Befolkningsutvikling

I veilederen for økonomiplanlegging i kommuner og fylkeskommuner (2013) understrekes det at det til kommunens økonomiplan må det ligge til grunn en befolkningsprognose. Gode prognoser for utviklingen i folketallet og de ulike aldersgruppene er nødvendige for å kunne gi realistiske anslag for inntektene og utgiftene i årene som kommer.

For å planlegge omfanget og innretningen av tjenestene, er kommunen avhengig av hva prognosene sier om størrelsen på befolkningen i kommunen, og hvordan befolkningssammensetningen forventes å endre seg. Nedgang eller vekst i befolkningen gir ulike utfordringer i den økonomiske planleggingen og må håndteres på forskjellige måter.

Når kommunene utarbeider egne befolkningsprognoser, må dette bygge på et faglig grunnlag og realistiske forutsetninger.

Økonomisk handlingsrom

Kommunen har begrensede muligheter til å påvirke inntektene, i motsetning til utgiftene. Kommuneproposisjonen og statsbudsjettet er det beste utgangspunktet for å få oversikt over forventede inntekter. En sentral del av økonomiplanprosessen er å synliggjøre kommunens økonomiske handlingsrom, og hvordan ulike tiltak påvirker inntektene og utgiftene. Her vil også kommunens utvikling i lånegjeld være viktig, da renter og avdrag binder opp midler som alternativt kan brukes i de ulike tjenesteområdene.

Etter kommuneloven § 14-2 c) skal kommunestyret vedta finansielle måltall for utviklingen av kommunens økonomi. Finansielle måltall er målsettinger som kommunen styrer etter, som for eksempel netto driftsresultat. En rapport⁷⁹ fra Senter for økonomisk forskning (2019) viser at finansielle mål er strategisk viktige virkemidler i økonomistyringen, og at langsiktighet og politisk forankring er vesentlig for effekten av de finansielle måltallene. Et bilde av kommunens økonomiske handlingsrom kan for eksempel fremstilles ved å se på korrigert netto lånegjeld, netto driftsresultat og disposisjonsfond, i sammenheng.

Kommunen har utarbeidet fem måltall. Overholdelse av disse målene skal bidra til å sikre kommunens økonomisk handleevne over tid. Prioriteringer og aktiviteter i budsjett og økonomiplan skal tilpasses disse økonomiske målene. I økonomireglementet står det at disse måltallene er fastsatt utfra kommunens økonomiske situasjon. De finansielle måltallene skal ligge til grunn for utarbeidelse av budsjett og økonomiplanene. I årsberetningen skal måltallene vise den økonomiske utviklingen.

⁷⁸ Veileder: Økonomiplanlegging i kommuner og fylkeskommuner (2013) – KR.D.

⁷⁹ Finansielle måltall og handlingsregler for økonomistyring i storbykommunene, SØF-rapport nr. 03/19 (2019).

Kommuneplan, økonomiplan og årsbudsjett

Kommuneplanen er det overordnede styringsdokumentet i kommunen. Planen skal gi rammer for planer og tiltak i kommunen som helhet. Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel. Kommuneplanens samfunnsdel skal også inneholde en handlingsdel, jf. plan- og bygningsloven § 11. Handlingsdelen gir grunnlag for kommunens prioritering av ressurser, planleggings- og samarbeidsoppgaver. Handlingsdelen skal inneholde et handlingsprogram for å gjennomføre kommuneplanens samfunnsdel for de fire påfølgende budsjettår eller mer. Kommuneplanens handlingsdel skal konkretisere tiltakene innenfor kommunens økonomiske rammer.

Kommunestyret plikter etter kommunelovens § 14-2 å vedta økonomiplan og årsbudsjett. Økonomiplanen rulleres årlig og gjelder for de neste fire årene. I henhold til kommunelovens § 14-4 skal økonomiplanen vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp. Økonomiplanen er et sentralt verktøy for å samordne de politiske målsettingene med de økonomiske rammene og kan inngå i eller utgjøre kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningsloven § 11-1 fjerde ledd, jf. kommunelovens § 14-4.

I henhold til veilederen⁸⁰ for økonomiplanlegging i kommunene skal økonomiplanen omfatte hele kommunens virksomhet og settes opp på en oversiktig måte. Alle midler kommunen disponerer, og anvendelsen av disse midlene, skal fordeles på de enkelte årene i økonomiplanen. Økonomiplanen skal således omfatte alle utgifter og inntekter som vedrører «kommunekassen», herunder også kommunale foretak. Planer som omfatter avgrensede deler av kommunens virksomhet, skal integreres i økonomiplanleggingen og innarbeides i økonomiplanen.

Økonomiplanen skal gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver for tjenesteområdene og kommunen som helhet i hele økonomiplanperioden. Realisme i økonomiplanen reduserer risiko og bygger opp under balanse mellom tilgang på, og bruk av midler. Realisme er en forutsetning for god økonomistyring og innebærer at det er samsvar mellom mål, vedtatte aktiviteter og tildelte ressurser.

Årsbudsjettet er bindende for kommunestyret og underordnede organer, jf. kommuneloven § 14-5. Når det er nødvendig for å oppfylle lovens krav om realisme og balanse, skal kommunestyret endre årsbudsjettet.

Økonomiplanprosessen

Det anbefales i veilederen å utarbeide en plan for gjennomføring av økonomiplan- og årsbudsjettprosessen. Planen bør være forankret politisk og ha tydelige skiller mellom administrativt og politisk ansvar og roller, samt realistiske og klare tidsfrister. En god økonomiplanprosess forutsetter at kommunedirektøren, administrasjonen og de folkevalgte, har en klar forståelse av kommunens økonomiske situasjon i dag og frem i tid, sine egne roller, og at samarbeidet er basert på tillit. Innsikt i kommunens økonomiske situasjon og utviklingen i tjenestebehovet er avgjørende for å danne seg et bilde av kommunens økonomiske handlingsrom, og dermed legge til rette for forsvarlig bruk av midler.

⁸⁰ Dette avsnittet og de tre etterfølgende er hentet fra veilederen Økonomiplanlegging i kommuner og fylkeskommuner (2013) – KR.D.

1.1.1 Punktvis oppsummering av revisjonskriterier for problemstilling 1

Kommunen bør sørge for at

- det er tydelig sammenheng mellom økonomiplanen, kommuneplanen og øvrige overordnede planer i kommunen
- det er utarbeidet en plan for økonomiplan- og budsjettprosessen og planen er forankret politisk
- det legges vedtatte måltall til grunn i økonomiplanleggingen
- risiko knyttet til budsjett- og økonomiplanarbeidet er kartlagt og vurdert
- det er etablert internkontrolltiltak og andre risikoreduserende tiltak for sikre realistisk budsjettering og god økonomistyring

1.2 Utledning av revisjonskriterier for problemstilling 2⁸¹

Problemstilling 2:

Bidrar budsjettoppfølgingen til å oppnå god økonomistyring i samsvar med gjeldende regelverk?

Denne problemstillingen avgrenses til den løpende budsjett og regnskapsoppfølging i kommunens administrasjon.

Budsjettene må løpende følges opp både for det enkelte virksomhetsområde og kommunen som helhet. Behov for endringer oppstår som en følge av ny informasjon og nye prognoser, eller avvik. Budsjettoppfølgingen vil vise om det er nødvendig med tiltak ved å endre budsjettet – ofte i form av innsparinger. Når det er nødvendig for å oppfylle lovkravet om realisme og balanse, samt i tilfeller hvor det foreligger vesentlige avvik, skal årsbudsjettet endres, jf. kommuneloven § 14-5.

Kommunen bør gjennom sitt internkontrollsystem ha hensiktsmessige rutiner for å identifisere og rette opp budsjettavvik, i samsvar med kommunelovens § 25-1.

1.2.1 Punktvis oppsummering av revisjonskriterier for problemstilling 2

Kommunen bør sørge for at

- risiko knyttet til budsjettoppfølging er kartlagt og vurdert, og det er iverksatt internkontrolltiltak for å redusere risiko
- sentrale systemer og rutiner, samt ansvar for budsjettoppfølging er formalisert
- det gjennomføres nødvendige kontrolltiltak for å forebygge og avdekke budsjettavvik

⁸¹ Denne problemstillingen avgrenser vi til budsjettoppfølgingen i kommunens administrasjon.

1.3 Utledning av revisjonskriterier for problemstilling 3

Problemstilling 3: Bidrar etablerte rutiner og praksis for rapportering til at Elverum kommune oppnår god økonomistyring?

Kommuneloven innehar et generelt krav til at kommunedirektøren legger frem saker for folkevalgte organer som er forsvarlig utredet, jf. kommuneloven § 13-1. Et formål med rapporteringen er å sette kommunestyret i stand til å ivareta sitt ansvar for kommunens virksomhet i henhold til kommuneloven § 22-1. Det er derfor viktig å utforme plandokumenter og rapporter slik at de folkevalgte forstår sammenhengen i disse.

Kommunens etablerte praksis for rapportering vil også kunne inngå i internkontrollen og bidra til hensiktsmessig økonomistyring.

Rutiner og prosedyrer som er nedfelt skriftlig vil være en naturlig del av kommunens internkontroll. Kommuneloven § 25-1 krever at man skal ha nødvendige rutiner og prosedyrer, jf. b), og at disse skal dokumenteres, jf. d). Dette betinger ifølge KS' veileder vedrørende internkontroll (2020) at rutiner og prosedyrer er utarbeidet, at de er nedskrevet og ajourført og at de er lagret og gjenfinnbare. God økonomistyring fordrer at rutiner og prosedyrer er tett knyttet til kommunens økonomiske målsettinger. Presis rapportering er videre en forutsetning for, i neste omgang, å utarbeide realistiske budsjett dokumenter for kommende år. På denne måten er det en nær sammenheng mellom budsjettprosessen og den løpende økonomirapporteringen i kommunen.

Årsbudsjettet er bindende for kommunestyret og underordnede organer, jf. kommunelovens § 14-5. Når det er nødvendig for å oppfylle lovens krav om realisme og budsjettbalanse, skal kommunestyret endre årsbudsjettet. Kommunedirektøren skal minst to ganger i året rapportere til kommunestyret om utviklingen i inntekter og utgifter, sammenholdt med årsbudsjettet. Hvis utviklingen tilsier vesentlige avvik, skal kommunedirektøren foreslå endringer i årsbudsjettet. Hvis årsregnskapet legges fram med et merforbruk i driftsregnskapet, skal kommunedirektøren foreslå endringer i årets budsjett.

Kommunelovens § 14-7 sier at kommuner skal utarbeide en årsberetning. Denne skal blant annet redegjøre for; a) forhold som er viktige for å bedømme den økonomiske utviklingen og stillingen kommunen, og at den økonomiske utviklingen og stillingen ivaretar den økonomiske handleevnen over tid, samt b) vesentlige beløpsmessige avvik mellom årsbudsjettet og årsregnskapet, og vesentlige avvik fra kommunestyrets premisser for bruken av bevilgningene.

I henhold til kommunens økonomireglement skal kommunedirektøren utarbeide en samlet økonomirapport for drift og investeringer til formannskapet og kommunestyret ved utgangen av 1. og 2. tertial. Tertialrapportene skal gi en helhetlig oversikt over den økonomiske status, inklusiv prognose for budsjettåret, samt inneholde oppstillinger som viser vedtatt og justert årsbudsjett og regnskap hittil i året. I rapporten skal det fremmes forslag på korrigerende tiltak. Tiltakene skal beskrive konsekvensene for tjenestetilbudet til innbyggerne, samt økonomiske konsekvenser for kommunen.

Videre skal vesentlige økonomiske avvik som oppstår mellom tertialrapportene, ifølge økonomireglementet uten ugrunnet opphold rapporteres som egne saker til formannskapet og kommunestyret. I disse sakene skal det så langt råd er også fremmes forslag på korrigerende tiltak.

Minstekravene i kommuneloven til rapportering på økonomi fra kommunedirektør til kommunestyret, er konkretisert og beskrevet i kommunens økonomireglement, og danner grunnlaget for revisjonskriteriene.

1.3.1 Punktvis oppsummering av revisjonskriterier for problemstilling 3

Kommunen bør sørge for at

- **det blir utarbeidet en samlet økonomirapport til kommunestyret minst to ganger i løpet av et år, og at det rapporteres i årsberetningen på forhold som er viktige for å bedømme kommunens økonomiske utvikling, den økonomiske stillingen og den økonomiske handleevnen over tid**
- **økonomirapportene (tertialrapportene) fremmer forslag om korrigerende tiltak**
- **dersom utviklingen i inntekter og utgifter ved rapporteringen til kommunestyret tilsier vesentlige avvik, bør det foreslås endringer i årsbudsjettet**
- **vesentlige økonomiske avvik som oppstår mellom økonomirapportene, uten ugrunnet opphold rapporteres som egne saker til formannskapet og kommunestyret**

1.4 Utledning av revisjonskriterier for problemstilling 4

Problemstilling 4: Bidrar etablerte rutiner til god økonomiplanlegging, -oppfølging og –rapportering på investerings-/byggeprosjekter?

Hvordan kommunene organiserer planleggingen og gjennomføringen av investeringsprosjekter er i liten grad direkte regulert av lovverket. Det er heller ikke gitt bestemmelser om form og innhold på oppfølging av investeringsprosjekter ut over alminnelige regler om økonomistyring, budsjettoppfølging og kontroll.⁸² Dette gjelder også hvilken informasjon som må legges frem for kommunestyret. Loven har imidlertid et generelt krav til at kommunedirektøren legger frem saker for folkevalgte organer som er forsvarlig utredet, jf. kommuneloven § 13-1.

Imidlertid finnes det prinsipper for god økonomisk styring av investeringsprosjekter fra standarder og litteratur hvor det ofte refereres til «beste praksis».

For kommunen som utbygger er det viktig å ha oversikt og kontroll på store utbyggings- og investeringsprosjekt. Dette vil blant annet innebære tydelig organisering, med avklarte roller og delegering, gode rutiner og kontroller knyttet til økonomioppfølging underveis der avvik og uforutsette situasjoner håndteres i tråd med avklarte prosedyrer, avtaleoppfølging med leverandører, og faste punkter for rapportering og analyse av fremdrift, kvalitet og økonomi i prosjektene.⁸³

⁸² Veileder Budsjettering av investeringer og avslutning av investeringsregnskapet, 2011.

⁸³ Orden i eget hus – Kommunedirektørens internkontroll. Veileder KS 2020.

God økonomisk styring av investeringsprosjekter forutsetter at det er etablert en prosjektorganisasjon som er tilpasset prosjektets størrelse og kompleksitet, og at prosjektorganisasjonen har nødvendig kompetanse og kapasitet, jf. standard for kvalitetsledelse (NS-ISO 10006-2017). Videre understreker Westhagen (2002) at enkelte momenter bør gjelde alle prosjekter som skal gjennomføres. Dette gjelder: a) prosjektorganisasjonens strukturer må avklares, herunder vurdering og beslutning om etablering av styringsgruppe, prosjektleder, prosjektgruppe, arbeidsgruppe mm., b) ansvar og myndighet må defineres og fordeles mellom de ulike aktørene i organisasjonen.

I henhold til Concept nr. 45 kan overordnet forståelse av risiko og adekvate styringssystemer ses på som forutsetninger for styring og kontroll («betryggende kontroll»). Dermed kan det forventes at kommunen har rutiner og system for utredning og gjennomføring av investeringsprosjekter, og særlig når det gjelder store investeringer. Rutiner og systemer for utredning og gjennomføring av investeringer bør være samlet i en prosjektmodell⁸⁴ eller et investeringsreglement.

Mislykkede prosjekter skyldes ofte mangelfulle økonomiske analyser.⁸⁵ Ved planlegging av investeringsprosjekter må kommunen kalkulere det økonomiske omfanget prosjektet vil medføre. Dette kostnadsoverslaget danner grunnlag for beslutningen om å iverksette prosjektet, samt grunnlaget for å legge prosjektet inn i økonomiplanen.

Elverum kommunes økonomiplan for de fire neste årene skal i henhold til økonomireglementet, ses i lys av det investerings- og driftsbehov kommunen vil ha i et perspektiv på minimum 8 år. Ifølge reglementet skal drifts- og finansutgifter knyttet til investeringer, håndteres innenfor de økonomiske rammer som er tilgjengelig når vedtak om investering blir gjort. Ingen investeringer skal finansieres på bakgrunn av forventede inntekter som følge av en forventet innbyggervest eller lignende. Dette innebærer at investeringer som gjennomføres skal være innenfor dagens handlingsrom.

Ved utarbeidelsen av økonomiplan og årsbudsjett, vil økonomiske kalkyler for investeringsprosjekter være et viktig grunnlag. Det er ikke formelle krav til å utarbeide kostnadsoverslag for investeringsprosjekter, men det er krav til økonomiplanlegging, jf. veileder Budsjettering av investeringer og avslutning av investeringsregnskapet (2011). På bakgrunn av estimer i et kostnadsoverslag, bør det legges fram sak for kommunestyret om å vedta en kostnadsramme for prosjektene.

En av de viktigste årsakene til kostnadsøkninger i tidligfasen er endringer i investeringsprosjektets omfang. Det er derfor viktig at prosjekter er tilstrekkelig definert slik at det vil være mulig å estimere kostnadene med rimelig grad av sikkerhet. Hvis det er omfattende usikkerhet rundt omfanget av prosjektet, må dette tas høyde for i usikkerhetsanalysen. Kostnadsoverskridelser er ofte et resultat av at prosjektene er estimert uten påslag for usikkerhet.⁸⁶

Etter NS-ISO 10006-2017 *Retningslinjer for kvalitetsledelse* i prosjekt bør det etableres et system eller rutiner for å overvåke risikoen i hele prosjektperioden, og styre risikoen gjennom identifisering, vurdering og behandling. Dette gjelder risiko knyttet til tekniske løsninger, kvalitet, økonomi, fremdrift, kontrakter og eventuelt andre krav.

Risikovurderinger er nødvendig i alle typer prosjekter. Rolstadås (2011) anbefaler at det gjennomføres risikovurderinger i prosjektets tidligfase. Ulike former for risiko må være drøftet, og konsekvenser og

⁸⁴ En prosjektmodell for gjennomføring av kommunale investeringsprosjekter er en samling minstekrav til hvordan et investeringsprosjekt skal gjennomføres fra idefasen, via planlegging, selve prosjektgjennomføringen og til driftsfasen. Prosjektmodellen er dermed en mal for hvordan denne prosessen skal gjennomføres.

⁸⁵ Concept rapport nr. 45. 2015.

⁸⁶ Concept rapport nr. 45. 2015.

løsninger bør være problematisert. Kritiske suksessfaktorer må kartlegges og det skal gjøres vurderinger av sannsynligheten for at slike faktorer vil inntreffe. Det bør også utredes hvilke konsekvenser det kan ha for prosjektet dersom kritiske faktorer inntreffer.

Risiko i investeringsprosjekter er viktig å kommunisere til politisk hold. Det bør framlegges en risikovurdering av prosjektet når det blir presentert for politikerne, slik at usikkerheten knyttet til prosjektet kommer frem. Usikkerhet rundt kostnader i prosjekter bør være konkretisert i økonomiplaner, budsjetter og saksframlegg i kommunestyret. I henhold til Elverums kommunes økonomireglementet skal vesentlige økonomiske avvik som oppstår mellom tertialrapportene, uten ugrunnet opphold rapporteres som egne saker til formannskapet og kommunestyret. Det skal i disse sakene «så langt råd er» fremmes forslag til korrigerende tiltak.

Videre skal kommunedirektør utarbeide en samlet økonomirapport for investeringer (og drift) til formannskapet og kommunestyret ved utgangen av 1. og 2. tertial. For større investeringsprosjekter skal det legges frem en sluttrapport til kommunestyret senest ett år etter at investeringen har blitt tatt i bruk.

1.4.1 Punktvis oppsummering av revisjonskriterier for problemstilling 4

Kommunen bør ha

- **kartlagt risiko og gjennomført risikovurderinger i prosjekteringsfasen, og iverksatt risikoreduerende tiltak for å redusere risikoen**
- **et investeringsreglement/prosjektmodell/prosjektstyringssystem for styring av investeringsprosjekter i henhold til beste praksis på området**
- **etablert en prosjektorganisasjon bestående av styringsgruppe, prosjektleder og byggeleder**
- **egne rutiner og systemer for å ha oversikt over økonomien i igangsatte investeringsprosjekter**
- **etablert tilfredsstillende rapportering årlig av investeringsprosjekter til kommunestyret, som omfatter framdrift, budsjett og økonomi**
- **lagt frem sluttrapport for Elverum helsehus til kommunestyret senest ett år etter at investeringen har blitt tatt i bruk**

Arkivsak-dok. 22/00009-2
Saksbehandler Gunvor Kristin Moe

Saksgang
Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023

Møtedato
11.03.2022

SAK EL-23/22 PROSJEKTPLAN - EIERSKAPSKONTROLL SØIR IKS

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget vil på bakgrunn av vedlagte prosjektplan bestille en eierskapskontroll i Sør Østerdal Renovasjonsselskap (SØIR IKS). Eierskapskontrollen gjennomføres av Revisjon Øst IKS innenfor en ramme på 100 timer, og ferdigstilles i løpet av høsten 2022.

Vedlegg:

Prosjektplan

Saksframstilling:

Kontrollutvalget skal etter kommuneloven § 23-2 første ledd bokstav d, påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper m.v. (eierskapskontroll). Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, foretar dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og forutsetninger, samt anerkjente prinsipper for eierstyring.

Kontrollutvalget i Elverum kommune vedtok i møte den 28. januar 2022, jf. sak 13/22, å bestille en prosjektplan knyttet til eierskapskontroll i Sør-Østerdal Interkommunale Renovasjonsselskap (SØIR IKS). Dette inngår som et emne i kontrollutvalgets plan for eierskapskontroll (2020 – 2023).

Deltakerkommunenenes eier- og ansvarsdel i SØIR er som følger:

- Elverum kommune 60 %.
- Trysil kommune 25 %.
- Åmot kommune 15 %.

Det er satt opp følgende problemstilling for eierskapskontrollen:

- Utøver kommunen/selskapet sine eierinteresser i samsvar med aktuelle lovbestemmelser, kommunestyrets vedtak og forutsetninger, samt anerkjente prinsipper for eierstyring?

En eierskapskontroll bør ikke helt utelate selskapets disposisjoner. Dette med bakgrunn i at eierskap også måles gjennom hvor godt selskapet drives, og at det arbeides ut fra eiernes intensjoner. På den annen side vil ikke en eierskapskontroll kunne gå særlig dypt med hensyn til selskapets disposisjoner. Dersom kontrollutvalget ønsker slike vurderinger eller analyser, må det bestilles i form av forvaltningsrevisjonsprosjekter.

I SØIR er det flere aktuelle områder som kan bli gjenstand for forvaltningsrevisjon, herunder:

- Selvkost og kostnadseffektiv drift
- Offentlige anskaffelser og oppfølging av kontrakter
- Skillet mellom husholdningsavfall og næringsavfall
- Måloppnåelse og kvalitet på tjenester i regi av SØIR
- Helse, miljø og sikkerhet

Dersom kontrollutvalget ønsker å gjennomføre forvaltningsrevisjon i SØIR, må det utarbeides egne prosjektplaner innen områdene. Om utvalget både ønsker å gjennomføre eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i SØIR, er det tidsmessig rasjonelt å gjennomføre dette som et kombinert prosjekt.

Forvaltningsrevisor vil være tilstede, digitalt eller fysisk, i kontrollutvalgets møte for å presentere prosjektplanen.

Revisjon Øst IKS

PROSJEKTPLAN

EIERSKAPSKONTROLL I SØIR

ELVERUM KOMMUNE - 2022

Postboks 84, 2341 Løten
Telefon: 62 43 58 00
<https://www.revisjon-ost.no>
E-post: post@rev-ost.no
Org. nr.: 974 644 576 MVA

Innholdsfortegnelse

1	Bestilling fra kontrollutvalget m.v.	3
2	Kort om SØIR IKS	3
3	Formål og forslag til problemstillinger	3
4	Prosjektets nytteverdi	4
5	Kilder til vurderingskriterier	4
6	Metode for datainnsamling.....	5
7	Organisering og ansvar	5
8	Eventuelt forvaltningsrevisjonsprosjekt i SØIR	5

Forsidebilde: Elverum kommune

1 Bestilling fra kontrollutvalget m.v.

Kontrollutvalget i Elverum kommune vedtok i møte den 28. januar 2022, jf. sak 13/22, å bestille en prosjektplan knyttet til eierskapskontroll i Sør-Østerdal Interkommunale Renovasjonsselskap (SØIR IKS). Dette inngår som et emne i kontrollutvalgets plan for eierskapskontroll (2020 – 2023).

Kontrollutvalget skal etter kommuneloven § 23-2 første ledd bokstav d, påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper m.v. (eierskapskontroll). Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, foretar dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og forutsetninger, samt anerkjente prinsipper for eierstyring.

2 Kort om SØIR IKS

SØIR ble stiftet den 19. desember 1996 som et interkommunalt samarbeid mellom kommunene Elverum, Trysil og Åmot. I 2001 ble virksomheten omdannet til interkommunalt selskap (IKS). Deltakerkommunenes eier- og ansvarsdel i SØIR er som følger:

- Elverum kommune 60 %.
- Trysil kommune 25 %.
- Åmot kommune 15 %.

SØIR har omlag 20 ansatte og hovedkontor i Elverum, samt en gjenvinningsstasjon i hver av deltakerkommunene. Selskapet skal løse kommunenes lovpålagte oppgaver med avfallshåndtering og har som formål å bidra til en lavest mulig avfallsproduksjon og en forsvarlig avfallsbehandling. SØIR skal herunder være et selskap med høy kompetanse og skal til enhver tid være pådriver og utvikler av gode og samfunnsansvarlige løsninger.

Selskapet kan også utføre andre oppgaver innenfor fagområdene renovasjon, avfallshåndtering eller beslektede områder. SØIR har valgt å organisere sin virksomhet som et konsern. Foruten morselskapet SØIR IKS består konsernet av de heleide datterselskapene SØIR Husholdning AS og SØIR Næring AS.

SØIR IKS øverste organ er representantskapet. Hver deltakerkommuner har tre medlemmer i representantskapet. Selskapets styre består av fem medlemmer.

3 Formål og forslag til problemstillinger

Formålet med eierskapskontrollen vil være å undersøke om den som utøver kommunens eierinteresser i SØIR IKS, foretar dette i samsvar med aktuelle lovbestemmelser, kommunestyrets vedtak og forutsetninger, selskapsavtalen, samt anerkjente prinsipper for eierstyring. Videre

undersøkes det om selskapet utøver sitt eierskap i de heleide datterselskapene i samsvar med forannevnte, lov om interkommunale selskaper og aksjeloven m.m.

Følgende problemstilling er satt opp for eierskapskontrollen i SØIR:

- Utøver kommunen/selskapet sine eierinteresser i samsvar med aktuelle lovbestemmelser, kommunestyrets vedtak og forutsetninger, samt anerkjente prinsipper for eierstyring?

4 Prosjektets nytteverdi

Nytteverdi vurderes med hensyn til om prosjektet er egnet for å avdekke risikoområder som kan medføre feil og/eller mangler. Det må antas at prosjektet medfører nytteverdi for kommunen i den grad man kan synliggjøre områder hvor det kan gjøres forbedringer.

SØIR ivaretar betydningsfulle oppgaver på Elverum kommunes vegne, slik at det vil være hensiktsmessig å undersøke om kommunen sikrer god eierstyring overfor selskapet.

5 Kilder til vurderingskriterier

Med bakgrunn i fastsatte problemstillinger skal det etableres vurderingskriterier for eierskapskontrollen. I denne forbindelse forstås kriterier som de krav, normer og/eller standarder som utøvelsen av eierskapet skal vurderes opp mot. Kriteriene skal begrunnes i/utledes av autoritative kilder knyttet til eierskapsforvaltning. Autoritative kilder kan være lover og forskrifter, politiske vedtak/mål/føringer og anerkjente prinsipper for eierstyring.

I denne eierskapskontrollen vurderes følgende kilder til kriterier som aktuelle:

- Kommuneloven
- Lov om interkommunale selskaper
- Aksjeloven
- Vedtak og føringer gitt av kommunestyret/formannskapet i Elverum kommune
- Selskapsavtalen for SØIR IKS og vedtekter for de heleide aksjeselskapene
- KS anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll

Ovennevnte kilder til vurderingskriterier er ikke uttømmende for hva som kan være relevant i kontrollen. Andre kilder vil kunne komme til dersom det skulle være nødvendig for å få en fullstendig undersøkelse og vurdering av problemstillingen.

6 Metode for datainnsamling

Det er hva problemstillingen ønsker å undersøke som bør avgjøre metodevalget. I denne eierskapskontrollen er dokumentanalyse, skriftlig egenerklæringer og kvalitativt intervju vurdert som relevant for å fremskaffe nødvendig informasjon.

Mye av undersøkelsens datagrunnlag vil bygge på skriftlig materiale, slik at dokumentanalyse vurderes som en hensiktsmessig metode. Videre vil det bli sendt ut skriftlige egenerklæringer til styrene og kommunens medlemmer i representantskapet / medlemmer av generalforsamling. I egenerklæringene vil det blant annet bli stilt ulike spørsmål knyttet til styring og oppfølging av ledelsen i selskapet.

Utover ovennevnte er det planlagt å gjennomføre et supplerende kvalitativ intervju med daglig leder i SØIR og datterselskaper.

7 Organisering og ansvar

Revisjon Øst IKS organiserer selv den praktiske gjennomføringen av arbeidet. Det tas sikte på å ferdigstille arbeidet med eierskapskontrollen i løpet av høsten 2022. Eierskapskontrollen beregnes utført innenfor en ramme på ca. 100 timer.

8 Eventuelt forvaltningsrevisjonsprosjekt i SØIR

En eierskapskontroll bør ikke helt utelate selskapets disposisjoner. Dette med bakgrunn i at eierskap også måles gjennom hvor godt selskapet drives, og at det arbeides ut fra eiernes intensjoner. På den annen side vil ikke en eierskapskontroll kunne gå særlig dypt med hensyn til selskapets disposisjoner. Dersom kontrollutvalget ønsker slike vurderinger eller analyser, må det bestilles i form av forvaltningsrevisjonsprosjekter.

I SØIR er det flere aktuelle områder som kan bli gjelstand for forvaltningsrevisjon, herunder:

- Selvkost og kostnadseffektiv drift
- Offentlige anskaffelser og oppfølging av kontrakter
- Skillet mellom husholdningsavfall og næringsavfall
- Måloppnåelse og kvalitet på tjenester i regi av SØIR
- Helse, miljø og sikkerhet

Dersom kontrollutvalget ønsker å gjennomføre forvaltningsrevisjon i SØIR, må det utarbeides egne prosjektplaner innen områdene. Såfremt utvalget både ønsker å gjennomføre eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i SØIR, kan det være tidsmessig rasjonelt å gjennomføre dette som et kombinert prosjekt.

Arkivsak-dok. 21/00030-3
Saksbehandler Gunvor Kristin Moe

Saksgang
Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023

Møtedato
11.03.2022

SAK EL-24/22 KONTROLLUTVALGETS ÅRSRAPPORT 2021

Forslag til vedtak/innstilling:

1. Kontrollutvalgets årsrapport for 2021 vedtas.
2. Saken sendes kommunestyret med følgende forslag til vedtak:
 - Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsrapport for 2021 til orientering.

Vedlegg:

- Kontrollutvalgets årsrapport for 2021.
- Kontrollutvalgets tiltaksplan og oppfølgingsliste 2021.

Saksframstilling:

Kontrollutvalget skal rapportere om sin virksomhet til kommunestyret. I kontrollutvalgets årsplan for 2022, under pkt. 4.8, er det sagt følgende om kontrollutvalgets rapportering:

Kontrollutvalgets årsrapport for 2021 behandles i det første møtet i 2022, og oversendes deretter kommunestyret til orientering. Kontrollutvalget rapporterer til kommunestyret resultatet av gjennomført forvaltningsrevisjon i årsrapporten. Eventuelle omprioriteringer av prosjekter skal også framgå av årsrapporten. Rapporter etter gjennomført forvaltningsrevisjon, selskapskontroller/eierskapskontroller, eventuelle andre bestillinger og eventuell oppfølging av nummererte brev sendes fortløpende til kommunestyret.

Kontrollutvalget er kommunestyrets organ, og kontrollutvalget håper at årsrapporten vil være et godt hjelpemiddel for kommunestyret, til å få informasjon om kontrollutvalgets virksomhet i året.

KONTROLLUTVALGET I ELVERUM KOMMUNE

ÅRSRAPPORT 2021

KONTROLLUTVALGET I
ELVERUM KOMMUNE

*Utarbeidet av Konsek Øst IKS
Behandlet i kontrollutvalget 11.3.22, sak 24/22
Behandlet i kommunestyret XX.X.22, sak 0XX/22*

KONTROLLUTVALGET I ELVERUM KOMMUNE

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	INNLEDNING	3
	KONTROLLUTVALGETS VIRKSOMHET	3
2.1	MEDLEMMER.....	3
2.2	MØTER OG SAKER.....	4
3	KONTROLLUTVALGETS OPPGAVER.....	4
3.1	KONTROLL MED FORVALTNINGEN.....	4
3.2	KONTROLLUTVALGETS OPPGAVER VED REGNSKAPSREVISJON	4
3.2.2	<i>Rapportering om forenklet etterlevelseskontroll</i>	<i>5</i>
3.3	KONTROLLUTVALGETS OPPGAVER VED FORVALTNINGSREVISJON	5
3.3.1	<i>Plan, bestilling og gjennomføring av forvaltningsrevisjon</i>	<i>5</i>
3.3.2	<i>Rapportering av resultat etter gjennomført forvaltningsrevisjon.....</i>	<i>5</i>
3.4	KONTROLLUTVALGETS OPPGAVER VED FORVALTNINGSREVISJON AV SELSKAPER.....	5
3.4.1	<i>Plan, bestilling og gjennomføring av forvaltningsrevisjon</i>	<i>5</i>
3.4.2	<i>Rapportering av resultat etter gjennomført forvaltningskontroll og eierskapskontroll</i>	<i>6</i>
3.4.3	<i>KONTROLLUTVALGETS OPPFØLGING AV EIERSKAPSKONTROLL</i>	<i>6</i>
3.6	KONTROLLUTVALGETS PÅSEANSVAR MED REVISJONEN.....	6
3.7	BUDSJETT FOR KONTROLL- OG REVISJONSARBEIDET.....	7
3.7	KONTROLLUTVALGETS RAPPORTERING	7
3.8	ØVRIGE AKTIVITETER.....	8
4	SEKRETÆRFUNKSJON	8
5	AVSLUTTENDE KOMMENTARER.....	9

KONTROLLUTVALGET I ELVERUM KOMMUNE

1 INNLEDNING

Kommunestyret har det øverste ansvaret for å kontrollere den kommunale forvaltningen. Kontrollutvalget er et sentralt hjelpeorgan for kommunestyret, og skal utøve sitt arbeid iht. kommuneloven og forskrift om kontrollutvalg. Kontrollutvalget rapporterer om sin virksomhet til kommunestyret.

Kontrollutvalget har ikke eget, dette er implementert i kommunens reglement.

Kontrollutvalgets årsrapport er basert på årsplanen for kontrollutvalget for 2021, som ble vedtatt i kontrollutvalgets møte 12.3.21. Årsplanen omtaler kontrollutvalgets ordinære oppgaver og hva kontrollutvalget planlegger på et mer overordnet nivå og blir oversendt kommunestyret til orientering. I tillegg er årsrapporten basert på kontrollutvalgets tiltaksplan, som er en mer detaljert plan for hva som planlegges for hvert møte. Denne benyttes som et internt arbeidsdokument for kontrollutvalget. *Oppfølgingsplanen for 2021* følger som vedlegg til årsrapporten. Denne viser møtedatoer med oversikt over alle saker behandlet i kontrollutvalget, samt om sakene eventuelt er behandlet i kommunestyret.

Alle sentrale dokumenter for hvert kontrollutvalg tilhørende sekretariatets eierkommuner – herunder årsplan, innkallinger til møter og møteprotokoller, ligger på sekretariatets hjemmeside www.konsek-ost.no/Kontrollutvalgene/

KONTROLLUTVALGETS VIRKSOMHET

2.1 Medlemmer

Kontrollutvalget i Elverum består av 5 medlemmer. Det har vært noe utskiftninger siden utvalget først ble valgt, men følgende medlemmer og varamedlemmer er pr. i dag valgt for perioden 2019-2023:

Medlem	Varamedlem
Ole Kristian Solberg (SP) - leder	Anne Kari L. Holter (SP)
Jan Eirik Krey (H) - nestleder	Christian Eckbo (H)
Siv Lena Birkheim (H)	Jan Odden (H)
Rune Rindalsholt (FRP)	Stian Ringstad (H)
Britt Weium (AP)	Atle Ivar Flaa (H)
	Anna Ottosen (AP)
	Stein Erik Nyberg (AP)
	Ingvild Sagmoen (AP)
	Jan Aleksander Bjørneboe (SV)

KONTROLLUTVALGET I ELVERUM KOMMUNE

2.2 Møter og saker

Kontrollutvalget i 2021 hatt 8 ordinære møter og behandlet 59 saker. Hvilke saker som er behandlet, vedtakene i sakene og hvordan de er fulgt opp, går som nevnt frem av vedlegget til årsrapporten. Alle sakene er enten fulgt opp eller lagt inn i tiltaksplanen for oppfølging i 2022.

Kontrollutvalgets møter er åpne på lik linje med andre kommunale utvalg. Møtedeltakelsen går frem av de enkelte møteprotokollene.

Det har vært avholdt én felles fagdag for alle kontrollutvalgslederne i regionen i 2021.

3 KONTROLLUTVALGETS OPPGAVER

3.1 Kontroll med forvaltningen

Kontrollutvalgets kontroll med forvaltningen har i 2021 bl.a. blitt gjennomført på følgende måter:

- Kontroll med politiske vedtak: Kontrollutvalget gjennomfører en gjensidig rapportering fra de ulike politiske utvalgene i hvert møte eller ved behov.
- Ordfører, som har generelt møte- og talerett i kontrollutvalgets møter, har vært invitert til å delta i en samtale med kontrollutvalget i hvert møte, så sant det er mulig. Kontrollutvalget anser at samtalen med ordfører er nyttig, som et ledd i kontrollutvalgets kontakt med kommunestyret.
- Kommunedirektøren har blitt invitert til hvert møte for å orientere kontrollutvalget om ulike saker. Det gis som regel noen faste orienteringer i hvert møte:
 - Økonomi (utvikling/budsjett og investeringer).
 - Sykefravær.
 - Eventuelle anmeldelser eller varslinger.
- Kontrollutvalget ønsker også orientering om kommunedirektørens system for oppfølging av KS-saker. Hvilke saker det ellers er orientert om, går frem av protokollen fra møtene.
- Statlige tilsynsrapporter: Kontrollutvalget ønsker at det blir lagt frem en oversikt for kontrollutvalget 2 ganger i året.
- I tillegg har kontrollutvalget fått informasjon i møtene fra ulike av kommunens enheter.

Sammen med revisjonens rapportering, danner ovennevnte grunnlag for det løpende tilsynet med kommunen.

3.2 Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon

Kommuneregnskapet ble behandlet i mai. Kontrollutvalget ga sin uttalelse til kommuneregnskapet i henhold til forskrift om kontrollutvalg § 7. Revisjon Øst IKS avdekket forhold som medførte behov for å avlegge eget årsavslutningsbrev i Elverum kommune for 2020.

Kontrollutvalget får vanligvis informasjon om revisjonsstrategien for året i løpet av høsten hvert år. Interimrapporten behandles normalt i årets første KU-møte.

KONTROLLUTVALGET I ELVERUM KOMMUNE

Kontrollutvalget har ikke mottatt noen nummererte brev i 2021 og det er for øvrig ingen revisjonsmerknader som ikke er fulgt opp, jf. forskrift om kontrollutvalg § 8.

3.2.2 Rapportering om forenklet etterlevelsesk kontroll

Kontrollutvalget behandlet rapportering om forenklet etterlevelsesk kontroll med økonomiforvaltningen for 2020 i september. Det ble gjennomført etterlevelsesk kontroll på området «driftsstilskudd til private barnehager».

Revisjon Øst IKS ga i november orientering om plan av etterlevelsesk kontroll for 2021. Revisjon har valgt temaet «rutiner i forbindelse med finans og gjeldsforvaltning» i 2021. Rapport til kontrollutvalget avgis innen 30. juni 2022.

3.3 Kontrollutvalgets oppgaver ved forvaltningsrevisjon

3.3.1 Plan, bestilling og gjennomføring av forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget i forrige valgperiode bestilt et prosjekt "Tjenestetilbudet innen psykisk helsearbeid og rusomsorg i Elverum kommune». Prosjektet ble ikke igangsatt som planlagt siden dette ble erstattet med selskapskontroll i MHBR i 2018 og med oppfølging og etterlevelsesk kontroller i TAIK/TAIKD i 2018 og 2019, og rammene i oppdragsavtalen i 2019 og 2020 var ikke tilstrekkelig til også å avslutte dette prosjektet.

Kontrollutvalget fikk seg derfor forelagt en korrigert og oppdatert prosjektplan for prosjektet i møte den 30.4.20. Ferdig rapport ble behandlet i kontrollutvalgets møte den 17.9.21.

Prosjekt «budsjett- og økonomistyring» ble bestilt i møte den 27.11.20. Justert prosjektplan «Budsjettering og økonomistyring, inkludert investeringsprosjekter» ble behandlet i kontrollutvalgets møte 5.2.21. Ferdig rapport behandles i kontrollutvalget 11.3.22.

3.3.2 Rapportering av resultat etter gjennomført forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget hadde i møte 18. juni en redegjørelse om hvilke tiltak som er gjort i forbindelse med forvaltningsrevisjon» «Systemgjennomgang av folkehelsearbeidet i Elverum kommune» behandlet i kontrollutvalget 19. juni 2020. Kontrollutvalget fikk i samme møte en redegjørelse om hvilke tiltak som er gjort i forbindelse med gjennomført forvaltningsrevisjon «Barnevern i Elverum kommune, forebygging, samhandling og kapasitet» behandlet i kontrollutvalget 4. oktober og 29. november i 2019.

3.4 Kontrollutvalgets oppgaver ved forvaltningsrevisjon av selskaper

3.4.1 Plan, bestilling og gjennomføring av forvaltningsrevisjon

Risiko- og vesentlighetsvurdering og plan for forvaltningsrevisjon av selskaper for perioden 2021-2024 ble behandlet i kontrollutvalgets møte 23. oktober 2020 og kontrollutvalget foreslo en plan for mulige prosjekter for 2021-2022, jf. årsplan 2021.

Planen ble vedtatt i kommunestyret 18.12.2020.

KONTROLLUTVALGET I ELVERUM KOMMUNE

3.4.2 Rapportering av resultat etter gjennomført forvaltningskontroll og eierskapskontroll

Det er gjennomført eierskapskontroll i Elverum Vekst AS og Ydalir boligutvikling i 2021. Dette ble gjennomført som et felles prosjekt.

3.4.3 Kontrollutvalgets oppfølging av eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko og vesentlighetsvurdering av kommunens eierskap, jf. kommuneloven § 23-4. I kontrollutvalgsmøte 23.10.20 ble Risiko- og vesentlighetsvurdering i forbindelse med plan for eierskapskontroll behandlet, der det ble bestemt hvilke selskaper som skal prioriteres i planen.

3.6 Kontrollutvalgets påseansvar med revisjonen

Kontrollutvalget skal vurdere om kommunen har en forsvarlig revisjonsordning. Regler for revisjon følger av kommuneloven kap. 24 og utfyllende bestemmelser i forskrift om kontrollutvalg og revisjon (FOR-2019-06-17-904).

Kommunens revisor er Revisjon Øst IKS, som er revisor for 16 kommuner i Innlandet. Kontrollutvalget har ingen grunn til å tro at Elverum kommune ikke har en forsvarlig revisjonsordning. Revisjon Øst IKS er medlem av NKRF¹ og er underlagt NKRFs kvalitetskontroll.

Påseansvaret med revisjonen har blitt utøvd på flere måter, bl.a.:

- Gjennom revisjonens orientering om sitt årlige planverk (revisjonsstrategi) og rapportering i forhold til dette (interimrapportering), jf. pkt. 3.2.
- Gjennom daglig leders orientering om gjennomført benchmarking av revisjonstjenestene.
- Gjennom kontrollutvalgets behandling av revisjonsberetninger til reviderte regnskaper og andre rapporter med utgangspunkt i revisjonsarbeidet (jf. pkt. 3.2).
- Gjennom revisjonens muntlige rapporteringer om revisjonsarbeidet.
- Gjennom vurderinger av mottatte revisjonsrapporter.

Dokumentasjonen av kontrollutvalgets oppfølging av dette påseansvaret for 2021 blir behandlet i første møtet 2022. Dokumentasjonen for kontrollutvalgets påseansvar for 2020, ble tilsvarende behandlet i kontrollutvalgets første møte i 2021.

Oppdragsansvarlig revisor for både forvaltningsrevisjon og regnskapsrevisjon har lagt frem uavhengighetserklæringer og kontrollutvalget har behandlet oppdragsavtale med Revisjon Øst IKS, se vedlagt oppfølgingsliste. I denne avtalen går det frem hvilke oppgaver som planlegges ut fra de ressurser som er til rådighet.

Revisjonen arbeider bevisst med å bedre kompetansen og revisjonsarbeidets kvalitet, planleggingen og rapporteringen. Det er tre oppdragsansvarlige forvaltningsrevisorer og to oppdragsansvarlige regnskapsrevisorer knyttet til Elverum kommune. Kravene til den obligatoriske etterutdanningen (i

¹ Norges Kommunerevisorforbund

KONTROLLUTVALGET I ELVERUM KOMMUNE

tråd med NKRFs retningslinjer) er oppfylt for alle ansatte. Selskapet har etablert rutine der revisor løpende vurderer sin uavhengighet pr prosjekt.

All forvaltningsrevisjon gjennomføres på bakgrunn av bestilling fra kontrollutvalget. På bakgrunn av bestillingen, lager revisjonen en prosjektplan. Små endringer i prosjektplan kan gjøres av sekretariatet, mens større endringer legges frem for kontrollutvalget. Oppdragsansvarlig revisor eller utførende revisor er til stede i kontrollutvalgets møte og presenterer rapporten og svarer på spørsmål.

Dersom en forvaltningsrevisjon behandles i kommunestyret er forvaltningsrevisor til stede i kommunestyrets møte. Dette følger av revisors møterett og -plikt i kommunel. § 24-3.

3.7 Budsjett for kontroll- og revisjonsarbeidet

Kontrollutvalget skal legge fram forslag til budsjett for kontroll- og revisjonsarbeidet i kommunen. Budsjettforslaget skal inneholde utgifter til kontrollutvalgets virksomhet, ramme for sekretariatets budsjett og ramme for revisjonens budsjett. Til sammen skal dette utgjøre funksjon 110 i KOSTRA-rapporteringen.

I kontrollutvalgets budsjett ligger godtgjørelser, utgifter til reise, kurs, bevertning mv. Hva som ligger i sekretariatets virksomhet går fram av pkt. 4.

Kontrollutvalgets la i 2020 frem følgende forslag til budsjett for kontroll og revisjonsarbeidet for **2021**, som fordeler seg slik:

		2021
Kontrollutvalget	Sum	177 000
Sekretariat	Ramme for virksomheten	444 000
Revisjonen	Ramme for virksomheten	2 126 875
Sum		2 747 875

Kommunestyret vedtok kontrollutvalgets forslag til budsjett for 2021. Regnskap i forhold til budsjett for sekretariatet og revisjonen vil bli avregnet etter medgått tid i de respektive regnskapsavslutningene for 2021.

Kontrollutvalget har behandlet forslag til budsjett for **hele kontroll- og revisjonsarbeidet for 2022**. Tallene går fram av vedlegget til årsrapporten (Oppfølgingslisten). Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 2², sier at kontrollutvalgets forslag skal følge med formannskapetets innstilling til kommunens budsjett ved kommunestyrebehandlingen. Kommunestyret har vedtatt kontrollutvalgets forslag til budsjett for 2022.

3.7 Kontrollutvalgets rapportering

Kontrollutvalget har i 2021 gjennomført følgende rapportering:

² Forskrift (FOR-2019-06-17-904) iht. ny kommunelov.

KONTROLLUTVALGET I ELVERUM KOMMUNE

- Kontrollutvalgets **årsrapport for 2020** ble oversendt og vedtatt av kommunestyret
- Kontrollutvalgets **årsrapport for 2021** – her fremkommer resultatet av gjennomført forvaltningsrevisjon for dette året.
- **Årsplanen for 2022** ble behandlet i kontrollutvalget 25.11.21 og oversendt kommunestyret til orientering.
- Rapporter etter gjennomførte revisjoner og eierskapskontroller er for øvrig sendt fortløpende til kommunestyret til orientering/behandling.

3.8 Øvrige aktiviteter

Kontrollutvalgets oppgaver er mange og store og det er behov for en jevnlig oppdatering av kunnskap hos medlemmene, samt det å treffes og ha kontakt med andre kontrollutvalg. For å følge opp dette kan nevnes:

- Noen av kontrollutvalgets medlemmer deltok på NKRFs digitale kontrollutvalgskonferanse i 2021.
- Sekretariatet har sendt ut kopier av en del fagartikler («Fagstoff») knyttet til kontroll og revisjon. Dette er et tiltak som kan være nyttig for å holde seg oppdatert.
- Kontrollutvalget vil fra 2022 gjennomføre en evaluering av kontrollutvalgsmøtene for bl.a. å vurdere hensiktsmessigheten av og effekten og kvaliteten på møtene.
- 2021 var et krevende år med tanke på pandemien. Det var ikke mulig å gjennomføre noen felles opplærings- eller fagdager. Det ble gjennomført en felles fagdager sammen med Revisjon Øst IKS for alle kontrollutvalgslederne i august 2021.

Kontrollutvalget er opptatt av å gjøre kontrollutvalgets virksomhet mer synlig. Kontrollutvalget er omtalt på kommunens hjemmeside. Alle sentrale dokumenter og møteprotokoller fra kontrollutvalget finnes også på sekretariatets hjemmeside og på kommunens hjemmeside. Kontrollutvalgets møter er åpne.

4 SEKRETÆRFUNKSJON

Kontrollutvalgene i Eidskog, Elverum, Engerdal, Grue, Kongsvinger, Nord-Odal, Stor-Elvdal, Sør-Odal, Trysil, Våler, Åmot og Åsnes har i 2021 hatt felles sekretariat gjennom det interkommunale selskapet Konsek Øst IKS. Selskapet har hatt 3 ansatte (2.8 årsverk).

Det meste av tiden i sekretariatet er brukt på de ulike kontrollutvalgene. I kontrollutvalget i Elverum er det behandlet 59 saker i 2021.

Under den største oppgaven - saksbehandling til kontrollutvalget, ligger all saksforberedelse og forskjellige undersøkelser til kontrollutvalget, herunder årsplaner og årsrapporter, møteinnkallinger med tilhørende bestillinger og avtaler, referater og oversendelse av vedtak til videre behandling og oppfølging av vedtak.

KONTROLLUTVALGET I ELVERUM KOMMUNE

Konsulenten gikk ut i permisjon 1. august 2021. Det ble ansatt vikar fra 1. juni og det var noe overlapping for nødvendig opplæring. Det har ellers ikke vært unormalt tidsbruk og kostnader sammenlignet med tidligere normalår (året 2020 var spesielt).

Den øvrige tidsbruken i sekretariatet har gått til saksbehandling og møter i styret og representantskapet, administrasjon/IT/kontor/arkiv, kurs og reiser til og fra møter i kommunene.

I henhold til selskapsavtalen blir 60 % av kommunenes betaling for sekretariatjenesten fordelt etter tidsbruken i kontrollutvalgene i ettertid. De øvrige 40 % blir fordelt etter innbyggertall.

5 Avsluttende kommentarer

Kontrollutvalget har en viktig oppgave med å kontrollere kommunens virksomhet, sammen med revisjonen og sekretariatet. Kontrollutvalget er avhengig av et samarbeid mellom sekretariatet og revisjonen, og dette samspillet har fungert bra også i 2021.

Kontakten mot kommunen, spesielt kommundirektøren, har også vært nyttig. Kontrollutvalget mener at samtalene som gjennomføres i kontrollutvalgsmøtene, bidrar positivt til felles nytte.

Elverum, 11.3.22

Ole Kristian Solberg
leder kontrollutvalget

Kristin Moe
sekretær

KONTROLLUTVALGET I ELVERUM KOMMUNE

Oppfølgingsliste

Møte	Saknr.	Sak	Vedtak	Sendes/ behandles	Behandlet	Oppfølging	Ferdig
22.1.21	001/21	Orientering fra PRO sektorleder om bekymringsmelding i hjemmebaserte tjenester	Kontrollutvalget ønsker å utsette vedtaket til neste møte 5. februar		KU		x
	002/21	Orientering fra eiendomssjef Kjell Karlsen om forlik mellom entreprenør og Elverum kommune ved Helsehuset	Saken tas til orientering under forbehold om det ikke kommer nye momenter ut av den interne evalueringen kommunen skal gjøre.		KU		x
5.2.21		003/21 og 004/21	Godkjenning av innkalling og protokoll - ok		KU		x
	005/21	Orientering fra kommunedirektør <ul style="list-style-type: none"> • Koronavaksinering • Økonomi • Sjukehussaken 	Redegjørelsen tas til orientering		KU		x
	006/21	PRO - Oppfølging av sak 001/21 fra forrige møte	Kontrollutvalget sender en henvendelse til Statsforvalteren i Innlandet med spørsmål om bekymringsmeldingen er å anse som et varslet i tråd med helsepersonelloven § 17.		KU		X
	007/21	Benchmarking Revisjon Øst IKS	Kontrollutvalget tar Revisjon Øst IKS sin presentasjon til orientering.		KU		x
	008/21	Statusrapport revisjon 31.12.20	Kontrollutvalget tar statusrapport revisjon 2. halvår 2020 til orientering		KU		x
	009/21	Revisjonsrapport interim 2020	Kontrollutvalget tar revisjonsrapport interim 2020 til orientering		KU		x
	010/21	Prosjektplan – budsjettering og økonomistyring	Kontrollutvalget tar justert prosjektplan «Budsjettering og økonomistyring (inkl. investeringsprosjekter)» til orientering, og vil på bakgrunn av denne bestille en forvaltningsrevisjon innenfor en ramme på 350 timer. Prosjektet gjennomføres av Revisjon Øst IKS.		KU		x
	011/21	Bestilling av prosjektplan for gjennomføring av eierskapskontroll	Kontrollutvalget bestiller av Revisjon Øst IKS en prosjektplan for gjennomføring av eierskapskontroll i Elverum Vekst AS og Ydalir boligutvikling AS		KU		X

KONTROLLUTVALGET I ELVERUM KOMMUNE

	012/21	Engasjementsbrev Elverum kommune og Revisjon Øst IKS	Kontrollutvalget tar «Engasjementsbrev – Elverum kommune» fra Revisjon Øst IKS til orientering.		KU		x
	013/21	Engasjementsbrev Elverum kommuneskoger KF og Revisjon Øst IKS	Kontrollutvalget tar «Engasjementsbrev – KF Elverum kommuneskoger» fra Revisjon Øst IKS til orientering		KU		x
	014/21	Revisors uavhengighetserklæring	Kontrollutvalget tar oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor sin egenvurdering av uavhengighet i revisjonsoppdraget for revisjonsåret 2021 til orientering.		KU		x
	015/21	Revisors uavhengighetserklæring	Kontrollutvalget tar oppdragsansvarlig regnskapsrevisor sin egenvurdering av uavhengighet i revisjonsoppdraget for revisjonsåret 2021 til orientering.		KU		x
	016/21	Kontrollutvalgets påseansvar for regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon pr 31.12.20.	Kontrollutvalget slutter seg til vurderingene som går fram av vedlegg «Kontrollutvalgets påseansvar for regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon pr 31.12.20»		KU		x
	017/21	Kontrollutvalgets årsplan 2021	Saken utsettes til neste møte der endringer gjort i møtet legges inn i planen.		KU		X
	018/21	Eventuelt	Ingen saker		KU		x
	019/21	Referatsaker	Referatsaker tas til orientering		KU		x
12.3.21	020/21	Bestilling av plan for eierskapskontroll	Kontrollutvalget vil på bakgrunn av vedlagte prosjektplan bestille en eierskapskontroll i selskapene Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS. Denne gjennomføres av Revisjon Øst IKS innenfor en ramme på 90 timer og ferdigstilles i september 2021		KU		X
	021/21	Kontrollutvalgets årsrapport og regnskap	1. Kontrollutvalget tar kontrollutvalgets årsmelding for 2021 til orientering og oversender den til kommunestyret med følgende forslag til vedtak:	KS	KU		x

KONTROLLUTVALGET I ELVERUM KOMMUNE

			<ul style="list-style-type: none"> Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsmelding for 2021 til orientering. 				
	022/21	Kontrollutvalgets Årsplan 2021	<p>1. Kontrollutvalget vedtar den foreslåtte årsplanen, med tilføyelser gjort i møtet, og sender saken til kommunestyret med følgende forslag til vedtak:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsplan for 2021 til orientering. 	KS	KU		x
	023/21	Kontrollutvalgets reglement	Saken utsettes til neste møte. Det gamle reglementet holdes opp mot det nye, medlemmene leser seg opp.		KU		X
	024/21	Eventuelt	KU leder orienterte om bekymringsmeldingen KU har behandlet tidligere, sak 001/21 og 006/21. KU tar redegjørelsen til orientering		KU		X
21.5.21	025/21	Orientering kommunedirektøren	Kontrollutvalget tar redegjørelsen til orientering. Sekretær gjør en henvendelse til Statsforvalteren ifm.tilsvar sendt til kommunen, ikke Konsek Øst IKS/KU		KU		X
	026/21	Referater, orienteringer og diskusjoner	Kontrollutvalget tar referatene og informasjonen til orientering.		KU		x
	027/21	Årsregnskap/Årsberetning KF Elverum kommuneskoger	Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskap og årsberetning for KF Elverum kommuneskoger for 2020, oversendes kommunestyret, med kopi til foretakets styre og formannskapet	FM KS	KU		X
	028/21	Årsregnskap/Årsberetning Elverum kommune	Kontrollutvalgets uttalelse til Elverum kommunes årsregnskap og årsberetning for 2020, oversendes kommunestyret, med kopi til formannskapet.	FM KS	KU		X
	029/21	Årsavslutningsbrev 2020	Kontrollutvalget tar saken årsavslutningsbrev fra Revisjon Øst IKS til orientering og følger opp saken igjen i løpet av høsten 2021.		KU		X
	030/21	Kontrollutvalgets reglement	Kontrollutvalget velger å beholde det eksisterende reglementet for kontrollutvalget i Elverum kommune. Hovedreglementet for politiske organer i Elverum kommune inneholder et punkt der det tillates med fjermmøter, en ser derfor ingen hensikt med å skifte ut det eksisterende reglementet pga. dette punktet.		KU		X
	031/21	Eventuelt	Det ble ikke fremmet noen sak under eventuelt		KU		X
	032/21	Referatsaker	Referatsaker tas til orientering		KU		X

KONTROLLUTVALGET I ELVERUM KOMMUNE

18.6.21	033/21	Orientering – tiltak gjort i forbindelse med «Forvaltningsrevisjon – Barnevern i Elverum kommune» og «Systemgjennomgang av folkehelsearbeidet» i Elverum kommune	<ol style="list-style-type: none"> Kontrollutvalget tar redegjørelsen fra enhetsleder og sektorsjef barnevern i forbindelse med tiltak gjort i forvaltningsrevisjon «Barnevern i Elverum kommune» til orientering. Kontrollutvalget tar redegjørelsen fra ass.kommunedirektør og folkehelsekoordinator i Elverum kommune i forbindelse med tiltak gjort i forvaltningsrevisjon «Systemgjennomgang av folkehelsearbeidet» i Elverum kommune til orientering. 		KU		X
	034/21	Eventuelt	KU leder orienterte om status i sak 25/21. KU tar redegjørelsen til orientering.		KU		x
17.9.21	035/21	Orientering	Kontrollutvalget tar redegjørelsen til orientering.		KU		X
	036/21	Forenklet etterlevelseskontroll	Kontrollutvalget tar revisjonens rapportering til orientering		KU		X
	037/21	Forvaltningsrevisjon «Tjenestetilbudet innen psykisk helsearbeid og rusomsorg» i Elverum kommune	<ol style="list-style-type: none"> Kontrollutvalget tar forvaltningsrapport om Tjenestetilbudet innen psykisk helsearbeid og rusomsorg i Elverum kommune til orientering. Saken oversendes kommunestyret med følgende forslag til vedtak: <ol style="list-style-type: none"> Kommunestyret tar forvaltningsrapport om Tjenestetilbudet innen psykisk helsearbeid og rusomsorg i Elverum kommune til orientering. Kommunestyret ber kommunedirektøren følge opp rapportens anbefalinger. Kontrollutvalget innhenter tilbakemelding fra kommunedirektøren om hvordan anbefalingene er fulgt opp innen 1.7.22. 	KS	KU	Følges opp innen 1.7.22	
	038/21	Statusrapport revisjon 1. halvår 2021	Kontrollutvalget tar statusrapport pr 1. halvår 2021 til orientering.		KU		X
	039/21	Eventuelt	Ble ikke meldt inn noe		KU		X
	040/21	Referater, orienteringer og diskusjoner	Kontrollutvalget tar referatene og informasjonen til orientering		KU		X
	041/21	Referatsaker	Referatsaker tas til orientering.		KU		X
22.10.	42/21	Orientering fra kommunedirektør	<ul style="list-style-type: none"> KU tar redegjørelsen fra HBO til etterretning. KU finner tiltakene i orienteringen gitt i møtet 22.10.21 for lite konkret. KU ber kom.styret om at 	KS og Adm.utv.	KU	Følges opp 21.5.22	

KONTROLLUTVALGET I ELVERUM KOMMUNE

			<p>kommunedirektøren utarbeider en konkret tiltaksplan i forhold til funn i rapport fra Aktimed.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rapport av 18.8.21 legges ved saken til orientering. • Tiltaksplanene må forelegges administrasjonsutvalget innen 1.3.22, med kopi til KU. 			
	43/21	Orientering om revisjonsstrategien 2021	<ul style="list-style-type: none"> • Møtet ble lukket under den del av saken som gjaldt presentasjon av vesentlighet, identifiserte risikofaktorer jf. off.loven § 24 og kom.loven § 11-5 3. ledd. • KU tar orienteringen om revisjonsstrategien for revisjonsåret 2021 til orientering. 		KU	X
	44/21	Oppdragsavtale med Revisjon Øst IKS	Oppdragsavtale med Revisjon Øst IKS for 2022 godkjennes under forutsetning av kommunestyrets budsjettvedtak for 2022		KU	X
	45/21	Budsjett for kontroll- og revisjonsarbeidet 2022	<ul style="list-style-type: none"> • Vedlagt budsjett med en ramme på kr 2 712 000,- oversendes kommunestyret som kontrollutvalgets forslag til budsjett for kontroll og revisjonsarbeidet i Elverum kommune 2022. • Forslaget følger formannskapets innstilling til kommunestyret vedrørende budsjettet for Elverum kommune 2022. 		KU	X
	46/21	Referater, diskusjoner og orienteringer	Kontrollutvalget tar referatene og informasjonen til orientering.		KU	X
	47/21	Forslag til møtekalender 2022	Sekretariatet har utarbeidet et forslag til møtekalender for 2022. Denne tas til orientering.		KU	X
	48/21	Eventuelt				X
	49/21	Referatsaker	Referatsaker tas til orientering		KU	X
26.11.	50/21	Godkjenning innkalling/sakliste	Innkalling/sakliste godkjennes		KU	X
	51/21	Godkjenning av protokoll 22.10.	Protokoll fra 22.10. godkjennes		KU	X
	52/21	Orientering fra kommunedirektør	Kontrollutvalget tar kommunedirektørens redegjørelse til orientering		KU	X
	53/21	NKRF Kontrollutvalgskonferanse	Sekretær melder på aktuelle deltakere		KU	X
	54/21	Eierskapskontroll Elverum Vekst og Ydalir Boligutvikling AS	1.Kontrollutvalget tar eierskapskontroll i Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS til orientering.	KS	KU	Følges opp etter 1.10.22

KONTROLLUTVALGET I ELVERUM KOMMUNE

			2. Saken oversendes kommunestyret med følgende forslag til vedtak: a) Kommunestyret tar eierskapskontroll i Elverum Vekst AS og Ydalir Boligutvikling AS til orientering. b) Kommunestyret ber kommunedirektøren følge opp rapportens anbefalinger. c) Kontrollutvalget innhenter tilbakemelding fra kommunedirektøren om hvordan anbefalingene er fulgt opp innen 1.10.22			
	55/21	Plan for FELK	KU tar FELK og revisjonens informasjon til orientering		KU	X
	56/21	KU's årsplan 2022	Kontrollutvalget vedtar den foreslåtte årsplanen, og tas opp til endelig behandling i neste møte.		KU	Sak 28.1.
	57/21	Referater, orientering og diskusjoner	Kontrollutvalget tar referatene og informasjonen til orientering		KU	X
	58/21	Eventuelt	Det ble ikke lagt noen sak i eventuelt		KU	X
	59/21	Referatsaker	Referatsaker tas til orientering		KU	x

Forvaltningsrevisjoner/eierskapskontroller	Frist	Notater
Koordinering psykisk helse		Ferdig rapport behandlet i KU 17.9.21
Budsjettering og økonomistyring		Ferdig rapport behandles 11.3.22
Elverum Vekst AS og Ydalir boligutvikling AS		Ferdig rapport behandlet 26.11.21

		2022
Kontrollutvalget	Sum	120 000
Sekretariat	Ramme for virksomheten	455 000
Revisjonen	Ramme for virksomheten	2 136 750
Sum		2 711 750

Arkivsak-dok. 21/00033-15
Saksbehandler Gunvor Kristin Moe

Saksgang
Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023

Møtedato
11.03.2022

SAK EL-25/22 EVENTUELT

Forslag til vedtak/innstilling:

Saken legges fram uten forslag til vedtak

Vedlegg:

Ingen

Saksframstilling:

Arkivsak-dok. 21/00041-22
Saksbehandler Gunvor Kristin Moe

Saksgang
Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023

Møtedato
11.03.2022

SAK EL-26/22 REFERATER OG ORIENTERINGER

Forslag til vedtak/innstilling:

- Kontrollutvalget tar referatene og informasjonen til orientering
- Kontrollutvalget tar vedlagte tiltaksplan med oppfølgingsliste til orientering

Vedlegg:

Tiltaksplan med oppfølgingsliste

Saksframstilling:

Det er vedtatt at kontrollutvalgsmedlemmene skal ha en gjensidig orientering fra de komiteene de skal ha oppmerksomheten rettet mot.

Orienteringer/diskusjoner:

- Gjensidig orientering fra kontrollutvalgsmedlemmene (**hvert enkelt medlem forbereder en orientering til de øvrige**).

Kontrollutvalget har fordelt oppmerksomheten på de ulike områdene slik:

- Saker fra formannskapet: Ole Kristian Solberg
- Saker fra komite for helse og omsorg: Siv Lena Birkheim
- Saker komite for vekst og utvikling: Rune Rindalsholt
- Saker fra komite for utdanning: Britt Weium
- Saker fra plan og eiendom: Jan Eirik Krey

Kontrollutvalget tar en gjensidig orientering i hvert møte. Kontrollutvalgets medlem i kommunestyre eventuelt kontrollutvalgets leder oppfordres til å orientere om sakene i møtet, spesielt kontrollutvalgets saker.

- Eventuelle mediasaker
- Innspill fra kontrollutvalgsmedlemmene, tiltaksplanen og temaer

Oppdatert «Tiltaksplan med oppfølgingsliste» ligger ved saken til orientering.

KONTROLLUTVALGET I ELVERUM KOMMUNE

Tiltaksplan og oppfølging av saker Elverum kommune

Utgangspunktet for oppgaver knyttet til:

- regnskapsrevisjon er bl.a. relatert til § 3 i forskrift om kontrollutvalget og revisjon og koml. § 24-9.
- forvaltningsrevisjon er bl.a. relatert til koml. § 23-3, samt plan for forvaltningsrevisjon.
- eierskapskontroll er bl.a. relatert til koml. § 23-4, samt plan for eierskapskontroll.
- kontrollutvalgets påseansvar er bl.a. relatert til koml. § 23-2.
- budsjettbehandlingen er bl.a. bl.a. relatert til forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 2. (Kontrollutvalget følger opp at kontrollutvalgets forslag følger med til kommunestyrets behandling av budsjettet (jf. reglement for kontrollutvalget § 4).)
- kontrollutvalgets rapportering er bl.a. relatert til koml. § 23-5.

Møte	Kontrollutvalgets saker 2022
Fortløpende rapportering	<ul style="list-style-type: none"> • Samme økonomiske rapportering som formannskapet får. • Kontrollutvalgsmedlemmene skal ha tilgang til dokumenter fra alle politiske utvalg. • Kontrollutvalget har valgt å fordele følgende utvalg mellom seg (oppfølging): <ul style="list-style-type: none"> ○ Formannskapet – Ole Kristian Solberg ○ Komitè for helse og omsorg – Siv Lena Birkheim ○ Komitè for utdanning – Britt Weium ○ Komitè vekst og utvikling – Rune Rindalsholt ○ Komitè plan og eiendom – Jan Eirik Krey • Ole Kristian Solberg og Rune Rindalsholt er kommunestyrets representanter i kontrollutvalget
I hvert møte eller når kontrollutvalget bestemmer det	<ul style="list-style-type: none"> • Samtale med ordfører og kommunedirektør. • Orienteringer fra kommunedirektøren: <ul style="list-style-type: none"> ○ Økonomisk situasjon – inkludert byggeprosjekter. ○ Anmeldelser og varsling (rutiner for varsling). ○ Oppfølging av kommunestyrevedtak (KU medlemmene leser tertialrapport der dette blir rapportert) ○ Sykefravær. ○ Tilsynssaker. • Informasjon fra enhetene/virksomhetene/tjenestene (<i>spesifisert under hvert enkelt møte</i>). • Sekretariatsleders oversikt over kontrollutvalgets saker med vedtak og oppfølgingen av disse. • Rapporter fra andre tilsynsorganer og kommunens svar/oppfølging
Fredag 28.1.22	<ul style="list-style-type: none"> • Godkjenning innkalling/sakliste • Godkjenning protokoll 26.11.21 • Orientering – går ut, kommunedirektør har ferie • Benchmarking Revisjon Øst IKS • Statusrapport revisjon 2021, andre halvår (31.12.21) • Interimrapport 2021 • Årsplan kontrollutvalget 2022 – ny behandling • Uavhengighetserklæring 2022 oppdragsansvarlig RR • Uavhengighetserklæring 2022 oppdragsansvarlig FR • Vurdering av kontrollutvalgets påseansvar for regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon for 2021, jf. NKRFs veiledere. • Bestilling av prosjektplan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon iht. plan for forvaltningsrevisjon 2021-2024

Konsek Øst IKS

Kontrollutvalgssekretariat for kommunene Eidskog, Grue, Kongsvinger, Nord-Odal, Sør-Odal, Våler, Åsnes, Åmot, Engerdal, Trysil, Stor-Elvdal og Elverum

Kontrollutvalget i Elverum kommune

Møte	Kontrollutvalgets saker 2022
	<ul style="list-style-type: none"> • Bestilling av eierskapskontroll iht. plan for EK 2020-2023 • Evaluering av KU møtene 2021 • Eventuelt • Referater og orienteringer • Referatsaker
Fredag 11.3.22	<ul style="list-style-type: none"> • Godkjenning innkalling/sakliste • Godkjenning protokoll 28.1.22 • Orientering –Fastlegeordningen, hvordan dette er håndtert av kommunen? Hvordan blir delegeringsreglement bekjentgjort og etterlevd? • Prosjektplan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon «Tiltak for å forhindre barnefattigdom» • Prosjektplan for gjennomføring av eierskapskontroll i SØIR IKS • Forvaltningsrevisjon «Budsjett- og økonomistyring, inkludert investeringsprosjekter i Elverum kommune • Kontrollutvalgets årsrapport for 2021 behandles og oversendes deretter kommunestyret til orientering • Eventuelt • Referater og orienteringer • Referatsaker
Fredag 20.5.22	<ul style="list-style-type: none"> • Godkjenning innkalling/sakliste • Godkjenning protokoll 11.3.22 • Orientering - Oppfølging av økonomireglementet, etterslep av vedlikehold av kommunens bygningsmasse. Invitere daglig leder KF kom.skogen – se vedtak 3/22. Oppfølging av sak ang.HBO fra 22.10. der KU ber om at det blir utarbeidet en konkret tiltaksplan ift. Funn i rapport fra Aktimed. (Se nytt KS vedtak). Skrive brev til bekymringsmelder om hvordan saken er håndtert fra A-Å • Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet for 2021 (+revisjonsberetning og årsavslutningsbrev for revisjonsåret 2021) • Kontrollutvalgets uttalelse til KF Elverum kommuneskoger sitt regnskap 2021 • Eventuelt • Referater og orienteringer • Referatsaker
Fredag 17.6.22	<ul style="list-style-type: none"> • Godkjenning innkalling/sakliste • Godkjenning protokoll 20.5.22 • Orientering – forvaltningsrevisjon «Tjenestetilbudet innen psykisk helsearbeid og rusomsorg i Elverum kommune» Hva er gjort ifm. anbefalinger? <ul style="list-style-type: none"> ✓ En oversikt over planlagte og gjennomførte statlige tilsynsrapporter • Eventuelt • Referater og orienteringer • Referatsaker
Fredag 9.9.22	<ul style="list-style-type: none"> • Godkjenning innkalling/sakliste • Godkjenning protokoll 17.6.22 • Orientering • Rapportering til kontrollutvalget om "Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen" (FELK) • Eventuelt • Referater og orienteringer

Kontrollutvalget i Elverum kommune

Møte	Kontrollutvalgets saker 2022
	<ul style="list-style-type: none"> • Referatsaker
Fredag 14.10.22	<ul style="list-style-type: none"> • Godkjenning innkalling/sakliste • Godkjenning protokoll 9.9.22 • Orientering • Følge opp eierskapskontroll fra 2021, sak 54/21 • Orientering om revisjonsstrategien for revisjonsåret 2022 • Oppdragsavtale 2023 med Revisjon Øst IKS • Forslag til budsjett for kontroll- og kontrollarbeidet for 2023 • Eventuelt • Referater og orienteringer • Møtekalender 2023 • Referatsaker
Fredag 25.11.22	<ul style="list-style-type: none"> • Godkjenning av innkalling/sakliste • Godkjenning av protokoll 14.10.22 • Orientering – oversikt over planlagte og gjennomførte statlige tilsyn • Plan for forenklet etterlevelseskontroll (FELK) • Kontrollutvalgets årsplan for 2023 vedtas og oversendes deretter til kommunestyret til orientering • Eventuelt • Referater, orienteringer og diskusjoner • Referatsaker • Evaluering av KU møtene 2022

KONTROLLUTVALGET I ELVERUM KOMMUNE
Oppfølgingsliste

Møte	Saknr.	Sak	Vedtak	Sendes/ behandles	Behandlet	Oppfølging	Ferdig
28.1.22	1/22	Godkjenning av innkalling/sakliste	Innkalling og saksliste godkjennes		KU		X
	2/22	Godkjenning av protokoll 26.11.21	Protokoll fra 26.11.22 godkjennes		KU		X
	3/22	Orientering fra daglig leder i KF Elverum kommuneskoger	<ul style="list-style-type: none"> Kontrollutvalget tar redegjørelsen til orientering Kontrollutvalget avventer Statsforvalterens behandling Kontrollutvalget merker seg at kommuneskogen har gått ut over det politiske delegasjonsreglement som finnes i kommunen, pkt 6 side 13 Kontrollutvalget vil invitere daglig leder til sitt møte i mai der en vil se til at vedtektene er brakt i samsvar med det politiske delegasjonsreglementet Kontrollutvalget merker seg at ledelsen i kommuneskogen ikke var kjent med et politiske delegasjonsreglement. Kommunedirektøren bes i neste møte om å redegjøre for hvordan delegeringsreglementet det blir bekjentgjort og etterlevd 		KU	Følges opp etter møte 11.3. og 21.5.	
	4/22	Orientering fra kommunedirektør	Saken går ut, kom.dir. har ferie		KU		X
	5/22	Benchmarking – Revisjon Øst IKS	Kontrollutvalget tar Revisjon Øst IKS sin presentasjon til orientering		KU		X
	6/22	Statusrapport revisjon 2. halvår 2021	Kontrollutvalget tar statusrapport revisjon 2. halvår 2021 til orientering		KU		X
	7/22	Interimrapport revisjon 2021	Kontrollutvalget tar revisjonens rapportering til orientering		KU		X
	8/22	Kontrollutvalgets årsplan 2022	Kontrollutvalget vedtar den foreslåtte årsplanen og sender den til kommunestyret for orientering	KS	KU	Følge opp etter KS	
	9/22	Vurdering av oppdragsansvarlig RR uavhengighet	Kontrollutvalget tar oppdragsansvarlig revisors egenvurdering av uavhengighet for revisjonsåret 2022 til orientering		KU		X
	10/22	Vurdering av oppdragsansvarlig FR uavhengighet	Kontrollutvalget tar oppdragsansvarlig revisors egenvurdering av uavhengighet for revisjonsåret 2022 til orientering		KU		X

Konsek Øst IKS

Kontrollutvalgssekretariat for kommunene Eidskog, Grue, Kongsvinger, Nord-Odal, Sør-Odal, Våler, Åsnes, Åmot, Engerdal, Trysil, Stor-Elvdal og Elverum

Kontrollutvalget i Elverum kommune

	11/22	Vurdering av KU's påseansvar ved RR og FR	Kontrollutvalget slutter seg til vurderingene som går fram av vedlegg «KU's påseansvar for RR og FR pr 31.12.21»		KU		X
	12/22	Bestilling av prosjektplan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon iht. Plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023	Kontrollutvalget bestiller av Revisjon Øst IKS prosjektplan for gjennomføring av en forvaltningsrevisjon av prosjekt nr.28 «Tiltak for å forhindre barnefattigdom». Prosjektplanen behandles på kontrollutvalgets neste møte 11. mars 2022. Problemstillinger en ønsker skal være med i prosjektet er: 1. Samarbeid, koordinering og helhetlig tjenesteyting <ul style="list-style-type: none"> I hvilken grad er det generell kjennskap til hvor man skal henvende seg ved mistanke om at et barn eller ungdom trenger nærmere oppfølging med hensyn til fattigdomsproblematikk? I hvor stor grad arbeider kommunen med å koordinere samarbeid, saksbehandling, tiltak og tilbud slik at kommunens tjenestetilbud blir helhetlig? 2. Oppfølging av lovpålagte oppgaver under pandemien <ul style="list-style-type: none"> I hvilken grad har Elverum kommune i pandemitiden levert forsvarlige tjenester til sårbare barn og unge I hvilken grad har kommunen samhandlet med frivillige lag og foreninger for å hjelpe denne gruppen 		KU		X
	13/22	Bestilling av prosjektplan for gjennomføring av eierskapskontroll iht. Plan for eierskapskontroll 2020-2023	Kontrollutvalget bestiller av Revisjon Øst IKS prosjektplan for gjennomføring av en eierskapskontroll av Sør-Østerdal Interkommunale Renovasjonsselskap IKS (8) Prosjektplanen behandles på kontrollutvalgets neste møte 11. mars 2022.		KU		X
	14/22	Kontrollutvalgets egnevaluering	Kontrollutvalget tar egnevalueringen sin til etterretning		KU		X
	15/22	Eventuelt	<ul style="list-style-type: none"> Kontrollutvalget vil i neste møte be kommunedirektøren redegjøre for problematikken rundt fastlegeordningen. Kontrollutvalget vil også i neste møte ha en oppfølging av sak ang.HBO fra 22.10. der KU ber om at det blir utarbeidet en konkret tiltaksplan ift. Funn i rapport fra Aktimed Kontrollutvalget vil på sitt møte i mai be kommunedirektøren om en redegjørelse på etterslep på kommunale bygg. 		KU	Følges opp i møte 11.3. og 21.5.	
	16/22	Referater, orienteringer og diskusjoner	<ul style="list-style-type: none"> Kontrollutvalget tar referatene og informasjonen til orientering 		KU		X

Arkivsak-dok. 21/00041-23
Saksbehandler Gunvor Kristin Moe

Saksgang
Elverum kontrollutvalg 2019 - 2023

Møtedato
11.03.2022

SAK EL-27/22 REFERATSAKER

Forslag til vedtak/innstilling:

Referatsaker tas til orientering

Vedlegg:

1. MHBR IKS – innkalling til rep.møte 15.11.21
2. MHBR IKS – protokoll rep.møte 15.11.21
3. MHBR IKS – innkalling til styremøte 6.12.21
4. MHBR IKS – protokoll fra styremøte 6.12.21
5. MHBR IKS – virksomhetsplan 2022

Saksframstilling:

Referatsak nr.:

1. MHBR IKS – innkalling til rep.møte 15.11.21
2. MHBR IKS – protokoll rep.møte 15.11.21
3. MHBR IKS – innkalling til styremøte 6.12.21
4. MHBR IKS – protokoll fra styremøte 6.12.21
5. MHBR IKS – virksomhetsplan 2022

MIDT-HEDMARK BRANN- OG REDNINGSVESEN IKS

Kirkevegen 75, 2413 Elverum
Telefon: 62 43 32 30
Faks: 62 41 12 34
Bank: 1822 42 07197
Org.nr.: 988 353 299
E-post: post@mhbr.no

Til representantskapets medlemmer og varamedlemmer

Administrasjon

Vår dato: 18.10.2021
Vår referanse: 2020000041-12
Arkiv: 20/41/
Deres dato:
Deres referanse:
Vår saksbehandler: Eldri Svisdal

Representantskapsmøte 15. november 2021 kl. 10:00

Vedlagt ligger sakspapirene til representantskapsmøte mandag den 15. november 2021 kl. 10:00 på Tavernaen i Alvdal.

Eventuelle forfall meldes til Lena Lundby på tlf. 974 19 786 eller mail: lena.lundby@mhbr.no
Varamedlemmer blir innkalt ved forfall.

Med hilsen

Eldri Svisdal
Representantskapets
ordfører

MØTEINNKALLING

Utvalg: Representantskapsmøte
Møtested: Taverna, Alvdal
Møtedato: Mandag 15. november 2021 kl. 10:00

SAKSLISTE

Saksnummer Innhold

Saksliste:

15/21	Åpning og godkjenning av innkalling
16/21	Valg av 2 representanter til å underskrive protokollen
17/21	Økonomi og investeringsplan 2022-2025
18/21	Driftsramme 2022
19/21	Gebyrregulativ 2022
20/21	Brannsjefens prioriteringer for 2022
21/21	Opprettelse av særskilt klagenemd
22/21	Prosess Åsnes medeierskap – status og valg av styremedlem
23/21	Orientering fra virksomheten

Representantskapsmøte
Møtedato
15.11.21
OPPROP
Medlemmer:

Alvdal	Mona Murud
Alvdal	Johnny Hagen
Elverum	Eldri Svisdal, ordfører
Elverum	Dag Martin Bakken
Elverum	Ida Kristin Teien
Engerdal	Snorre Lillebo
Engerdal	Linda Nathalie Foss
Folldal	Kristin Langtjernet
Folldal	Øyvind Øien
Rendalen	Linda Døsen
Rendalen	Jørn Heiberg
Stor-Elvdal	Even Moen
Stor-Elvdal	Ketil Øien
Tolga	Einar Hilmarsen
Tolga	Ann Kristin L. Sandvik
Trysil	Erik Sletten
Trysil	Liz Bjørseth
Tynset	Merete M. Moen
Tynset	Nils P. Hagen
Våler	May-Liss Sæterdalen
Våler	Hans Robert Morønning

Vara:

Alvdal	Leif Langodden
Alvdal	Tirill Langleite
Elverum	Bente Irene Aaland
Elverum	Frank Ophus
Elverum	Vigdis Osbak
Engerdal	Per Olav Opgård
Engerdal	Jon Inge Tollefsen
Folldal	Egil Eide
Folldal	Marina Pettersen
Rendalen	Henning Dalbakk
Rendalen	Hanne Didriksen
Stor-Elvdal	Ingeborg Mellgren Mathiesen
Stor-Elvdal	Øyvind Lien
Tolga	Ingeborg Kirkbakk
Tolga	Åsmund Nymoen
Trysil	Stine Akre
Trysil	Even Eriksen
Tynset	Britt Sæter Grue
Tynset	Bjørn Reidar Nordmoen
Våler	Elin Østeberg
Våler	Kjell Ivar Berget

Representantskapsmøte

Møtedato

15.11.21

SAK 15/21

GODKJENNING AV MØTEINNKALLING OG SAKLISTE

Forslag til vedtak:

Innkalling og sakliste av 18. oktober 2021 ble godkjent, og ordføreren erklærte møtet for lovlig satt.

Saksopplysninger:

Representantskapsmøte

Møtedato

15.11.21

SAK 16/21

VALG AV TO REPRESENTANTER TIL Å UNDERTEGNE PROTOKOLLEN

Forslag til vedtak:

.....

.....

Saksopplysninger:

Det velges to representanter til å undertegne protokollen sammen med ordfører.

Representantskapsmøte

Møtedato

15.11.21

SAK 17/21

ØKONOMI OG INVESTERINGSPLAN 2022-2025**Styrets forslag til vedtak:**

Representantskapet vedtar forslaget til investerings- og økonomiplan 2022-2025 for Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS.

Saksopplysninger:

Økonomiplanen bygger på budsjettet for 2022. På inntektsiden foreligger det en økning som følge av økt tilskudd fra eierne jf. tidligere vedtak i styremøte 18.05.2020 og i representantskapsmøte 09.06.2020.

Økningen er i henhold til planen om å komme i balanse etter flere års planlagt bruk av egenkapital. Det er lagt inn ekstra tilskudd i 2022 for å kompensere for økte kostnader til 110 og lokal særavtale på lønn til deltidsansatte uten vaktordning. Tilskuddet i årene fremover blir gjenstand for en prosess med tanke på utviklingen av selskapet. Det er noe reduksjon i variabel inntekt, mens ABA-inntektene øker. Gebyr for feiing og tilsyn øker med pris- og lønnsvekst.

Det er lagt inn økte inntekter fra og med 2022 med tanke på at Åsnes blir ny medeier i MHBR IKS. Det er lagt inn i form av tilskudd fra eiere og gebyr for feiing og tilsyn.

På kostnadssiden foreligger det en betydelig økning i brukerbetalingen til 110-Innlandet i 2022. Økningen reduseres noe fra og med 2023. Særavtalen som regulerer vakttillegg for deltidsansatte på beredskap medfører økte lønnsutgifter. Det blir økte avskrivninger fra og med 2022 når ny lift er på plass. Det foreligger også en økning i ulike kostnader med tanke på at Åsnes innlemmes i 2022. Økning av kostnader utover Åsnes er marginal.

Fra og med 2023 er det lagt inn 3% i pris- og lønnsvekst.

Låneforpliktelser er lagt inn med opptak av lån jf. investeringsplan, og det er beregnet avdrag og renter.

Investeringsplanen viser alle investeringer som skal aktiveres i balansen. Det betyr at de bokføres som en eiendel og avskrives over antatt levetid.

Beredskap: Høydeberedskap Elverum (lift) anskaffes i 2021/2022. Ny mannskapsbil i 2023 og tankbiler må skiftes ut. Andre investeringer er røykdykkerbil, kjipp bil, vakt bil/ledelse, bytte av ATV og transporthengere, båt, skogbrannutstyr, frigjøringsverktøy, kompressorer, røykvifter, løfteputer og trykktester.

Feiing: Det foretas utkjøp av leasing bil.

Særskilte forhold økonomiplan:

Det er to forhold som gjør at MHBR IKS ber om en særskilt økning i vår ramme, og som vil påvirke innbetalinger fra våre eierkommuner ut over den planlagte økningen som er avtalt.

For det første gjelder det en ekstraordinær økning for 110 i 2023. For det andre er det fremforhandlet en nasjonal Særavtale som påfører ekstra kostnader for deltidsansatte uten vaktordning. Saken blir ytterligere belyst under.

Alarmsentralen 110 Innlandet – brukerbetaling:

Det er gjennomført en oppgradering nasjonalt av et nytt oppdragshåndteringsverktøy for 110-sentralene. I forbindelse med prosjektet er det opprettet et nytt IKS, Nasjonalt Kommunesamarbeid 110-sentralene (NKS 110 IKS). Hensikten er å drifte de teknologiske løsningene for alle 110-sentralene i landet. Investeringene i nytt verktøy vil påvirke brukerbetalingene til eierkommunene både i 2021 og 2022. For 2021 vil MHBR IKS dekke utgiftene gjennom selskapet, men ber om en ekstra-bevilgning når det gjelder 2022.

Tabellen under viser hva dette utgjør for den enkelte kommune:

Kommune	Innbyggertall	Ekstrakostnad kr 10,50
Elverum		223 566,-
Åsnes		75 884,-
Tynset		58 139,-
Trysil		69 090,-
Alvdal		25 253,-
Rendalen		18 281,-
Stor-Elvdal		24 969,-
Folldal		15 939,-
Engerdal		13 125,-
Tolga		16 412,-
Våler		37 664,-

Oversikten under viser hva de totale ekstrakostnadene utgjør for henholdsvis 2021 og 2022.

2021	Budsjettert kr 65,50 pr. innbygger (x 47 851)	Sum = kr 3 134 241,-
	Faktisk kostnad kr 80,19 pr. innbygger (x47 851)	Sum = kr 3 837 172,-
	Differanse	kr 702 931,-

Merkostnaden over dekker MHBR IKS uten å be om ekstra bevilgning.

2022	Budsjettert kr 65,50 pr. innbygger (x 55 078)	Sum = kr 3 607 609,-
	Faktisk kostnad kr 76,- pr. innbygger (x 55 078)	Sum = kr 4 185 928,-
	Differanse	kr 578 319,-

Under vises forklaring på hvilke utgifter som er årsaken til den økte kostnaden.

Hva	Kostnad (Innlandet 110)	
Investering oppdragshåndteringsverktøy *)	4 795 000,-	Nytt ohv 2021
Teknisk installasjon ohv *)	1 500 000,- (anslått)	Nytt ohv 2021
Egenkapital NKS 110 IKS **)	105 000,-	Opprettelse av IKS
Oppgradering ICCS ***)	1 047 000,-	Utført april 2021
Merforbruk drift 2020	219 907,20	2020
Totalt	Ca. 7 666 907,-	

Kompensasjon for deltidsansatte uten vaktordning:

Ny nasjonal Særavtale for brann og redning i 2021 (SFS 2404) ble fremforhandlet i vårens lønnsoppgjør. Forhandlingene medførte et nytt punkt, som ikke har eksistert tidligere.

Særavtalen gjelder for perioden 01.01.2021 – 31.12.2022.

«3.3 Deltidspersonell i beredskap uten vaktordning.

Deltidspersonell i beredskap uten vaktordning gis en fast årlig godtgjøring, som fastsettes i lokal særavtale.»

Det er ikke gjennomført forhandlinger med de tillitsvalgte i MHBR IKS ennå, men de er berammet høsten 2021, med sluttforhandlinger i desember 2021. Det vil si at selskapet ikke kjenner til hvilken sats eller vilkår som blir fastsatt. En undersøkelse gjort blant flere brann- og redningsvesen i landet viser ulik tilnærming, og tidsestimater for det nye punktet i særavtalen.

MHBR IKS har arbeidet med å samle alle lokale særavtaler i ett dokument i 2021, og den forventes å ligge klar ved årsskiftet 21/22. Det er planlagt at nytt punkt skal innlemmes i denne.

MHBR IKS har gjennom sine forundersøkelser og innledende vurderinger anslått at en slik kompensasjon vil kunne ligge mellom 9 000,- og 12 000,- pr. år pr. ansatt.

På bakgrunn av situasjonen over er det krevende å være eksakt med hensyn til hvor høy den endelige satsen vil være for MHBR IKS. Det som derimot er klart er at dette punktet gjelder svært mange av våre ansatte på deltidsstasjonene (83 ansatte).

Kommuner som i dag dekker vaktordninger gjennom sin brannordning og derigjennom sitt eiertilskudd blir ikke berammet av det nye punktet. Det vil derfor være ulikt hvordan den nye kompensasjonen vil slå ut for den enkelte eierkommune.

MHBR IKS har satt opp en oversikt over hvordan en slik kompensasjonsordning vil kunne slå ut for våre eierkommuner. Her har vi benyttet det vi mener er maksimum nivå for kompensasjonen.

Kommune	Antall ansatte uten vakt	Eksisterende lokal særavtale – kompensasjon(MHBR)	Ny særavtale kr 12 000,- pr. år pr. ansatt
Elverum			
Åsnes			
Tynset	5		60 000,-
Trysil			
Alvdal	12		144 000,-
Rendalen	12		144 000,-
Stor-Elvdal	12		144 000,-
Folldal	16	36 000,-	156 000,-
Engerdal	13	117 000,-	39 000,-
Tolga	10		120 000,-
Våler	8		96 000,-
Antall/kostnad	83	153 000,-	903 000,-

Personellet som i dag går i en vaktordning med kompensasjon vil ikke berøres av det nye punktet i særavtalen. Det gjelder kommunene Elverum, Åsnes, Tynset og Trysil. Når det gjelder kommunene Alvdal, Rendalen, Stor-Elvdal er det i dag kun utrykningsleder som går i vaktordning (4 ansatte på rullerende vakt). I Våler er det 2 på vakt, utrykningsleder og sjåfør (totalt 8 på rullerende vakt).

I Folldal er det ikke vaktordning, men det er fremforhandlet en allerede lokal kompensasjon for de 4 utrykningslederne på kr 9 000,- pr. år.

I Engerdal er det ingen vaktordning, men det er fremforhandlet en allerede lokal kompensasjon på kr 9 000,- pr. deltidsansatt, først og fremst med hensyn til rekruttering.

Utgiftene til de ulike ordningene (vakt/kompensasjoner) er bakt inn i de respektive kommuners eiertilskudd.

MHBR IKS anbefaler at den økte merkostnaden som følge av kompensasjonsordningen dekkes ved økt tilskudd fra de eierkommuner som ordningen vil omfatte.

De enkelte summene fremgår av tabell over, med en total sum på ca. kr 843 000,-.

Som beskrevet over er forhandlingene IKKE gjennomført, slik at det er noe usikkerhet ved endelig nivå for kompensasjonen. Beregnet sum er derfor basert på det vi anser som en maksimumsgrense.

Oppsummert særskilte forhold:

Tabellen under viser fordeling på den enkelte kommune de tillegg som MHBR IKS har beskrevet over. Det er verdt å merke seg at saken med 110 brukerbetaling er en engangs ekstrakostnad som gjelder for 2022. Kompensasjon for deltid vil bli en fast økning i årene fremover. Tillegget vil mest sannsynlig bli gjenstand for indeksregulering i årene som kommer.

Økningen i tilskudd for eierkommunene i henhold til tabell under er bakt inn i økonomi- og investeringsplanen 2022-2025 som legges frem for styret.

Kommune	110-kostnader		Ny kompensasjonsordning deltid			Totalt pr kommune
	Innbyggertall	Ekstra 110 kr 10,50	Antall ansatte uten vaktordning	Eksisterende lokal særavtale MHBR - kompensasjon	Ny Særavtale 12 000,- pr. år pr. ansatt	
Elverum	21 292	223 566	0		0	223 566
Åsnes	7 227	75 884	0		0	75 884
Tynset	5 537	58 139	5		60 000	118 139
Trysil	6 580	69 090	0		0	69 090
Alvdal	2 405	25 253	12		144 000	169 253
Rendalen	1 741	18 281	12		144 000	162 281
Stor-Elvdal	2 378	24 969	12		144 000	168 969
Folldal	1 518	15 939	16	36 000,-	156 000	171 939
Engerdal	1 250	13 125	13	117 000,-	39 000	52 125
Tolga	1 563	16 412	10		120 000	136 412
Våler	3 587	37 664	8		96 000	133 664
	55 078	578 322			903 000	
		Ekstra i 2022			Fast tillegg pr år	

Vedlegg: Foreløpig budsjett 2022
Økonomi- og investeringsplan 2022-2025

MIDT-HEDMARK BRANN- OG REDNINGSVESEN IKS BUDSJETT 2022			
TEKST	2020	2021	2022
GEBYR FOR FEIING OG TILSYN	-13 577 000	-13 946 000	-17 219 000
ANDRE SALGSINNTEKTER AVG.PL.	-5 412 000	-5 487 000	-5 613 000
SALGSINNTEKTER AVG.FRITT	-990 000	-530 000	-490 000
BRUK AV FOND (FEIING)	483 000	619 000	560 400
SUM SALGSINNTEKT	-19 496 000	-19 344 000	-22 761 600
TILSKUDD FRA EIERE	-43 030 500	-46 683 200	-59 231 800
ANNEN DRIFTSRELATERT INNTEKT	-550 000	-550 000	-330 000
SUM ANNEN DRIFTSINNTEKT	-43 580 500	-47 233 200	-59 561 800
SUM DRIFTSINNTEKTER	-63 076 500	-66 577 200	-82 323 400
VAREKOSTNADER	5 445 000	5 510 000	6 300 200
LØNSKOSTNAD	51 791 800	52 930 300	61 565 500
AVSKRIVNING	2 049 000	2 148 000	2 737 000
ANNEN DRIFTSKOSTNAD	12 025 700	11 914 100	13 338 200
SUM DRIFTSKOSTNADER	71 311 500	72 502 400	83 940 900
DRIFTSRESULTAT	8 235 000	5 925 200	1 617 500
RENTEINNTEKT	-700 000	-700 000	-500 000
ANNEN FINANSINNTEKT	0	0	0
SUM FINANSINNTEKT	-700 000	-700 000	-500 000
RENTEKOSTNAD	120 300	61 000	234 600
ANNEN FINANSKOSTNAD	0	0	0
SUM FINANSKOSTNAD	120 300	61 000	234 600
RESULTAT AV FINANSPOSTER	-579 700	-639 000	-265 400
ÅRSRESULTAT	7 655 300	5 286 200	1 352 100

MIDT-HEDMARK BRANN- OG REDNINGSVESEN IKS
ØKONOMIPLAN 2022 - 2025

BUDSJETT	2022	2023	2024	2025
TILSKUDD FRA EIERE	-59 231 800	-61 402 700	-63 244 800	-65 142 100
GEBYR FOR FEIING OG TILSYN	-17 219 000	-17 735 600	-18 267 700	-18 815 700
SALG AV TJENESTER	-6 103 000	-6 286 100	-6 474 700	-6 668 900
ØVRIGE INNTEKTER	-330 000	-339 900	-350 100	-360 600
BRUK AV FOND	560 400	577 200	594 500	612 300
SUM DRIFTSINNTEKTER	-82 323 400	-85 187 100	-87 742 800	-90 375 000
VAREKOSTNADER	6 300 200	5 917 200	6 094 700	6 277 500
LØNNKOSTNADER	61 565 500	63 412 500	65 314 900	67 274 300
AVSKRIVNINGER	2 737 000	3 269 100	3 592 200	3 700 000
ANDRE DRIFTSKOSTNADER	13 338 200	13 738 300	14 150 400	14 574 900
SUM DRIFTSKOSTNADER	83 940 900	86 337 100	89 152 200	91 826 700
DRIFTSRESULTAT	1 617 500	1 150 000	1 409 400	1 451 700
RENTEINNTEKTER	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
RENTEKOSTNADER	234 600	309 200	289 300	369 400
NETTO FINANSPOSTER	-265 400	-190 800	-210 700	-130 600
ÅRSRESULTAT	1 352 100	959 200	1 198 700	1 321 100

LÅNEFORPLIKTELSER	2022	2023	2024	2025
AVDRAG	770 000	995 000	995 000	1 245 000
SALDO PR 31.12.	10 960 000	14 465 000	13 470 000	17 225 000

MIDT-HEDMARK BRANN- OG REDNINGSVESEN IKS									
INVESTERINGSPLAN 2022 - 2025									
INVESTERINGER	2022		2023		2024		2025		SUM TOT
	Finansiering		Finansiering		Finansiering		Finansiering		
	Disp. midl	Lån	Disp. midl	Lån	Disp. midl	Lån	Disp. midl	Lån	
Lift		9 000 000							9 000 000
Mannskapsbil				4 500 000				5 000 000	9 500 000
Tankbil	900 000				1 000 000				1 900 000
Rødykkerbil			800 000						800 000
Kjøppbil					500 000				500 000
Vaktbil/adm. bil ledelse	500 000								500 000
Utkjøp leasingbil - feiing	239 000								239 000
ATV	100 000		100 000				100 000		300 000
Transporthenger for ATV	60 000		60 000		60 000				180 000
Båt med henger	250 000								250 000
Skogbrannhenger	90 000		90 000		90 000		90 000		360 000
Skogbrannpumper	150 000		250 000		150 000		150 000		700 000
Frigjøringsverktøy	200 000		200 000		200 000		200 000		800 000
Kompressor					100 000				100 000
Røykvifte					60 000				60 000
Løfteputer			40 000						40 000
Trykktester for pusteluftestyr	50 000								50 000
Sum	2 539 000	9 000 000	1 540 000	4 500 000	2 160 000	0	540 000	5 000 000	25 279 000
SUM DISP. MIDLER	2 539 000		1 540 000		2 160 000		540 000		6 779 000
SUM LÅN		9 000 000		4 500 000		0	5 000 000		18 500 000

Representantskapsmøte

Møtedato

15.11.21

SAK 18/21
DRIFTSRAMME 2022

Styrets forslag til vedtak:
Representantskapet vedtar forslaget til driftsramme for 2022

Saksopplysninger:

Det er for 2022 en rammeøkning jf. vedtak i styremøte fra 18.05.2020 sak 10/20 og i representantskapsmøte 09.06.2020 sak 12/20. Åsnes kommune innlemmes fra og med 2022.

Det er gjort et tillegg for merkostnader som følge av 110 innlandet og særavtale vakttillegg for deltidsansatte uten vaktordning.

Det er gjort en vurdering sammen med revisor angående egenkapital-nivå. Forsvarlig egenkapital må sees opp mot langsiktig drift, risiko, investeringsbehov og likviditeten i selskapet. Egenkapitalprosenten bør ikke komme under 25%. Likviditetsgraden bør ikke komme under verdien 2.

Både en egenkapital prosent på 25 og en likviditetsgrad på 2 er minimumskrav. Det vil si at jo nærmere vi er minimumskravene, jo mindre spillerom har vi til uforutsette utgifter og investeringer.

MIDT-HEDMARK BRANN- OG REDNINGSVESEN IKS								
RAMME 2022								
Kommuner	Ramme 2019	Ramme 2020	Ramme 2021	Ramme 2022	Ramme 2022 110	Ramme 2022 Særavtale	Ramme 2022 Totalt	Fordelings- nøkkel
Våler	3 689 458	3 689 458	4 020 970	4 416 722	37 664	96 000	4 550 386	7,64 %
Engerdal	1 778 842	1 778 842	1 915 750	2 104 302	13 125	39 000	2 156 427	3,64 %
Trysil	5 422 018	5 422 018	5 889 353	6 468 995	69 090	0	6 538 085	11,19 %
Elverum	16 109 733	16 109 733	17 483 852	19 204 648	223 566	0	19 428 214	33,22 %
Stor-Elvdal	2 638 088	2 638 088	2 847 310	3 127 548	24 969	144 000	3 296 517	5,41 %
Alvdal	2 398 057	2 398 057	2 615 736	2 873 182	25 253	144 000	3 042 435	4,97 %
Rendalen	2 604 319	2 604 319	2 799 943	3 075 519	18 281	144 000	3 237 800	5,32 %
Folldal	1 695 350	1 695 350	1 868 383	2 052 273	15 939	156 000	2 224 212	3,55 %
Tynset	5 300 762	5 300 762	5 747 251	6 312 907	58 139	60 000	6 431 046	10,92 %
Tolga	1 393 918	1 393 918	1 494 706	1 641 818	16 412	120 000	1 778 230	2,84 %
Åsnes				6 532 586	75 884	0	6 608 470	11,30 %
Sum	43 030 545	43 030 545	46 683 254	57 810 500	578 322	903 000	59 291 822	100,00 %

Vedlegg: Ingen

Representantskapsmøte

Møtedato

15.11.21

SAK 19/21

GEBYRREGULATIV 2022

Styrets forslag til vedtak:

Representantskapet vedtar forslaget til gebyrregulativ 2022 for Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS.

Saksopplysninger:

En pris- og lønnsvekst er lagt til grunn for økningen av gebyrene på 3,0 %. Feie-/tilsynsgebyret er justert opp tilsvarende prosent slik at vi skal få et resultat som skal gå i null, som selvkostområdet er lagt opp til. Vi har slått sammen tilsyn og feiing på fritidseiendommer til et og samme gebyr fra 2022.

Vedlegg: Gebyrregulativ 2022 og gebyr for abonnement på alarmer for 2022

Saknr. 19/21

	2021	2022
Med virkning fra 01.01.22 fastsettes følgende betalingsregulativ i Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS. Samtlige satser er ekskl. merverdiavgift.		
A. Leie av bil og mannskap		
Leie av utrykningskjøretøy pr. time (iht. KS satser)	kr 616,-	kr 616,-
Mannskap pr. time pr. stk. (iht. KS satser)	kr 899,-	kr 899,-
B. Unødvige brannalarmer utover 1, grunnet manglende vedlikehold/uaktsomhet	kr 7580,-	kr 7810,-
Unødvige brannalarmer utover 3, grunnet manglende vedlikehold/uaktsomhet	kr 777,-	kr 800,-
C. Kursavgift for kurs arrangert av brann- og feiervesenet fastsettes i forhold til det enkelte kurs <i>Fritatt for merverdiavgift</i>		
D. Gebyr for behandling av søknad om fyrverkeri og tilsyn av utsalgssted	kr 3510,-	kr 3615,-
<i>Fritatt for merverdiavgift</i>		

Feie- og tilsynsgebyr

Med virkning fra 01.01.22 fastsettes følgende betalingsregulativ for feiing og tilsyn i Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS. Samtlige satser er ekskl. merverdiavgift.

Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS (MHBR) innkrever feie- og tilsynsgebyrer på vegne av kommunen, og representerer ved innfordring av kravene kommune hva gjelder bruk av legalpant i eiendommer.

1. For vanlige røykpiper i bolig- og forretningsbygg inntil 3 etasjer, ekskl. kjeller og uinnredet loft pr. pipe (røykløp) pr. år Det foretas ikke feiing av piper (røykløp) dersom ildsted ikke er tilkoblet, eller i særskilte tilfeller, ildstedet (ene) er plombert av feiervesenet. NB! I disse tilfellene kan det søkes fritak for feie-/tilsynsgebyr.	kr 504,-	kr 520,-
2. For bygninger med flere etasjer enn nevnt under punkt 1 betales et tillegg pr. etasje pr. år på	kr 86,-	kr 89,-
3. For større røykpiper betales for medgått tid etter sats pr. time på (iht. KS satser)	kr 899,-	kr 899,-
4. Mannskap pr. time, fyrkjele feiing (iht. KS satser)	kr 899,-	kr 899,-
5. Gebyr for ferdigbefaring/trykkprøving/videofilming/fresing av skorstein og fjerning av kaieir (iht. KS satser)	kr 899,-	kr 899,-
6a. Tilsyn/kontroll/feiing fritidsbolig, faktureres etterskuddsvis etter varsling (ny fra 2018). Feiing inkludert i gebyret fra 2022. NB! Gjelder pr. eiendom på samme adresse inntil 1 time.	kr 1200,-	kr 1450,-
6b. Tilsyn/kontroll som går over 1 time faktureres pr. time	kr 600,-	kr 600,-
6c. Dersom feier ved 2. gang varsel møter «stengt dør», ikke klargjort faktureres det tilleggsgebyr for admin.kostnader	kr 600,-	kr 600,-

Saknr. 19/21

	2021	2022
6d. Feiing av vanlig pipeløp på fritidsbolig samtidig med tilsyn/kontroll, når feier ser det nødvendig. Pris pr. pipeløp	kr 250,-	-
6e. Feiing av vanlig pipeløp på fritidsbolig på forespørsel faktureres for medgått tid etter sats pr. time (iht. KS satser)	kr 899,-	kr 899,-

	2021	2022
<p>Gebyr for tilknytning til Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS/ Alarmsentral Brann Innlandet (110) automatiske alarmmottakere</p> <p>Det fastsettes følgende satser for tilknytning til brannvesenets automatiske alarmmottaker ekskl. merverdiavgift, med unntak av noen som er inkl. merverdiavgift som er merket.</p> <p>Ikke avgiftspliktige ytelser er merket særskilt.</p>		
1.	<p>Brannalarm, Kvartalsavgift prisgruppe 1</p> <p>Gjelder bruk av inntil 7 innganger på alarmsender for brann/sprinkler o.l.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bygg med bruksareal (BRA) på inntil 300 m² 	<p>kr 929,-</p> <p>kr 957,-</p>
2.	<p>Brannalarm, Kvartalsavgift prisgruppe 2</p> <p>Gjelder bruk av inntil 7 innganger på alarmsender for brann/sprinkler o.l.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bygg med bruksareal (BRA) på 300 m²-500 m² • Kirkebygg, barnehage, privateide samfunnshus/ forsamlingslokaler • Skoler med samlet bruksareal (BRA) under 5000 m² • Sykehjem/institusjon med mindre enn 100 senger • Næringsbygg med overnatting med mindre enn 50 senger • Leilighetsbygg/blokker med bruksareal (BRA) inntil 1200 m², gjelder ved detekterte fellesarealer • Politi-/ambulanse-/brannstasjoner, Rådhus/kommunehus og Tinghus/rettsbygninger • Omsorgsboliger med mindre enn 20 leiligheter 	<p>kr 1852,-</p> <p>kr 1910,-</p>
3.	<p>Brannalarm, Kvartalsavgift prisgruppe 3</p> <p>Gjelder bruk av inntil 7 innganger på alarmsender for brann/sprinkler o.l.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bygg med bruksareal (BRA) på 500 m²-1200 m² • Inntil 2 bygg på samme adresse med samlet bruksareal (BRA) inntil 1200 m² • Skoler med samlet bruksareal (BRA) over 5000 m² • Sykehjem/institusjon med mer enn 100 senger • Næringsbygg med overnatting med 50 senger eller mer • Leilighetsbygg/blokker med bruksareal (BRA) på 1200 m²-7500 m², gjelder ved detekterte fellesarealer • Idrettshaller • Omsorgsboliger med 20-50 leiligheter • Private leilighetsbygg i kombinasjon med enkel næringsvirksomhet med mindre enn 20 leiligheter • Garasjeanlegg inntil 5000 m² 	<p>kr 2781,-</p> <p>kr 2865,-</p>
4.	<p>Brannalarm, Kvartalsavgift prisgruppe 4</p> <p>Gjelder bruk av inntil 15 innganger på alarmsender for brann/sprinkler o.l.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bygg med bruksareal (BRA) på 1200 m²-7500 m² • Inntil 3 bygg på samme adresse med samlet bruksareal (BRA) inntil 7500 m² • Omsorgsboliger med mer enn 50 leiligheter • Private leilighetsbygg i kombinasjon med enkel næringsvirksomhet med 20-50 leiligheter • Garasjeanlegg over 5000 m² 	<p>kr 3710,-</p> <p>kr 3820,-</p>

5.	Brannalarm, Kvartalsavgift prisgruppe 5 Gjelder bruk av inntil 15 innganger på alarmsender for brann/sprinkler o.l. <ul style="list-style-type: none"> • Kjøpesenter, mer enn 20 butikker • Storindustri med bruksareal (BRA) over 7500 m² • Sykehus • Inntil 4 bygg på samme adresse med samlet bruksareal (BRA) inntil 7500 m² • Bolighus/blokker med næring sammen med mer enn 20 leiligheter, gjelder ved detekterte fellesarealer • Private leilighetsbygg i kombinasjon med enkel næringsvirksomhet med mer enn 50 leiligheter 	kr 4640,-	kr 4780,-
6.	Brannalarm, Privatbolig/leilighet, Kvartalsavgift pris gruppe 6 <ul style="list-style-type: none"> • Brannalarm inkl. en tilleggsalarm Alle abonnement er avsluttet i 2021.	Kr 1304,- inkl. mva	
7.	Brannalarm, Gårdsbruk/landbrukseiendommer, Kvartalsavgift prisgruppe 7 Gjelder bruk av inntil 7 innganger på alarmsender for brann/sprinkler o.l. <ul style="list-style-type: none"> • Brannalarm 	kr 1044,-	kr 1075,-
8.	Innbrudd, Kvartalsavgift prisgruppe 8 <ul style="list-style-type: none"> • Kunden må ha brannalarm fra før, og selv ha system for å rykke ut på alarmer • Prisen gjelder pr. bygg 	kr 467,-	kr 481,-
	Innbrudd, Kvartalsavgift - innbrudd avtaler inngått før 01.01.2016	Etter avtale	
9.	Heisalarm, Kvartalsavgift prisgruppe 9 <ul style="list-style-type: none"> • Gjelder bygg som ikke har andre alarmer til 110-sentralen • Prisen gjelder for første heis 	kr 929,-	kr 957,-
10.	Heisalarm, Kvartalsavgift prisgruppe 10 <ul style="list-style-type: none"> • Gjelder bygg der det er overført andre alarmer til 110-sentralen • Prisen gjelder pr. heis 	kr 467,-	kr 481,-
11.	Teknisk alarm, Kvartalsavgift prisgruppe 11 <ul style="list-style-type: none"> • Gjelder bygg som har andre alarmer til 110-sentralen 	kr 467,-	kr 481,-
12.	Teknisk alarm, Kvartalsavgift prisgruppe 12 <ul style="list-style-type: none"> • Gjelder bygg som ikke har andre alarmer til 110-sentralen 	kr 929,-	kr 957,-

Rabattsatser for storkunder:

Kunder med 5 objekt adresser eller mer 15 % rabatt

7 Representantskapsmøte

Møtedato

15.11.21

SAK 20/21**BRANNSJEFENS PRIORITERINGER FOR 2022****Styrets forslag til vedtak:**

Representantskapet stiller seg bak de fremlagte prioriteringene for 2022, og ber selskapet innarbeide de i sin Virksomhetsplan.

Saksopplysninger:

Virksomhetsplan 2022 bygger på Strategisk Plan MHBR IKS 2020-2024. Normalt har MHBR IKS lagt frem sin Virksomhetsplan for kommende år for Representantskapet i November. Selskapet ønsker å kunne justere prosessen med kommende virksomhetsplaner fremover.

Bakgrunnen for forslaget om å endre praksis er først og fremst et ønske om å kvalitetsheve produktet, samt å etablere en mere synkron prosess rundt arbeidet.

Selskapet anbefaler at arbeidet med virksomhetsplanen følger følgende modell:

	2021			2022
	SEPTEMBER	NOVEMBER	DESEMBER	APRIL
Styret	Prioriteter 2022		VP 2022	
Rep.skap		Prioriteter 2022		VP 2022

Virksomhetsplanen for selskapet er selskapets styringsdokument for å omsette den allerede vedtatte strategiske planen. Selskapet vil med ny behandlingsmodell legge opp til at styret og representantskapet er med på å beslutte de prioriteringer som skal legges for kommende år, før virksomhetsplanen endelig utarbeides. På den måten blir det etter vår mening en bedre dialog og diskusjon rundt overordnet styring og retning for selskapet.

Prioritetene ligger fastlagt i Strategisk Plan, og styringen handler om implementeringen og detaljering om når de enkelte målene skal iverksettes og slutføres.

Brannsjefens oversikt over prioritetene som ligger i vår Strategiske Plan, samt hvilke som skal påstartes i 2022 går frem av vedlegg til styresaken.

Av de 15 prioritetene som er satt opp i strategisk plan er det 6 tiltak som er pågående, og som vil være det i hele planperioden.

De 6 er som følger:

Utvikling av UL	Utrykningsledere i MHBR skal føle seg trygge på å stå i situasjonene inntil Overordnet vakt ankommer, samt beherske bruk av Systematisk ledelse og 7-trinnsmodell.
Innsatsledelse Systematisk Ledelse	MHBR skal ha implementert og beherske bruk av Systematisk ledelse ved håndtering av alle hendelser i selskapet. Gjelder både Overordnet vakt (01) og alle Utrykningsledere. Mannskaper skal kjenne til modellen.

Samhandling eierkommuner	Eierkommuner med både politisk og administrativ ledelse skal oppleve en tidsriktig og kvalitativ god informasjon om MHBR både med hensyn til drift og utvikling av selskapet. MHBR skal underbygge en god eierstyring.
Utvikling av kompetanseavdelingen	Ansatte i MHBR skal inneha nødvendig kompetanse i henhold til lovpålagte krav, samt tilfredsstillende nivå på aktuelle fagområder til å kunne håndtere sannsynlige hendelser.
Fokus på brannforebyggende arbeid	Brannforebyggende avdeling skal oppleves som en kvalitativ samarbeidspart opp mot aktuelle målgrupper og kommuner spesielt. MHBR skal kjennetegnes med sømløs samhandling med beredskap.
Håndtering av skogbranner	MHBR skal både kompetansemessig og ressursmessig være ledende på håndtering av skogbrann både i regionen og være med å prege utviklingen nasjonalt.

Følgende 5 prioriteter planlegges med oppstart i 2022:

Øvingsanlegg MHBR IKS	Etablere et nytt øvingsanlegg for MHBR som ivaretar fremtidens behov for trening og øving innen både brannrelaterte hendelser og redningsoppdrag. Deler av anlegget bør være mobilt, slik at det kan benyttes på våre deltidsstasjoner. Det skal utredes samhandling med andre aktører i nærområdet.
Vedlikeholdstrening utrykning (Kode 160)	Krav til både vedlikeholdstrening utrykning og gjennomføring av Kode 160 innarbeidet i selskapet. Det bør utredes muligheten for å utdanne og etablere egen instruktør. Salg av tjenester til andre etater og nabobrannvesen vurderes.
Videokonferanse-utstyr Kommunikasjon	MHBR med sin utstrakte geografi må i større grad utnytte teknologi med hensyn til egen øvings/kompetanse-utvikling, samt dialog og kommunikasjon med eierkommuner. Målsetting om effektivisering både mht tid, reiser og ressurser for øvrig.
Rekruttering inkl Mangfold	MHBR skal fremstå som en attraktiv arbeidsplass for begge kjønn, og selskapet skal videre tiltrekke seg tilstrekkelig antall søkere ved utlysninger i alle våre kommuner.
Utvikling av feiertjenesten	Feiertjenesten i MHBR skal til enhver tid gjenspeile de oppgaver og aktiviteter som gjelder. Tjenesten skal preges av kvalitet, effektivitet, innovative og tjenesteytende overfor våre innbyggere.

Vedlegg: Prioriteter MHBR IKS i perioden 2021-2024

Prioriteter 2021 - 2024 MHBR IKS

NR	Navn på tiltak	Målstilling	Ansvar	2021		2022		2023		2024	
				2021 Aktivitet	2021	2022 Aktivitet	2022	2023 Aktivitet	2023	2024 Aktivitet	2024
1	Øvingssanlegg MHBR IKS	Etablering av nytt anlegg for uttrekksøving og øving innen både brennstyring, helse og utredningsoppgaver. Dette er viktig for våre medlemmer, slik at de skal kunne samarbeide med andre aktører i næringslivet.	Brevkløp	Oppstart av kompetanseutvikling og prosjektarbeid. Audoering av innretninger.	Oppstart	Oppstart	Oppstart				
2	Vedlikeholdstraining utrustning (Kode 150)	Etter til både vedlikeholdstraining utrustning og dokumentasjon av kode 150. Innholdet skal være relevant for medlemmene, slik at utrustning og utrustning opprettholdes, slik at utrustning er sikker og trygg.	Brevkløp	Innholdsdata - behov, modeller, priser	Oppstart	Oppstart					
3	Teknologisk utvikling (Droner)	Selvsjener skal utvikle både et oppsett på teknologisk utvikling hvor skaper både teknologisk tren og utrustning. Dette er viktig for våre medlemmer, slik at de kan samarbeide med andre aktører i næringslivet.	Bremdelings/overbygging		Oppstart						
4	BURRIS	Selvsjener har vedtatt å etablere et BURRIS som består av kompetanseutvikling og dokumentasjon av kode 150. Innholdet skal være relevant for medlemmene, slik at utrustning og utrustning opprettholdes, slik at utrustning er sikker og trygg.	Formidlings- og Brevkløp	Reduserer skilletekster om COVID 19	Oppstart	Vedretning av lønnsplan - hvor er BURRIS inkludert					
5	Videokonferanse-utstyr Kommunitasjen	Etter til både vedlikeholdstraining utrustning og dokumentasjon av kode 150. Innholdet skal være relevant for medlemmene, slik at utrustning og utrustning opprettholdes, slik at utrustning er sikker og trygg.	Ansvar/overbygging		Oppstart						
6	LANDAK	LANDAK implementert som et fellesnett i innholdsutrustning for selvsjener, med personlig pålogging. Dette vil være viktig for våre medlemmer, slik at de kan samarbeide med andre aktører i næringslivet.	Adm - alle	Implementering av LANDAK for utrustning	Oppstart	Verktøy for felles nettverk, dette vil være viktig for våre medlemmer, slik at de kan samarbeide med andre aktører i næringslivet.					
7	Utvikling av UL	Utvikling av UL som et fellesnett i innholdsutrustning for selvsjener, med personlig pålogging. Dette vil være viktig for våre medlemmer, slik at de kan samarbeide med andre aktører i næringslivet.	Brevkløp	Kontinuerlig og pågående							
8	Innholdsutrustning Systematisk Ledelse	Utvikling av UL som et fellesnett i innholdsutrustning for selvsjener, med personlig pålogging. Dette vil være viktig for våre medlemmer, slik at de kan samarbeide med andre aktører i næringslivet.	Brevkløp	Kontinuerlig og pågående							
9	Rekruttering Innl Mangfold	MHBR skal fremsette som et attraktivt arbeidssted for begge kjønn, og selvsjener skal utvikle et mangfoldig arbeidsstamme. Dette er viktig for våre medlemmer, slik at de kan samarbeide med andre aktører i næringslivet.	Adm - alle	Oppstart	Oppstart						
10	Samhandling elektriskomuner	Samhandling elektriskomuner som et fellesnett i innholdsutrustning for selvsjener, med personlig pålogging. Dette vil være viktig for våre medlemmer, slik at de kan samarbeide med andre aktører i næringslivet.	Bremdelings/overbygging	Kontinuerlig og pågående							
11	Informasjonstrategi	Informasjonstrategi som et fellesnett i innholdsutrustning for selvsjener, med personlig pålogging. Dette vil være viktig for våre medlemmer, slik at de kan samarbeide med andre aktører i næringslivet.	Adm - alle	Oppstart	Oppstart						
12	Utvikling av fellesnett	Utvikling av fellesnett som et fellesnett i innholdsutrustning for selvsjener, med personlig pålogging. Dette vil være viktig for våre medlemmer, slik at de kan samarbeide med andre aktører i næringslivet.	Brevkløp	Oppstart	Oppstart						
13	Utvikling av kompetanseutvikling	Utvikling av kompetanseutvikling som et fellesnett i innholdsutrustning for selvsjener, med personlig pålogging. Dette vil være viktig for våre medlemmer, slik at de kan samarbeide med andre aktører i næringslivet.	Bremdelings/overbygging	Kontinuerlig og pågående							
14	Fokus på beredningsutrustning arbeid	Fokus på beredningsutrustning arbeid som et fellesnett i innholdsutrustning for selvsjener, med personlig pålogging. Dette vil være viktig for våre medlemmer, slik at de kan samarbeide med andre aktører i næringslivet.	Brevkløp	Kontinuerlig og pågående							
15	Håndtering av skogbranner	Håndtering av skogbranner som et fellesnett i innholdsutrustning for selvsjener, med personlig pålogging. Dette vil være viktig for våre medlemmer, slik at de kan samarbeide med andre aktører i næringslivet.	Bremdelings/overbygging	Kontinuerlig og pågående							

Representantskapsmøte

Møtedato

15.11.21

SAK 21/21

OPPRETTELSE AV SÆRSKILT KLAGENEMD

Forslag til vedtak:

Representantskapet vedtar sammensetning av særskilt klagenemd MHBR IKS i tråd med valgkomiteens anbefaling.

Saksopplysninger:

Representantskapet besluttet på sitt møte i april 2021 at det opprettes en særskilt klagenemd for selskapet, som består av 3 medlemmer blant eierkommunene. Det ble videre vedtatt at det rulleres mellom eierkommunene med samme intervall som for Representantskapet (4 år). Det pekes ut hvilken kommune som innehar leder av nemden.

Under vises vedtatt rullering mellom eierkommuner i selskapet:

Klagenemd MHBR IKS				
Eierkommuner	Perioder			
	2021-2023	2024-2027	2027-2030	2030-2033
Åsnes				x Leder
Våler		x		
Elverum	x Leder			
Trysil			x Leder	
Engerdal		x		
Stor-Elvdal	x			x
Rendalen			x	
Alvdal				x
Folldal			x	
Tynset		x Leder		
Tolga	x			

Valgkomite for denne perioden består av Elverum v/Eldri Svisdal, Rendalen v/Linda Døsen og Stor-Elvdal v/Even Moen. På grunn av forsinket innmelding til MHBR IKS på kandidater til klagenemd, ettersendes valgkomiteens innstilling i egen forsendelse.

Innstilling til sammensetning av Særskilt klagenemd for Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS for perioden 2021-2023:

Innstilling ettersendes.

Representantskapsmøte

Møtedato

15.11.21

SAK 22/21**PROSESS ÅSNES MEDEIERSKAP – STATUS OG VALG AV STYREMEDLEM****Forslag til vedtak:**

Representantskapet tar orientering om status til etterretning, og vedtar valgkomiteens forslag til innstilling til styremedlem fra Åsnes kommune.

Saksopplysninger:

Ny selskapsavtale basert på nye forhandlinger ble presentert og godkjent av forrige representantskapsmøte i april 2021. Saken ble av selskapet fremsendt til de respektive eierkommuner med forslag til saksfremlegg i eget skriv juni 2021. Det har fra brannsjef blitt sendt ut påminnelse direkte til kommunedirektører om saken i august, samt en ekstra påminnelse for noen kommuner også etter den tid.

Status på behandling i saken fremgår i tabell under.

Kommune	Behandlet i kommunestyre	Vedtak
Åsnes	Behandlet 25.mai	Godkjent
Våler	Behandlet 4.okt	Godkjent
Elverum	Behandlet 24.aug	Godkjent
Trysil	Behandlet 21.sept	Godkjent
Engerdal	Behandlet 8.sept	Godkjent
Stor-Elvdal	Behandles 27.okt	
Rendalen	Ikke satt på agenda	
Alvdal	Behandlet 26.aug	Godkjent
Folldal	Behandlet 10.sep	Godkjent
Tynset	Behandlet 31.aug	Godkjent
Tolga	Behandlet 2.sep	Godkjent

Midt-Hedmark brann og redningsvesen IKS planlegger for nytt medeierskap, og er i rute med hensyn til implementering og planer for opplæring i rutiner for mannskapene i Åsnes.

Som et ledd i nytt medeierskap skal det videre innlemmes medlemmer fra Åsnes i både representantskapet og i styret. Nye medlemmer i representantskapet blir invitert til dette møtet som observatører, for å sikre en god overgang. I henhold til gjeldende selskapsavtale er det valgkomiteen i MHBR som skal gi en anbefaling til representantskapet om sammensetning og medlemmer til styret. Nytt styremedlem fra Åsnes skal gjelde fra 1. januar 2022, så derfor legger valgkomiteen frem sin anbefaling om styremedlem fra Åsnes i dette representantskapsmøte. Valgkomite for denne perioden består av Elverum v/Eldri Svisdal, Rendalen v/Linda Døsen og Stor-Elvdal v/Even Moen. Valgkomiteen gjennomfører sitt møte 29. oktober, så innstilling ettersendes på lik linje med sak 21/21.

Innstilling til styremedlem fra Åsnes kommune for Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS for perioden 2021-2023:

Innstilling ettersendes.

Vedlegg: Ingen

Representantskapsmøte

Møtedato

15.11.21

SAK 23/21

ORIENTERING FRA VIRKSOMHETEN

Forslag til vedtak:

Representantskapet tar orienteringssakene til etterretning.

Følgende orienteringssaker blir presentert:

- Status leveranser MHBR IKS
- Status Våler brannstasjon
- Status omorganisering MHBR IKS
- Trygg Hjemme-avtalen med eierkommunene
- Generell informasjon om aktivitet

Vedlegg: Ingen

Neste møte mandag 25. april 2022 i Stor-Elvdal.

REISEREGNING

Representantskapsmøte 15.11.21

NAVN:

Personnr.: (11 siffer).....

ADRESSE:

Skattekort (kryss av)

Skatte
kommune:

Vedlagt

Tidligere innsendt

Bankkonto nr:

REISESPESIFIKASJON						REISEUTLEGG	
DATO	FRA STED	TIL STED	KL.	ANT. KM	ANTALL PASS. KM	UTLEGG, TOG, BUSS, MV.	BELØP
KM. DENNE REISEN				SUM		SUM	

ARTS- KODE	ARTSTEKST	ENHETSTEKST	PRIS/BELØP	ANMERKNINGER
4200	Bilgodtgjørelse	Antall km:	4,03	
4210	Passasjertillegg	Antall km:	1,00	
4101	Utlegg, tog, buss mv.	Beløp utlegg	kr	Vedlagt kvittering
2135	Tapt arbeidsfortjeneste	Antall timer/dag	kr	

Ansvarlig for møteinnkalling: Representantskapets ordfører

....., den.....20.....

Attestert, dato/sign.:.....

..... (sign.)

Anvist, dato/sign.:.....

Representantskapsprotokoll

Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS

- Sted/dato:** Representantskapsmøte på Tavernaen i Alvdal mandag 15. november 2021 kl. 10:00
- Tilstede:**
Repr. skapets ordfører:	Eldri Svisdal
Representanter:	Dag Martin Bakken
	Mona Murud
	Johnny Hagen
	Snorre Lillebo
	Kristin Langtjernet
	Øyvind Øien
	Linda Døsen
	Jørn Heiberg
	Even Moen
	Ketil Øien
	Einar Hilmarsen
	Ann Kristin L. Sandvik
	Merete M. Moen
	Nils P. Hagen
Repr.tanter fra Åsnes	Marianne Kjellgren
	Jon Arne Borg Engø
Vararepresentanter:	Elin Østeberg
Brannsjef:	Trond Joar Kjenstadbakk
Varabranssjef:	Knut Bjørnseth
Styrets leder:	Sven Inge Sunde
Referent:	Lena Lundby
Økonomirådgiver:	Linda Alette Løkken
Stabssjef:	Øystein Aamodt
- Forfall:** Ida Kristine Teien, Liz Bjørseth, Hans Robert Morønning, May-Liss Sæterdalen og Linda Nathalie Foss
- Ikke møtt:** Erik Sletten

Eldri Svisdal ønsket alle velkommen til representantskapsmøte.

Saksnr. Sak

15/21	<p>GODKJENNING AV MØTEINNKALLING OG SAKLISTE</p> <p>Vedtak: Innkalling og sakliste av 18. oktober 2021 ble godkjent, og ordføreren erklærte møtet for lovlig satt.</p> <p>Saksopplysninger: Ordføreren refererte til innkalling av 18.10.21, med spørsmål om forsamlingen hadde innvendinger mot innkalling og sakliste.</p>
16/21	<p>VALG AV 2 REPRESENTANTER TIL Å UNDERTEGNE PROTOKOLLEN</p> <p>Forslag: Snorre Lillebo og Merete M. Moen.</p>

	<p>Vedtak: Snorre Lillebo og Merete M. Moen ble valgt til å undertegne protokollen sammen med ordfører.</p>
17/21	<p>ØKONOMI OG INVESTERINGSPLAN 2022-2025</p> <p>Styrets forslag til vedtak: Representantskapet vedtar forslaget til investerings- og økonomiplan 2022-2025 for Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS.</p> <p>Saksopplysninger: Økonomiplanen bygger på budsjettet for 2022. På <u>inntektssiden</u> foreligger det en økning som følge av økt tilskudd fra eierne jf. tidligere vedtak i styremøte 18.05.2020 og i representantskapsmøte 09.06.2020. Økningen er i henhold til planen om å komme i balanse etter flere års planlagt bruk av egenkapital. Det er lagt inn ekstra tilskudd i 2022 for å kompensere for økte kostnader til 110 og lokal særavtale på lønn til deltidsansatte uten vaktordning. Tilskuddet i årene fremover blir gjenstand for en prosess med tanke på utviklingen av selskapet. Det er noe reduksjon i variabel inntekt, mens ABA-inntektene øker. Gebyr for feiing og tilsyn øker med pris- og lønnsvekst.</p> <p>Det er lagt inn økte inntekter fra og med 2022 med tanke på at Åsnes blir ny medeier i MHBR IKS. Det er lagt inn i form av tilskudd fra eiere og gebyr for feiing og tilsyn.</p> <p>På <u>kostnadssiden</u> foreligger det en betydelig økning i brukerbetalingen til 110-Innlandet i 2022. Økningen reduseres noe fra og med 2023. Særavtalen som regulerer vakttillegg for deltidsansatte på beredskap medfører økte lønnsutgifter. Det blir økte avskrivninger fra og med 2022 når ny lift er på plass. Det foreligger også en økning i ulike kostnader med tanke på at Åsnes innlemmes i 2022. Økning av kostnader utover Åsnes er marginal.</p> <p>Fra og med 2023 er det lagt inn 3% i pris- og lønnsvekst.</p> <p>Låneforpliktelser er lagt inn med opptak av lån jf. investeringsplan, og det er beregnet avdrag og renter.</p> <p>Investeringsplanen viser alle investeringer som skal aktiveres i balansen. Det betyr at de bokføres som en eiendel og avskrives over antatt levetid.</p> <p><u>Beredskap:</u> Høydeberedskap Elverum (lift) anskaffes i 2021/2022. Ny mannskapsbil i 2023 og tankbiler må skiftes ut. Andre investeringer er røykdykkerbil, kjipp bil, vakt bil/ledelse, bytte av ATV og transporthengere, båt, skogbrannutstyr, frigjøringsverktøy, kompressorer, røykvifter, løfteputer og trykktester.</p> <p><u>Feiing:</u> Det foretas utkjøp av leasing bil.</p> <p>Særskilte forhold økonomiplan:</p> <p>Det er to forhold som gjør at MHBR IKS ber om en særskilt økning i vår ramme, og som vil påvirke innbetalinger fra våre eierkommuner ut over den planlagte økningen som er avtalt. For det første gjelder det en ekstraordinær økning for 110 i 2023. For det andre er det fremforhandlet en nasjonal Særavtale som påfører ekstra kostnader for deltidsansatte uten vaktordning. Saken blir ytterligere belyst under.</p> <p><u>Alarmsentralen 110 Innlandet – brukerbetaling:</u></p> <p>Det er gjennomført en oppgradering nasjonalt av et nytt oppdragshåndteringsverktøy for 110-sentralene. I forbindelse med prosjektet er det opprettet et nytt IKS, Nasjonalt Kommunesamarbeid 110-sentralene (NKS 110 IKS). Hensikten er å drifte de teknologiske løsningene for alle 110-sentralene i landet.</p>

Investeringene i nytt verktøy vil påvirke brukerbetalingene til eierkommunene både i 2021 og 2022. For 2021 vil MHBR IKS dekke utgiftene gjennom selskapet, men ber om en ekstra-bevilgning når det gjelder 2022.

Tabellen under viser hva dette utgjør for den enkelte kommune:

Kommune	Innbyggertall	Ekstrakostnad kr 10,50
Elverum		223 566,-
Åsnes		75 884,-
Tynset		58 139,-
Trysil		69 090,-
Alvdal		25 253,-
Rendalen		18 281,-
Stor-Elvdal		24 969,-
Folldal		15 939,-
Engerdal		13 125,-
Tolga		16 412,-
Våler		37 664,-

Oversikten under viser hva de totale ekstrakostnadene utgjør for henholdsvis 2021 og 2022.

2021	Budsjettert kr 65,50 pr. innbygger (x 47 851)	Sum = kr 3 134 241,-
	Faktisk kostnad kr 80,19 pr. innbygger (x47 851)	Sum = kr 3 837 172,-
	Differanse	kr 702 931,-

Merkostnaden over dekker MHBR IKS uten å be om ekstra bevilgning.

2022	Budsjettert kr 65,50 pr. innbygger (x 55 078)	Sum = kr 3 607 609,-
	Faktisk kostnad kr 76,- pr. innbygger (x 55 078)	Sum = kr 4 185 928,-
	Differanse	kr 578 319,-

Under vises forklaring på hvilke utgifter som er årsaken til den økte kostnaden.

Hva	Kostnad (Innlandet 110)	
Investering oppdragshåndteringsverktøy *)	4 795 000,-	Nytt ohv 2021
Teknisk installasjon ohv *)	1 500 000,- (anslått)	Nytt ohv 2021
Egenkapital NKS 110 IKS **)	105 000,-	Opprettelse av IKS
Oppgradering ICCS ***)	1 047 000,-	Utført april 2021
Merforbruk drift 2020	219 907,20	2020
Totalt	Ca. 7 666 907,-	

Kompensasjon for deltidsansatte uten vaktordning:

Ny nasjonal Særavtale for brann og redning i 2021 (SFS 2404) ble fremforhandlet i vårens lønnsoppgjør. Forhandlingene medførte et nytt punkt, som ikke har eksistert tidligere.

Særavtalen gjelder for perioden 01.01.2021 – 31.12.2022.

«3.3 Deltidspersonell i beredskap uten vaktordning.

Deltidspersonell i beredskap uten vaktordning gis en fast årlig godtgjøring, som fastsettes i lokal særavtale.»

Det er ikke gjennomført forhandlinger med de tillitsvalgte i MHBR IKS ennå, men de er berammet høsten 2021, med sluttforhandlinger i desember 2021. Det vil si at selskapet ikke kjenner til hvilken sats eller vilkår som blir fastsatt. En undersøkelse gjort blant flere brann- og redningsvesen i landet viser ulik tilnærming, og tidsestimater for det nye punktet i særavtalen.

MHBR IKS har arbeidet med å samle alle lokale særavtaler i ett dokument i 2021, og den forventes å ligge klar ved årsskiftet 21/22. Det er planlagt at nytt punkt skal innlemmes i denne.

MHBR IKS har gjennom sine forundersøkelser og innledende vurderinger anslått at en slik kompensasjon vil kunne ligge mellom 9 000,- og 12 000,- pr. år pr. ansatt.

På bakgrunn av situasjonen over er det krevende å være eksakt med hensyn til hvor høy den endelige satsen vil være for MHBR IKS. Det som derimot er klart er at dette punktet gjelder svært mange av våre ansatte på deltidsstasjonene (83 ansatte).

Kommuner som i dag dekker vaktordninger gjennom sin brannordning og derigjennom sitt eiertilskudd blir ikke berammet av det nye punktet. Det vil derfor være ulikt hvordan den nye kompensasjonen vil slå ut for den enkelte eierkommune.

MHBR IKS har satt opp en oversikt over hvordan en slik kompensasjonsordning vil kunne slå ut for våre eierkommuner. Her har vi benyttet det vi mener er maksimum nivå for kompensasjonen.

Kommune	Antall ansatte uten vakt	Eksisterende lokal særavtale – kompensasjon(MHBR)	Ny særavtale kr 12 000,- pr. år pr. ansatt
Elverum			
Åsnes			
Tynset	5		60 000,-
Trysil			
Alvdal	12		144 000,-
Rendalen	12		144 000,-
Stor-Elvdal	12		144 000,-
Folldal	16	36 000,-	156 000,-
Engerdal	13	117 000,-	39 000,-
Tolga	10		120 000,-
Våler	8		96 000,-
Antall/kostnad	83	153 000,-	903 000,-

Personellet som i dag går i en vaktordning med kompensasjon vil ikke berøres av det nye punktet i særavtalen. Det gjelder kommunene Elverum, Åsnes, Tynset og Trysil. Når det gjelder kommunene Alvdal, Rendalen, Stor-Elvdal er det i dag kun utrykningsleder som går i vaktordning (4 ansatte på rullerende vakt). I Våler er det 2 på vakt, utrykningsleder og sjåfør (totalt 8 på rullerende vakt).

I Folldal er det ikke vaktordning, men det er fremforhandlet en allerede lokal kompensasjon for de 4 utrykningslederne på kr 9 000,- pr. år.

I Engerdal er det ingen vaktordning, men det er fremforhandlet en allerede lokal kompensasjon på kr 9 000,- pr. deltidsansatt, først og fremst med hensyn til rekruttering.

Utgiftene til de ulike ordningene (vakt/kompensasjoner) er bakt inn i de respektive kommuners eiertilskudd.

MHBR IKS anbefaler at den økte merkostnaden som følge av kompensasjonsordningen dekkes ved økt tilskudd fra de eierkommuner som ordningen vil omfatte.

De enkelte summene fremgår av tabell over, med en total sum på ca. kr 903 000,-.

Som beskrevet over er forhandlingene IKKE gjennomført, slik at det er noe usikkerhet ved endelig nivå for kompensasjonen. Beregnet sum er derfor basert på det vi anser som en

maksimumsgrense.

Oppsummert særskilte forhold:

Tabellen under viser fordeling på den enkelte kommune de tillegg som MHBR IKS har beskrevet over. Det er verdt å merke seg at saken med 110 brukerbetaling er en engangs ekstrakostnad som gjelder for 2022. Kompensasjon for deltid vil bli en fast økning i årene fremover. Tillegget vil mest sannsynlig bli gjenstand for indeksregulering i årene som kommer.

Økningen i tilskudd for eierkommunene i henhold til tabell under er bakt inn i Økonomi- og investeringsplanen 2022-2025 som legges frem for styret.

Kommune	110-kostnader		Ny kompensasjonsordning deltid			Totalt pr kommune
	Innbyggertall	Ekstra 110 kr 10,50	Antall ansatte uten vaktordning	Eksisterende lokal særavtale MHBR - kompensasjon	Ny Særavtale 12 000,- pr. år pr. ansatt	
Elverum	21 292	223 566	0		0	223 566
Åsnes	7 227	75 884	0		0	75 884
Tynset	5 537	58 139	5		60 000	118 139
Trysil	6 580	69 090	0		0	69 090
Alvdal	2 405	25 253	12		144 000	169 253
Rendalen	1 741	18 281	12		144 000	162 281
Stor-Elvdal	2 378	24 969	12		144 000	168 969
Folldal	1 518	15 939	16	36 000,-	156 000	171 939
Engerdal	1 250	13 125	13	117 000,-	39 000	52 125
Tolga	1 563	16 412	10		120 000	136 412
Våler	3 587	37 664	8		96 000	133 664
	55 078	578 322			903 000	
		Ekstra i 2022			Fast tillegg pr år	

Økonomirådgiver ga en utfyllende info om økonomi- og investeringsplan. Brannsjefen informerte om bakgrunnen for ekstrakostnadene fra 110 og ifbm. ny Særavtale for brann. Det er nå fremforhandlet kr 9.000,- pr. år for ansatte uten vaktordning i MHBR IKS med virkning fra 01.01.2022.

Vedtak: Forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

18/21 **DRIFTSRAMME 2022**

Styrets forslag til vedtak: Representantskapet vedtar forslaget til driftsramme for 2022.

Saksopplysninger: Det er for 2022 en rammeøkning jf. vedtak i styremøte fra 18.05.2020 sak 10/20 og i representantskapsmøte 09.06.2020 sak 12/20. Åsnes kommune innlemmes fra og med 2022.

Det er gjort et tillegg for merkostnader som følge av 110 innlandet og særavtale vakttillegg for deltidsansatte uten vaktordning.

Det er gjort en vurdering sammen med revisor angående egenkapital-nivå. Forsvarlig egenkapital må sees opp mot langsiktig drift, risiko, investeringsbehov og likviditeten i selskapet. Egenkapitalprosenten bør ikke komme under 25%. Likviditetsgraden bør ikke komme under verdien 2. Både en egenkapital prosent på 25 og en likviditetsgrad på 2 er minimumskrav. Det vil si at jo nærmere vi er minimumskravene, jo mindre spillerom har vi til uforutsette utgifter og investeringer.

MIDT-HEDMARK BRANN- OG REDNINGSVESEN IKS								
RAMME 2022								
Kommuner	Ramme 2019	Ramme 2020	Ramme 2021	Ramme 2022	Ramme 2022 110	Ramme 2022 Særavtale	Ramme 2022 Totalt	Fordelingsnøkkel
Våler	3 689 458	3 689 458	4 020 970	4 416 722	37 664	96 000	4 550 386	7,64 %
Engerdal	1 778 842	1 778 842	1 915 750	2 104 302	13 125	39 000	2 156 427	3,64 %
Trysil	5 422 018	5 422 018	5 889 353	6 468 995	69 090	0	6 538 085	11,19 %
Elverum	16 109 733	16 109 733	17 483 852	19 204 648	223 566	0	19 428 214	33,22 %
Stor-Elvdal	2 638 088	2 638 088	2 847 310	3 127 548	24 969	144 000	3 296 517	5,41 %
Alvdal	2 398 057	2 398 057	2 615 736	2 873 182	25 253	144 000	3 042 435	4,97 %
Rendalen	2 604 319	2 604 319	2 799 943	3 075 519	18 281	144 000	3 237 800	5,32 %
Folldal	1 695 350	1 695 350	1 868 383	2 052 273	15 939	156 000	2 224 212	3,55 %
Tynset	5 300 762	5 300 762	5 747 251	6 312 907	58 139	60 000	6 431 046	10,92 %
Tolga	1 393 918	1 393 918	1 494 706	1 641 818	16 412	120 000	1 778 230	2,84 %
Åsnes				6 532 586	75 884	0	6 608 470	11,30 %
Sum	43 030 545	43 030 545	46 683 254	57 810 500	578 322	903 000	59 291 822	100,00 %

Økonomirådgiver ga en utfyllende info om driftsramme for 2022.

Vedtak: Forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

19/21 GEBYRREGULATIV 2022

Styrets forslag til vedtak: Representantskapet vedtar forslaget til gebyrregulativ 2022 for Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS.

Saksopplysninger: En pris- og lønnsvekst er lagt til grunn for økningen av gebyrene på 3,0 %. Feie-/tilsynsgebyret er justert opp tilsvarende prosent slik at vi skal få et resultat som skal gå i null, som selvkostområdet er lagt opp til. Vi har slått sammen tilsyn og feiing på fritidseiendommer til et og samme gebyr fra 2022.

Brannsjefen ga en kort info om gebyrregulativet for 2022.

Vedtak: Forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

20/21 BRANNSJEFENS PRIORITERINGER FOR 2022

Styrets forslag til vedtak: Representantskapet stiller seg bak de fremlagte prioriteringene for 2022, og ber selskapet innarbeide de i sin Virksomhetsplan.

Saksopplysninger: Virksomhetsplan 2022 bygger på Strategisk Plan MHBR IKS 2020-2024. Normalt har MHBR IKS lagt frem sin Virksomhetsplan for kommende år for representantskapet i november. Selskapet ønsker å kunne justere prosessen med kommende virksomhetsplaner fremover.

Bakgrunnen for forslaget om å endre praksis er først og fremst et ønske om å kvalitetsheve produktet, samt å etablere en mere synkron prosess rundt arbeidet.

Selskapet anbefaler at arbeidet med virksomhetsplanen følger følgende modell:

	2021			2022
	SEPTEMBER	NOVEMBER	DESEMBER	APRIL
Styret	Prioriteter 2022		VP 2022	
Rep.skap		Prioriteter 2022		VP 2022

Virksomhetsplanen for selskapet er selskapets styringsdokument for å omsette den allerede vedtatte strategiske planen. Selskapet vil med ny behandlingsmodell legge opp til at styret og representantskapet er med på å beslutte de prioriteringer som skal legges for kommende år, før virksomhetsplanen endelig utarbeides. På den måten blir det etter vår mening en bedre dialog og diskusjon rundt overordnet styring og retning for selskapet.

Prioritetene ligger fastlagt i Strategisk Plan, og styringen handler om implementeringen og detaljering om når de enkelte målene skal iverksettes og slutføres.

Brannsjefens oversikt over prioritetene som ligger i vår Strategiske Plan, samt hvilke som skal påstartes i 2022 går frem av vedlegg til styresaken.

Av de 15 prioritetene som er satt opp i strategisk plan er det 6 tiltak som er pågående, og som vil være det i hele planperioden.

De 6 er som følger:

Utvikling av UL	Utrykningsledere i MHBR skal føle seg trygge på å stå i situasjonene inntil Overordnet vakt ankommer, samt beherske bruk av Systematisk ledelse og 7-trinnsmodell.
Innsatsledelse Systematisk Ledelse	MHBR skal ha implementert og beherske bruk av Systematisk ledelse ved håndtering av alle hendelser i selskapet. Gjelder både Overordnet vakt (01) og alle Utrykningsledere. Mannskaper skal kjenne til modellen.
Samhandling eierkommuner	Eierkommuner med både politisk og administrativ ledelse skal oppleve en tidsriktig og kvalitativ god informasjon om MHBR både med hensyn til drift og utvikling av selskapet. MHBR skal underbygge en god eierstyring.
Utvikling av kompetanseavdelingen	Ansatte i MHBR skal inneha nødvendig kompetanse i henhold til lovpålagte krav, samt tilfredsstillende nivå på aktuelle fagområder til å kunne håndtere sannsynlige hendelser.
Fokus på brannforebyggende arbeid	Brannforebyggende avdeling skal oppleves som en kvalitativ samarbeidspart opp mot aktuelle målgrupper og kommuner spesielt. MHBR skal kjennetegnes med sømløs samhandling med beredskap.
Håndtering av skogbranner	MHBR skal både kompetansemessig og ressursmessig være ledende på håndtering av skogbrann både i regionen og være med å prege utviklingen nasjonalt.

Følgende 5 prioriteter planlegges med oppstart i 2022:

<p style="text-align: center;">Øvingsanlegg MHBR IKS</p>	<p>Etablere et nytt øvingsanlegg for MHBR som ivaretar fremtidens behov for trening og øving innen både brannrelaterte hendelser og redningsoppdrag.</p> <p>Deler av anlegget bør være mobilt, slik at det kan benyttes på våre deltidsstasjoner. Det skal utredes samhandling med andre aktører i nærområdet.</p>
<p style="text-align: center;">Vedlikeholdstrening utrykning (Kode 160)</p>	<p>Krav til både vedlikeholdstrening utrykning og gjennomføring av Kode 160 innarbeidet i selskapet. Det bør utredes muligheten for å utdanne og etablere egen instruktør. Salg av tjenester til andre etater og nabobrannvesen vurderes.</p>
<p style="text-align: center;">Videokonferanse-utstyr Kommunikasjon</p>	<p>MHBR med sin utstrakte geografi må i større grad utnytte teknologi med hensyn til egen øvings/kompetanse-utvikling, samt dialog og kommunikasjon med eierkommuner.</p> <p>Målsetting om effektivisering både mht tid, reiser og ressurser for øvrig.</p>
<p style="text-align: center;">Rekruttering inkl Mangfold</p>	<p>MHBR skal fremstå som en attraktiv arbeidsplass for begge kjønn, og selskapet skal videre tiltrekke seg tilstrekkelig antall søkere ved utlysninger i alle våre kommuner.</p>
<p style="text-align: center;">Utvikling av feiertjenesten</p>	<p>Feiertjenesten i MHBR skal til enhver tid gjenspeile de oppgaver og aktiviteter som gjelder. Tjenesten skal preges av kvalitet, effektivitet, innovative og tjenesteytende overfor våre innbyggere.</p>
<p><i>Brannsjefen ga en utfyllende info om prioriteringene ifht. virksomhetsplan.</i></p> <p>Vedtak: Forslag til vedtak enstemmig vedtatt.</p>	
<p>21/21</p>	<p>OPPRETTELSE AV SÆRSKILT KLAGENEMD</p> <p>Forslag til vedtak: Representantskapet vedtar sammensetning av særskilt klagenemd MHBR IKS i tråd med valgkomiteens anbefaling.</p> <p>Saksopplysninger: Representantskapet besluttet på sitt møte i april 2021 at det opprettes en særskilt klagenemd for selskapet, som består av 3 medlemmer blant eierkommunene. Det ble videre vedtatt at det rulleres mellom eierkommunene med samme intervall som for Representantskapet (4 år). Det pekes ut hvilken kommune som innehar leder av nemden. Under vises vedtatt rullering mellom eierkommuner i selskapet:</p>

Klagenemd MHBR IKS				
	Perioder			
Eierkommuner	2021-2023	2024-2027	2027-2030	2030-2033
Åsnes				x Leder
Våler		x		
Elverum	x Leder			
Trysil			x Leder	
Engerdal		x		
Stor-Elvdal	x			x
Rendalen			x	
Alvdal				x
Følldal			x	
Tynset		x Leder		
Tolga	x			

Valgkomite for denne perioden består av Elverum v/Eldri Svisdal, Rendalen v/Linda Døsen og Stor-Elvdal v/Even Moen. På grunn av forsinket innmelding til MHBR IKS på kandidater til klagenemd, ettersendes valgkomiteens innstilling i egen forsendelse.

Innstilling til sammensetning av Særskilt klagenemd for Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS for perioden 2021-2023:

Kommune	Navn	Funksjon
Elverum kommune	Trude Seland Nyberg	Leder
Tolga kommune	Kjell Dalløkken	Medlem
Stor-Elvdal kommune	Gry Falck	Medlem

Valgkomiteen stiller seg bak kommunenes innmelding, og har hensyntatt blant annet kjønnsbalanse i gruppen. Litt komplisert å hensynta kompetanse, da innmeldingene fra kommunene ikke har inneholdt beskrivelser med unntak av Elverum kommune som har meldt inn jurist i gruppen.

Således fremstår klagenemden robust sett opp mot sine oppgaver de skal utøve på vegne av eierkommunene.

Anbefaling fremsendes representantskapet for endelig beslutning.

Innstilling fra valgkomiteen er enstemmig.

Medlemmer i klagenemden anbefales å godtgjøres på samme nivå som tilsvarende klagenemder i området. SØIR IKS har nettopp etablert en tilsvarende klagenemd, med tilhørende satser. MHBR IKS anbefaler at vi legger oss på samme nivå som den. Det vurderes videre at godtgjøring for å sitte i den særskilte klagenemden blir pr. møte, og ikke godtgjort med en fast sats i tillegg. Årsaken er at mengden klagesaker kan variere stort fra ingen saker til noen få.

Anbefalt godtgjøring blir dermed:

Leder klagenemd MHBR IKS: 1.778 kr/møte

Klagenemds medlem MHBR IKS: 1.245 kr/møte

Godtgjørelsen justeres årlig med iht. pris- og lønnsvekst, og behandles etter samme modell som honorar for styret og representantskap.

Brannsjefen ga en kort utfyllende info om opprettelse av klagenemd for MHBR IKS.

Vedtak: Forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

22/21 **PROSESS ÅSNES MEDEIERSKAP – STATUS OG VALG AV STYREMEDLEM**

Forslag til vedtak: Representantskapet tar orientering om status til etterretning, og vedtar valgkomiteens forslag til innstilling til styremedlem fra Åsnes kommune.

Saksopplysninger: Ny selskapsavtale basert på nye forhandlinger ble presentert og godkjent av forrige representantskapsmøte i april 2021. Saken ble av selskapet fremsendt til de respektive eierkommuner med forslag til saksfremlegg i eget skriv i juni 2021. Det har fra brannsjef blitt sendt ut påminnelse direkte til kommunedirektører om saken i august, samt en ekstra påminnelse for noen kommuner også etter den tid.

Status på behandling i saken fremgår i tabell under.

Kommune	Behandlet i kommunestyre	Vedtak
Åsnes	Behandlet 25.mai	Godkjent
Våler	Behandlet 4.okt	Godkjent
Elverum	Behandlet 24.aug	Godkjent
Trysil	Behandlet 21.sept	Godkjent
Engerdal	Behandlet 8.sept	Godkjent
Stor-Elvdal	Behandlet 27.okt	Godkjent
Rendalen	Behandles 25.nov	
Alvdal	Behandlet 26.aug	Godkjent
Folldal	Behandlet 10.sep	Godkjent
Tynset	Behandlet 31.aug	Godkjent
Tolga	Behandlet 2.sep	Godkjent

Midt-Hedmark brann og redningsvesen IKS planlegger for nytt medeierskap, og er i rute med hensyn til implementering og planer for opplæring i rutiner for mannskapene i Åsnes.

Som et ledd i nytt medeierskap skal det videre innlemmes medlemmer fra Åsnes i både representantskapet og i styret. Nye medlemmer i representantskapet blir invitert til dette møtet som observatører, for å sikre en god overgang. I henhold til gjeldende selskapsavtale er det valgkomiteen i MHBR som skal gi en anbefaling til representantskapet om sammensetning og medlemmer til styret. Nytt styremedlem fra Åsnes skal gjelde fra 1. januar 2022, så derfor legger valgkomiteen frem sin anbefaling om styremedlem fra Åsnes i dette representantskapsmøte. Valgkomite for denne perioden består av Elverum v/Eldri Svisdal, Rendalen v/Linda Døsen og Stor-Elvdal v/Even Moen. Valgkomiteen gjennomførte sitt møte 29. oktober, så innstillingen ble ettersendt på lik linje med sak 21/21.

Innstilling til styremedlem fra Åsnes kommune for Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS for perioden 2021-2023:

Tove Lisbeth Finstad – styremedlem

Håvard Knashaug – varamedlem

Se innslaget til Trond Joar.

Brannsjefen ga en utfyllende info om prosessen som pågår nå mot 01.01.2022.

Vedtak: Forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

23/21 **ORIENTERING FRA VIRKSOMHETEN****Forslag til vedtak: Representantskapet tar saken til orientering.**

Saksopplysninger: Brannsjefen orienterte om følgende saker:

- Leveranser og overordnede mål MHBR IKS 3 kvartal 2021.

Beredskap:

- Spesielle hendelser fra de forskjellige eierkommunene ble vist fram som bl.a. husbranner dyreredning, trafikkulykker og skogbranner.
- Personell er det endringer på framover både i Elverum, Folldal, Trysil, Tolga og Folldal.
- Materieell jobbes det med å bli ferdig med bl.a. tankbilen til Engerdal, nye brannhjelmer til Alvdal er kommet og Rendalen står også for tur med hjelmer. Liftene er forventet å komme i første kvartal 2022.
- Etablering av dyreredning jobbes det med og vi har fått tildelt kr 104.000,- i midler fra Statsforvalteren. Presentasjon sammen med Statsforvalteren i Innlandet blir gjennomført 15. november.
- Gjennomført nasjonalt skogbrannkurs 14.-15. juni, som var veldig vellykket både værmessig og kursinnhold.
- Etablering av aspirant deltid med oppstart 11. januar 2022. Det ivaretar en lovpålagt grunnopplæring som gir forutsigbarhet, blir kvalitativt og innovativt for den ansatte.

Forebyggende:

- Parkeringskjellere jobbes det med nå fremover både i Trysil og Tynset.
- Tilsyn §13 objekter i år er B.1.1. Større næringsbygg som er prioritert ut 2021.
- Deltar i brannetterforskning med anmodning fra politiet med 2 ansatte fra MHBR IKS.
- Bekymringsmeldinger har økt og er tidkrevende, men en viktig jobb å engasjere seg i. Resultatene viser at det nytter å bry seg.
- Brannvesenets julekalender rettet mot 4. kl. blir gjennomført i slutten av november. Og så lenge smittesituasjonen tilsier det, så vil det bli gjennomført besøk rundt om på skolene.
- Trygg Hjemme avtalen med gjeldende intervaller på 4 år. Dette ble innført i 2015 og utløp 31.12.2020. Den ble revidert og sendt ut igjen på nytt til våre eierkommuner i april 2021. Mangler tilbakemelding fra 5 eierkommune som fremdeles ikke har signert avtalen.

Feierseksjon:

- Det gjenstår fremdeles noe feiing i 2021. Tilsyn er det startet opp igjen med på bolighus.
- Fritidseiendommer har vi oppnådd våre mål i 2021 med å gjennomføre ca. 1500 tilsyn.
- Vi lyste ut 2 lærlingstillinger, men har kun fått ansatt en i Elverum. Trysil må lyses ut på nytt våren 2022.

Omorganisering 2021:

- Har gjennomgått en omorganisering i 2021 på beredskap hvor det er sett på ledelsesstruktur, kompetanseavd. som er prosjekt ut 2021, hatt ulike modeller for rollen som stasjonsansvarlig, utvikling og forbedring av samhandling mellom forebyggende/beredskap. Omorganiseringen trer i kraft for fullt fra 01.01.2022.

Status Våler brannstasjon:

- Prosjekt med ny brannstasjon og fremdrift ligger hos Plan1 for kostnadsvurdering.
- Dagens stasjon har avvik fra tidligere, og det er fortsatt ikke i orden.
- Nye avvik på grunn av brann og restaurering pågår på dagens stasjon.
- Alternativ lokasjon for feieren er etablert.
- Midlertidig brakkerigg for møterom, dusj og garderobe er etablert, men ikke tatt i bruk pr. d.d.

Status Trysil brannstasjon:

- Pågående prosjekt pga. ambulansetjenesten har behov for nye lokaler.
- Dialog mellom Trysil kommune og MHBR IKS vedr. utvikling av dagens stasjon.

Status Elverum beredskapssenter:

- Forprosjektet er godkjent av Elverum kommune.
- Vi må ha på plass ren/uren som.
- Ambulansen har behov for utbygging.
- Har gjennomført oppstartsmøte mellom kommunen, EKI, MHBR, Ambulansetjenesten og arkitekt.

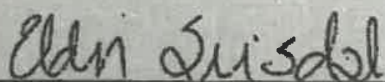
Diverse:

- Særavtaler arbeides det med å etablere/samle alt av det vi har i dag i en Lokal Særavtale.
- Landax er det innført personlig pålogging for alle ansatte. Hatt en kraftsamling om å utvikler ny utgave av vårt internkontrollsystem.
- Ny forskrift «Dimensjonering av brann og redning» er vedtatt og trer i kraft fra 1. mars 2022. Den stiller krav om to tunge analyser som Forebyggende- og Beredskapsanalyse.

Møtet ble avsluttet med spørsmål og diskusjon før styreleder ga en kort info om styrets målsetning ifht. økonomien.

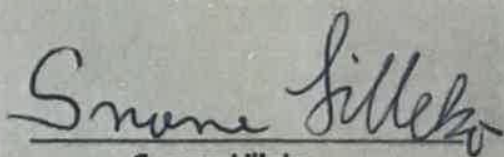
Møtet hevet kl. 12:25

Neste representantskapsmøte avholdes mandag 25. april 2022 kl. 10:00 i Stor-Elvdal.

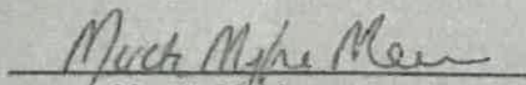

Eldri Svisdal

Representantskapets ordfører

Snorre Lillebo

Merete M. Moen

Kopi til: Representantskapets varamedlemmer

Styrets medlemmer og varamedlemmer

EY AS

Kontrollutvalgene i Sør-Østerdal v/Kristin Moe

Økonomiavd.

Ordfører og rådmann/kommunedirektør i eierkommunene

Avdelingsledere i MHBR

MIDT-HEDMARK BRANN- OG REDNINGSVESEN IKS

Kirkevegen 75, 2413 Elverum
Telefon: 62 43 32 30
Faks: 62 41 12 34
Bank: 1822 42 07197
Org.nr.: 988 353 299
E-post: post@mhbr.no

Til styrets medlemmer og varamedlemmer

Administrasjon

Vår dato: 29.11.2021
Vår referanse: 2020000021-13
Arkiv: 20/21/
Deres dato:
Deres referanse:
Vår saksbehandler: Trond Joar
Kjenstadbakk

Innkalling til styremøte mandag 6. desember 2021 kl. 10:00

Oversender sakspapirer til styremøte den 6. desember 2021 kl. 10:00 på Hotell Scandic Central i Elverum. Eventuelle forfall meldes til Lena Lundby på tlf. 974 19 786 eller undertegnede på tlf. 479 77 161 eller på mail: post@mhbr.no

Varamedlemmer møter kun ved forfall.

Med hilsen

Trond Joar Kjenstadbakk
brannsjef

MØTEINNKALLING

Utvalg: Styremøte
Møtested: Hotell Scandic Central, Elverum
Møtedato: Mandag 6. desember 2021 kl. 10:00

SAKLISTE

Saksnummer Innhold

Saksliste:

26/21	Åpning og godkjenning av innkalling
27/21	Økonomisk rapport pr. oktober 2021
28/21	Detaljbudsjett 2022
29/21	Virksomhetsplan 2022
30/21	Orienteringssaker
31/21	Styrets egentid
32/21	Eventuelt

Styremøte

Møtedato

06.12.21

OPPROP

Medlemmer:

Styreleder	Sven Inge Sunde	Elverum
Nestleder	Jorunn Graff Bjørnensen	Trysil
Styremedlem	Helen M. Schjelderup	Alvdal
	Lage Trangsrud	Engerdal
	Arne Hagestrø	Rendalen
	Bjørn Thomas Berget	Våler
	John Olav Sundli	Stor-Elvdal
	Tone Hagen	Tynset
	Tommy Kristoffersen	Folldal
	Eva Nyhus	Tolga
	Terje Haugland	Ansattes repr.

Brannsjef Trond Joar Kjenstadbakk

Varabrannsjef Knut Bjørnseth

Stabssjef Øystein Aamodt

Økonomirådg. Linda Alette Løkken

Referent: Lena Lundby

Forfall: Anders Øverby (ans. repr.)

Vara: Frode Nergård (ans. repr.)

Styremøte

Møtedato

06.12.21

SAK 26/21

GODKJENNING AV MØTEINNKALLING, SAKLISTE OG REFERAT FRA FORRIGE MØTE

Forslag til vedtak:

Innkalling, sakliste av 6. desember 2021 og referat fra forrige møte ble godkjent, og styreleder erklærte møtet for lovlig satt.

Saksopplysninger:

Styremøte

Møtedato

06.12.21

SAK 27/21

ØKONOMISK RAPPORT PR. OKTOBER 2021

Forslag til vedtak:

Styret tar den fremlagte økonomiske rapporten pr. oktober 2021 til etterretning.

Saksopplysninger:

Resultat for Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS pr. 31.10.2021 viser et underskudd på kr 339 774,- mot et budsjettet underskudd på kr 2 028 912,-. Prognosen viser at vi vil gå med et underskudd i 2021 jf. budsjett.

Resultatene pr. avdeling:

Netto pr. avdeling	Hittil i år 2021 (Januar tom oktober)		
	Regnskap	Budsjett	Avvik
Administrasjon	-1 546 697	-1 934 135	387 438
Beredskap	2 968 064	3 377 178	-409 114
Forebyggende	-736 030	214 845	-950 875
Kompetanse	419 795	633 570	-213 775
Netto sum drift	1 105 132	2 291 458	-1 186 326
Feiing	-765 358	-262 545	-502 813
Netto sum	339 774	2 028 913	-1 689 139

*minustegn er lik overskudd

Sum drift viser et underskudd og ligger foran budsjett. Vi har mottatt tilskudd til skogbrannutstyr fra en eierkommune, som vil bli benyttet til innkjøp av utstyr til kommunen. Tilsvarende innkjøp gjøres til de andre eierkommunene som har innvilget tilskudd til dette. Vi har også mottatt tilskudd fra Gjensidigestiftelsen for prosjektet hverdagsløftet. Her vil noe av overskuddet fra hverdagsløftet gå til innkjøp av røykvarslere og informasjonsfilmer.

På kostnadssiden har vi nå fått den siste fakturaen fra 110-sentralen som gjelder ekstrakostnadene for 2021. Fakturaen kom på kr 700 000,- mot tidligere opplysninger på kr 645 000,-. For innkjøp av bildekk har det meste av ekstrakostnaden kommet inn. Kostnadene på forsikring av kjøretøy har økt pga betydelig prisøkning. Ellers ingen store avvik.

Selvkostområdet feiing viser et overskudd og ligger foran budsjett. Gebyr for feiing og tilsyn ble fakturert i april. Inntektene for fritidsboliger ble fakturert i juni og nå i november. Totalt kommer det rett under budsjett på kr 1 750 000,-. På kostnadssiden er det ingen store avvik.

Prognosen for selskapet viser at vi sannsynlig vil gå over budsjett. Som vi har nevnt tidligere så ser vi at ekstrakostnaden til 110-sentralen skal vi klare å dekke med innsparte kostnader og ekstra inntekter. Prognosen vil gå ca. en halv million over budsjett ut fra dagens forutsetninger. Det er merking av vinterdekk på større kjøretøy som vil stå for overforbruket. Vi har også fått signaler om at årets pensjonskostnader vil bli høye, men etter samtaler med aktuar og EKP så har vi funnet en løsning som gjør at vi får normale pensjonskostnader i år.

Vedlegg: Økonomisk rapport

MIDT-HEDMARK BRANN- OG REDNINGSVESEN IKS							
ØKONOMISK RAPPORTERING PR. 31.10.2021							
Kontobeskrivelse	Hittil i år			2020	2021		
	Regnskap	Budsjett	Avvik		Regnskap	Budsjett	Prognose
SALGSINNEKTER AVG. PL	(15 358 782)	(14 959 167)	(399 615)	(20 114 535)	(19 433 000)	(18 945 000)	512 000
SALGSINNEKTER AVG. FRITT	(406 604)	(441 667)	35 063	(738 094)	(530 000)	(430 000)	(100 000)
SUM SALGSINNEKTER	(15 765 385)	(15 400 833)	(364 552)	(20 852 629)	(19 963 000)	(20 375 000)	412 000
OFFENTLIG TILSKUDD/REFUSJONER	(38 902 710)	(38 902 712)	2	(43 030 548)	(46 683 255)	(46 683 255)	-
ANDRE DRIFTSRELATERTE INNEKTER	(472 832)	(208 333)	(264 499)	(1 223 056)	(250 000)	(682 000)	412 000
SUM ANDRE DRIFTSINNEKTER	(39 375 542)	(39 111 046)	(264 496)	(44 253 604)	(46 933 255)	(47 345 255)	412 000
SUM DRIFTSINNEKTER	(55 140 927)	(54 511 879)	(629 048)	(65 106 233)	(66 896 255)	(67 720 255)	824 000
VAREKOSTNADER	4 124 984	4 365 000	(240 016)	4 844 674	5 510 000	5 948 000	(438 000)
LØNSKOSTNADER	40 996 367	41 639 841	(643 474)	52 405 054	52 930 328	52 930 328	-
AVSKRIVNINGER	1 637 771	1 790 000	(152 229)	2 077 134	2 148 000	2 148 000	-
ANDRE DRIFTSKOSTNADER	8 844 174	9 268 283	(424 110)	11 600 766	11 614 197	12 169 197	(555 000)
SUM DRIFTSKOSTNADER	55 603 296	57 063 124	(1 459 829)	70 927 628	72 202 525	73 195 525	(993 000)
RENTEINNEKTER	(149 062)	(583 333)	434 271	(362 802)	(700 000)	(200 000)	(500 000)
ANDRE FINANSINNEKTER	(45 778)	-	(45 778)	(89 771)	-	(55 000)	55 000
SUM FINANSINNEKTER	(194 840)	(583 333)	388 493	(452 573)	(700 000)	(255 000)	(445 000)
RENTEKOSTNADER	28 717	61 000	(32 283)	45 063	61 000	30 000	31 000
ANNEN FINANSKOSTNAD	43 529	-	43 529	47 284	-	50 000	(50 000)
INNEKTSFØRT FRA BUNDNE DRIFTSFOND	-	-	-	-	619 000	619 000	-
SUM FINANSKOSTNADER	72 246	61 000	11 246	92 357	680 000	699 000	(19 000)
RESULTAT AV FINANSPOSTER	(122 594)	(522 333)	399 739	(360 216)	(20 000)	444 000	(464 000)
RESULTAT	339 774	2 028 912	(1 689 138)	5 461 179	5 286 270	5 919 270	(633 000)

MIDT-HEDMARK BRANN- OG REDNINGSVESEN IKS					
ØKONOMISK RAPPORTERING PR. 31.10.2021 - FEIING					
Kontobeskrivelse	Hittil i år			2020	2021
	Regnskap	Budsjett	Avvik		
SALGSINNEKTER AVG. PL	(10 967 402)	(10 746 667)	(220 736)	(14 293 638)	(14 066 000)
SALGSINNEKTER AVG. FRITT	-	-	-	(1 930)	-
SUM SALGSINNEKTER	(10 967 402)	(10 746 667)	(220 736)	(14 295 568)	(14 066 000)
OFFENTLIG TILSKUDD/REFUSJONER	(209 335)	(208 333)	(1 002)	(654 155)	(250 000)
ANDRE DRIFTSRELATERTE INNEKTER	-	-	-	(41 610)	-
SUM ANDRE DRIFTSINNEKTER	(209 335)	(208 333)	(1 002)	(695 765)	(250 000)
SUM DRIFTSINNEKTER	(11 176 737)	(10 955 000)	(221 737)	(14 991 333)	(14 316 000)
VAREKOSTNADER	301 522	450 000	(148 478)	824 791	900 000
LØNSKOSTNADER	7 963 666	7 787 121	176 545	10 304 300	10 002 000
AVSKRIVNINGER	147 230	202 500	(55 270)	166 990	243 000
ANDRE DRIFTSKOSTNADER	1 998 961	2 252 833	(253 872)	2 355 754	2 552 000
SUM DRIFTSKOSTNADER	10 411 379	10 692 455	(281 075)	13 651 835	13 697 000
RESULTAT FØR FINANS	(765 358)	(262 545)	(502 813)	(1 336 498)	(619 000)

Styremøte

Møtedato

06.12.21

SAK 28/21 DETALJBUDSJETT 2022

**Forslag til vedtak:
Styret tar saken til orientering.**

Saksopplysninger:

På inntektssiden foreligger det en økning som følge av økt tilskudd fra eierne jf. tidligere vedtak i styremøte 18.05.2020 og i representantskapsmøte 09.06.2020. Økningen er i henhold til planen om å komme i balanse etter flere års planlagt bruk av egenkapital. Det er lagt inn ekstra tilskudd i 2022 for å kompensere for økte kostnader til 110 og lokal særavtale på lønn til deltidsansatte uten vaktordning. Det er noe reduksjon i variabel inntekt, mens ABA-inntektene øker. Gebyr for feiing og tilsyn øker med pris- og lønnsvekst, i tillegg til økte antall tilsyn/feiing på fritidsboliger.

Det er lagt inn økte inntekter fra og med 2022 med tanke på at Åsnes blir ny medeier i MHBR IKS. Det er lagt inn i form av tilskudd fra eiere og gebyr for feiing og tilsyn.

På kostnadssiden foreligger det en betydelig økning i brukerbetalingen til 110-Innlandet i 2022. Økningen reduseres noe fra og med 2023. Særavtalen som regulerer vakttillegg for deltidsansatte på beredskap medfører økte lønnsutgifter. Det blir også økte lønnsutgifter på avdeling for feiing da det skal ansettes en koordinator for fritidsboliger. Det blir økte avskrivninger fra og med 2022 når ny lift er på plass. Det foreligger også en økning i ulike kostnader med tanke på at Åsnes innlemmes i 2022. Økning av kostnader utover Åsnes er marginal.

Vedlegg: Detaljbudsjett for 2022

MIDT-HEDMARK BRANN- OG REDNINGSVESEN IKS BUDSJETT 2022			
TEKST	2020	2021	2022
GEBYR FOR FEIING OG TILSYN	-13 577 000	-13 946 000	-17 219 000
ANDRE SALGSINNEKTER AVG.PL.	-5 412 000	-5 487 000	-5 613 000
SALGSINNEKTER AVG.FRITT	-990 000	-530 000	-490 000
BRUK AV FOND (FEIING)	483 000	619 000	560 400
SUM SALGSINNEKTEK	-19 496 000	-19 344 000	-22 761 600
TILSKUDD FRA EIERE	-43 030 500	-46 683 200	-59 027 800
ANNEN DRIFTSRELATERT INNEKTEK	-550 000	-550 000	-330 000
SUM ANNEN DRIFTSINNEKTEK	-43 580 500	-47 233 200	-59 357 800
SUM DRIFTSINNEKTER	-63 076 500	-66 577 200	-82 119 400
VAREKOSTNADER	5 445 000	5 510 000	6 300 200
LØNNKOSTNAD	51 791 800	52 930 300	61 361 500
AVSKRIVNING	2 049 000	2 148 000	2 737 000
ANNEN DRIFTSKOSTNAD	12 025 700	11 914 100	13 338 200
SUM DRIFTSKOSTNADER	71 311 500	72 502 400	83 736 900
DRIFTSRESULTAT	8 235 000	5 925 200	1 617 500
RENTEINNEKTEK	-700 000	-700 000	-500 000
ANNEN FINANSINNEKTEK	0	0	0
SUM FINANSINNEKTEK	-700 000	-700 000	-500 000
RENTEKOSTNAD	120 300	61 000	234 600
ANNEN FINANSKOSTNAD	0	0	0
SUM FINANSKOSTNAD	120 300	61 000	234 600
RESULTAT AV FINANSPOSTER	-579 700	-639 000	-265 400
ÅRSRESULTAT	7 655 300	5 286 200	1 352 100

Styremøte**Møtedato****06.12.21**

SAK 29/21**VIRKSOMHETSPLAN 2022****Forslag til vedtak:****Styret vedtar det fremlagte forslaget til virksomhetsplan for Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS.****Saksopplysninger:**

Virksomhetsplanen for 2022 MHBR IKS bygger på Strategisk Plan for perioden, og er en forlengelse av VP 2021. Kompetanseavdelingen ble under omorganiseringen lagt inn under beredskap, slik at målene og aktiviteten for den avdelingen er nå bakt inn og videreført under beredskap.

De strategiske satsningene som tidligere er behandlet av både styret og representantskap er bakt inn i VP 2022.

Virksomhetsplanen MHBR IKS 2022 fremstår som et godt styringsverktøy for selskapet, og sikrer at de målene som ble satt i forbindelse med Strategisk Plan blir prioritert, og planmessig jobbet med.

Vedlegg: Virksomhetsplan 2022

Styremøte

Møtedato

06.12.21

SAK 30/21
ORIENTERINGSSAKER

Forslag til vedtak:
Styret tar orienteringssakene til etterretning.

Saksopplysninger:

Følgende orienteringssaker blir presentert:

- Status leveranser MHBR IKS
- Status Åsnes
- Status Våler brannstasjon – oppfølger etter forrige styresak september 2021
- Ny organisering i beredskap
- Kompetanse
- Generell informasjon om aktivitet

Vedlegg: Ingen

Styremøte

Møtedato

06.12.21

**SAK 31/21
STYRETS EGEN TID**

Til styrelederens disposisjon

Vedlegg: Ingen

Styremøte

Møtedato

06.12.21

**SAK 32/21
EVENTUELT**

Neste styremøte mandag 14. mars 2022 kl. 10:00 i Åsnes.

Styremøter i 2022:

- Mandag 14. mars i Åsnes
- Mandag 20. juni i Alvdal
- Mandag 19. september i Tolga
- Mandag 5. desember i Elverum

REISEREGNING

Styremøte 06.12.21

NAVN:

Personnr.: (11 siffer).....

ADRESSE:

Bankkonto nr:

Skatte
kommune:

REISESPESIFIKASJON						REISEUTLEGG	
DATO	FRA STED	TIL STED	KL.	ANT. KM	ANTALL PASS. KM	UTLEGG, TOG, BUSS, MV.	BELØP
KM. DENNE REISEN				SUM		SUM	

ARTS- KODE	ARTSTEKST	ENHETSTEKST	PRIS/BELØP	ANMERKNINGER
4200	Bilgodtgjørelse	Antall km:	4,03	
4210	Passasjertillegg	Antall km:	1,00	
4101	Utlegg, tog, buss mv.	Beløp utlegg	kr	
2145	Tapt arbeidsfortjeneste	Antall timer:		

Ansvarlig for møteinnkalling: styreleder

....., den.....20.....

Attestert, dato/sign.:.....

..... (sign.)

Anvist, dato/sign.:.....

Styreprotokoll Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS

Sted/dato: Hotel Scandic Central, Elverum, mandag 6. desember 2021 kl. 10:00

Tilstede:

Styreleder	Sven Inge Sunde
	Jorunn Graff Bjørnersen
Styremedlem	Helen Margrethe Schjelderup
	Arne Hagestrø
	Lage Trangsrud
	John Olav Sundli
	Tone Hagen
	Tommy Kristoffersen
	Eva Nyhus
	Bjørn Thomas Berget
	Terje Haugland
Repr. fra Åsnes	Tove Lisbeth Finstad
Vararepr.	Frode Negård
Brannsjef	Trond Joar Kjenstadbakk
Varabr.sjef	Knut Bjørnseth
Stabssjef	Øystein Aamodt
Økonomirådg.	Linda Alette Løkken
Referent:	Lena Lundby
Forfall:	Anders Øverby

Styreleder Sven Inge Sunde ønsket alle velkommen til styremøte.

Saksnr. Sak

26/21	<p>GODKJENNING AV MØTEINNKALLING, SAKLISTE OG REFERAT FRA FORRIGE MØTE</p> <p>Forslag til vedtak: Innkalling, sakliste av 29. november 2021 og referat fra forrige møte ble godkjent, og styreleder erklærte møtet for lovlig satt.</p> <p>Saksopplysninger: Møteleder refererte til innkalling av 29. november 2021, med spørsmål om styret hadde innvendinger mot innkalling og sakliste. Åsnes tiltrer som medlem i MHBR IKS fra 01.01.2022. Valgt representant fra Åsnes deltar i møtet med observatørstatus.</p> <p>Vedtak: Forslag til vedtak enstemmig vedtatt.</p>
27/21	<p>ØKONOMISK RAPPORT PR. OKTOBER 2021</p> <p>Forslag til vedtak: Styret tar den fremlagte økonomiske rapporten pr. oktober til etterretning.</p> <p>Saksopplysninger: Resultat for Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS pr. 31.10.2021 viser et underskudd på kr 339 774,- mot et budsjettert underskudd på kr 2 028 912,-. Prognosen viser at vi vil gå med et underskudd i 2021 jf. budsjett.</p>

Resultatene pr. avdeling:

Netto pr. avdeling	Hittil i år 2021 (Januar tom oktober)		
	Regnskap	Budsjett	Avvik
Administrasjon	-1 546 697	-1 934 135	387 438
Beredskap	2 968 064	3 377 178	-409 114
Forebyggende	-736 030	214 845	-950 875
Kompetanse	419 795	633 570	-213 775
Netto sum drift	1 105 132	2 291 458	-1 186 326
Feiing	-765 358	-262 545	-502 813
Netto sum	339 774	2 028 913	-1 689 139

*minustegn er lik overskudd

Sum drift viser et underskudd og ligger foran budsjett. Vi har mottatt tilskudd til skogbrannutstyr fra en eierkommune, som vil bli benyttet til innkjøp av utstyr til kommunen. Tilsvarende innkjøp gjøres til de andre eierkommunene som har innvilget tilskudd til dette. Vi har også mottatt tilskudd fra Gjensidigestiftelsen for prosjektet hverdagsløftet. Her vil noe av overskuddet fra hverdagsløftet gå til innkjøp av røykvarslere og informasjonsfilmer.

På kostnadssiden har vi nå fått den siste fakturaen fra 110-sentralen som gjelder ekstrakostnadene for 2021. Fakturaen kom på kr 700 000,- mot tidligere opplysninger på kr 645 000,-. For innkjøp av bildekk har det meste av ekstrakostnaden kommet inn. Kostnadene på forsikring av kjøretøy har økt pga betydelig prisøkning. Ellers ingen store avvik.

Selvkostområdet feiing viser et overskudd og ligger foran budsjett. Gebyr for feiing og tilsyn ble fakturert i april. Inntektene for fritidsboliger ble fakturert i juni og nå i november. Totalt kommer det rett under budsjett på kr 1 750 000,-. På kostnadssiden er det ingen store avvik.

Prognosen for selskapet viser at vi sannsynlig vil gå over budsjett. Som vi har nevnt tidligere så ser vi at ekstrakostnaden til 110-sentralen klarer vi å dekke med innsparte kostnader og ekstra inntekter. Prognosen vil gå ca. en halv million over budsjett ut fra dagens forutsetninger. Det er merking av vinterdekk på større kjøretøy som vil stå for overforbruket. Vi har også fått signaler om at årets pensjonskostnader vil bli høye, men etter samtaler med aktuar og EKP så har vi funnet en løsning som gjør at vi får normale pensjonskostnader i år.

Økonomirådgiver ga en utfyllende info om økonomisk rapport pr. 31.10.2021.

Vedtak: Forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

28/21 DETALJBUDSJETT 2022

Forslag til vedtak: Styret tar saken til orientering. Styret ber om en saksutredning på neste styremøte angående 110-sentralen.

Saksopplysninger: På inntektssiden foreligger det en økning som følge av økt tilskudd fra eierne jf. tidligere vedtak i styremøte 18.05.2020 og i representantskapsmøte 09.06.2020. Økningen er i henhold til planen om å komme i balanse etter flere års planlagt bruk av egenkapital. Det er lagt inn ekstra tilskudd i 2022 for å kompensere for økte kostnader til 110 og lokal særavtale på lønn til deltidsansatte uten vaktordning. Det er noe reduksjon i variabel inntekt, mens ABA-inntektene øker. Gebyr for feiing og tilsyn øker med pris- og lønnsvekst, i tillegg til økte antall tilsyn/feiing på fritidsboliger.

Det er lagt inn økte inntekter fra og med 2022 med tanke på at Åsnes blir ny medeier i MHBR IKS. Det er lagt inn i form av tilskudd fra eiere og gebyr for feiing og tilsyn.

	<p><u>På kostnadssiden</u> foreligger det en betydelig økning i brukerbetalingen til 110-Innlandet i 2022. Økningen reduseres noe fra og med 2023. Særavtalen som regulerer vakttillegg for deltidsansatte på beredskap medfører økte lønnsutgifter. Det blir også økte lønnsutgifter på avdeling for feiing da det skal ansettes en koordinator for fritidsboliger. Det blir økte avskrivninger fra og med 2022 når ny lift er på plass. Det foreligger også en økning i ulike kostnader med tanke på at Åsnes innlemmes i 2022. Økning av kostnader utover Åsnes er marginal.</p> <p><i>Økonomirådgiver ga en utfyllende info om budsjettet for 2022.</i></p> <p><i>Brannsjef ga en utfyllende info om ekstra kostnader forbundet med 110-sentralen, hvor det ble en endring på ekstra kostnaden som endte på kr 80,19 pr. innbygger for 2021 enn det som var forutsatt tidligere. Ekstrakostnaden for 2021 tas fra egenkapitalen til MHBR IKS, men fra 2022 vil det bli sendt direkte til eierkommunene. Det ble også gitt en kort info om endringen i særavtalen for deltidsansatte uten vakt som endte på kr 9000,- pr. år gjeldende fra 01.01.2022 etter forhandlinger.</i></p> <p><i>Brannsjefen besvarte spørsmål som kom. Det ble en diskusjon i styret om kostnadene fra 110-sentralen skal faktureres direkte til eierkommunene og ikke være med i regnskapet til MHBR IKS. Mye av årsaken til det er at det er så uforutsigbart. Forslaget er å få det som en egen sak på neste styremøte som beskriver fordeler og ulemper med å skille ut kostnadene for 110-sentralen fra MHBR IKS. Spørsmålet er om saken holder med et styrevedtak eller om det også må opp i representantskapet for behandling, som undersøkes til neste styremøte.</i></p> <p>Vedtak: Forslag til vedtak enstemmig vedtatt.</p>
29/21	<p>VIRKSOMHETSPLAN 2022</p> <p>Forslag til vedtak: Styret vedtar det fremlagte forslaget til virksomhetsplan for Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS.</p> <p>Saksopplysninger: Virksomhetsplanen for 2022 MHBR IKS bygger på Strategisk Plan for perioden, og er en forlengelse av VP 2021. Kompetanseavdelingen ble under omorganiseringen lagt inn under beredskap, slik at målene og aktiviteten for den avdelingen er nå bakt inn og videreført under beredskap.</p> <p>De strategiske satsningene som tidligere er behandlet av både styret og representantskap er bakt inn i VP 2022.</p> <p>Virksomhetsplanen MHBR IKS 2022 fremstår som et godt styringsverktøy for selskapet, og sikrer at de målene som ble satt i forbindelse med Strategisk Plan blir prioritert, og planmessig jobbet med.</p> <p><i>Brannsjefen ga en utfyllende info om virksomhetsplan for 2022, om beredskap, brannforebyggende med feiervesenet og administrasjonen.</i></p> <p>Vedtak: Forslag til vedtak enstemmig vedtatt.</p>
30/21	<p>ORIENTERINGSSAKER</p> <p>Forslag til vedtak: Styret tar orienteringssaker til etterretning.</p> <p>Følgende orienteringssaker blir presentert:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Status leveranser MHBR IKS - Status Åsnes - Status Våler brannstasjon – oppfølger etter forrige styresak september 2021 - Ny organisering i beredskap

- Kompetanse
- Generell informasjon om aktivitet

STATUS INFORMASJON PR. D.D.

Brannsjefen informerte om følgende temaer:

- Leveranser og overordnede mål for nov. 2021 ble vist fram og informert om.

Beredskap:

- Kort info om spesielle hendelser i forskjellige kommuner.
- Personell og materiell ble det informert om bl.a. ansettelse av ny brannmester jobbes det med, ny tankbil i Engerdal er snart klar for levering.
- Omorganisering jobbes det med, etablering av dyreredning etter støtte fra Statsforvalteren, aspirant deltid med oppstart 11. januar 2022, deltatt på yrkesmesse i Trysil vgs. 9. november.

Brannforebyggende/feiing:

- Gjennomført brannvesenets julekalender og besøkt alle 4. klassinger i skolen i alle kommuner.
- Samarbeidsmøte 17. november er gjennomført på Tynset med byggesaksavd. fra eierkommunene.
- Bjørnis butikk åpen 9. og 17. desember i Elverum og Tynset.
- Bekymringsmeldinger via Branntips har det vært flere av i høst, og som blir tatt tak i med en gang de mottas.
- Det gjenstår både feiing og tilsyn for 2021 iht. planen.
- Vi har pr. d.d. 2 stk. lærlinger. Den ene lærlingen gikk opp til svenneprøve i feierfaget den 25.11.2021 med bestått.

Status Våler brannstasjon:

- Prosjekt med ny stasjon ligger hos Plan 1 for kostnadsvurdering.
- Dagens stasjon har hatt flere avvik på bl.a. lys og ventilasjon. I tillegg så brant det i bygget som brannstasjonen er i sommer. Det er nå opprettet en brakkerigg med møterom, kontor, garderobe og dusj/sanitæranlegg.

Status Trysil og Elverum brannstasjon:

- I Trysil er det en pågående prosess pga. ambulansetjenesten har behov for nye lokaler.
- I Elverum er det påbegynt et forprosjekt med endringer på Beredskapssenteret, som er godkjent av Elverum kommune.

Status Åsnes:

- Sakspapirene er nå godkjent i alle eierkommunene.
- Implementering pågår med opplæring av systemer, rutiner m.m. Koordinering ifbm. virksomhetsoverdragelse.
- Utvidelse av styret fra 2022, hvor Åsnes har kommet med forslag til navn, er valget er gjort i representantskapet i november 2022.

Diverse:

- Særavtaler internt i MHBR har det blitt jobbet med få samlet, i tillegg er det forhandlet lokalt en årlige kompensasjon på kr 9.000,- til deltidsansatte uten vakt.
- Landax er det innført personlig pålogging i 2021.
- Ny forskrift «Dimensjonering av brann og redning» er vedtatt og blir gjeldende fra mars 2022.
- Det ble stilt spørsmål om byggesaken i Trysil ifbm. stenging av bygg, som brannsjefen svarte ut.
- Innspill om det er mulighet for å ha et digitalt styremøte i året, brannsjefen undersøker det til neste møte i mars 2022.

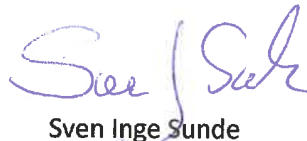
31/21 **EVENTUELT**

Neste styremøte mandag 14. mars 2021 kl. 10:00 i Åsnes.

Styremøter i 2022:

- Mandag 14. mars i Åsnes
- Mandag 20. juni i Alvdal
- Mandag 19. september i Tolga
- Mandag 5. desember i Elverum

Møtet hevet kl. 12.15

Sven Inge Sunde
Leder

Jorunn Graff Bjørnensen
Nestleder

Helen Margrethe Schjelderup
Styremedlem

Lage Trangsrud
Styremedlem

Arne Hagetrø
Styremedlem

Bjørn Thomas Berget
Styremedlem

John Olav Sundli
Styremedlem

Tommy Kristoffersen
Styremedlem

Tone Hagen
Styremedlem

Eva Nyhus
Styremedlem

Anders Øverby
Styremedlem

Terje Haugland
Styremedlem

Midt-Hedmark Brann- og Redningsvesen IKS

Virksomhetsplan MHBR IKS 2022	Ansvarlig: BRANNSJEF	
	Godkjent av: Styret MHBR IKS	Dato siste revisjon: 08.11.21
		60 sider

Virksomhetsplan MHBR IKS 2022

«Ledende på trygghet inn i fremtiden»

Midt-Hedmark Brann- og Redningsvesen IKS

Virksomhetsplan MHBR IKS 2022	Ansvarlig: BRANNSJEF	
	Godkjent av: Styret MHBR IKS	Dato siste revisjon: 08.11.21 60 sider

Visjon og verdigrunnlag

«Selskapet skal ivareta de deltakende kommuners forpliktelser etter brannvernloven. Selskapet skal vektlegge kvalitet gjennom allsidig og høy fagkompetanse for å møte de utfordringer det står overfor til enhver tid, og har som målsetting gjennom sin virksomhet å være blant de ledende og mest effektive brann- og redningsvesener i landet.»¹

Uttrykt i en kortversjon blir visjonen for MHBR IKS:

«Ledende på trygghet inn i fremtiden»

F – forebygge

R – redde

E – engasjere

M – mangfold

T – tillit

I – innovative

D – dyktig

E – etisk

N – null omkomne

I visjonen uttrykkes vårt verdigrunnlag gjennom «FREMTIDEN» over.

¹ Fra «Eierstrategi for Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS» vedtatt av kommynestyrene i den enkelte kommune.

Midt-Hedmark Brann- og Redningsvesen IKS

Virksomhetsplan MHBR IKS 2022	Ansvarlig: BRANNSJEF		
	Godkjent av: Styret MHBR IKS	Dato siste revisjon: 08.11.21	60 sider

Eierstrategi

«Framtida vil stille store krav til brann- og redningstjenesten. Selskapet skal ta hensyn til dette og være framtidsrettet i sin virksomhet. Selskapet skal vektlegge god beredskap knyttet til brann og ulykker på veg og jernbane, og ha fokus både på redning og skadereduksjon.

Selskapet skal ha nødvendig spisskompetanse og spesialutstyr til å kunne løse de oppgaver det er pålagt. Framtidsrettet bruk av datateknologi forutsettes å være en del av denne strategien.

Selskapet skal ha en organisasjon som vektlegger effektiv ledelse og organisering av brann- og redningsaksjoner. Det forutsettes også økt satsing og høy kvalitet på det forebyggende arbeidet.

Dette stiller store krav til kompetanse, dynamikk og omstillingsevne.

Med mannskaper stasjonert i flere kommuner, vil et godt samspill mellom selskapets totale mannskapsressurser være et virkemiddel for å nå de fastsatte mål.

Selskapet skal legge vekt på økonomisk effektivitet og rasjonell bruk av tildelte ressurser.

Den politiske innflytelse i selskapet skjer gjennom representantskapet.»²

Formål

«Selskapets skal på vegne av kommunene Elverum, Engerdal, Stor-Elvdal, Trysil, Våler, Alvdal, Rendalen, Follidal, Tynset og Tolga løse deltaker-kommunenes lovpålagte oppgaver som:

- Ulykkes- og katastrofesituasjoner som brann, redning, drukning og akutt forurensing.
- Feiing og tilsyn med fyringsanlegg.
- Aktivt arbeid med forebyggende tiltak mot brann og ulykker.
- Aktivt salg av tjenester knyttet til forebygging og beredskap.

Selskapet skal ha ansvar for og myndighet til å ivareta kommunenes forpliktelser etter lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (Brann- og eksplosjons-vernloven) av 14. juni 2002 med tilhørende forskrifter, med de unntak som følger av loven selv.

Den enkelte kommunes myndighet etter ovennevnte bestemmelser anses delegert til selskapet gjennom de respektive kommunestyres godkjenning av denne samarbeidsavtale.

Selskapets virksomhet skal til enhver tid utøves i overensstemmelse med gjeldene lover og forskrifter.

Selskapet skal vektlegge kvalitet gjennom allsidig og høy faglig kompetanse for å møte de utfordringer virksomheten står overfor til enhver tid.

Selskapet skal gjennom sin virksomhet ha som mål å være blant de ledende og mest effektive i landet.»³

² Fra «Eierstrategi for Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS» vedtatt av kommynestyrene i den enkelte kommune.

³ Selskapsavtale Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS.

Midt-Hedmark Brann- og Redningsvesen IKS

Virksomhetsplan MHBR IKS 2022	Ansvarlig: BRANNSJEF		
	Godkjent av: Styret MHBR IKS	Dato siste revisjon: 08.11.21	60 sider

Overordnede vurderinger MHBR IKS

Midt-Hedmark brann- og redningsvesen IKS er et Interkommunalt selskap som eies av kommunene; Våler, Elverum, Trysil, Engerdal, Stor-Elvdal, Rendalen, Alvdal, Folldal, Tynset og Tolga. I tillegg har selskapet en samarbeidsavtale med Åsnes kommune. Prosessen med at Åsnes kommune skal bli en medeier i selskapet pågår.

MHBR IKS jobber primært etter to operasjonslinjer – Brannforebyggende arbeid og Beredskap. Vårt forebyggende arbeid jobber med hovedhensikt å forhindre at brann og ulykker skal skje i vårt distrikt. Et svært krevende arbeid, som krever både planmessighet, ryddighet, tydelighet og med høy gjennomføringskraft. Feierveseent er et særdeles viktig bidrag inn i vårt forebyggende arbeid. Selv med en fremoverlent og dyktig forebyggende tjeneste vil hendelser oppstå og på den måten må selskapet inneha en slagkraftig beredskap.

Beredskapen i selskapet skal kunne svare ut de hendelser som vi forventer kan skje, og som er avdekt i vår ROS-analyse. Spennet i oppgaver blir stadig utvidet, og det er krevende å være forberedt for alle hendelsestyper. Vår evne til å avdekke fremtidige hendelser er avgjørende for hvor godt forberedt vi er. Brann og redning er i mange kommuner den eneste nødetaten som er lokalt stasjonert i hver kommune, og blir således mer og mer viktig i akutfaser for mange hendelser.

Selskapet dekker et stort geografisk område på ca 17 000 km², med et innbyggerantall på ca 57 000 (inklusive Åsnes kommune). Stor utstrekning og lange kjøreveier er en egenskap som selskapet må ta inn over seg, og planlegge ut fra. Vi må derfor tilstrebe å utvikle oss med denne forutsetningen for øye.

Det er spesielt to hovedpillarere som er gjennomgående for vår evne til både å levere forebyggende og beredskap i regionen. Den ene er kompetanse. Uten kompetanse for å løse oppgavene våre setter vi både innbyggere og vår egen sikkerhet og trygghet i fare. Med nye krav og oppgaver er det svært krevende å leve opp til den standard som kreves. MHBR IKS består hovedsakelig av deltidsmannskaper, som må øve og trene på ettermiddag/kveld. Det er begrenset hvor mye vi er i stand til å presse inn i disse rammene. Det krever at vi er dyktige til å prioritere og ha en god og fremsynt plan hva gjelder kompetansebygging.

Den andre pillaren er materiell og kjøretøy. Vi er helt avhengig av å ha materiell og kjøretøy som fungerer optimalt og som er diftssikkert. Mye av materiellet skal brukes i akutte situasjoner, hvor liv og helse står på spill. Det krever en god og fremtidsrettet utskifting av materiellet, men også meget gode rutiner på vedlikehold og testing. Et annet viktig aspekt hva gjelder materiell er HMS for å ivareta egne mannskapers sikkerhet ved bruk.

En viktig hovedsatsning de siste årene har vært å innhente vårt etterslep på grunnleggende og lovpålagt kursing/kompetanse for våre mannskaper. Det arbeidet er godt i gang, men det vil fortsatt kreve både nødvendig prioritet og ressurser. Kursvirksomhet for å lukke kompetansegapet vil derfor fortsette i 2021.

Midt-Hedmark Brann- og Redningsvesen IKS

Virksomhetsplan MHBR IKS 2022	Ansvarlig: BRANNSJEF		
	Godkjent av: Styret MHBR IKS	Dato siste revisjon: 08.11.21	60 sider

Rekruttering av ansatte er fortsatt meget viktig, og det er et kontinuerlig arbeid. I et så stort selskap vil det jevnlig være behov for å rekruttere inn nye. Spesielt gjelder dette på våre deltidsstasjoner. Det varierer noe hvor mange søkere vi får i de enkelte kommuner. Det er derfor viktig at selskapet jobber med å være synlige i alle kommuner, og derigjennom er gode ambassadører for yrket. I det samme arbeidet er det en bevisst målsetting om å øke mangfoldet i MHBR IKS, spesielt gjelder det å få rekruttert flere kvinnelige ansatte. Vi har økt andelen kvinnelige ansatte de siste årene, men potensialet er fortsatt større enn det som har blitt realisert. Vår beste måte å sikre denne delen av rekrutteringen, er å ta godt vare på de vi allerede har som ansatte, slik at de gode historiene sprer seg.

Ingen skal bli syke av å gå på jobb er en viktig målsetting, også i vårt selskap. Gode rutiner innen HMS både i vår daglige drift, men også i operative hendelser er svært viktig. Her jobbes det både organisatorisk (rutiner og prosedyrer), men også gjennom holdningskapende arbeid. Det er først ved å lykkes i begge disse dimensjonene vi sikrer et godt og tydelig HMS-arbeid. Stort fokus på HMS innen risikoutsatt arbeid er viktig både innen feiervesenet og beredskap. System for Sikker Jobbanalyse (SJA) er utviklet og implementeres for all aktivitet innen beredskap. Videre har selskapet utarbeidet nye rutiner og prosedyrer for debriefing etter hendelser, som er et viktig redskap.

God dialog med de enkelte eierkommuner er et godt grunnlag for å kunne utvikle og drifte selskapet på en rasjonell og god måte. Det er derfor en viktig målsetting i 2021 å videreutvikle og opprettholde en god kommunikasjon mellom selskapet og kommunene.

Prioriteter 2022

Prioriteter for 2022 er behandlet og godkjent av styret og representantskapet for MHBR IKS.

Øvingsanlegg MHBR IKS	Etablere et nytt øvingsanlegg for MHBR som ivaretar fremtidens behov for trening og øving innen både brannrelaterte hendelser og redningsoppdrag. Deler av anlegget bør være mobilt, slik at det kan benyttes på våre deltidsstasjoner. Det skal utredes samhandling med andre aktører i nærområdet.
Vedlikeholdstrening utrykning (Kode 160)	Krav til både vedlikeholdstrening utrykning og gjennomføring av Kode 160 innarbeidet i selskapet. Det bør utredes muligheten for å utdanne og etablere egen instruktør. Salg av tjenester til andre etater og nabobrannvesen vurderes.
Videokonferanse-utstyr Kommunikasjon	MHBR med sin utstrakte geografi må i større grad utnytte teknologi med hensyn til egen øvings/kompetanse-utvikling, samt dialog og kommunikasjon med eierkommuner. Målsetting om effektivisering både mht tid, reiser og ressurser for øvrig.
Rekruttering inkl Mangfold	MHBR skal fremstå som en attraktiv arbeidsplass for begge kjønn, og selskapet skal videre tiltrekke seg tilstrekkelig antall søkere ved utlysninger i alle våre kommuner.
Utvikling av feiertjenesten	Feiertjenesten i MHBR skal til enhver tid gjenspeile de oppgaver og aktiviteter som gjelder. Tjenesten skal preges av kvalitet, effektivitet, innovative og tjenesteytende overfor våre innbyggere.

Midt-Hedmark Brann- og Redningsvesen IKS

Virksomhetsplan MHBR IKS 2022	Ansvarlig: BRANNSJEF		
	Godkjent av: Styret MHBR IKS	Dato siste revisjon: 08.11.21	60 sider

Hovedmål MHBR IKS:

Som en del av Strategisk Plan 2020-2024 ble det utarbeidet 6 Hovedmål for selskapet som det skal jobbes etter. Hver avdeling har utviklet sine Delmål, med aktiviteter og målsettinger sener i Virksomhetsplanen. Under er våre Hovedmål listet opp:

Hovedmål 1:

Gjennom tidsriktige og hensiktsmessige virkemidler bidra til å forebygge brann og redusere konsekvensen av brann

Hovedmål 2:

Ha en slagkraftig beredskap for å redde liv, samfunnskritiske funksjoner, miljø og verdier

Hovedmål 3:

Bidra til å utvikle nasjonalt, regionalt og tverrfaglig samarbeid

Hovedmål 4:

Kjennetegnes av en fremtidsrettet, helhetlig og effektiv drift med høy kvalitet

Hovedmål 5:

Utvikle et godt arbeidsmiljø der alle føler tilhørighet, trives og ingen skades

Hovedmål 6:

Rekruttere og utvikle ansatte og ledere med høy etisk bevissthet, som behandler alle med respekt

Midt-Hedmark Brann- og Redningsvesen IKS

Virksomhetsplan MHBR IKS 2022		Ansvarlig: BRANNSJEF	
	Godkjent av: Styret MHBR IKS	Dato siste revisjon: 08.11.21	60 sider

Blank side

Midt-Hedmark Brann- og Redningsvesen IKS

**Virksomhetsplan
MHBR IKS
2022**

**Godkjent av:
Styret MHBR IKS**

Ansvarlig: BRANNSJEF

Dato siste revisjon: 08.11.21

60 sider

BEREDSKAP

Midt-Hedmark Brann- og Redningsvesen IKS

Virksomhetsplan MHBR IKS 2022	Ansvarlig: BRANNSJEF		
	Godkjent av: Styret MHBR IKS	Dato siste revisjon: 08.11.21	60 sider

Beredskap

Beredskapsavdelingen i MHBR er en allsidig og sammensatt avdeling. Fra Elverum med heltidsberedskap og noen deltidsmannskaper, stasjoner med deltidsmannskaper og forskjellige typer vaktordninger og til stasjoner med deltidsmannskaper uten fast vaktordning.

Ut fra MHBR sine hovedmål har beredskap utarbeidet egne delmål for hvert hovedmål. Mange av delmålene er kontinuerlig aktivitet, mens andre er satt opp med når de er tenkt startet opp og evt fullført.

For å kunne gi kommunene i vårt ansvarsområde «en slagkraftig beredskap for å redde liv, samfunnskritiske funksjoner, miljø og verdier» (Hovedmål 2) er MHBR ved beredskapsavdelingen i ferd med å ferdigstille en beredskapsanalyse som er bygget på selskapets ROS-analyse og Forebyggende analyse. Denne beredskapsanalysen skal gi retningslinjer og svar på hvordan beredskapsavdelingen skal dimensjoneres med tanke på bemanning, kompetanse og utstyr i den enkelte kommune i fremtiden.

Beredskapsavdelingen har mange oppgaver, krav og forventninger knyttet til seg, og i kommende periode vil prioritetene bli mange. Mest mulig likhet innenfor rutinebeskrivelser og handlemåter, ansettelses, opplæring og ikke minst ivaretagelse av personell og materiell er sterkt vektlagt også for 2022 og i tiden fremover.

Høsten 2021 ble beredskapsavdelingen omorganisert, i denne prosess ble det også vurdert om det 3-årige prosjektet med kompetanseavdeling skulle videreføres eller ikke. Resultatet ble til at prosjektet ble avsluttet og tilhørende årsverk ble overført til beredskapsavdelingen. Gjennom et omplasseringsløp resulterte dette i en avdelingsvis endring av stillinger. Målsettingen med omorganiseringen er at dette skal gi en bedre styring og ledelse av avdelingen, samtidig ha riktig fokus på drift og oppgaveoppfølging.

Med så mange deltidsansatte som beredskapsavdelingen har, så er det naturlig nok en god del avganger i løpet av et år. Enkelte stasjoner har også utfordringer med rekruttering, det er derfor viktig å fremstå og ha fokus på å være et attraktivt brann- og redningsvesen fremover. I 2022 starter vi opp en ny utdanningsmodell for våre nyansatte i deltidsstillinger, betegnet som ASPIRANT. Gjennom et forutsigbart opplæringsløp vil den nyansatte gjennomføre grunnopplæringen første ansettelsesår.

Gode øvelser etter en felles mal og med dokumenterbar progresjon over tid er en forutsetning for å opprettholde mannskapenes kompetanse. I de foregående årene har det vært fokus på en implementering av felles øvingsbeskrivelser og SJA (Sikker Jobbanalyse), for 2022 vil øvingsaktiviteten få en likhet ih.t læringsmål og nivå for alle stasjonene tilhørende våre eierkommuner. I tillegg blir det nå innført en differensiering på de årlige øvingstimer if.t hvilket tjenestenivå de ulike stasjonene har. Dette vil bidra til å gi oss god oversikt og dokumentasjon over kompetansesituasjonen i MHBR.

Midt-Hedmark Brann- og Redningsvesen IKS

Virksomhetsplan MHBR IKS 2022	Ansvarlig: BRANNSJEF		
	Godkjent av: Styret MHBR IKS	Dato siste revisjon: 08.11.21	60 sider

Tidligere etablert faglig kontaktordning (FKO) vil videreføres og utvikles gradvis, dette vil kunne bidra til å opprettholde det faglige bindeleddet mellom våre ansatte i hel- og deltidsstillinger. For de ulike fagområder vil dette ha god betydning for å ivareta ulik kompetanse

Når det gjelder skogbrannberedskapen, startet MHBR i 2020 med å anskaffe skogbrannmateriell til kommunene våre, og det er lagt vekt på like typer utstyr slik at dette er lett gjenkjennbart på de forskjellige stasjoner. Denne anskaffelsesprosessen er kun startet opp, og vi vil fortsette å jobbe for å kunne videreføre denne frem til vi har gode grunnsatser for skogbrannbekjempelse. Når det gjelder skogbrannreservene og øvelse/utdanning av disse, vil det være en kontinuerlig prosess der vi kaller inn mannskaper i reservene jevnlig i forkant av sesongen. God kontakt med de enkelte kommuner er en viktig suksessfaktor i denne sammenhengen.

Beredskapsavdelingen skal – i likhet med de andre avdelingene i MHBR IKS – opptre, og bli oppfattet som entydige og profesjonelle. Våre prioriteringer skal derfor være i tråd med vår visjon «Ledende på trygghet inn i fremtiden»

Midt-Hedmark Brann- og Redningsvesen IKS

Virksomhetsplan MHBR IKS 2022		Ansvarlig: BRANNSJEF	
	Godkjent av: Styret MHBR IKS	Dato siste revisjon: 08.11.21	60 sider

Blank side

Midt-Hedmark Brann- og Redningsvesen IKS

Virksomhetsplan MHBR IKS 2022	Ansvarlig: BRANNSJEF	
	Godkjent av: Styret MHBR IKS	Dato siste revisjon: 08.11.21
		60 sider

UNG

Brannvern på timeplanen

© 6 minutter lese tid

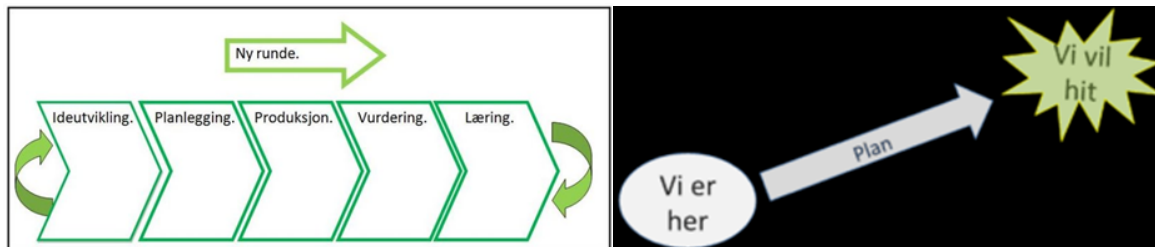
BRANNSIKKERHET I FOKUS: Kai Ove Kueberg (l.), Terje Haugland, Gurin Baugallen og Andress Hagen var formyndt med brannvern-opplegget på skolen. - Elevene er de beste til å passe på brannsikkerheten hjemme hos seg selv, sier Haugland. Alle foto: Tirine Asphaug

BRANNFØREBYGGENDE INKLUSIVE FEIERVESENET

Midt-Hedmark Brann- og Redningsvesen IKS

Virksomhetsplan MHBR IKS 2022	Ansvarlig: BRANNSJEF	
	Godkjent av: Styret MHBR IKS	Dato siste revisjon: 08.11.21
		60 sider

Brannforebyggende inklusive feiervesenet alltid i utvikling.

Forebyggendeanalysen sammen med beredskapsanalysen ender opp med en strategiplan som definerer satsningsområder som MHBR skal prioritere i sitt brannforebyggende arbeid.

Basert på satsningsområdene angis det mål for det forebyggende arbeidet, og deretter vurderes det hvilke oppgaver og tiltak som må gjennomføres for å nå målene og hva som vil være nødvendige ressurser og kompetanse for kunne gjennomføre oppgavene og tiltakene på en god måte.

Brannforebyggende avdeling har sine klare lovpålagte oppgaver definert gjennom lov og forskrift. Dette innebærer å kartlegge, planlegge, gjennomføre og evaluering av det brannforebyggende arbeidet som omhandler sannsynligheten for brann og hvilke konsekvens brann kan få for liv, helse, miljø og materielle verdier i kommunen. Det ligger også andre tiltak mot brann som er å motivere og samarbeide med aktuelle aktører som bidrar til å redusere sannsynligheten og konsekvensen av brann.

Gjennom den kartlegging som blir gjennomført innebærer dette at oppgavene blir utført etter vurdert risiko.

Feiing og tilsyn med fyringsanlegg som brukes til oppvarming i byggverk skal gjennomføres ved behov, dette vil innebærer risikobasert styring og gjennomføring.

Gjennom oppsatte hovedmål og utarbeidet underliggende delmål, er dette prioriterte for det brannforebyggende arbeidet i årene fremover.

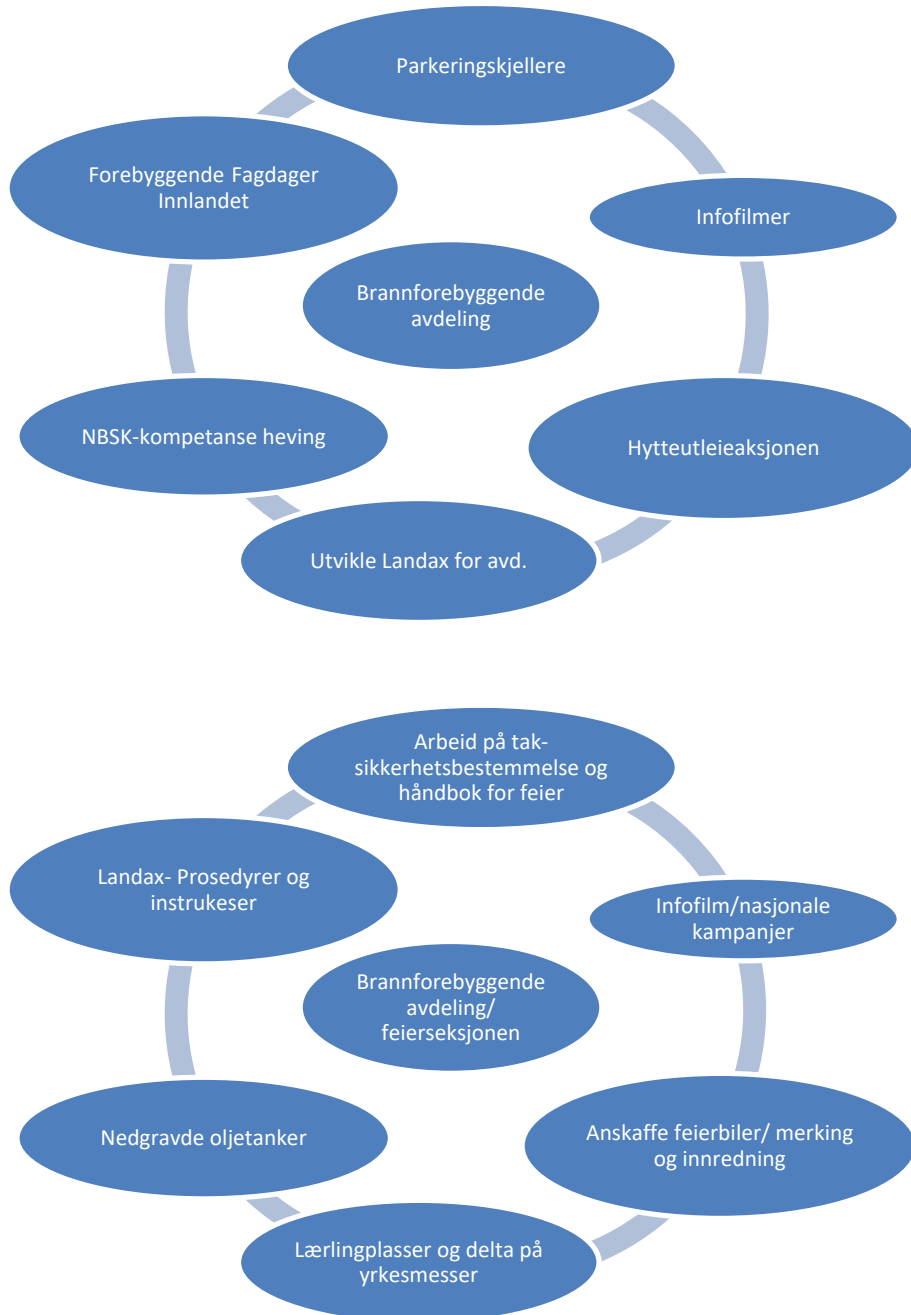
Styringsverktøyet skal fra 2022 være i Landax for å ha en mere detaljert oversikt. Planen er et mere internt styringsverktøy som ivaretar våre prioriterte arbeidsplaner for året og planlagte gjennomføringstider. Avdelingen mener dette også er veldig forutsigbart og oversiktlig hvordan vi planlegger og gjennomfører arbeidshverdagen. Dette innebærer både oppgavene, ansvarlige og deltagende i det vi har oppgaver og prosjekter.

Midt-Hedmark Brann- og Redningsvesen IKS

Virksomhetsplan MHBR IKS 2022	Ansvarlig: BRANNSJEF	
	Godkjent av: Styret MHBR IKS	Dato siste revisjon: 08.11.21
		60 sider

For året 2022 vil avdelingen trekke frem noen prioriterte uteneom det som er de lovpålagte oppgavene.

Midt-Hedmark Brann- og Redningsvesen IKS

Virksomhetsplan MHBR IKS 2022	Ansvarlig: BRANNSJEF		
	Godkjent av: Styret MHBR IKS	Dato siste revisjon: 08.11.21	60 sider

ADMINISTRASJONEN

Midt-Hedmark Brann- og Redningsvesen IKS

Virksomhetsplan MHBR IKS 2022	Ansvarlig: BRANNSJEF		
	Godkjent av: Styret MHBR IKS	Dato siste revisjon: 08.11.21	60 sider

Administrasjonen

Økonomirådgiver, seksjonsleder og stabssjef i tillegg til brannsjef utgjør administrasjonen i MHBR. Saksforberedelser, saksbehandling, plan- og budsjettarbeid, økonomi, fakturering og regnskap er sentrale arbeidsoppgaver. I tillegg kommer HR-oppgaver ved oppfølging av 200 ansatte bla. i form av arbeidsavtaler, lønn, permisjoner og sykefravær.

Administrasjonen er ansvarlige for hjemmeside og «internavis» i selskapet. Et satsingsområde som bidrar til deling av informasjon internt og eksternt. Viktige IT-systemer for å ivareta internkontroll og personaladministrasjon i selskapet følges opp av administrasjonen.

Det fremgår av hovedmålene og de administrative delmålene i virksomhetsplanen at fokus i 2022 blir utarbeiding og implementring av interne rutiner for å ivareta kvalitetsarbeidet i MHBR.

Landax som selskapets kvalitetssystem er i stadig utvikling. Arbeidet er omfattende og krevende i forhold til bruk av interne ressurser. Arbeidet fortsetter i 2022 med høy prioritet og en målsetting om ytterligere bruk av de ulike modulene. Målet er at dette skal være et nyttig verktøy for informasjon og gi enkelt tilgang til rutiner, prosedyrer, rapportering og avviksregistrering. Systemet vil også ivareta revisjon av rutiner og prosedyrer.

Administrasjonens virksomhet vil i 2022 jobbe i henhold til strategiske plan og målsettinger. Virksomhetsplan og årshjul blir viktig verktøy som skal understøtte dette.